

مجله ایران مهر | شماره ۱۹ | مرداد ماه ۹۶

مجله ایران مهر

در این شماره می خوانید:

پالایشگاه متری ۲۰۰ هزار تومان

«اسپینر» بازی چینی در دستان ایرانی ها

«گور خواب» ها «نی نشین» شدند

پرونده ای برای ثبت جهانی بافت تاریخی یزد

فهرست مطالب

شناسنامه مجله

مدیر مسئول: علی عسگری

شورای سردبیری: سید امیرحسین دهقانی، محمدسجاد رحمانی

دبیر تحریریه: صدیقه حسینی

مدیر هنری: محبوبه عزیزی

با تشکر از: دبیران استانی خبرگزاری مهر و سرپرستان ۳۱ استان خبرگزاری مهر

شماره تماس: ۴۳۰۵۱۱۹۰
پست الکترونیک: Township@mehrnnews.com

آدرس: ایران، تهران، خیابان استاد نجات الهی، کوچه بیمه، پلاک ۱۸

علاقه‌مندان می‌توانند مقالات و مطالب خود را برای مجله ایران مهر ارسال کنند

جامعه ایران

- ۷ اشکها و لبخندها بر فراز دکل‌های برق / حقمان پیکرهای سوخته نیست
- ۱۰ چشمان پر اشک دخترکان کویر زیر سراب باران / آسمان خاک می بارد
- ۱۳ داستان آتنا زخمی بر روان خانواده قربانی
- ۱۴ دست خالی تالابها از آب؛ اینجا کویر می کارند و غبار درو می کنند
- ۱۷ داستانی در تکاپوی ساخت پا/ چرخ‌هایی که با درب بطری می چرخند
- ۱۸ روایتی از واقعیت تا شایعه؛ خون دل دریاچه ارومیه به رخسار نشست
- ۲۰ «گور خواب» ها «نی نشین» شدند/ بازگشت ۸۰٪ «گور خواب» ها
- ۲۲ ناخوشی رودخانه‌ها از کارون تا زاینده رود
- ۲۵ زمین‌خواران در کمین عرصه‌های جنگلی / از آتش‌سوزی تا قبرستان‌سازی
- ۲۷ کمین آسیب‌های اجتماعی برای زنان روستایی / سرگردان میان سنت و مدرنیته

فرهنگ و هنر ایران

- ۲۹ تدوین دانشنامه گامی موثر برای معرفی حضرت احمد ابن موسی (ع)
- ۳۰ روایتی از مهاجرت پدربندیات کودک/ سرانجام آرامگاه آذربیدی چه شد؟
- ۳۱ رویایی‌ترین شب موسیقی اصیل ایرانی/ همخوانی نوای «ای ایران»
- ۳۲ ساز هنرمندان کوک شد/ درخشش ستاره‌های موسیقی در دیار کریمان
- ۳۳ سرزدن‌های تفننی به کتابخانه مدارس / مطالعه تلگرام از کتاب پیشی گرفت
- ۳۴ سهروردی آغازی بر پایان عرفان کاذب/ اشراق فلسفه ایرانی اسلامی است
- ۳۵ گورانی و چمری قربانی لابی زیرزمینی‌ها / نت «لا» در طالع نواهای اصیل
- ۳۷ محفل ۱۰ ساله‌ای که الگو شد/ کودکانی که پای درس قرآن قدم می‌کنند
- ۳۸ فقر فرهنگی در صدر مشکلات صدرا
- ۳۹ همه آرزوهای مرد شعر و شکلات اردبیلیک
- ۴۰ وصال پس از ۳۴ سال / سنگ‌قبری که دیگر گمنام نیست

فهرست مطالب

میراث ایران

- ۴۲ ارسباران بهشتی آنسوی کلیشه‌ها / کم توجهی به قطب بکر گردشگری ایران
- ۴۴ بوی گلپرو و استقبال با «فتره لس» / موزه «عشایر تالش» غریب است
- ۴۶ «پوسیدگی» سرنوشت هنر ۷۰۰ ساله اردبیل / بازاری که به خواب رفته است
- ۴۸ تمدن چند هزارساله در معرض نابودی قرار گرفت / شاهواره خاک نشست
- ۵۰ روزهای خوش یادگار ۷۰۰ ساله / زندگی در بافت تاریخی یزد جریان دارد
- ۵۲ همه ناگفته‌های سلطانیه در ۱۶ فصل کاوش
- ۵۴ هنر بام ایران بر قله دنیا؛ از این «نمد» کلاه جهانی شدن یافته می‌شود

اقتصاد ایران

- ۵۷ «ترشابه» مسیر دوم زائران اربعین به مهران / پیشرفت ۶۰ درصدی پروژه
- ۵۸ توریسم در خدمت اقتصاد؛ گردشگران چقدر شغل با چمدان خود می‌آورند؟
- ۶۰ رنگ شالی «زرد»، رخ دلالت «سرخ»، نفس شالیکار «حبس»
- ۶۱ فساد در فروش نماد ضد استعماری کرمانشاه / پالایشگاه متری ۲۰۰ هزار تومن
- ۶۲ قاچاقچیان به زنبور عسل هم رحم نکردند / ملکه‌های همدان در معرض تهدید
- ۶۴ مجتمع‌های پتروشیمی در گیلان؛ شاید وقتی دیگر
- ۶۵ محصول خرما بر روی نخل‌ها خشکید / ورشکستگی کشاورزان شرق کرمان
- ۶۶ ورود دلالت‌ها به وصول مطالبات قطعه سازان / ده‌ها کارگر تعدیل شدند
- ۶۷ ویراژ مشکلات در چهارمین جاده زیبای جهان؛ امداد رسانی جا ماند

تصویر ایران

■ گلوگاه شهری است که از آن به‌عنوان «دکل بندان» ایران یاد می‌شود و بیکاری و نیاز معیشتی جوانان را به سمت این حرفه پرحادثه سوق داده است؛ اما این مردان آهنین در میان انبوه مشکلات فراموش شده‌اند.

■ آسمان داغ و داغ‌تر و بر تعداد روزهای گرم و طاقت‌فرسا افزوده می‌شود هر روز آبادی‌ها و مزارع بیشتری خشک و سراب‌ها از دل کویر سبز می‌شود؛ این قصه غمبار این روزهای مادران کویر است.

■ رانده از جامعه، بازمانده از زندگی، وضعیت «گور خواب» هایی که در «نصیرآباد» خیر ساز شدند و اکنون پس از ۶ ماه در پی مکانی امن برای زندگی هستند.

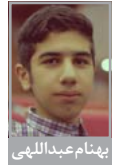
■ بخش زیادی از رودخانه‌های کشور حتی قبل از رسیدن فصل تابستان، خشک شده‌اند ولی اراده‌ای قوی برای رهایی از وضعیت فعلی وجود ندارد؛ این ماجرای از کارون تا زاینده‌رود است.

جامعه ایران

اسپینر بازی چینی ها در دستان ایرانی ها / خروج ارز برای پوچ

«اسپینر» اسباب بازی جدیدی است که این روزها در دست مردم جا خوش کرده و بازار را در دست گرفته است. شاید بیکاری و خالی بودن اوقات فراغت دلیلی برای رواج آن است.

در روزگاری زندگی می‌کنیم که همه چیز دوره‌ای هست. یعنی شاید چیزی که امروز لابه‌لای سخن مردم، زیر پایشان، توی فکرشان و... می‌چرخد، فردا اثری از آن نباشد. در دوره‌ای زندگی می‌کنیم که واژه مد، از مد نیفتاده است.

مردمی که مدام دنبال کسی یا چیزی می‌گردند تا دردهای فراوان و نداشته‌هایشان را با آن پر کنند، بیش‌تر به دام مد می‌افتند. کوچک‌ترین تبلیغی کافی است تا دست و پای شخص بلرزد و به سوی آن مد حرکت کند. آن دوره گذشت که مد تنها به لباس و نوع پوشش و ابزار و وسایل آشنی‌خانه گفته می‌شد، اکنون دو یا سه‌سالی می‌شود که مد با معانی پوچ خود به اسباب‌بازی نیز رسوخ کرده است. و وقتی بزرگ‌ترها بیش‌تر از بچه‌ها به سرگرمی و سرکار گذاشتن خودشان نیاز دارند، طبیعی است که یک وسیله بازی بیش از انتظار یک جامعه را دچار خود کند.

حدود دوسال پیش بود که وسیله‌ای به بازار آمد متشکل از دو توپ پلاستیکی و یک طناب بین آن‌ها که با برخورد توپ‌ها به همدیگر صدا در می‌آمد. این وسیله خیلی زود و بیش از آنکه هر کس فکرش را بکند به یک چالش ملی تبدیل شد و خرید آن برای هر خانواده‌ای وظیفه، بدین وسیله چندماهی گوش و چشم و اعصاب‌مان، درگیر یک وسیله کوچک شد که جیب‌هایمان را نشانه رفته بود.

● خواست مردم، خواست ماست

حدود یک یا دو ماهی هم هست که اسپینر بازار را به دست گرفته است. وسیله کوچکی که برخلاف مدل‌های مشابه خود در گذشته، با شعار و هدف تسکین اعصاب و کاهش استرس خود را در معرض تبلیغ قرار داده است. وسیله‌ای که در مدت‌زمانی کم هم اسباب دست‌فروشان را جور کرد و هم صفحات تبلیغ سایت‌های فروشگاه‌های اینترنتی را.

مردم زودبایور ما بدون آنکه به چگونگی تسکین

● قیمت‌های نجومی

این دستفروش همچنین خاطر نشان می‌کند: من نیز نگران آسیب‌های فرهنگی هستم که فرزندانمان دچار آن‌ها می‌شوند ولی در این میان یکی هم باید به فکر من باشد که بدون فروختن چنین چیزهایی چگونه می‌تونم خرج خانواده‌ام را در این بحران بیکاری در بیاورم.

بنظر من همین که می‌توانند چینی‌ها چنین اسباب‌بازی را به این درجه از محبوبیت برسانند خودش خیلی مهم است. من تابحال اسباب‌بازی ایرانی ندیده‌ام که بچه‌ها بخاطرش خریدنش گریه کنند.

وی درباره قیمت‌های متنوع اسپینر نیز عنوان می‌کند: اوایل که تازه به بازار آمده بود، تنوع بسیار کمی داشت ولی وقتی دیدند استقبال بسیار زیاد است انواع و اقسام آن را تولید کردند. از اسپینرها در رنگ و ابعاد و اشکال مختلف تا چراغ‌دار و...

این دستفروش تشریح می‌کند: قیمت‌ها اکثرا از ۱۰ هزار تومان شروع می‌شوند و تا ۱۰۰ هزار تومان و شاید هم بیش‌تر ادامه دارند. تفاوت‌های میان آن‌ها شامل مدت زمان چرخیدن و شکل و ماده‌ای است که از آن ساخته شده‌اند.

وی در پایان می‌افزاید: بنظر من همین که می‌توانند چینی‌ها چنین اسباب‌بازی را به این درجه از محبوبیت برسانند خودش خیلی مهم است. من تابحال اسباب‌بازی ایرانی ندیده‌ام که بچه‌ها بخاطرش خریدنش گریه کنند. اسپینر و دوستانش بدجایی آمده‌اند. جایی که از گذشته مسئولانش اسباب‌بازی‌هایی ساخته‌اند که به فرهنگ مردم لطمه‌ای وارد نکند و در عین حال مفید و سودمند باشد. اما شاید هم خوب جایی آمده‌اند چون همچون اندیشه مسئولان که تفاوتی نکرده است، ساخته‌هایشان نیز پیشرفتی نکرده است.

● وقتی فرفره به باد فراموشی سپرده شود، اسپینر می‌آید

رفعت هریزچی، کارشناس حوزه کودک و نوجوان و نیز مربی مسئول کانون پرورش فکری مرکز ۲ تبریز معتقد

اعصاب‌شان فکر کنند خیلی سریع به تولیدکننده چینی حق دادند که به فکر اعصاب ایرانی‌ها باشد، اما حق ندادند که بخواهد از هر انگشت ایرانی یک بیکاری ببارد! دستفروش‌ها را چقدر می‌توان در قضیه رواج چنین ماجراهایی مقصر دانست؟ آیا فروش دستفروش‌شان مردم (کودک تا بزرگسال) را برای خرید چنین وسیله‌ای ترغیب می‌کند یا این خواست مردم است که باعث می‌شود دستفروش‌شان برای فروش اسپینر نه نگویند؟

یکی از فروشندگان اسپینر در بازار تبریز در گفتگویی توضیح می‌دهد: ما هم بالاخره دست‌فروش هستیم و باید به طریقی خرج خانواده‌مان را در بیاوریم.

وی ادامه می‌دهد: اگر دقت کنید بیش‌تر دستفروش‌ان محصولی را می‌فروشند که در بازار کشش و خریدار داشته باشد. من هم وقتی می‌بینم استقبال از این وسیله زیاد است سعی می‌کنم بیاورم و بفروشم تا سودی ببرم.

وی درباره اسپینر و توصیفاتی که از آن می‌شود، تشریح می‌کند: وسیله جالبی است اما آن‌طور که می‌گویند برای کاهش استرس و اضطراب مفید است من اصلا اینگونه فکر نمی‌کنم بلکه ور رفتن زیادی با آن اعصاب آدم را خرد می‌کند.

اضافی را نیاز نداریم و انباشت اطلاعات اضافی باعث می‌شود سراغ اطلاعات لازم خودمان نرویم.

وی در پایان تأکید می‌کند: خانواده‌ها باید یک‌سری روابط خاص با فرزندان خود برقرار کنند تا بتوانند بسیاری از جاهای خالی را در فرزندان خود پر کنند. نباید طوری باشد که کودکان به بهانه استرس‌زدایی به سمت اسباب‌بازی‌هایی بروند که هیچ سودی در واقع ندارد. در اینکه چینی‌ها چقدر سود مادی از این قضیه‌ها می‌برند شکی نیست؛ اما یقیناً واردکنندگان نیز صرفاً برای اینکه استرس مردم کاهش پیدا کند، و آرامش بر جامعه حاکم شود، اسپینر یا اسباب‌بازی‌های مشابه را به رگ بازار تزریق نمی‌کنند.

در هر صورت باز نمی‌توان تولیدکنندگان، واردکنندگان و فروشندگان را مقصر دانست چراکه آن‌ها کاری را انجام می‌دهند که باید انجام بدهند؛ این مردم هستند که باید دقت را در کنار پول لازم‌ه یک خرید بدانند.

دستگاه‌های فرهنگی به گونه‌ای که از اسباب‌بازی قطع امید کرده باشند حرفی در این باره به میان نمی‌آورند جز کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان که آن نیز به دلیل اینکه هم‌پای جامعه اسباب‌بازی‌های خود را به‌روز نکرده و همچنان شکل و شمایل قدیمی خود را دارد، چندان در جذب مخاطب موفق عمل نمی‌کند.

به این فکر کنیم که اگر جوانان ما در حال کار و تلاش باشند و حتی برای خریدن سر خود فرصت نداشته باشند، آیا باز هم اسپینر یا هم‌دستانش در گرفتن بازار ما در دست خود موفق خواهند شد؟

عوامل زیادی دست به دست هم داده‌اند تا وسیله‌ای از آن سر دنیا بیاید و دست جوانان ما را درگیر خود کند. کاش روزی برسد که هر پدیده نوظهور ابتدا ذهن، فکر و اندیشه‌مان را درگیر خود کند.

فعالیت و بازی فکری داریم به نام اوریگامی که آن هم ریشه‌اش خارجی است اما وقتی می‌بینیم برای ذهن و برای دست کودکان و نوجوانان واقعا مفید است، چرا نباید به آن بپردازیم؟

وی همچنین به اهمیت خانواده‌ها اشاره می‌کند و می‌افزاید: خانواده‌ها متأسفانه در مقابل خواسته بچه‌ها زود تسلیم می‌شوند بدون اینکه از بچه‌هایشان برای خرید این محصول دلیل موجهی بخواهند. اغلب کودکان نیز می‌گویند چون در دست دوستم دیده‌ام من هم می‌خواهم بخرم و این هشدار است برای اینکه چشم هم‌چشمی بین کودکان و نوجوانان نیز رسوخ پیدا کرده است.

متأسفانه بیکاری و نداشتن فعالیت مناسب دلیلی است برای اینکه بزرگسالان ما نیز به دام چنین اسباب‌بازی‌هایی بیفتند. هر بزرگی اعلام می‌کند: وقتی دقت می‌کنیم می‌بینیم دو سال گذشته وسیله‌ای به بازار آمد متشکل از دو توپ که وقتی به هم می‌خورند صدای گوش‌خراشی داشتند. یا همین پارسال کش‌هایی به بازار آمد که بچه‌ها مخصوصاً دخترها برای خود دستبند درست می‌کردند. احساس می‌کنم خیلی برنامه‌ریزی شده اوایل هر تابستان چنین پدیده‌ای وارد بازار ما می‌شود.

این فعال عرصه کودک و نوجوان در بخشی از سخنان خود درباره همه‌گیر شدن اسپینر بین جوانان و بزرگسالان تشریح می‌کند: متأسفانه بیکاری و نداشتن فعالیت مناسب دلیلی است برای اینکه بزرگسالان ما نیز به دام چنین اسباب‌بازی‌هایی بیفتند.

وی ادامه می‌دهد: ما به تلف کردن وقت بدون هدف عادت کرده‌ایم که نمونه‌اش بسیاری از بازی‌های رایانه‌ای است. مثلاً خودمان را توجیه می‌کنیم که تلگرام اطلاعات مفیدی دارد در حالی که ما بسیاری از آن اطلاعات

است: ما در داخل ایران نیز اسباب‌بازی‌هایی درست می‌کنیم که هم جنبه آموزشی دارند و هم جنبه بازی و تفریح اما متأسفانه از بس که جنبه بازی و تفریح آن‌ها کم هست، بچه‌ها به سختی به سراغشان می‌روند.

وی اظهار می‌دارد: در اسباب‌بازی‌های از قبیل اسپینر آموزشی و فعالیت فکری زیاد در نظر گرفته نمی‌شود و جنبه جذابیت بیش‌تر لحاظ می‌شود که یکی از عوامل همه‌گیر شدن آن را می‌توان همین موضوع دانست.

مری مسئول کانون پرورش فکری مرکز ۲ تبریز خاطرنشان می‌کند: ما خودمان بازی‌های بومی زیادی شبیه به این بازی‌ها داریم مثل فرفره اما اکنون بچه‌ها نه‌تنها بلد نیستند فرفره بسازند، بلکه آن را نمی‌شناسند. ما در چنین مواقعی باید بیاییم اسباب‌بازی‌های مشابهی جایگزین کنیم و وقتی نمی‌کنیم طبیعی است خارجی‌ها از فرصت و خلا استفاده می‌کنند.

هر بزرگی تأکید می‌کند: به نوعی می‌توان گفت که بازار ما خالی است و چینی‌ها نیز به واسطه اینکه به درستی بازاربازی می‌کنند و نیازسنجی صحیحی دارند همه‌ساله حدود اوایل تابستان یک‌سری اسباب‌بازی‌های به‌دردنخور را در ایران همه‌گیر می‌کنند.

وی با انتقاد از عدم ورود دستگاه‌های فرهنگی به این موضوع، اظهار می‌دارد: این اسباب‌بازی‌ها از هیچ فیلتری با معیارهای آسیب‌شناسی فرهنگی عبور نمی‌کنند، و بازاریان ما نیز اغلب به فکر جیب خود هستند تا آسیبی که یک اسباب‌بازی برای مردم دارد.

● گذراندن اوقات فراغت بدون هدف، عادت شده است

مری مسئول کانون پرورش فکری مرکز شماره ۲ تبریز در ادامه سخنان خود تصریح می‌کند: همچنین ما در کانون

اشک‌ها و لبخندها بر فراز دکل‌های برق / حقمان پیکرهای سوخته نیست

آشوب است.

● **نه ایمنی داریم و نه درآمد**
۲۳ سال دارد و یکی از دکل‌بندان گلوگاهی است که انتخاب این شغل را انتخابی از سر ناچاری می‌داند و می‌گوید: بعد از اتمام سربازی به خاطر نبود شغل دیگری وارد این حرفه شده است. وی می‌گوید: باوجود مخاطراتی که هر لحظه در این شغل ما را تهدید می‌کند اما از حداقل‌های مزایا نیز محروم هستیم، نه ایمنی داریم و نه درآمد مناسبی که دلمان به آن خوش باشد. دکل‌بند دیگر گلوگاهی می‌گوید: برای لقمه‌ای نان به دورافتاده‌ترین نقاط ایران می‌رویم و حتی صنفی هم نداریم که برای مطالبات به‌حقمان از ما دفاع کند، در کنار مشقت و خطرناک بودن این کار، نگران دریافت حقوق خود نیز باید باشیم، حقوقی که با توجه به شرایط کاری ما و در مقایسه با حقوق همین شغل در دیگر کشورها بسیار ناچیز است و بسیاری از ما حتی بیمه هم نیستیم.

هنوز آفتاب شعله‌هایش را بر زمین نگسترانده، مردان آهنین با دنیایی از امید و آرزو دست‌به‌کار شده و با حداقل امکاناتی که برای سرهم کردن دکل‌های بزرگ برق و مخابرات در اختیار دارند روانه محل کار می‌شوند سال‌هاست شهرستان گلوگاه به دلیل محدودیت‌های فراوان از بیکاری و عدم اشتغال برای جوانان رنج می‌برد و شهروندان با مشکلات فراوانی در زمینه اشتغال، دست‌وپنجه نرم می‌کنند و عدم ایجاد اشتغال، بیکاری و فقر، ساکنان این مناطق را ناگزیر به روی آوردن به شغل پرخطر «دکل بندی» کرده است.

«دکل»، این اسکلت فلزی سال‌هاست که میهمان گلوگاهی‌ها به‌عنوان شغل اول و آخر است و نام مردان شجاع گلوگاه با دکل بندی و ساخت این اسکلت‌های فلزی آسمان‌خراش عجین شده و کابوس شب و

فرزند کمرنگ شود؟
نگاهش غمی تمام‌نشده دارد، فرزند جوانش را بر اثر دکل بندی از دست داده و فرزند دیگری نیز در همین حرفه مشغول است، می‌گوید: مسئولان وعده می‌دهند اما تاکنون عملی نشده و نمی‌دانند این ما هستیم که به خاطر فرزندانمان هر روز می‌میریم و زنده می‌شویم. این مادر داغ‌دیده می‌گوید: پیمانکاران نیز تنها به فکر سود خودشان بوده و این فرزندان ما هستند که در سخت‌ترین شرایط و با حقوق کم کار می‌کنند و جانشان نیز در امان نیست.

وی در رابطه با فرزند دیگری که هنوز در این شغل کار می‌کند، می‌گوید: هر چند دوری از فرزند سخت است اما اگر لاقبل، اطمینان داشتیم که جانشان در خطر نیست، خاطرمان کمی آسوده بود، اکنون تا هر بار که زنگ بزند و خبر سلامتی‌اش را بشنوم، نگرانم و دلم پر از

گلوگاه شهری است که از آن به‌عنوان «دکل‌بندان» ایران یاد می‌شود و بیکاری و نیاز معیشتی جوانان را به سمت این حرفه پرحادثه سوق داده است؛ اما این مردان آهنین در میان انبوه مشکلات فراموش شده‌اند.

علیرضا توری کجوریان

هر بار که از دکل برق بالا می‌رود، انگار نبردی را آغاز می‌کنند: نبردی میان نور و ظلمت! روشنایی که گاه به قیمت جان، حاصل می‌شود و چشمان نگران مادری به اشکی همیشگی می‌نشیند، همسری که رنج تنهایی بر سختی گذران زندگی‌اش افزوده و هراس کودکی، گرفتار شب‌های پُرغم یتیمی می‌شود.

این زندگی یک دکل‌بند است؛ قهرمان مبارزه‌ای که دستاورد پیروزی‌اش نیز، یک زندگی پر هول و خطر، درآمدی ناچیز و آینده‌ای مبهم و نامطمئن است. دکل بندی حرفه‌ای است که با شهر گلوگاه پیوندی عجیب دارد و به جرأت می‌توان گفت که بیشتر دکل‌بندان کشور از این شهر برخاسته‌اند؛ سال‌هاست که تنها مسیر رزق حلال بسیاری از جوانان این شهر، از مسیر پُرمخاطره دکل بندی می‌گذرد، اشتغالی کم‌درآمد، نایمن و پرخطر که پایان‌بخش زندگی جوانان این شهر شده و نگرانی مادران، تنهایی همسران و هراس کودکان گلوگاهی، نسل به نسل منتقل می‌شود.

● **طعم غربت و مرارت**

هر روز در گوشه‌ای از این سرزمین پهناور، بر بلندای دکل‌هایی که در دشت‌های وسیع یا کوهستان‌های سرسخت، قدم می‌کنند، دکل‌بندان طعم غربت را همراه با مرارت‌های بی‌شمار می‌چشند.

بیکاری و نیاز معیشتی مهم‌ترین عاملی است که جوانان گلوگاهی را به سمت این حرفه می‌کشاند؛ نیاز مالی، آن‌ها را وادار به پذیرش سختی‌ها و مخاطرات این حرفه می‌کند، حرفه‌ای که نه ایمنی دارد، نه درآمد مناسب و نه آینده‌ای مطمئن... حتی صنفی هم برای حمایت‌شان وجود ندارد.

پنج فرزند دارد اما هنوز هم که از فرزندش حرف می‌زند، داغش تازه است، مگر می‌شود که داغ مرگ

گفت: متأسفانه در برخی از موارد این اعتبار به درستی توزیع نشد و به نوعی حق به حق دار نرسید و نه تنها مشکلات ما برطرف نشد بلکه روزیبه روز با افزایش جان باختگان و مجروحان دکل بندی بر مشکلات افزوده می شود.

● برافراشتن سخت ترین سازه های کشور به دست جوانان گلوگاهی

رئیس شرکت تعاونی صنعت برق خزر ساحل گلوگاه که برای حمایت از دکل بندها چند وقتی است فعالیت خود را آغاز کرده از روزهای سخت کاری خود در نیروگاه نکا، جنوب کشور، خارج از کشور و بر فراز دکل های مختلف برق و مخابرات می گوید.

عباسقلی عظیمی گلوگاهی می گوید: وقتی که بعد از انقلاب خارجی ها از ایران رفتند از سال ۶۲ تاکنون جوانان ما نسل به نسل به این کار مبادرت دارند اما با گذشت ۳۰ سال از این اشتغال تنها چیزی که عایدمان شده ترس از دست دادن جوانانمان، سوخته شدن و ناشناس ماندن اجساد آنان بر روی دکل های برق و معلولیت افراد است.

وی ادامه داد: برافراشتن سخت ترین سازه های کشور همواره به دست و توان بازوی قوی و اراده پولادین مردان مرد و جوانان گلوگاهی در صنعت برق کشور بوده است و متأسفانه کمترین توجهی به این قشر نشده است و همچنان جوانان و خانواده های ما با حداقل ها زندگی می کنند.

عظیمی با اشاره به وجود ۲۲۰ جان باخته دکل بند در شهرستان گلوگاه معتقد است سهم فرزندان گلوگاه در سازندگی نباید جزایه های سوخته شده فرزندان، چشمان اشکبار و دل های نگران زن و فرزندان باشد که همچنان برای یکلقمه نان نگاهشان به آسمان خراش ها و دکل های برق است.

وی می گوید: شهرستان شدم با آرامش بیشتری نسبت به گذشته زندگی و امرامعاش کنیم اما سهم ما از این شهرستان شدن همان جزایه های سوخته فرزندانمان بر روی دکل های برق و شناخته نشدن اجساد آنان است و دلمان خوش است که شهرستانیم.

رئیس شرکت تعاونی صنعت برق خزر ساحل گلوگاه که اکنون بیش از ۲ هزار عضو دکل بند دارد در مورد چگونگی توزیع ۱۴ میلیارد تومان اعتبارات تخصیص یافته در بین افراد دکل بند و اعلام ناراضی برخی از دکل بندها گفت: این مبلغ در ابتدای کار بسیار تعریف شده بود و مقرر شد که بین ۶۹ همسر جان باخته تقسیم شود که در نهایت با برنامه ریزی انجام شده بین ۷۱۴ نفر جان باخته، معلول، زخمی و افراد دکل بند توزیع شد و به خانواده ۶۹ نفر جان باخته تنها ۸۰ میلیون تومان بدون دریافت مستمری ماهانه تعلق گرفت.

عظیمی بایان اینکه بومی سازی اشتغال و به کارگیری خانواده های جان باختگان به شغلی ایمن از مهم ترین انتظار این افراد است، افزود: فرزندان ما روی سیم های برق مردند و تمام شد اما خانواده های آنان همچنان از حداقل ها محروم هستند و بسیاری از افراد با شکم گرسنه سر بر بالین می گذارند.

وی گفت: شهرستانی که جان باختگان فراوانی را برای سازندگی کشور تقدیم کرده است اکنون خود نیازمند یاری دوباره برای اشتغال زایی بازماندگان جان باختگان و تلاش برای بیمه دکل بندها جدید است. عظیمی افزود: خانواده های جان باختگان دکل بندی

خزر رفته است، تنها چیزی که در این مدت دیده نشد: حق و حقوق کارگران و دکل بندها بوده است. وی که در یک اتاق و با کمترین امکانات در حال گذران زندگی با زن و فرزندان است، مهم ترین مشکل را بیمه و عدم تسویه حساب مناسب و به موقع پیمانکاران اعلام کرد و به خبرنگار مهر گفت: حدود ۱۵ سال دکل بندی کردم اما در مجموع ۵ سال هم بیمه ندارم و بسیاری از پیمانکاران لیست بیمه ما را به تأمین اجتماعی ارائه نکردند.

موجرلو با اشاره به اعتبارات تخصیص یافته در سال های گذشته به شهرستان گلوگاه گفت: ۱۴ میلیارد تومان اعتبار به شهرستان گلوگاه اختصاص یافت اما یک ریال از این اعتبارات برای من و امثال منی که سالهای سال در گرما و سرما کار کردیم و اکنون در برخی فصول از بیکاری رنج می بریم اختصاص پیدا نکرد.

وی با اشاره به عدم تسویه حساب کامل بعد از پایان کار توسط برخی از پیمانکاران گفت: از شخص پیمانکاری از سال ۸۰ تا حالا ۴ میلیون تومان طلب دارم و در مجموع دهها میلیون تومان از پیمانکاران طلب دارم اما یک ریال هم تسویه نشد.

● کاری که برای ما نان نمی شود

وی با اعلام اینکه مشکل بیمه معضل همیشگی دکل بندها است در مورد تشکیل اتحادیه هم گفت: اتحادیه و شرکت تعاونی دکل بندها شکل گرفته و کارت عضویت برای ما صادر شده است اما این کارت که برای ما نان نمی شود و ما نیازمند تضمین مناسب برای آینده خود هستیم.

موجرلو می گوید: از اول صبح و خروس خوان باید بروم برای دکل بندی و در زمستان بدون استراحت گاهی تا غروب مشغول کار دکل بندی هستیم و کوچک ترین اشتباه مساوی با مرگ ما و عزیزان همکارمان است. متأسفانه کمترین توجه به این قشر شده است. وی معتقد است وقتی برای جوانان گلوگاهی کاری در شهر خودش فراهم نیست و وقتی نه جنگل را داریم و نه دریا را، چاره ای جز دکل بندی نداریم اما انتظار داریم مسئولان بر سر قول و قرارهای خود باشند و از دکل بندها حمایت کنند.

موجرلو بار دیگر با اعلام ناراضی از چگونگی توزیع ۱۴ میلیارد تومان اعتبارات دکل بندها در سال های گذشته

روزشان از طناب مرگی که از دکل های آسمان خراش برق و مخابرات آویزان است تا نقاشی های کودکانه فرزندانشان از دکل های بزرگ، همه و همه بیانگر محرومیتی است که در این منطقه از کشور در استان مازندران هویدا است.

هنوز آفتاب شعله هایش را بر زمین نگسترانده، مردان آهنین با دنیایی از امید و آرزو دست به کار شده و با حداقل امکاناتی که برای سرهم کردن دکل های بزرگ برق و مخابرات در اختیار دارند روانه محل کار می شوند. گرما و سرما برایشان همراه همیشگی است و گرمای ۵۰ درجه جنوب و سرمای طاقت فرسای کوهستان های سرد کشور برای او که نانش را در دکل بندی جستجو می کند فرقی ندارد؛ هدفش در کنار همه مشقت های این کار سخت و طاقت فرسا، به دست آوردن لقمه نانی حلال برای خانواده است.

برای ما حتی فکر بالا رفتن از دکل های بلند چند صدمتری نگران کننده و پراسرتر است اما جوانان گلوگاهی که به دکل بندها معروفاند بالا رفتن از این دکل ها برایشان به قولی مثل آب خوردن است. این مردان آهنین که بارها مرگ، سوختن و قطع عضو عزیزان خود را به چشم دیده اند سال های سال است که به دلیل فراهم نبودن شرایط اشتغال مناسب در گلوگاه به عنوان شرقی ترین شهر مازندران به این کار مبادرت می ورزند و صبح که آفتاب طلوع نکرده راهی می شوند و مراقب آن ها برای اینکه قربانی بعدی شغل مرگبار و پرخطر دکل بندی نباشند؛ تنها دعا و سفارش همسران، فرزندان و خانواده هایشان است.

● «بیمه» معضل همیشگی دکل بندها

روی دکل های بلند کار می کند، غم به دست آوردن یکلقمه نان حلال برای خانواده از چهره اش نمایان است و با وجود مشکلاتی که سال های سال با خود به همراه دارد، دوباره راهی دکل بندی در جنوب کشور می شود؛ به امید اینکه با دست پر به خانه بازگردد. «سعید موجرلو» یکی از هزاران گلوگاهی است که با وجود مشکلات فراوان همچنان این شغل را مهم ترین منبع درآمد خود می داند. حدود ۱۵ سال است در این زمینه فعال است و به قول خودش در گرمای طاقت فرسای جنوب و در سرمای استخوان سوز تبریز کار کرده و حتی برای لقمه نانی تا کشورهای حاشیه

به گزارش مهر، با همه تلاش‌های انجام‌شده توسط مسئولان، بی‌مهری به دکل بندان در گذشته و غفلت از فراهم کردن حداقل‌های ایمنی، دکل بندان را روزبه‌روز در ورطه جدیدی از مشکلات گرفتار می‌کند و در مقابل برخی پیمانکاران با نادیده گرفتن حق و حقوق اولیه دکل بندان و پرداخت به‌موقع حقوق و مزایا هرروز چابک‌تر از قبل به فعالیت‌های خود ادامه می‌دهند.

آنچه مهم است ایجاد اشتغال و حمایت از تولید ملی است و یقیناً اگر شغلی مناسب وجود داشته باشد، این افراد مجبور به ادامه اشتغال در شغل پرخطر دکل بندی و به خطر انداختن جان خود نخواهند شد.

ایمنی از مسائل مهم در شغل دکل بندی بوده و این در حالی است که خطرات مختلف عدم استفاده از ایمنی در کار دکل بندان برای جلوگیری از برق‌گرفتگی و سقوط از ارتفاع هم بارها تذکر داده شد و حوادث مختلفی در طول بیش از ۳۰ سال اشتغال گلوگاهی‌ها در این کار، موجب فوت ۲۲۰ گلوگاهی که برخی سرپرست خانواده بودند در این شهرستان شده است.

باوجود تلاش‌های مختلف انجام‌شده توسط مسئولان برای ایجاد اشتغال مناسب در گلوگاه، نبود کارخانه و صنایع تولیدی در این شهرستان به‌عنوان شرقی‌ترین شهر مازندران و شهر مرزی با استان گلستان و سمنان دلیل رشد آمار بیکاری جوانان است.

به دلیل بی‌توجهی در زمینه ایجاد اشتغال پایدار در این نقطه از استان مازندران، بسیاری از مردم در این مناطق همچنان از سر ناچاری و برای امرار معاش خود در ادامه راه نیاکان و پدران خود دست به شغل پرخطر دکل بندی می‌زنند و متأسفانه فرصت‌های بالقوه موجود در جنگل، دشت و دریای شهرستان گلوگاه مورد استفاده قرار نمی‌گیرد.

● چاره‌ای جز دکل بندی نداریم

اکبر عظیمی از دیگر خانواده‌های دکل بند گلوگاه هم با اشاره به اینکه از هر خانواده گلوگاهی یک یا دو نفر به این کار اشتغال دارند، به مهر گفت: چاره‌ای جز دکل بندی با این وضعیت اشتغال و بیکاری در گلوگاه نداریم.

وی ادامه داد: سرمایه‌گذارانی آمدند و سرمایه‌گذاری کردند و اشتغال‌زایی از شهرهای دیگر در گلوگاه اتفاق افتاد اما خود فرزندان گلوگاه به‌کارگیری نشدند.

عظیمی بیان کرد: اگر در گذشته پدران و برادران ما به‌واسطه بی‌سوادی به دکل بندی آمدند و به همین دلیل به لیست بیمه خود توجه نکردند و از ۱۵ سال بیمه تنها ۵ سال به تأمین اجتماعی گزارش شد و اکنون هم فرزندان در ادامه راهشان به دکل بندی مبادرت دارند اما هستند فرزندان که تحصیلات تکمیلی و دانشگاهی دارند و می‌توانند برای آبادانی این آب‌و‌خاک در سنگرهای دیگری جز دکل بندی به کار گرفته شوند و ما حقم از سازندگی کشور، بدن سوخته پدران و برادرانمان نیست.

عظیمی ادامه داد: آری به قولی ما «دکل بند» زاده شدیم و نقاشی و خط اول ما با دکل بندی پدران و برادرانمان بوده است و چون عاشق این شغل هستیم و به قول شاعر «شرط اول قدم آن است که مجنون باشی» ما هم مجنون این شغل هستیم و دکل بندی جزئی از زندگی عادی ما است اما این زندگی سخت و نفس‌گیر ما نیازمند توجه ویژه مسئولان است.

وی گفت: اکنون دکل بندانی که در جای‌جای کشور برای ایجاد آرامش و امنیت در برق و مخابرات تلاش دارند خود از حداقل‌ها محروم مانده‌اند و امیدواریم دولت، تأمین اجتماعی و مسئولان ذی‌ربط به داد ما برسند و خانواده‌های دکل بند را رها نکنند.

گلوگاه با تأمین اجتماعی همچنان با گذشت سال‌ها از فوت همسران و سرپرست‌شان مشکل دارند و به‌نوعی برای یک روز عدم پرداخت بیمه توسط پیمانکاران در تأمین اجتماعی بیمه‌شان نگه داشته شد و مستمری‌شان پرداخت نمی‌شود.

● قصه پر غصه دکل بندان تمامی ندارد

فاطمه کلبادی از خانواده‌های دکل بندان گلوگاهی است که نداشتن بیمه و خدمات مختلف رفاهی و اجتماعی را از مشکلات دکل بندان و خانواده‌های آنان دانست و یادآور شد: دکل بندی شغلی پرخطر و استرس‌زا است که با کوچک‌ترین اشتباه فرد با خطر مرگ و معلولیت روبرو است و در زمان خانه‌نشینی هم نمی‌تواند حداقل‌های مخارج درمان و زندگی خود را تأمین کند.

وی با اعلام اینکه اکنون در هر خانه‌ای چندین نفر از جوانان به کار دکل بندی مبادرت دارند گفت: نگرانی‌های خانواده‌ها از حضور فرزندان و همسران در این کار و عدم رسیدگی به‌حقوق و حقوق دکل بندان قصه پر غصه‌ای است که برای دکل بندان تمامی ندارد. کلبادی با اعلام اینکه بارها اعلام شد که دولت، بیمه دکل بندان گلوگاهی را حل کرده است، افزود: بر اساس اعلام گزارش‌ها و اخبار، میلیاردها تومان به‌حساب وزارت رفاه واریز شد تا خانواده‌ها جان‌باختگان زیرپوشش قرار بگیرند اما دکل بندان ما حتی از حق بیمه به‌عنوان ابتدایی‌ترین حق هم محروم‌اند و پیمانکاران در برخی موارد همکاری لازم را انجام نمی‌دهند.

وی گفت: مهم‌ترین انتظار ما از مسئولان و دولت، رفع مشکلات بیمه‌ای دکل بندان و موظف کردن پیمانکاران به پرداخت مستمری حق بیمه است که سال‌ها است که نادیده گرفته می‌شود.

چشمان پر اشک دختر کان کویر زیر سراب باران / آسمان خاک می بارد

آسمان داغ و داغ تر و بر تعداد روزهای گرم و طاقت فرسا افزوده می شود هر روز آبادی ها و مزارع بیشتری خشک و سرابها از دل کویر سبز می شود؛ این قصه غمبار این روزهای مادران کویر است.

اسما محمودی

چند سالی است اینجا تابستان زودتر آغاز می شود، بادهای فصلی داغ در جنوب کرمان دشت های تفتیده را بسیار زودتر از سال های قبل در بر گرفته است و شلاق بلند بادهای ۱۲۰ روزه سیستان نیز این روزها از زابل به تن زخم خورده از خشک سالی شرق کرمان می خورد.

پدیده ماندگاری تابستان تا نیمه های زمستان سال ۹۵ کرمان را تا آستانه یکی از کم آب ترین سال های دهه های اخیر پیش برد، بهار هر سال کوتاه تر می شود، آسمان نیز سال هاست نمی بارد، این داستان مختص جنوب و شرق کرمان نیست بلکه همه پهنه بزرگترین استان کشور درگیر پدیده ای به نام بی آبی و تغییر اقلیم شده است.

حالا دیگر تنها دغدغه مردم تأمین آب کشاورزی و دامداری در استانی که ۴۲ درصد مردمش در روستاها زندگی می کنند نیست بلکه تأمین آب شرب هم به چالشی جدی تبدیل شده است.

● **ثبت دمای ۷۴ درجه ای در شهداد / آغاز زندگی شبانه مردم**
با آغاز فصل تابستان گرمای هوا در شهرستان های

مختلف استان کرمان بیشتر از گذشته شده است ثبت دمای ۵۵ درجه در شرق کرمان و ۵۷ درجه در جنوب کرمان تنها گوشه ای از چالش های تغییر اقلیم در استانی است که روز گذشته دمای ۷۴ درجه هم در آن ثبت شد و مردم کویرنشین در شهداد که در مجاورت کویر مرکزی زندگی می کنند یکی از گرم ترین روزهای سال را تجربه کردند. افزایش افسار گسیخته دمای هوا در استان کرمان، مردم برخی از شهرستان ها و روستاهای دورافتاده را مجبور به زندگی شبانه کرده است، ساکنان این مناطق مجبورند روزها را در خانه های خود سپری کنند و با غروب آفتاب برای انجام امور روزمره از خانه ها خارج شوند.

سیر صعودی درصد تبخیر آب نیز موجب شده منابع محدود در دسترس هم تهدید شوند و چالش های فصل گرما در استان تشدید شود به گونه ای که آب در لوله های آب آشامیدنی نیز در نیمه روز به نقطه جوش نزدیک می شود این در حالی است که نوسان شدید و قطع برق نیز در مناطق دورافتاده بر مشکلات مردم افزوده است. حداقل ۵۸۸ روستای با جمعیت بالای استان کرمان هم اکنون با تانکر آبرسانی می شوند و افت کیفیت آب در شهرهای بزرگ نیز باعث بروز مشکلات متعددی از جمله بیماری های کلیوی در جامعه شده است.

● معمای آرسنیک بی پاسخ ماند

پس از کاهش منابع آبی در کرمان مسئولان استان برای تأمین آب مجبور به اجرای طرح های انتقال آب حوزه به حوزه در داخل گستره جغرافیایی استان شدند اما گذر این خطوط انتقال بر روی ذخیره گاه های معدنی به خصوص

معادن مس نگرانی ها در خصوص افزایش وجود آرسنیک در منابع آبی استان را افزایش داده است.

در حالی که نماینده مردم کرمان در شورای عالی استان ها طی ماه های اخیر بارها نگرانی های شدید خود از وجود آرسنیک در منابع آبی را مطرح کرده اما آب منطقه ای استان، ضمن رد این نگرانی ها تأکید کرده که با چنگ و دندان جلوی کاهش کیفیت آب استان و آلودگی آن به آرسنیک را گرفته است.

با وجود اجرای پروژه هایی مانند طرح انتقال حوزه به حوزه آب از صفارود به شمال کرمان اما بارندگی های بی رمق، طی سه دهه گذشته و ادامه خشک سالی، استان را در آستانه بحران جدی اجتماعی قرار داده است.

در حالی که متوسط بارندگی در کشور ۲۴۰ میلی متر است اما سال هاست میزان بارندگی در بزرگترین استان کشور به متوسط بلندمدت بارندگی یعنی ۱۲۸ میلی متر هم نرسیده است.

نتیجه عدم بارندگی در استان، خشک شدن هکتارها باغ و مزرعه در روستاهای استان و از دست رفتن فرصت های اشتغال زایی در روستاها است حالا اقتصاد از روستا به شهر در کرمان معکوس شده است.

با نگاهی به آمار رشد مهاجرت در استان کرمان به سادگی مشاهده می شود که حاشیه نشینی روستاییان در حاشیه شهرهای بزرگ استان از جمله کرمان طی سال های اخیر بیش از ۵۰ درصد افزایش یافته است و ادامه این روند موجب شده بسیاری از روستاهای استان کرمان طی سال های اخیر کاملاً خالی از سکنه شوند.

وضع به جایی رسیده که روستاییان حتی آب آشامیدن هم

زندگی‌اش در اوج طوفان شن و بی‌آبی توسط سیلاب از بین رفت. خودش می‌گوید: در روز حادثه از آسمان خاک می‌بارید و شدت طوفان به حدی بود که نمی‌توانستیم از خانه‌ها خارج شویم اما در اواسط روز دهبیار با مراجعه به خانه‌ها گفت که تا چند ساعت دیگر باید روستا را تخلیه کنیم زیرا سیلاب به‌زودی به روستا می‌رسد. کسی این حرف‌های مسئولان را قبول نمی‌کرد چون در روستای ما سال‌ها باران نباریده بود و حتی قنات‌ها خشک‌شده بودند و آب با تانکر به روستا می‌رسید.

● سیلی که از میان طوفان شن و ریزگردها روستا را بلعید

اما در نهایت با اصرار دهبیار روستا را تخلیه کردیم و به بالادست رفتیم و در کمال تعجب دیدیم به‌یکباره سیلاب مهیب از میان طوفان شن و ریزگردها وارد روستا شد و همه‌چیز را با خود برد، برخی از روستاهای بالادست روستا به‌کلی نابود شدند.

این حادثه در بهمن‌ماه سال گذشته اتفاق افتاد اما حالا اگر سری به روستا بزنیم حتی یک قطره آب در قنات‌ها

سال ثمر بدهند اما چون آبی برای آبیاری وجود ندارد مجبور شدیم این بخش از باغ را خشک کنیم که درختان ده‌ساله را حفظ کنیم.

این کشاورز با اشاره به اینکه این وضعیت کشاورزان در رفسنجان، کرمان، زرنده و راور و سیرجان است که ۹۰ درصد پسته ایران را تولید می‌کردند گفت: چاه‌ها چندین بار کف شکنی شده‌اند و عمق برخی از چاه‌ها به ۲۷۰ متر رسیده و دیگر امکان کف شکنی وجود ندارد اما آب دهی به صفر رسیده است.

وی ادامه داد: برخی از چاه‌های آب به‌اندازه‌ای شور شده که برای استفاده در بخش کشاورزی مجبور به نصب آب‌شیرین‌کن روی چاه هستیم اما به دلیل آلودگی زیست‌محیطی ناشی از پس‌ماند حتی اجرای این طرح هم مسکوت ماند، میزان سختی آب به حدی است که در صورت آبیاری درختان خشک می‌شوند. حالا ما با این امکانات می‌خواهیم جلوی انتقال پایتخت پسته جهان از ایران را به آمریکا بگیریم اما واقعیت این است که پسته کارانی که در حال حاضر در دشت‌های کالیفرنیا کار می‌کنند اکثراً مهاجرانی هستند که از کرمان به کالیفرنیا رفته و سرمایه‌های خود را هم برده‌اند.

و رودخانه‌های روستا وجود ندارد، در برخی مناطق شرق و جنوب کرمان زمستان‌ها سیل می‌آید و تابستان آبی برای خوردن وجود ندارد. اما هنوز هم در آسمان روستا ریزگردها جلوی نور خورشید را گرفته‌اند.

همین زن روستایی می‌گوید: در روزهای اخیر شدت گرمای هوا به حدی است که خرماهای نارس نخلستان‌ها تا ۴۰ درصد ریزش کرده است، دیگر توان دامداری و کشاورزی نداریم و بعد از هر بار طوفان شن تمام نخلستان‌ها و حتی حیاط خانه‌هایمان مملو از شن می‌شود و باید با کامیون و اجاره کارگر شن‌ها را از روستاها و نخلستان‌ها خارج کنیم. زهرا می‌افزاید: سطح شن‌های روان گاهی چنان افزایش می‌یابد که دیگر نمی‌توانیم درهای خانه را باز کنیم و به‌ناچار از پنجره‌ها رفت‌وآمد می‌کنیم.

● مردهای ما درآمد ندارند / نان را از شهر می‌خریم

زهرا ادامه می‌دهد که خیلی‌ها از روستاها مهاجرت کرده‌اند، مزارع رها شده و دیگر دامداری وجود ندارد چون از بی‌آبی دام‌ها یا فروش رفته‌اند یا تلف‌شده‌اند. مردها هم کار و درآمد ندارند دیگر نمی‌توانیم در روستا زندگی

ندارند و در برخی موارد، کشاورزان برای آبیاری آب را با تانکر و صرف هزینه‌های زیاد به مزارع منتقل می‌کنند، تلاش روستاییان برای حفظ کشاورزی با چنگ و دندان در حالی ادامه دارد که در برخی از روستاها مردم ترجیح می‌دهند بخشی از باغ‌ها و مزارع را برای حفظ باغ‌های دیگر خشک کنند و سهمیه آب را به مزارع محدودتر اختصاص دهند.

تمام این‌ها در حالی است که یک‌چهارم باغ‌های کشاورزی کشور در استان کرمان قرار گرفته که با توجه به بحران آب در استان کاملاً غیرمنطقی است.

● تبدیل کشاورزان به کارگران روزمزد شهرها

تلاش برای ادامه حیات ۴۲ درصد مردم استان کرمان در روستاها در حالی ادامه دارد که حالا برخی از مردم به‌جای کشاورزی به کارگران روزمزد بیکار در شهرهای بزرگ تبدیل شده‌اند.

محمد یکی از این کشاورزان است که در یکی از روستاهای زرنده در شمال استان کرمان زندگی می‌کند، محمد که باغ‌های کشاورزی‌اش را حداقل از سه نسل قبل به ارث برده است این روزها برای تأمین معاش خانواده‌اش روزها لب جاده خاکی منتهی به شهر زرنده منتظر اتوبوسی می‌ماند که قرار است هر روز صبح وی را به ایستگاه کارگران فصلی ببرد.

وی می‌گوید: این روزگار تنها مختص من و پسرانم نیست بلکه در روستای ما و روستاها اطراف صدها خانواده به دلیل خشک شدن قنات‌ها از کشاورزی به کارگر تبدیل شده‌ایم. محمد که هنوز دستا نشان پینه‌بسته بیل و خیش و شخم کشاورزی است با اندوه به باغ خشک‌شده‌اش نگاه می‌کند و افسوس می‌خورد و به خانه‌های روستایی اشاره می‌کند که همین چند سال قبل ساکنانشان برای ادامه زندگی به شهر مهاجرت کردند.

خانه‌ها تقریباً نیمه ویرانه شده‌اند و پیرمرد روستایی می‌گوید که بقیه ساکنان روستاها هم مجبورند به‌زودی به شهر مهاجرت کنند.

این روستایی می‌گوید: مردم دیگر توان مالی ندارند که بتوانند در روستا بمانند اگر به شهر برویم شاید بتوانیم بخشی از هزینه‌های خانوار را تأمین کنیم، دیگر در روستا جمعیتی برای زندگی باقی نمانده است. مدرسه نیست، کشاورزی نیست، زندگی هم نیست، روزگاری ما شیر و ماست را در دامداری‌ها تولید می‌کردیم و در شهر می‌فروختیم حالا هر روز که از شهر به روستا می‌آیم باید ماست و شیر بخریم.

از شمال استان به حاشیه شهر کرمان به منطقه اختیار آباد و زندگی آباد می‌رویم. علی منصوری کشاورز پسته‌کاری است که به قول خودش دیگر آن ارج و قرب گذشته را ندارد. زمین‌های پسته‌اش در حال خشک شدن هستند و سرمایه چندین ساله در مقابل چشمانش در حال نابودی است.

علی به وعده‌های اجرا نشده مسئولان اشاره می‌کند و می‌گوید: قرار بود که بعد از اتمام پروژه فاضلاب شهر کرمان آب پس از تصفیه به کشاورزان حومه شهر کرمان فروخته شود اما این آب هیچ‌گاه به مزارع نرسید، چون کلاً طرح فاضلاب را کد شد.

● آلودگی سازی روستاییان قدیم و حاشیه‌سازان جدید

طی یک دهه گذشته بسیاری از کشاورزان در کرمان دست از کار کشیده‌اند و در حومه شهر کرمان اقدام به آلودگی سازی کرده‌اند. «علی» این حرف را در حالی می‌زند که شاخه‌های خشکیده درختان باغش را در دستش می‌شکند و می‌گوید: این درختان سه‌ساله هستند و باید حداقل ۱۵

● اینجا مردم تلاش می‌کنند زندگی کنند

در شرق استان کرمان روزگار مردم بسیار بدتر از شمال استان است، اینجا مردم تلاش می‌کنند زندگی کنند، برخی از مردم حتی آب آشامیدن را از قنات‌ها و به‌صورت غیربهداشتی تأمین می‌کنند.

اما اینجا مشکل فقط آب نیست، تغییر اقلیم روزگار مردم را تیره‌تر کرده است، هر روز هفته حداقل مردم با یک مورد طوفان شن دست‌به‌گریبان می‌شود اما زور طوفان شن و ریزگردها بسیار بیشتر است و چنان گریبان مردم را می‌گیرد که هر هفته صدها نفر به دلیل مشکلات تنفسی راهی مراکز درمانی می‌شوند.

ریگان و فهرج یکی از محروم‌ترین مناطق کشور از نظر وجود زیرساخت‌ها و امکانات رفاهی محسوب می‌شوند در این شهرستان‌ها کسی دنبال رفاه نیست بلکه چشم‌ها به دنبال امکانات اولیه برای زندگی می‌گردد.

افزایش بیش‌ازحد دمای هوا در این مناطق و تغییرات گسترده و ناگهانی آب‌وهوا داستانی عجیب را در این مناطق رقم‌زده است.

زهرا یکی از زنان روستایی فهرج است که روستای محل

بی‌رویه از منابع آب زیرزمینی موجب شده تعادل بین منابع شور و شیرین دچار لطمه شود و باید با اختصاص اعتبار موردنیاز مشکل این روستاها را رفع کرد.

● بحران آب در کرمان جدی است

معاون امور عمرانی استانداری کرمان بحران آب در کرمان را جدی دانست و اظهار کرد: کرمان در رده استان‌های گرم و خشک است.

ابوالقاسم سیف الهی متوسط بارندگی در استان کرمان را ۱۲۹ میلی‌متر عنوان و تصریح کرد: ۸۰۰ میلیون مترمکعب بیلان منفی در استان کرمان را شاهد هستیم.

وی یکی از اقدامات برای کاهش بحران آب در کرمان را اجرای طرح همیاران آب عنوان کرد و گفت: این طرح از دو سال پیش اجرایی شده و تا ابتدای سال جاری ۹۸۰ میلیون مترمکعب صرفه‌جویی صورت گرفته است.

سیف الهی با اشاره به اینکه ۹۵ درصد آب استان در بخش کشاورزی مصرف می‌شود، گفت: این نکته نیز حائز اهمیت است که بخش زیادی از آب در بخش کشاورزی به دلیل استفاده از روش‌های غرقابی هدر می‌رود و باید کشاورزان به سمت استفاده از سیستم‌های آبیاری مکانیزه سوق داده شوند که البته اقدامات خوبی در این خصوص انجام شده به گونه‌ای که رتبه نخست اجرای طرح‌های آبیاری تحت فشار در سال گذشته به کرمان اختصاص یافت.

● خسارت‌های خشک‌سالی به‌سادگی قابل

جبران نیست

معاون امور عمرانی استاندار کرمان از عدم پرداخت منابع برای سیستم‌های آبیاری مکانیزه به‌عنوان یکی از مشکلات بر سر راه طرح همیاران آب نام برد و افزود: برای حل این مشکل به مردم اعلام شد که با استفاده از هزینه شخصی نسبت به تجهیز مزارع و باغات خود به سیستم آبیاری تحت فشار اقدام کرده و بعد از تأمین منابع ملی مبلغ هزینه کرد آن‌ها جبران شود.

وی با اشاره به تأمین ۹۹ درصد آب کشاورزی کرمان از آب‌های زیرزمینی افزود: این امر شاخص منفی در استان کرمان به شمار می‌رود.

وی میزان مصرف آب در بخش شرب را چهار درصد و در بخش صنعت یک درصد ذکر کرد و ادامه داد: بارش‌های خوبی در سال گذشته و اوایل سال جاری شاهد بودیم اما برخی خسارت‌ها به سفره‌های آب زیرزمینی به‌اندازه‌ای است که با بارش‌ها جبران‌پذیر نیست.

● ۱۰ هزار چاه غیرمجاز در کرمان وجود دارد

سیف الهی از وجود ۱۰ هزار حلقه چاه غیرمجاز در استان کرمان خبر داد و افزود: بخش عمده‌ای از این چاه‌ها در دولت گذشته حفر شده‌اند و متأسفانه اکنون برای برخورد با آن‌ها هم با موانع قانونی مواجه هستیم.

وی بحران آب را در حاشیه‌نشینی مؤثر دانست و گفت: مردم روستاها به دلیل کمبود آب راهی شهرها شده و به حاشیه‌نشینی روی آورده‌اند که این مسئله مشکلات زیادی را به دنبال دارد.

معاون استاندار کرمان با تأکید بر لزوم کاشت محصولات کشاورزی با نیاز آبی کم و با زده‌ی بالا گفت: زرشک، چای ترش، بلیمو و زعفران از جمله کشت‌های جایگزین در استان کرمان هستند.

گفته می‌شود که در زمستان سال گذشته چهار سد کرمان تقریباً به‌صورت کامل آبگیری شده است اما حقیقت این است که سدها تنها حدود یک درصد نیاز آبی استان را تأمین می‌کنند و بی‌آبی سایه بحرانی شدید را بر سر مردم استان گسترده است.

کنار روستا می‌گذرد خیره‌مانده، رودخانه‌ای که تا چند سال قبل صبح‌ها با صدای خروشش بیدار می‌شد و حالا می‌توان با کف دست کودکی باریکه جریان آب در لابه‌لای سنگ‌های مسیر رودخانه را تغییر داد.

کرمان با بحران جدی بی‌آبی مواجه است بحرانی که اگر رفع نشود به‌زودی یکی از بزرگ‌ترین بحران‌های اجتماعی و مهاجرت را در استان رقم خواهد زد. باین‌وجود بزرگ‌ترین پروژه انتقال آب به استان کرمان یعنی انتقال آب از بهشت‌آباد به کرمان به‌کلی متوقف است و هیچ راه‌حل جایگزینی به‌جز صرفه‌جویی در مصرف آب در مقابل مهم‌ترین چالش این روزهای کرمان قرار نگرفته است.

مدیرعامل آب و فاضلاب روستایی استان کرمان در خصوص آخرین وضعیت آب استان کرمان می‌گوید: کرمان با معضل جدی خشک‌سالی و کمبود آب و تغییرات اقلیمی مواجه است و تابستان امسال و گرمای شدید هم بر مشکلات افزوده است.

علی رشیدی با اشاره به برداشت‌های بی‌رویه از منابع آب زیرزمینی گفت: بسیاری از این منابع حالا از دست‌رفته است و با فرسودگی دشت‌ها، آلودگی منابع محدود، هدر رفت آب در بخش‌های مختلف و شور شدن بیش‌ازحد آب مواجه هستیم. «در کرمان سالانه متوسط بارش‌های ۱۲۸ میلی‌متر است»، رشیدی با بیان این جمله می‌گوید: همین میزان بارندگی نیز برخی از سال‌ها تأمین نمی‌شود اما مصرف آب برای هر فرد ۲۵۶ لیتر در شبانه‌روز است که نشان از الگوی اشتباه مصرف دارد. در بخش‌های غیر شرب وضعیت بدتر است مثلاً در کشاورزی که ۹۲ درصد آب موجود در استان را به خود اختصاص داده است ۷۰ درصد آب به دلیل کشاورزی سنتی هدر می‌رود.

وی به کمبود شدید آب در مناطق روستایی جنوب و شرق استان کرمان اشاره کرد و افزود: باین‌وجود سعی شده است که با مدیریت منابع موجود مشکلات به حداقل ممکن کاهش یابد.

وی به تعداد بالای روستاها در استان کرمان اشاره کرد و افزود: مشکل تأمین آب و منابع محدود در استان به دلیل خشک‌سالی تشدید شده است. یک‌میلیون و ۲۶۰ روستایی در استان کرمان که شغل اکثر آن‌ها کشاورزی است با چالش جدی مواجه شده‌اند. باین‌حال سعی کرده‌ایم با اجرای طرح‌های توسعه‌ای مشکلات موجود را به حداقل ممکن برسانیم.

وی با اشاره به شوری آب در ۲۶۵ روستا گفت: برداشت‌های

کنیم و هرروز وضع بدتر می‌شود. در روستا اکثر آبیاری‌ها باقی‌مانده‌اند و جوان‌ترها به شهر مهاجرت کرده‌اند، نمان را هم از شهر می‌خریم و اگر خوش‌شانس باشیم یک گونی آرد خریداری می‌کنیم و نان می‌پزیم.

این زن روستایی، دل‌پری از طوفان‌های شن و ریزگردها دارد و می‌گوید: راه روستا اکثراً بسته می‌شود، کودکان بیمارهای تنفسی گرفته‌اند و همیشه صدای سرفه می‌آید، آب خوردن نداریم و مواد غذایی را از شهر می‌خریم، دیگر دل‌خوشی برای ماندن در روستا نداریم. در جنوب کرمان وضع بهتر از شرق استان نیست، بزرگ‌ترین جلگه حاصلخیز استان و جنوب شرق کشور این روزها به بزرگ‌ترین دشت سوخته کشور تبدیل شده است.

نماد خشک‌سالی در جنوب کرمان جازموریان است، جازموریانی که جازهایش حالا خشک‌شده‌اند.

جازموریان بزرگ‌ترین حوزه آبریز استان کرمان است، باتلاقی که مدت‌ها خشک‌شده بود اما پس از سیلاب‌های گسترده جنوب استان کرمان بالاخره بعد از ۲۰ سال آب به جازموریان رسید اما شدت گرمای هوا به حدی است که کارشناسان پیش‌بینی کرده‌اند این باتلاق طی دو ماه آینده به دلیل تبخیر خشک می‌شود.

بسیاری از روستاها به حال خود رها شده‌اند، جازموریان که به بزرگ‌ترین مراتع ایران و قطب تولید دام شهرت داشت حالا به چراگاه شترها تبدیل شده است. برخی از عشایر نیز که هنوز در این منطقه باقی‌مانده‌اند به ساربانات شتر تبدیل شده‌اند.

گرمای بیش‌ازحد هوا و تابستان زودرس در کنار بادهای شدید و داغ منطقه دست‌به‌دست هم داده‌اند و بسیاری از نخلستان‌های جنوب را طعمه حریق کرده‌اند.

● محرومیتی که مضاعف شد

جنوب کرمان به روستاهای کپری و محرومیتش شهره است، محرومیتی که حالا با خشک‌سالی بدتر از گذشته شده است دخترکان آفتاب‌سوخته با لباس‌های محلی در گرمای طاقت‌فرسای جنوب کرمان با لب‌های خشک در انتظار تانکرهای آبی هستند که هفته‌ای یک‌بار از کنار روستای محل زندگی‌شان می‌گذرد و تانکر وسط روستا را آب می‌کند.

زنان روستایی ظرف به دست در انتظار سهمیه آب خوردن روزانه هستند و پیرمردی در کنار درب خانه کپری به ستونی چوبی تکیه داده و به بستر رودخانه خشکی که از

داستان آتنا زخمی بر روان خانواده قربانی / دردناک تر موج سواری هاست

احساسات عمومی در حالی مجازات قاتل آتنا اصلانی را دنبال می‌کند که سرنوشت خانواده این کودک و قاتل، بعد از این جنایت هولناک در حاله‌ای از ابهام بوده و تبعات روانی آن همچنان ادامه دارد.

ونوس پهنود

در سه‌ماهه نخست سال جاری ۱۲۶ گزارش کودک‌آزاری به اورژانس اجتماعی بهزیستی اردبیل انعکاس یافته است.

به تعبیر معاون امور اجتماعی بهزیستی استان بخش اعظمی از گزارشات مربوط به آزارهای جسمی کودکان است اما در بین آن‌ها آزار جنسی نیز گزارش شده است. سؤال اینجاست که چرا از میان کودکانی که آزار جنسی می‌بینند داستان آتنا بیش از همه روح و روان جامعه را اندوهگین کرد؟

مشابه داستان کودکانی که در سایه غفلت والدین، در سایه ناآگاهی و بی‌توجهی‌ها و در مجموع فراهم شدن شرایط برای شیطان صفتان قربانی می‌شوند، به کرات شنیده می‌شود.

چه داستان گم شدن پسر بچه‌ای در خلخال درست در روز طبیعت که هیچگاه خبر یافتن وی اعلام نشد و دختر بچه سه ساله‌ای که به خاطر انتقام از پدر توسط عموی خود با بیل از کمر به دو نصف شد به مراتب تکان دهنده‌تر است.

اما آنچه آتنا را وارد زبان‌ها کرد و روی چهره معصوم، شوخ و دوست‌داشتنی و جنسیت وی، انتظار ۲۰ روزه‌ای بود که امان از همه برید.

آتنا ۲۰ روز چشمان یک استان و یک کشور را در انتظار گذاشت. خیلی‌ها او را تا دیروز نمی‌شناختند اما بعد از مفقود شدن ناپاورانه این طفل ساعت‌ها پای در خانه‌اش نشستند و گریستند.

امروز آتنا در خاک آرمیده اما حواشی تمامی اعتراضات به حق برای انتقام از قاتل از یک نکته غافل است. اینکه سرنوشت مادر، پدر و خواهر آتنا و همچنین سرنوشت همسر و فرزندان قاتل آتنا بعد از این جنایت هولناک چه خواهد بود؟

● مفقودی آتنا و التهاب ۲۰ روزه برای یافتن کودک

اوایل تیر ماه یعنی روزهای گرم تابستان و آغاز تعطیلات مدرسه بود که خبر گم شدن آتنا اصلانی دختری هفت ساله به دلایل نامعلوم از رسانه‌ها انعکاس یافت.

شاید در ابتدا مفقود شدن یک کودک که به احتمال قوی راه خانه را به اشتباه رفته و یا گرفتار افراد ناباب شده چندان مورد توجه نبود و قرار بود به زودی خبر یافتن وی نیز اعلام شود اما وقتی جستجوی تیم‌های کارشناسی، کارآگاهان تخصصی و نیروهای ویژه انتظامی به مدت ۲۰ روز به درازا کشید، دل‌ها نگران آتنا شد. نه اختلاف حساب شخصی و نه مشکل اخلاقی، تنها کودکی معصوم به یکباره ناپدید شده و به هر کجا و هر که سر می‌زدند خبری و اثری از او نبود.

درست در روز ۲۰ام مفقود شدن این دختر بچه بود که در کمال ناباوری مسئولان شهرستانی از کشف جسد وی

اندوه سرشار آتنا را سپری می‌کنند، در فضای مجازی اظهارنظرهایی نامتعارف همچنان شنیده می‌شود.

تا جایی که داستان عمومی و انقلاب اردبیل در پاسخ به برخی اظهارنظرهای غیر واقع از اصحاب رسانه خواست با دقت نسبت به انتشار اخبار اقدام کنند. ناصر عبتاتی با تأکید به اینکه روند رسیدگی به پرونده کیفری محرمانه است، اضافه کرد: دستگاه قضایی اطلاع‌رسانی مستمری از روند رسیدگی پرونده داشته و انتظار می‌رود رسانه‌ها و شهروندان از نشر اخبار غیر واقع پرهیز کنند.

اخباری از جمله اعدام قاتل آتنا در ملأعام درست در وضعیتی که پرونده هنوز در دست بررسی است، اعلام نظرهای غیر کارشناسی در خصوص نیت قاتل که بیشتر به محکوم کردن دختر هفت ساله ارتباط داشته و برخی اظهارات در خصوص نحوه قتل وی از جمله اخباری بوده که تلاش کرده موج سواری رسانه‌ای در تلخی و اندوه ماجرای آتنا داشته باشد.

● غفلت از آسیب روانی قاتل آتنا در زندگی خانواده‌اش

آتنا بعد از کشف جسد، کالبدشکافی و بررسی دقیق کارشناسان و متخصصان پزشکی قانونی به خاک سرد سپرده شد.

هزاران شهروند پارس‌آبادی در مراسم تشییع جنازه وی حاضر شدند. بار دیگر اظهارات و شعارهایی طرح شد و در این میان تلاش دستگاه قضایی برای مدیریت فضای حادثه و طی روند قانونی پرونده بود.

تب آتنا هنوز بر پیشانی مردم ایران سرد نشده اما آنچه مورد غفلت است سرنوشت خانواده آتنا بعد از انبوه غمی است که از دست رفتن ناگهانی آتنا در قلبشان بر جای گذاشته است.

مدیرکل بهزیستی استان اردبیل تصریح کرد: حادثه آتنا اصلانی موجب تأسف و تأثر همگان شده و آسیب جدی به خانواده وی وارد ساخته است.

بهزاد ستاری با ابراز همدردی با خانواده این دختر خردسال تصریح کرد: در پی آزار و اذیت و قتل این

خبر دادند و تمامی امیدهای مردم اردبیل به افسوس و خشم تبدیل شد.

شیوه قتل این دختر بچه که مطابق اعلام دادگستری استان اردبیل با آزار و اذیت جنسی همراه بود و نحوه پنهان کردن جسد در یک ساک دستی و سپس در بشکه‌ای در کنج پارکینگ قاتل، دل همه را به درد آورد. اعتراضات و تجمع‌هایی در مقابل منزل و مغازه قاتل شکل گرفت. شیشه‌هایی شکسته شد و شعارهایی از سر ناراحتی و افسوس سر داده شد.

تمامی افسوس و حسرت از دست دادن آتنا در حالی با هیجانات تخلیه می‌شد که بسیاری از معترضان غافل بودند که در منزل قاتل همسر و فرزندان وی هم سکونت دارند.

همسری که شوهر وی به ارتکاب قتل بازداشت است و فرزندی که به پدرشان قاتل خطاب می‌شود.

● اعتراضاتی که مانعی برای طی روند قانونی پرونده شد

در آن مقطع فرماندار پارس‌آباد با ابراز تأسف از بروز این حادثه اقداماتی از جمله تجمع به بهانه همدردی را مانعی برای طی روند قانونی پرونده دانست و گفت: انتظار می‌رود مردم با رعایت آرامش اجازه طی مسیر قانونی پرونده را بدهند.

اکبر صمدی با تأکید به اینکه خواسته تمامی نیروهای انتظامی و قضایی این بود که این کودک سالم به آغوش خانواده بازگردد، اضافه کرد: متأسفانه این آرزو محقق نشد و بررسی‌ها نشان می‌دهد پرونده دارای ابعاد پیچیده است.

به گفته فرماندار پارس‌آباد دستگاه قضایی عزم خود را جزم کرده که بدون کمترین تأخیری پرونده را رسیدگی کرده و احکام آن صادر شود.

مطابق اظهارات صمدی دستگاه قضایی از ابتدا به صورت جدی پای این پرونده بوده و هر چند آرزوی زنده یافتن کودک محقق نشد اما در کشف ابعاد این پرونده پیچیده با جدیت تلاش می‌شود.

با وجود اینکه برخی شهروندان با آرامش و منطق

دست خالی تالاب‌ها از آب؛ اینجا کویر می‌کارند و غبار درومی‌کنند

پرنده‌گان روی آبی‌زی در این منطقه حفاظت شده نگرانی دوستداران محیط‌زیست را به همراه داشته است.

فرماندار ورامین به وضعیت تالاب بند علیخان اشاره کرد و گفت: از اولین روزهای حضورم در ورامین، با موضوع تالاب «بندعلیخان» مواجه شدم، این تالاب ساخته دست بشر نیست و اگر میلیاردها تومان هزینه کنیم، نمی‌توانیم نیمی از آن را بسازیم، تالاب یک اکوسیستم است و ۲۵ هزار هکتار مساحت دارد.

وی ادامه داد: در بدو ورود به ورامین، دست‌به‌کار شدیم و یک بیل مکانیکی را بردیم و آبی را که به قسمت دیگری می‌رفت، به تالاب هدایت کردیم، با تعداد زیادی از مسئولان صحبت کردم و حساسیت این تالاب را متذکر شدم، خطر تخریب تالاب بسیاری جدی است و در حد شهرستان و استان تهران نیست که به این موضوع رسیدگی کنیم، بلکه باید در سطح ملی موضوع حل شود و باید به داد تالاب برسیم.

یوسفی اضافه کرد: این تالاب میلیاردها تومان می‌ارزد و باید چاره‌ای برای آن بیندیشیم، و اگر این تالاب خشک شود تهران با بحران مواجه می‌شود، از شهروندان تهرانی می‌خواهم روزی یک لیتر کمتر آب مصرف کنند و این یک لیتر را در تالاب سرریز کنیم و اگر به فکر بندعلیخان نباشیم باید منتظر ریزگردها باشیم.

خشکی تالاب گاوخونی و معضل امنیتی

تالاب گاوخونی در استان اصفهان هم وضع مشابهی دارد، به گفته فعالان محیط‌زیست بیش از یک دهه است این تالاب قطره آبی از زاینده‌رود را بر تن خود حس نکرده است و اگر آبی در طول این مدت وارد تالاب گاوخونی شده است فقط شامل ذهاب و پساب بوده و حق آبه این تالاب به فراموشی سپرده شده است.

مدیر طرح‌های ساماندهی، حفاظت و بهره‌برداری زاینده‌رود معتقد است که خشکی این رودخانه و تالاب گاوخونی آرام‌آرام به یک معضل امنیتی در استان به‌خصوص شرق اصفهان تبدیل شده است.

اسفندیار امنیتی اظهار داشت: دامنه و پیامدهای خشکی زاینده‌رود و تالاب گاوخونی از منظر محیط‌زیست به بخش‌های دیگر جامعه مانند فضای شهری و سبز نیز سرایت کرده و این روند

هزار سال عمر کرده‌اند، حالا در عصر معاصر کمر به نابودی شان بسته‌اند و جای پایشان کویر و مزرعه سبز شده؛ این حکایت تالاب‌هایی است که تبدیل به کانون‌های بالقوه تولید ریزگرد شده‌اند.

فاطمه حسینی

مرگ تالاب‌های ایران نگرانی‌های زیادی را در ابعاد مختلف به وجود آورده است، در حال حاضر باوجود هجوم هرساله ریزگردهای عربی بخشی از روزهای سال آلوده است، حال تصور کنید با ظهور کانون‌های جدید گردوغبار داخلی چه بر سر آب‌وهوای کشورمان خواهد آمد.

فعالان محیط‌زیست در این زمینه می‌گویند که خشک شدن هر تالاب به مرگ اقتصادی منطقه ختم خواهد شد به طوری که استمرار وضعیت کنونی تالاب‌های ایران و از میان رفتن این عرصه‌های طبیعی نتیجه‌ای جز تولد کانون‌های جدید ریزگردها ندارد.

مشکل تالاب‌ها محدود به یک استان کشور نیست، از تالاب‌های لرستان و همدان در غرب ایران گرفته تا تالاب‌های تهران و مرکزی، تالاب‌های شمال کشور، تالاب هامون و هورالعظیم هر کدام مشکلات مشابهی دارند که استمرار بی‌توجهی به این معضل موجب خسارات زیادی شده است، معصومه ابتکار رئیس سازمان حفاظت محیط‌زیست کشورمان با اشاره به وجود ۲۰۰ تالاب مهم در کشور یادآوری کرد: هر هکتار تالاب ۲۰۰ برابر یک زمین کشاورزی ارزش اقتصادی دارد، وی با ابراز نگرانی از وضعیت برخی تالاب‌های کشورمان معتقد است که تصویب قانون حفاظت تالاب‌های ایران از مهم‌ترین اقدامات دولت در راستای حفظ محیط‌زیست بوده است.

خطر ریزگردها بیخ گوش پایتخت

تالاب بند علی‌خان در استان تهران واقع شده است و با اردک، غاز و چنگرهایش هنوز می‌تواند فرصتی برای تجربه تماشای پرنده‌گان باشد. این تالاب در ۳۵ کیلومتری جنوب شهرستان ورامین واقع شده که آلودگی آب و شکار بی‌رویه

کودک بی‌شک ضروری است خانواده آتنا تحت حمایت‌های روانی اجتماعی قرار گیرند. وی تأکید کرد: هم‌اکنون نیز حمایت‌های روانی اجتماعی با اعزام تیم‌های روان‌شناس آغاز شده و بی‌شک تا بازگشت خانواده به زندگی عادی ادامه خواهد داشت.

برخی به سرنوشت خانواده قاتل بی‌توجه اند

علاوه بر خانواده آتنا، آسیب روانی جدی به خانواده قاتل وی نیز وارد شده است. شهروندان معترضی که در مقابل منزل وی تجمع کرده و شعار سر می‌دادند شاید توجهی به این موضوع نداشتند که قاتل بودن برای همسر و پدر تا پایان عمر می‌تواند زندگی خانواده قاتل را دچار مشکل سازد.

مدیرکل بهزیستی استان در این خصوص گفت: متأسفانه در این ماجرا به سرنوشت خانواده قاتل توجهی نمی‌شود.

ستاری تأکید کرد: این خانواده به مراتب بیشتر در معرض آسیب هستند؛ همسر قاتل در صورت اعدام وی همسر خود را از دست داده و با موضوع قاتل بودن همسر خود تا پایان عمر زندگی خواهد کرد.

ضروری است در خصوص مصادیق کودک‌آزاری اطلاع‌رسانی و هشدارهایی در سطح خانواده‌ها ارائه شود

وی افزود: از سویی فرزندان قاتل که خود بیگناه هستند فردا تحصیل و اشتغال و مسائلی از این دست خواهند داشت و بی‌توجهی به آسیب وارده به این خانواده خود منجر به بروز آسیب‌های دیگر خواهد شد.

ستاری با تأکید به اینکه علاوه بر حمایت خانواده آتنا ضروری است این حادثه به عنوان یک معضل اجتماعی مورد بررسی قرار گیرد، ادامه داد: تیم کارشناسی در شهرستان پارس‌آباد تشکیل شده و در نظر داریم موضوع آتنا به صورت عمیق بررسی شود.

وی با بیان اینکه احتمال اختلال روانی و جنسی قاتل آتنا وجود دارد، اضافه کرد: البته اعلام قطعی این نظرات نیازمند بررسی‌های هر چه بیشتر است.

مدیرکل بهزیستی استان تأکید کرد: ضروری است در خصوص مصادیق کودک‌آزاری اطلاع‌رسانی و هشدارهایی در سطح خانواده‌ها ارائه شود.

وی به نقش جدی و حساس والدین در حمایت از کودک و ممانعت از کودک‌آزاری تأکید کرد و گفت: در موضوع آتنا نیز موضوع توجه بیشتر خانواده که می‌توانست از بروز حادثه جلوگیری کند، مورد تأکید است.

داستان آتنا به تعبیر کارشناسان هشدار فرهنگی است. از آنچه که پیامد این جنایت هولناک بوده و آنچه که امروز با آن آگاهانه و ناآگاهانه برخورد می‌کنیم. غم آتنا در دل‌هایمان می‌ماند. غمی که دردهای رنگ‌بهرنگی را دوباره عیان ساخته و دوباره دامن زده است.

برنا بایبان اینکه این اقدام باهدف شناسایی منابع آلاینده و تهدید تالابها از سوی محیطزیست صورت گرفت ادامه داد: هم‌اکنون به فکر رفع عوامل تهدیدکننده تالابهای استان هستیم.

● نگاه «بهره بردارانه» به تالابها

وی بایبان اینکه تالابها سالانه پذیرای پرندگان آبی، کنار آبی و همچنین پرندگان مهاجر هستند ادامه داد: استان لرستان نیز در کریدور پروازی شمال به جنوب پرندگان مهاجر است و سالانه سرشماری این پرندگان از سوی محیطزیست صورت می‌گیرد.

معاون نظارت و پایش محیطزیست لرستان بایبان اینکه بر اساس سرشماری‌های صورت گرفته گونه‌های نادر پرندگان مهاجر را شناسایی و ثبت کردیم گفت: با توجه به مشکلاتی که در زمینه شیوع بیماری آنفلوآنزای پرندگان وجود داشت محیطزیست با همکاری سایر دستگاهها

«گری بلمک» است.

مایه حیات بزرگ‌ترین تالاب لرستان با زهکشی منتقل می‌شود تا دست‌هایش برای کشت اهالی منطقه خالی شود، می‌گویند باید اول آب تالاب را گرفت و بعد هکتار هکتار خاک مردابی تالاب را زیر کشت برد، سال‌هاست «گری بلمک» زیر کشت می‌رود، هرروز دست‌هایش خالی‌تر می‌شود و نگاهش بی‌رمق‌تر.

حکایت «گری بلمک» کمی آن‌طرف در بیشه دالان دوباره تکرار می‌شود، بیشه دالان هم جای کشت کشاورزی شده، جایی که میزبان پرندگان مهاجر و بومی بود و برای گذران روزگارشان پناهگاهی یافته بودند اما حالا سال‌هاست که بخشی از تالاب به تصرف اراضی کشاورزی درآمده است.

اینجا فرقی نمی‌کند، «گری بلمک» باشی با لقب بزرگ‌ترین تالاب لرستان، یا «بیشه دالان» با پسوند آمن حیات‌وحش بروجود، هرچه که باشی دست‌هایی به همت نابودی‌ات از آستین بیرون می‌آید، یکجا می‌شوی مزرعه

ادامه خواهد داشت.

● نگرانی‌ها در مورد میانکاله ادامه دارد

در استان گلستان نیز میانکاله با مشکلات مشابهی دست در گریبان است. جزیره میانکاله از شمال از سوی دریای مازندران به طول ۶۵ کیلومتر (از غرب به شرق) از جنوب و شرق از سوی تالاب و خلیج میانکاله و از غرب از سوی بندر امیرآباد بهشهر احاطه شده است.

مجموعه شبه‌جزیره میانکاله با ۶۸ هزار و ۸۰۰ هکتار وسعت از سال ۱۳۴۸ ابتدا به منطقه حفاظت‌شده و سپس به پناهگاه حیات‌وحش میانکاله تحت مدیریت مناطق چهارگانه سازمان حفاظت محیطزیست تبدیل و از آن زمان تاکنون از سوی اداره کل حفاظت محیطزیست مازندران اداره می‌شود.

معاون رئیس‌جمهور با اشاره به اینکه تالاب میانکاله از تالاب‌های مهم کشور و بین‌المللی و پناهگاه حیات‌وحش به شمار می‌رود، عقب‌نشینی آب دریای خزر و کاهش ورودی رودخانه‌ها را از چالش‌های زیست‌محیطی این تالاب برشمرد. ابتکار گفت: ۱۶ رودخانه وارد میانکاله می‌شد که به دلیل برداشت بی‌رویه و آب‌بندان تا ورودی رودخانه‌ها کاهش یافته است و اکنون ورودی رودخانه‌ها و حقایبه میانکاله موردتوجه قرار گرفته و طرح فربخشی برای نجات میانکاله و خلیج گرگان ارائه شده است تا در این منطقه ارزشمند با مشارکت مردم و بخش خصوصی مدیریت گردشگری پایدار و سالم و را داشته باشیم.

● ریزگردهای میقان، اراک را تهدید می‌کند

در استان مرکزی هم «تالاب میقان»، خانه امن سال‌های دور درنای خاکستری، دست طمع بر خاک و آب تالاب، از زمین و آسمان تن نحیف آن را می‌زد و ترک‌های نشسته بر پیشانی خشک تالاب، مرگ را تداعی می‌کند.

اسماعیل تاج‌آباد رئیس شورای اسلامی شهر اراک با اشاره به اینکه بخشی از ریزگردهای شهر اراک مربوط به تالاب میقان است، اظهار داشت: به دلیل اینکه چند ماه از سال باد در استان از سمت شرق به غرب می‌وزد، گردوغبار و ریزگردهای خطرناک این تالاب وارد شهر و مناطق اطراف آن می‌شود.

رئیس شورای اسلامی شهر اراک افزود: تهدیدات تالاب میقان باید جدی گرفته شده و اگر برای تهدیدات این تالاب چاره‌اندیشی نشود، ریزگردها در بلندمدت بر سلامت مردم شهر اراک و مناطق اطراف این تالاب کویری تأثیر خواهد گذاشت.

تهدیدات تالاب میقان باید جدی گرفته شده و اگر برای تهدیدات این تالاب چاره‌اندیشی نشود، ریزگردها در بلندمدت بر سلامت مردم شهر اراک تأثیر خواهد گذاشت تاج‌آباد بیان کرد: تالاب میقان اراک ذخیره زیست‌محیطی ارزشمندی است که هم فرصت و هم تهدید محسوب می‌شود و باید به نحوی برنامه‌ریزی و عمل شود که ضمن بهره‌گیری از فرصت‌ها، تهدیدهای این اکوسیستم باید کنترل شده و کاهش یابد.

رئیس شورای اسلامی شهر اراک خاطر نشان کرد: مسئولان مربوطه بایستی تسریع در تکمیل پروژه‌های مربوط به حفظ و صیانت از تالاب میقان که با هدف بهبود شرایط این منطقه تعریف شده را با جدیت پیگیری کنند تا بتوانیم ضمن حفظ این زیستگاه طبیعی، مخاطرات آن را کاهش دهیم.

● دست‌های خالی تالاب‌های ۱۱ هزارساله

در استان لرستان هم صدای شرف‌ش آب در حوالی بزرگ‌ترین تالاب لرستان، این بار حس خوبی با خود به همراه ندارد، آبشار کوچکی که به‌زحمت خود را به رودخانه می‌رساند حکایت تلخی با خود به همراه دارد، در بالادست رگ‌های تالاب را زده‌اند و حالا این آب، شیره جان از دست‌رفته

به‌شدت اقدام به گشت و پایش تالابها برای جلوگیری از ابتلای پرندگان به این بیماری کرد.

برنا بایبان اینکه با تأکید بر اینکه تالابها ارزش اکولوژیکی بسیار بالایی دارند گفت: تالاب «بیشه دالان»، تالاب‌های پلدختر و «تنور در» در سال‌های گذشته به دلیل «دید بهره بردارانه» خسارت‌های فراوانی دیدند.

وی بایبان اینکه در گذشته بخش عمده‌ای از تالاب «تنور در» متأسفانه به شیلات واگذار شده است گفت: متأسفانه این راه غلط که البته در تمام دنیا وجود داشته طی شده و سپس به فکر احیای تالابها افتاده‌اند.

● تالاب‌هایی که خشکانده شدند

معاون نظارت و پایش اداره کل محیطزیست لرستان با اشاره به تبدیل شدن تالاب «بیشه دالان» و همچنین «گری بلمک» به اراضی کشاورزی بیان داشت: متأسفانه بخش‌هایی از این تالابها برای تبدیل شدن به اراضی کشاورزی خشکانده شده‌اند.

برنا بایبان اینکه طی دو سال گذشته که بارش‌های خوبی داشتیم و تالابها به‌صورت طبیعی پرمی شدند گفت: زمین تالاب به‌هیچ‌عنوان بهره‌وری لازم را برای تبدیل به اراضی کشاورزی ندارد و کسانی که این تالابها را تملک و به زمین کشاورزی تبدیل کرده‌اند اقرار می‌کنند که کشاورزی در زمین تالاب هیچ بازدهی ندارد.

وی در ادامه سخنان خود با اشاره به احیای تالاب‌های

و جایی دیگر محل پرورش ماهی و زمین کشاورزی، مهم آن است که دیگر خودت نیستی، خالی می‌شوی، از آب، از حیات، از پناهگاه بودن و دیگر تالاب نیستی.

تالاب‌های استان لرستان از جمله تالاب‌های یازده‌گانه معروف پلدختر بر روی آهک‌های خردشده لنداسلاید سیمه قرار دارند که حدود ۱۰ تا ۱۱ هزار سال پیش ایجاد شده‌اند، تالاب‌هایی ۱۱ هزارساله‌ای که این روزها در معرض انقراض قرار گرفته‌اند.

● شناسایی عوامل تهدیدکننده تالاب‌های لرستان

الهام برنا معاون نظارت و پایش محیطزیست لرستان با اشاره به وضعیت تالاب‌های لرستان اظهار داشت: اداره کل محیطزیست لرستان در دو بخش معاونت فنی و همچنین معاونت نظارت و پایش امور تالاب‌های لرستان را پیگیری می‌کند.

وی با اشاره به پیگیری‌های معاونت نظارت و پایش محیطزیست لرستان در رابطه با تالاب‌های لرستان عنوان کرد: در این حوزه محیطزیست آب تالاب‌های ۱۱ گانه پلدختر، «بیشه دالان» و «تنور در» را از نظر کیفی و کمی از سال ۹۴ تا امسال موردبررسی قرار داده است.

معاون نظارت و پایش محیطزیست لرستان با تأکید بر اینکه این اقدام برای اولین بار در استان صورت گرفته است ادامه داد: برای اولین بار کیفیت و کمیت آب تالاب‌های استان از سوی معاونت نظارت و پایش مورد پایش و بررسی قرار گرفت.

قائد رحمت با اشاره به پیگیری‌های حقوقی محیط‌زیست برای جلوگیری از خسارت به تالاب‌های استان گفت: ما بیشترین مشکل را در تالاب «بیشه دالان» داشتیم، به دلیل اینکه این تالاب به‌طور کامل به از سوی منابع طبیعی به محیط‌زیست واگذار نشده توانسته‌ایم به‌طور کامل از دخل و تصرف به آن جلوگیری کنیم.

وی بایبان اینکه حدود ۸۰ هکتار از این تالاب برای حفاظت در اختیار محیط‌زیست قرار داده‌شده که ما در این مساحت نگذاشته‌ایم هیچ دخل و تصرفی صورت گیرد تصریح کرد: در بخش‌هایی از این تالاب که به محیط‌زیست واگذار نشده دخل و تصرف‌هایی صورت گرفته که با هماهنگی منابع طبیعی به‌عنوان متولی پرونده‌هایی برای متخلفان در دادگاه‌ها تشکیل شده و در دست بررسی بوده و برخی از آن‌ها نیز منجر به خلع ید شده است.

● انتظار تالاب‌های لرستان برای ثبت در کنوانسیون رامسر

معاون فنی حفاظت محیط‌زیست لرستان همچنین به موضوع ارتقا تالاب‌های استان به مناطق حفاظت‌شده اشاره کرد و بیان داشت: در این زمینه طرح ارتقا تالاب «بیشه دالان»، «تور در» و همچنین تالاب‌های ۱۱ گانه پلدختر به مناطق حفاظت‌شده از سوی محیط‌زیست تهیه شده است.

قائد رحمت بایبان اینکه طرح ارتقا سطح تالاب‌های ۱۱ گانه پلدختر به شورای عالی محیط‌زیست ارسال شده است افزود: محدوده مدنظر ما در این منطقه ۱۸ هزار و ۱۴۱ هکتار است که به منطقه حفاظت‌شده تبدیل شود و اگر این طرح تصویب شود می‌توان این تالاب‌ها را مدیریت کرد و شاهد تخریب کمتری در آن‌ها بود.

وی بایبان اینکه همچنین بر اساس دستور رئیس سازمان محیط‌زیست کشور در روز افتتاح پاسگاه تالاب‌های پلدختر مقرر شد که این تالاب‌ها برای ثبت در کنوانسیون رامسر معرفی شوند ادامه داد: در این رابطه طرحی نوشته‌شده و به سازمان محیط‌زیست و دفتر بین‌المللی حفاظت از تالاب‌ها ارسال شده و منتظر بررسی کارشناسان در این زمین هستیم و اگر شاخص‌های مدنظر کارشناسان در این تالاب‌ها وجود داشته باشد به ثبت خواهند رسید.

● خطر خشکی تالاب‌های لرستان برای غرب کشور

استان لرستان با دارا بودن تالاب‌های ۱۱ هزارساله نیازمند توجه جدی‌تر مسئولان امر در سطح ملی است چراکه این ظرفیت از یک سو فرصت و از سوی دیگر تهدیدی جدی تلقی می‌شود. فرصت به لحاظ اهمیت طبیعی این اکوسیستم‌ها در تعدیل شرایط آب و هوایی و زیستی منطقه غرب کشور و تهدید از آن جهت که در صورت استمرار روند خشک شدن این تالاب‌ها، لرستان به‌صورت بالقوه شرایط میزبانی ۱۴ کانون جدید گردوغبار را دارا است.

استان لرستان در حال حاضر باوجود هجوم هرساله ریز گردها شاهد روزهای آلوده زیادی در طول سال است، حال تصور کنید با ظهور کانون‌های جدید گردوغبار داخلی چه بر سر بام طبیعت ایران و قلب زاگرس خواهد آمد: استانی که به لحاظ قرارگیری در زاگرس مرکزی در صورت هرگونه تهدید طبیعی و تغییرات در اکوسیستم سایر مناطق زاگرس را از مخاطرات خود به نصیب نخواهد گذاشت.

با این تفاسیر به نظر می‌رسد پیگیری متولیان امر و مسئولان باید از سطح شعاع، ارائه راهکار و نام‌گذاری فراتر رفته و گام‌های عملیاتی برداشته شود تا دست کم در یک برنامه زمانی مدت‌دار شاهد احیای تالاب‌هایی باشیم که اگر امروز به فریاد آن‌ها نرسیم تبعات ناشی از خشکی این اکوسیستم‌های آبی و تبدیل آن‌ها به اراضی بایر روزی دامن غرب کشور را خواهد گرفت.

گفت: این اقدام باید با هماهنگی جوامع بومی و محلی عملیاتی شود.

معاون فنی حفاظت محیط‌زیست لرستان بایبان اینکه برای احیای تالاب «گری بلمک» یک مشاور گرفته‌شده است ادامه داد: مطالعات احیای این تالاب در حال انجام بوده و تا پایان امسال برنامه مدنظر از سوی مشاور به محیط‌زیست اعلام می‌شود و این اداره کل بر اساس این برنامه با هماهنگی سازمان و همچنین همکاری جوامع بومی و محلی این برنامه را عملیاتی خواهیم کرد.

قائد رحمت با اشاره به مشکلات مختلف تالاب‌های استان لرستان بیان داشت: یکی از مشکلاتی که از قبل بوده و هم‌اکنون نیز گریبان گیر تالاب‌های استان است موضوع زهکشی‌هایی بوده که آب تالاب‌ها از طریق آن‌ها خارج و تالاب‌ها را تبدیل به زمین کشاورزی کرده است.

● صدور سند برای تالاب‌ها به‌عنوان زمین کشاورزی!

وی بایبان اینکه این معضلی است که ما هنوز نتوانسته‌ایم در این زمینه کاری انجام دهیم افزود: با تبدیل شدن این تالاب‌ها به زمین کشاورزی حقیقی برای خیلی از مردم ایجاد شده و حتی برای برخی از این زمین‌ها سند نیز صادر شده است.

معاون فنی اداره کل حفاظت محیط‌زیست لرستان با اشاره به زهکش‌های ایجادشده در تالاب «بیشه دالان» بروجرد، «تور در» دورود و «گری بلمک» پلدختر بیان داشت: بیشترین خسارت را به تالاب‌ها این زهکش‌ها وارد کرده است.

قائد رحمت همچنین تغییر اقلیم را یکی دیگر از دلایل نابودی تالاب‌های لرستان عنوان کرد و گفت: میزان بارندگی‌ها متأسفانه کاهش پیدا کرده و این امر موجب خشک شدن تالاب‌ها شده است.

وی با اشاره به کاهش آب ورودی به تالاب‌ها از منابع آب بالادست مانند تالاب «بیشه دالان» افزود: این امر به دلیل برداشت‌های بی‌رویه برای کشت‌های کشاورزی و سایر مصارف صورت گرفته است.

● تصرف «بیشه دالان»

معاون فنی حفاظت محیط‌زیست لرستان برداشت علوفه از تالاب‌های استان از جمله تالاب «بیشه دالان» را از دیگر دلایل خسارت به تالاب‌های استان برشمرد و تصریح کرد: مأموران محیط‌زیست با گشت زنی از این اقدام جلوگیری می‌کنند اما گاهی این اتفاق رخ می‌دهد.

استان به‌خصوص تالاب‌های پلدختر بیان داشت: در این رابطه اقداماتی با کمک اهالی بومی منطقه در دستور کار قرار گرفته است.

معاون نظارت و پایش محیط‌زیست لرستان بایبان اینکه اهالی منطقه برای احیای این تالاب‌ها پیش قدم شده‌اند که امیدواریم به‌زودی شاهد احیای آن‌ها باشیم گفت: امیدواریم نتیجه کار و نفع این اقدامات به‌گونه‌ای باشد که منفعیت بومیان منطقه بسیار بیشتر از این باشد که تالاب‌ها را به زمین کشاورزی تبدیل کند.

● تالاب‌هایی که نتوانستند به رونق گردشگری کمک کنند

برنا با تأکید بر اینکه آثار تخریب‌ها در تالاب‌ها تمام منطقه و استان را تحت تأثیر قرار می‌دهند گفت: تالاب‌ها حالت تعدیل‌کننده در آب‌وهوا دارند و هر جایی که تالابی وجود دارد دمای منطقه چندین درجه با سایر نقاط هم‌عرض آن متفاوت است.

وی با تأکید بر اینکه تالاب‌ها در تعدیل آب‌وهوا بسیار مؤثر هستند گفت: همچنین زمانی که تالاب‌ها خشک شده و به زمین کشاورزی و کاربری مشابه تبدیل می‌شوند سطح آب‌های زیرزمینی یا پایین می‌آید و یا اینکه خشک می‌شوند.

معاون نظارت و پایش محیط‌زیست لرستان با اشاره به نقش تالاب‌ها در رونق گردشگری بیان داشت: تالاب‌ها می‌توانند شغل‌های پایدار و درآمدزایی در حوزه گردشگری ایجاد کنند و موجب جذب توریست‌های داخلی و خارجی به استان می‌شوند و آثار تفریحی تالاب‌ها و آرامشی که در جوار این اکوسیستم‌ها وجود دارد می‌تواند در رونق حوزه گردشگری استان بسیار تأثیرگذار باشند.

برنا با اشاره به ایجاد تنوع زیستی گیاهی و جانوری در اطراف تالاب‌ها گفت: وجود این تالاب‌ها موجب ایجاد تنوع زیستی در استان می‌شود.

● زهکش‌هایی که شیره جان تالاب‌ها را سر کشیدند

نبی‌الله قائد رحمت معاون فنی حفاظت محیط‌زیست لرستان نیز در این رابطه با اشاره به تالاب‌های ۱۱ گانه پلدختر اظهار داشت: مهم‌ترین تالاب پلدختر، تالاب «گری بلمک» است که امسال با توجه به میزان بارندگی‌هایی که داشتیم حدود ۵۰ هکتار از آن آب دارد و بقیه آن خشک شده است.

وی بایبان اینکه وضعیت این تالاب با توجه به بارندگی‌ها نسبت به سال‌های قبل بهتر است اما نیاز به احیا دارد

دستانی در تکاپوی ساخت پا/ چرخ‌هایی که با درب بطری می‌چرخند

رقیه رحمتی راد

تهیه و اهدای هفت ویلچر از کوچک‌ترین شیء دورریختنی مانند درب بطری، اقدامی رضایت بخش بوده که با دستاورد صدها شهروند خراسان جنوبی رقم خورد. روزها از پی هم می‌گذرند، عمر تمام می‌شود و انسان‌ها از سرای دنیا به سوی ابدیت کوچ می‌کنند. تنها چیزی که از او به یاد می‌ماند و خاطر هاش را در دل‌ها زنده می‌کند، نیکی‌ها و بخشش‌های او به دیگران است.

اکنون فرصتی فراهم شده تا دعای محرومان را بدرقه راهمان کرده و کوله بار آخرت را از عشق و دوستی نیازمندان پر کنیم. اکنون که می‌بینیم می‌توان از کوچک‌ترین شیء که از او به عنوان زباله یاد می‌کنیم، قدمی بزرگ برداشت، کوتاهی نکنیم. بیا بید پا به پای دیگر دوستانمان درب بطری‌های پلاستیکی را جمع‌آوری کرده تا در راستای کمک به معلولان و محرومان قدمی برداریم. اقدامی خیرخواهانه توسط یک پویش مردمی از مهر ماه سال ۹۴ در خراسان جنوبی آغاز و تاکنون هفت ویلچر برای نیازمندان تهیه شده و روز به روز نیز بر اشتیاق جوانان نسبت به این امر افزوده می‌شود.

● ضرورت ارتقاء فرهنگ توجه به مشکلات زیست محیطی

یکی از اعضای فعال در پویش آرتوان و رفتگران طبیعت خراسان جنوبی بیان کرد: «آرتوان» نام یکی از فرمانروایان اشکانی و در لغت به معنای یاری رساننده در ستکاران است. نسرین کاری با بیان اینکه فعالیت این کمپین هم اکنون در سه شاخه مشهد، نیشابور و بیرجند در حال اجراست، افزود: آرتوان کمپینی مردمی جهت ارتقای فرهنگ بازیافت به شکل موثر و همچنین کمک به نیازمندان است. کاری بیان کرد: درب بطری‌ها پس از جمع‌آوری هنگام رسیدن به میزان معینی برای بازیافت فرستاده شده و عواید حاصل از آن برای خرید وسایل مورد نیاز معلولان در شهرستان استفاده می‌شود.

وی با اشاره به اهداف این کمپین بیان کرد: ارتقاء فرهنگ بازیافت در جامعه استان خراسان به شکل موثرتر و کارآمدتر، ارتقاء فرهنگ توجه به مشکلات زیست محیطی و کمک به معلولان نیازمند از جمله اهداف این مجموعه است. کاری اظهار کرد: مردم می‌توانند درب بطری‌های پلاستیکی جمع‌آوری شده را تحویل آشیانه‌های مشخص شده دهند یا با دبیرخانه تماس گرفته تا دوستان برای تحویل اقدام کنند.

وی بیان کرد: این کمپین در حال حاضر با رستوران‌ها و مکان‌های تفریحی مذاکره داشته تا در بطری‌های مورد استفاده را جمع‌آوری کند.

این عضو رفتگران طبیعت خراسان جنوبی با بیان اینکه متولی جمع‌آوری بطری در سراسر ایران سازمان پسماند است، افزود: کمپین مردمی در کنار حمایت سعی در این دارد که بتواند نشان دهد درب بطری قابلیت تبدیل شدن به اشیاء مفید را دارد.

کاری ادامه داد: هدف کمپین به هیچ وجه تولید درب بطری مانند نوشابه و دوج نیست، بلکه فرهنگ‌سازی بازیافت است.

● ۳۵۰ کیلوگرم درب بطری به ازای یک ویلچر

سرپرست پویش مردمی محیطی زیستی آرتوان خراسان جنوبی بیان کرد: فعالیت این سمن از مهر ماه سال ۱۳۹۴ در خراسان جنوبی آغاز شده است.

ریحانه رحیم‌آبادی بیان کرد: مشارکت مردم با پویش آرتوان به این صورت است که درب بطری‌های جمع‌آوری شده‌ی

خود را به محل‌های مشخص شده در سطح شهر که آشیانه نامیده می‌شوند، تحویل می‌دهند.

وی با بیان اینکه در خیابان‌هایی از خراسان جنوبی آشیانه گذاشته‌ایم، گفت: همچنین این آشیانه‌ها در رستوران‌ها، مغازه‌ها و ادارات دولتی نیز جانمایی شده است.

رحیم‌آبادی بیان کرد: بطری‌های جمع‌آوری شده را یا به بازیافتی‌ها می‌فروشیم و یا از آن نیز تابلو درست کرده و برای خرید ویلچر به فروش می‌رسانیم.

وی با بیان اینکه هر کیلو گرم درب بطری را با قیمت هزار تومان از ما خریداری می‌کنند، افزود: برای خرید یک ویلچر باید ۳۵۰ کیلوگرم درب بطری جمع‌آوری کنیم.

● جمع‌آوری ۲ تن درب بطری در استان

سرپرست پویش مردمی محیطی زیستی آرتوان خراسان جنوبی بیان کرد: تاکنون بیش از دو تن درب بطری در شهرستان‌های بیرجند، قاین، فردوس، بشرویه و طبس جمع‌آوری شده است.

وی با بیان اینکه از این محل شش ویلچر در شهرستان بیرجند و یک ویلچر در شهرستان قاین خریداری شد، افزود: همچنین یک کیپسول اکسیژن در هر یک از این دو شهرستان برای کمک به نیازمندان تهیه شد.

رحیم‌آبادی ادامه داد: در بقیه شهرستان‌ها، درب بطری‌ها به اندازه کافی جمع‌آوری نشده و اعضا نیز هنوز مشغول فعالیت هستند.

وی با بیان اینکه هر کس یک قدم برای این امر بردارد، از اعضای آرتوان محسوب می‌شود، افزود: این اقدام کاملاً مردمی بوده و به دستگاه خاصی وابسته نیست.

● هر شیء غیر قابل استفاده اشغال نیست

رحیم‌آبادی با اشاره به اهداف این امر بیان کرد: مجموعه آرتوان این امر را با سه هدف آموزش مسائل محیط زیستی، کمک به نیازمندان و ترویج کار داوطلبانه انجام می‌دهد.

سرپرست پویش مردمی محیطی زیستی آرتوان خراسان جنوبی شعار این سازمان مردم‌نهاد را «همیشه دور نریخت» عنوان کرد و گفت: باید بدانیم هر چیزی که قابل استفاده نیست، اشغال نیست.

وی اظهار کرد: درب‌های جمع‌آوری شده در ابتدا برای ساخت آثار هنری به کار گرفته و مازاد آن به کارگاه‌های بازیافت فروخته می‌شوند.

رحیم‌آبادی ادامه داد: عواید حاصل از فروش محصولات هنری و درب بطری با همکاری موسسات خیریه‌ای چون همیار ارغوان و بنیاد کودک صرف کمک به نیازمندان می‌شوند.

● مدیریت پسماند مهم‌ترین عوامل پاکسازی محیط زیست

سرپرست رفتگران طبیعت خراسان جنوبی بیان کرد: رفتگران طبیعت در راستای جمع‌آوری زباله و آموزش در روستاها فعالیت می‌کنند.

ابوالفضل علیزاده با بیان اینکه آرتوان یک پویش کاملاً مردمی است، افزود: این پویش از رفتگران طبیعت در مشهد نشأت گرفته و در حال حاضر در سطح خراسان فعالیت می‌کند.

وی بیان کرد: اساس کار این مجموعه مردم‌نهاد این است از زباله‌ها در چرخه تولید استفاده کرده و در آخرین مرحله نیز بازیافت کنیم.

علیزاده افزود: از این رو درب‌های بطری را جمع‌آوری کرده و ابتدا با آن کارهای هنری انجام می‌دهیم و عواید فروش از آن‌ها نیز در زمینه‌های مختلف کمک به نیازمندان هزینه می‌شود.

وی با بیان اینکه این امر در پاکسازی محیط زیست نقش بسزایی دارد، افزود: در راستای انجام این طرح، درب‌های بطری را نماد کوچکی از زباله‌های خشک قرار داده و فواید جمع‌آوری آن‌ها را نیز آگاهی می‌دهیم.

● شورای شهر باید برای مدیریت پسماند اقدام کند

علیزاده با بیان اینکه مدیریت پسماند یکی از مهم‌ترین عوامل موثر در پاکسازی زیست محیطی است، افزود: شورای شهر باید برای مدیریت پسماند اقدام کند.

مشاور مسئول حوزه شهردار بیرجند هم بیان کرد: مجموعه‌های مردم‌نهاد آرتوان و رفتگران طبیعت کاملاً با حمایت مردمی مشغول فعالیت است.

فردین محمدیان با بیان اینکه این مجموعه‌ها تاکنون اقدامات خوبی انجام داده‌اند، افزود: شهرداری بیرجند تنها در بحث برخی از خدمات دهی‌ها به مجموعه رفتگران طبیعت همکاری می‌کند.

وی ادامه داد: شهرداری در صورت نیاز وسایلی مانند کیسه زباله، دستکش و یا وسیله نقلیه در اختیار این مجموعه قرار می‌دهد.

بنا به گفته رئیس اداره بهزیستی بیرجند، این سازمان نظارت و همکاری با پویش مردمی محیطی زیستی آرتوان خراسان جنوبی ندارد.

بیا بید همه ما قدم در میدان عمل برای جمع‌آوری درب‌های رنگارنگ بطری برداریم. بیا بید به مولایمان علی (ع) اقتدا کنیم و همانند او، نیازمندان را نیز یاری دهیم. بیا بید فرمایش رسول خدا (ص) را آویز دل‌ها مان کنیم که فرمود: «هر که یک درهم در راه خدا بدهد، خداوند برایش ۷۰۰ ثواب می‌نویسد».

روایتی از واقعیت تا شایعه؛ خونِ دلِ دریاچه ارومیه به رخسار نشست

همه‌ساله با فرا رسیدن تابستان و تغییر رنگ آب دریاچه ارومیه به قرمز بازار اظهارنظرهای مختلف علمی و غیرعلمی و نیز حرف‌وحديث‌های فراوان حول این موضوع داغ می‌شود.

سکینه اسمی

این شرایط به حدود ۱۰۳ تا ۱۰۵ عدد در میلی‌لیتر آب دریا رسیده است.

این باکتری‌ها پروکاریوت هستند که رنگیزه‌های داخل سلول آن‌ها به‌صورت پراکنده در سیتوپلاسم و بدون غشاء محافظ قرار گرفته است، بنابراین به‌راحتی نور خورشید را جذب و آن را منعکس می‌کنند که این امر باعث ایجاد رنگ قرمز مایل به صورتی تا زرشکی آب دریاچه ارومیه می‌شود.

در کنار اعلام نتایج این تحقیقات علمی همان سال یعنی سال ۹۵ سازمان ملی هوانوردی و فضایی آمریکا (ناسا) نیز با انتشار تصویر جدیدی از دریاچه ارومیه نسبت به تغییر رنگ دریاچه ارومیه واکنش نشان داد.

ناسا در توضیح دلیل این تغییر رنگ از سبز به قرمز اعلام کرده است: همانند دریاچه آرال (ازبکستان) دریاچه شور ارومیه در ایران نیز در طی دهه‌های گذشته رو به تحلیل رفته است. هر چه این دریاچه کوچک‌تر شود، شوری آب آن نیز بیشتر خواهد شد و هر چه شورتر شود بر اثر فعالیت موجودات میکروسکوپی داخل آن، رنگ این دریاچه به‌طور متناوب به رنگ‌های قرمز و نارنجی تغییر می‌یابد.

● غلظت نمک دریاچه ارومیه به فوق اشباع رسید

مدیرکل حفاظت محیط‌زیست آذربایجان غربی نیز معتقد است سرخ‌رنگ شدن دریاچه ارومیه حالتی کاملاً طبیعی است و نتیجه فعل و انفعالات تالاب در پی گرم شدن شدید هوا، افزایش تبخیر و غلظت نمک موجود است.

پرویز آراسته در گفتگو با خبرنگار مهر با بیان اینکه دریاچه ارومیه وضعیت طبیعی ندارد و در حال سپری کردن روزهای بحرانی است می‌گوید: هر سال با فرارسیدن فصل تابستان در پی بالا رفتن میزان تبخیر و غلظت نمک دریاچه ارومیه اکسیژن آب کاهش یافته و جلبک‌های زنده این تالاب بین‌المللی برای ادامه حیات رنگیزه‌های قرمز رنگ تولید کرده و در نتیجه شاهد سرخ شدن دریاچه ارومیه می‌شویم.

کاهش می‌یافت وضعیت تثبیت شده است. وی با اشاره به اینکه تغییر رنگ دریاچه ارومیه به قرمز یک پدیده طبیعی و زیست‌محیطی ناشی از افزایش غلظت نمک است ادامه می‌دهد: هم‌اکنون اقدامات احیای دریاچه ارومیه ادامه دارد و اگر این روند با موفقیت طی شود دیگر در سال‌های آتی با احیای دریاچه ارومیه شاهد تغییر رنگ دریاچه نخواهیم بود.

این تناقض‌گویی و حرف و حدیث‌های هرساله موجب شد موسسه تحقیقات علوم شیلاتی و مرکز تحقیقات آرمیای کشور سال گذشته نتایج تحقیقات علمی خود را حول تغییر رنگ دریاچه ارومیه منتشر کند اما ماجرا به اینجا ختم نشد و امسال نیز با سرخ شدن دریاچه ارومیه دوباره همان حرف‌وحديث‌ها قوت گرفت.

● باکتری‌های شور پسند عامل اصلی سرخ شدن دریاچه ارومیه هستند

بر اساس اعلام گروه کارشناسی موسسه تحقیقات علوم شیلاتی، رنگ قرمز مایل به صورتی تا زرشکی آب دریاچه ارومیه به سبب باکتری‌های شور پسند پروکاریوت ایجاد شده است.

نتایج این تحقیقات نشان می‌دهد: رنگ آب در همه دریاچه‌ها و منابع آبی بزرگ و عمیق تحت تأثیر رنگ مواد محلول یا جوامع میکروارگانیسم‌های موجود در آن‌ها متغیر است. تغییر شرایط اقلیمی و اکولوژیکی در دریاچه ارومیه باعث ایجاد تغییر در جمع میکروارگانیسم‌های آن شده است و این امر به‌نوبه خود تغییر رنگ آب این دریاچه را در پی دارد.

به گفته این مرکز، دریاچه ارومیه دریاچه‌ای بسته با شوری بالاتر از اشباع است که در شرایط دمایی بالا در وضعیت فعلی و کمبود اکسیژن، باکتری‌هایی نمک دوست از جنس‌های هالوباکتریوم و هولوکوکوس و آرکوباکترها به‌شدت تکثیر پیدا کرده، به‌طوری‌که تراکم آن‌ها در

تابستان سال ۸۹ اوج بحرانی شدن وضعیت دریاچه ارومیه در پی افزایش تبخیر و بالا رفتن میزان غلظت نمک بود سالی که برای اولین بار دریاچه تغییر رنگ داد و از همان سال با سرخ شدن این تالاب اظهارنظرهای مختلفی شکل گرفت و به‌سرعت در رسانه‌ها منتشر شد.

هر چند کارشناسان محیط‌زیست بلافاصله با بررسی‌های دقیق اعلام کردند این تغییر رنگ در پی تولید رنگدانه‌های قرمز رنگ جلبک‌ها و باکتری‌های شور پسند است اما اعلام نظرهایی مبنی بر «کشند قرمز» و مواد سمی ناشی از فاضلاب‌های ریخته شده به دریاچه موجی از نگرانی‌ها را ایجاد کرد.

نکته قابل تأمل اینکه بر اساس اعلام مسئولان ستاد احیای دریاچه ارومیه در حال حاضر دریاچه دوران تثبیت را طی کرده و مراحل احیای آن آغاز شده است اما این ادعا نوک حملات منتقدان را بیش از پیش به‌سوی این ستاد نشانه گرفته است.

برخی از صاحب‌نظران اعتقاد دارند سرخ شدن دریاچه ارومیه گویای کاهش آب و افزایش شوری است و اگر دوران تثبیت تمام و دوران احیا آغاز شده چرا دریاچه ارومیه قرمز رنگ‌تر از هر سال است؟

● سرخ شدن دریاچه ارومیه پدیده‌ای کاملاً طبیعی است

مجری و دبیر کارگروه ملی طرح نجات دریاچه ارومیه در پاسخ به این سؤال منتقدان می‌گوید: تغییر رنگ دریاچه ارومیه همه‌ساله در تابستان به دلیل افزایش تبخیر و بالا رفتن میزان غلظت نمک روی می‌دهد و پدیده‌ای کاملاً طبیعی است.

عیسی کلانتری با بیان اینکه وضعیت دریاچه ارومیه همچنان بحرانی است می‌افزاید: اینکه اعلام می‌شود دریاچه ارومیه در دوره تثبیت قرار دارد حرف درستی است چرا که امسال در مقایسه با سال‌های گذشته که هر سال ۴۰ سانتیمتر آب آن

وی می‌افزاید: در سال‌های اخیر بررسی و تحقیقات علمی زیادی در خصوص قرمز رنگ شدن دریاچه ارومیه انجام شده و نتایج این تحقیقات نشان می‌دهد جلبک شورپسند به نام «دونالیلا سالینا» که بومی دریاچه است در شرایط نرمال که شوری دریاچه به میزان ۱۵۰ گرم در لیتر بوده و اکسیژن کافی وجود دارد رنگیزه سبز رنگ تولید می‌کند اما با افزایش تبخیر و بالا رفتن میزان نمک، اکسیژن آب کاهش داشته و این جلبک برای ادامه حیات و مقاومت در برابر شوری بیش‌ازحد رنگیزه قرمز رنگ تولید می‌کند.

● قرمز رنگ بودن دریاچه ارومیه برای مردم و شناگران مضر نیست

مدیرکل حفاظت محیط‌زیست آذربایجان غربی با تأکید بر اینکه سرخ رنگ شدن دریاچه ارومیه برای مردم و شناگران هیچ ضرری ندارد اما می‌گوید: در پی بالا رفتن غلظت بیش‌ازحد نمک بهتر است افراد مسن و افرادی که فشارخون بالا و نیز بیماران قلبی از شنا و یا حضور زیاد در آب دریاچه ارومیه خودداری کنند.

آراسته با رد تمامی شایعات در خصوص تغییر رنگ دریاچه ارومیه ادامه می‌دهد: با رخ دادن پدیده قرمز رنگ شدن دریاچه ارومیه بازار شایعاتی چون ورود فاضلاب‌ها، مواد مضر و اینکه «کشند قرمز» موجب این پدیده شده نیز گرم می‌شود که محیط‌زیست استان تمام این شایعات را رد کرده و عنوان می‌کند این تغییرات کاملاً طبیعی و زیست‌محیطی است.

وی با تأکید بر اینکه در حال حاضر هیچ فاضلابی به دریاچه ارومیه سرازیر نمی‌شود می‌افزاید: بر اساس مصوبه ستاد احیای دریاچه ارومیه و با نظارت کامل محیط‌زیست استان هم‌اکنون پساب‌های تصفیه‌شده از تصفیه‌خانه‌های استان در راستای احیای دریاچه وارد این تالاب می‌شود که در این خصوص نیز کارشناسان محیط‌زیست نظارت کامل دارند.

آراسته در پاسخ به اینکه هم‌اکنون دریاچه ارومیه در چه وضعیتی قرار دارد؟ تأکید کرد: بر اساس آخرین بررسی‌های صورت گرفته در ۹ تیرماه سال جاری سطح تراز دریاچه ارومیه ۱۲۷۰.۷۲ بوده و هر سال با گرم شدن هوا تبخیر آب نیز افزایش می‌یابد اما در سال‌های اخیر با اقدامات ستاد احیای شاهد تثبیت وضعیت دریاچه ارومیه هستیم.

● تکثیر جلبک و باکتری‌های دریاچه ارومیه عامل سرخ رنگ شدن هستند

رئیس پژوهشکده آرمیا و آبی‌پروری دانشگاه ارومیه نگاهی تحقیقی و علمی به پدیده قرمز رنگ شدن دریاچه ارومیه دارد و می‌گوید: در سال‌های اخیر با قرمز رنگ شدن دریاچه ارومیه شاهد اظهار نظرهای متفاوت و گاه بی‌پایه و

اساس در خصوص این پدیده کاملاً طبیعی هستیم. دکتر ناصر آقی می‌افزاید: قرمز رنگ شدن دریاچه ارومیه پدیده‌ای کاملاً طبیعی و زیست‌محیطی است و نمونه مشابه آن در سایر دریاچه‌های شور دنیا نیز رخ داده و جای هیچ نگرانی وجود ندارد.

وی با بیان اینکه جلبک و باکتری‌های موجود دریاچه ارومیه در کنار آرمیتیا تنها موجود زنده دریاچه عوامل اصلی قرمز رنگ شدن این تالاب به شمار می‌روند ادامه می‌دهد: در دریاچه ارومیه جلبک تک‌سلولی دونالیلا سالینا و انواع باکتری‌های هالوفیل شورپسند وجود دارند که با تغییر شرایط دریاچه در فصل تابستان اقدام به تولید رنگیزه های قرمز رنگ می‌کنند.

رئیس انجمن آبی‌پروری کشور در عین حال می‌افزاید: این جلبک و باکتری‌های دریاچه ارومیه که در آب‌های شور تمامی دریاچه‌های دنیا وجود دارند هم‌زمان با گرم شدن هوا، افزایش تبخیر و شوری آب واکنش نشان داده و برای مقاومت با شرایط موجود رنگیزه های قرمز رنگ تولید می‌کنند که همین امر موجب قرمز رنگ شدن آب دریاچه ارومیه می‌شود.

● سرخ رنگ شدن دریاچه ارومیه پدیده‌ای طبیعی و زیست‌محیطی است

دکتر آقی می‌گوید: از نظر علمی در خصوص این فعل‌وانفعالات و تغییر رنگ دریاچه ارومیه می‌توان گفت زمانی که شاهد ورود آب‌های شیرین به دریاچه ارومیه هستیم با ورود این آب‌ها مواد مغذی رودخانه نیز وارد دریاچه می‌شود که در این راستا جلبک و باکتری‌های با تغذیه این مواد مغذی شروع به تکثیر می‌کنند اما در این شرایط رنگیزه های تولیدی آن سبز رنگ است.

قرمز رنگ شدن دریاچه ارومیه پدیده‌ای کاملاً طبیعی و زیست‌محیطی است و نمونه مشابه آن در سایر دریاچه‌های شور دنیا نیز رخ داده و جای هیچ نگرانی وجود ندارد

وی می‌افزاید: اما با قطع میزان آب‌های ورودی فرارسیدن تابستان، افزایش دمای هوا و بالا رفتن میزان شوری آب و رسیدن آن به حالت فوق اشباع این باکتری و جلبک‌ها برای مقاومت و ادامه حیات رنگدانه های کاروتنوئیدی قرمز رنگ به نام بتا کاروتن و باکتریورودوپسین و همچنین مایکوسپورین تولید می‌کنند که در نتیجه رنگ دریاچه ارومیه نیز قرمز رنگ می‌شود.

رئیس پژوهشکده آرمیا و آبی‌پروری دانشگاه ارومیه با تأکید بر اینکه این امر کاملاً پدیده طبیعی و زیست‌محیطی است و جای هیچ نگرانی وجود ندارد می‌گوید: قرمز رنگ شدن دریاچه ارومیه هیچ ضرری برای مردم و شناگران ندارد اما این فعل و انفعالات موجب افزایش میزان تبخیر آب و کاهش سطح تراز دریاچه می‌شود که امیدواریم با احیای مجدد هر سال شاهد این تغییرات نباشیم.

دکتر آقی در پاسخ به این سؤال که آرمیا ارومیا چه میزان در تغییر رنگ دریاچه ارومیه مؤثر است پاسخ می‌دهد: آرمیا تنها موجود زنده دریاچه ارومیه نیز قرمز رنگ است در کنار باکتری و جلبک‌های شورپسند.

● دریاچه ارومیه و استقبال بی‌نظیر گردشگران تابستانه

در کنار تمام حرف‌وحديث‌های علمی و غیرعلمی در خصوص پدیده سرخ رنگ شدن دریاچه ارومیه این تغییرات زیست‌محیطی یکی از عوامل استقبال بی‌نظیر گردشگران تابستانه به شمار می‌رود، با فرارسیدن فصل تابستان موج جدیدی از مسافران برای بازدید از دریاچه آغاز شده است.

مجتبی رحمانی که به همراه خانواده‌اش از تهران به ارومیه سفر کرده است می‌گوید: دریاچه ارومیه یکی از جاذبه‌های بی‌نظیر گردشگری است و دیدن این تالاب که عنوان دومین دریاچه شور دنیا را یدک می‌کشد در کنار تغییر رنگ آن از مهم‌ترین دلایل سفر ما هست.

وی با بیان اینکه قرمز رنگ شدن دریاچه ارومیه برای فرزندان‌ش خیلی جالب و دیدنی بوده است، می‌افزاید: بی‌توجه به اینکه چه عواملی موجب تغییر رنگ این دریاچه شده دیدن آن از نزدیک برای من و فرزندانم بسیار جالب بود و دوست داشتیم از نزدیک این جاذبه را تماشا کنیم.

رحمانی با ابراز ناراحتی از شرایط بحرانی به وجود آمده برای دریاچه ارومیه ادامه می‌دهد: در خصوص مزایای بی‌شمار گردشگری، خاصیت درمانی و زیست‌محیطی دریاچه ارومیه سخن‌های زیادی شنیده بودیم که در مدت دو روز حضورمان بخشی از آن را به عینه دیدم امیدواریم این دریاچه روزهای بهبود را به‌سرعت طی کند.

صبا خلیلی از البرز و خانواده صادقی از اصفهان از دیگر مسافران تابستانه این روزهای دریاچه ارومیه هستند مسافرانی که حین صحبت از دلایل حضورشان و نیز تماشای نزدیک دریاچه و پدیده قرمز رنگ بودن آن شور و شغف خاصی در چهره‌شان نمایان است.

اما حال‌روزر گردشگری و مسافران تابستانه این روزهای ارومیه همانند تگین فیروزهای‌رنگش خوب نیست و روزهای بحرانی را سپری می‌کند.

● دریاچه ارومیه همچنان یکی از جاذبه‌های گردشگری ارومیه به شمار می‌رود

معاون گردشگری اداره کل میراث فرهنگی، صنایع‌دستی و گردشگری آذربایجان غربی در خصوص استقبال مسافران نوروزی از دریاچه ارومیه می‌گوید: دریاچه ارومیه همچنان یکی از جاذبه‌های بی‌نظیر برای گردشگران به‌خصوص مسافران تابستانه است.

حسین امامی می‌افزاید: در سال‌هایی که هنوز دریاچه ارومیه به شرایط بحرانی درنیامده بود به خاطر خیل عظیم مسافران و مدیریت گردشگران ستاد بحران ویژه‌ای تشکیل می‌شد هر چند امروز تعداد گردشگران و مسافران به‌مانند آن سال‌ها قابل توجه نیست اما دریاچه ارومیه همچنان یکی از مقاصد اول گردشگران و مسافران استان و ارومیه به شمار می‌رود.

وی تغییر رنگ دریاچه ارومیه به قرمز را از دیگر عوامل و جاذبه‌های دیدنی مسافران تابستانه ارومیه عنوان می‌کند و می‌گوید: بر اساس نظرسنجی‌های صورت گرفته در سال‌های اخیر تغییر رنگ دریاچه ارومیه یکی از عوامل سفر گردشگران و مسافران تابستانه است که دوست دارند از نزدیک این تغییر و تحولات دریاچه را مشاهده کنند.

حال‌روزر و تغییر رنگ دریاچه ارومیه هر چقدر هم از نظر زیست‌محیطی و علمی طبیعی باشد نشان‌دهنده شرایط بحرانی و حالت فوق اشباع نمک موجود در آن، افزایش تبخیر و کم شدن مساحت آن است شرایطی که همچنان منبعی برای نگرانی و بازار داغ شایعات شده است.

«گور خواب» ها «نی نشین» شدند / باز گشت ۸۰ درصد «گور خواب» ها

رانده از جامعه، بازمانده از زندگی، وضعیت «گور خواب» هایی که در «نصیر آباد» خبر ساز شدند و اکنون پس از ۶ ماه در پی مکانی امن برای زندگی هستند.

احسان پرنیان

شش ماه پیش بود که خبرهایی مبنی بر گور خوابی در غرب تهران فراگیر شد و به سرعت در رسانه ها و فضای مجازی پیچیده، تبدیل «کارتن خوابی» به «گور خوابی»، زنگ خطر برای افزایش آسیب های اجتماعی را به صدا در آورد و این خبر رسانه های سراسر کشور و حتی رسانه های بین المللی را در نوردید و بر صدر اخبار تکیه زد.

پس از انتشار اخبار، به سرعت دستگاه های مرتبط وارد صحنه شدند و برنامه ریزی هایی صورت گرفت تا این پدیده در غرب تهران برچیده شود، به سرعت یک سالن مخصوص آقایان در زیر زمینی در «سر آسیاب» ملارد اجاره و امکاناتی از قبیل تخت خواب فراهم شد و یک گرم خانه موقتی برای استفاده گور خواب ها آماده شد، بانوان هم با هماهنگی بهزیستی از ساعت ۱۷ الی ۸ صبح روز بعد در محلی سکنی داده شدند تا «گور خوابی» به تاریخ بپیوندد.

کمپ های دیگری در شهرستان های ملارد، شهریار و قدس تهیه شد و گور خواب ها که به گفته محمد محمودی شاه نشین، نماینده این سه شهرستان در مجلس شورای اسلامی، ۲۰ نفر بیشتر نبودند اسکان داده شدند، وی گفته بود: کل منطقه «باغستان» و «نصیر آباد» توسط نیروی انتظامی از وجود کارتن خوابها و معتادین پاکسازی شد که در مجموع این افراد کمتر از ۳۰ نفر بودند.

● رواج «نی نشینی» به جای «گور خوابی»

اعتیاد، فقر و معضل وجود سرپناه از جمله مهمترین عواملی بود که سبب انتخاب «گور» برای زندگی شده بود، اما برخورد سریع مسئولین منطقه مشکل ایجاد شده را تمام کرد، تا همه چیز درباره «گور خوابی» در «نصیر آباد» فراموش شود.

«نصیر آباد» یکی از مناطق شهرستان شهریار است که به دلیل قرار گرفتن در نوار مرزی این شهرستان با شهرستان بهارستان و اسلامشهر، جزو مناطق حاشیه ای محسوب شده و فرصت مناسبی برای تجمع معتادین در این منطقه فراهم کرده است، این استعداد «نصیر آباد» و نیز وجود نيزارهایی در این منطقه، سبب شده است که «گور خواب» ها پس از گذشت ۶ ماه به صورت «نی نشینی» به نصیر آباد باز گردند.

عده ای از این گور خواب ها پس از بیرون آمدن از کمپ ها، به دلیل فقدان سرپناه، مجددا آواره شدند و به نواحی اطراف روی آوردند، عده ای درون ساختمان های متروکه و نیمه کاره، چند نفری در نيزارها و برخی دیگر در محل تجمع زباله ها، هر کس که خانه ای نداشت، باز هم آواره شد.

● اقدامات ضربتی در مورد آسیب های اجتماعی نقش مسکن را دارند

یک کارشناس حوزه علوم و آسیب های اجتماعی در این

است، گفت: چندین طرح جمع آوری معتادین متجاهر در این محل توسط نیروی انتظامی به اجرا در آمده است، اما باید قبول کنیم، جامعه عاری از معتاد نیست و این افراد اماکنی مانند نيزارها را برای تجمع انتخاب می کنند.

سرپناه افزود: وضعیت نصیر آباد و گور خوابی در این منطقه همین است، اگر کسی مستند دیگری دارد، ارائه کند تا ما پیگیری های لازم را انجام دهیم.

● ۵۷۰ نفر از معتادین منطقه در سال گذشته سامان دهی شدند

معاون سیاسی انتظامی فرمانداری شهریار اظهار داشت: در بحث سامان دهی معتادین، به خصوص در منطقه نصیر آباد که تجمع معتادین و بحث توزیع و مصرف مواد مخدر بود، با هماهنگی دستگاه قضا و نیروی انتظامی و دیگر دستگاه های ذی ربط اقدامات خوبی انجام گرفت. ابوطالب فرنیابور اضافه کرد: هم در بحث پاک سازی منطقه از فروشندگان مواد مخدر در این محل اقدامات خوبی صورت گرفته و بسیاری از این افراد از محل متواری و یا دستگیر شدند، در سال گذشته در قالب طرح سامان دهی بیش از ۵۷۰ نفر از معتادین هم جمع آوری و سامان دهی شدند، که تعدادی از آن ها در کمپ های خود شهریار نگه داری و ۳۰۰ نفر از این افراد به کمپ های ملارد در غرب استان تهران منتقل شدند و تحت درمان اولیه قرار گرفتند.

معاون سیاسی انتظامی فرمانداری شهریار اعتیاد را بحثی فراگیر خواند و گفت: متأسفانه اعتیاد مختص منطقه «نصیر آباد» و شهریار و استان تهران و یا حتی کشور ایران نیست، بیش از ۹۰ درصد این افراد متعلق به «نصیر آباد» نبودند و از اطراف به این منطقه آمده بودند، اما صرف نظر از این که این افراد از کجا آمده بودند، این امر یک آسیب اجتماعی است.

● ۸۰ درصد «گور خواب» ها در وضعیت قبلی قرار دارند

وی گفت: افرادی که معتاد می شوند و در این چرخه

رابطه گفت: فقدان سرپناهی امن و نیز اعتیاد در کشور، فقر فرهنگی و اقتصادی در برخی خانواده ها، عواملی هستند که بستر و زمینه بروز آوارگی معتادین متجاهر را فراهم می کنند.

حسام احمدی افزود: در حال حاضر مناطق حاشیه شهرها به دلیل برخورداری از محیطی امن برای ارتکاب به جرائم گوناگون، بیشتر از دیگر مناطق شاهد اقبال و استقبال معتادان متجاهر، آواره ها و برخی خلافکاران شود و از این طریق آسیب های اجتماعی را شاهد هستیم. وی بیان کرد: اقدامات ضربتی، تنها مانند مسکن عمل می کنند، برای مدت کوتاهی آرامش ظاهری می آورند اما اصل مشکل پابرجا است.

این کارشناس حوزه علوم و آسیب های اجتماعی خاطر نشان ساخت: قطعا غفلت از بسیاری از نیازهای عاطفی، اقتصادی، تحصیلی و دیگر نیازهای بشر سبب ایجاد چنین آسیب های اجتماعی می شود و هر از چند گاهی، اتفاقی رسانه ای می افتد که همه را به خود می آورند، بعد هم اقداماتی مسکن گونه و در نهایت نیز فراموشی، این چرخه اهمیت دستگاه های ما به پدیده آسیب های اجتماعی است.

● پدیده ای به نام «گور خوابی» در نصیر آباد به طور کلی متفی است

معاون فرهنگی اجتماعی نیروی انتظامی غرب استان تهران در این خصوص گفت: نتایج آخرین رصدهایی که ما در هفته گذشته انجام دادیم، نشان داد که ما دیگر گور خوابی در «نصیر آباد» نداریم.

سرهنگ مهدی سرپناه اضافه کرد: افرادی که برخی آن ها را گور خواب معرفی کرده اند، معتادینی هستند که داخل نيزارهای نصیر آباد تجمع می کنند، این افراد اگر نيزار نباشد، در بیشه، جمع می شوند، بیشه نباشد، به سرعت از منازل مردم روی می آورند، به هر حال معتاد در جامعه وجود دارد، اما پدیده ای به نام «گور خوابی» در نصیر آباد به طور کلی متفی است.

وی با بیان این که نيزارهای حوالی معتادین متجاهر زمینه مناسبی برای اجتماع معتادین متجاهر فراهم کرده

اشاره کرد و گفت: این شورا با کمیته های مختلف از سال های قبل در سطح غرب استان تهران و شهرستان شهریار فعال بوده است، کمیته مبارزه با توزیع کنندگان مواد مخدر این شورا در سال گذشته جلوی عرضه بیش از ۸ هزار کیلوگرم مواد مخدر را گرفت و با توزیع کنندگان برخورد کرد و عملکرد قابل قبول و موفق داشته است، کمیته درمان این شورا در قالب کمپ ها، متادون درمانی و نیز انجمن معتادین گمنام را داریم، که خود معتادین به یکدیگر برای درمان این بیماری کمک می کنند.

معاون سیاسی انتظامی فرمانداری شهریار به تشکیل کمیته مشارکت های مردمی با حضور خیرین در شورای هماهنگی مبارزه با مواد مخدر شهرستان شهریار اشاره کرد و گفت: یک همایشی در شهریار با حضور خیرین داشتیم، این خیرین به این معتادین و خانواده های آن ها کمک می کنند که بتوانند با این مشکلات مبارزه کنند.

وی گفت: یک کمیته فرهنگی و پیش گیری نیز در شورای هماهنگی مبارزه با مواد مخدر شهریار داریم که امسال تمام تلاش ما این است، که این کمیته فعال تر شده و توجه خود را برای انجام کارهای فرهنگی و آگاه سازی و اطلاع رسانی به خانواده در زمینه عواقب مواد مخدر و سوء مصرف مواد معطوف کند و ورودی ها را کاهش دهیم و یک روزی به امید خدا به ورودی صفر برسیم، در آینده جامعه سالمی خواهیم داشت، پیش گیری نیز مباحث زیاد اقتصادی، فرهنگی، محیطی، ژنتیکی و دیگر عوامل داریم و در همه این مباحث نیاز به حضور مردم داریم، هرچا مردم وارد شدند ما موفق بوده ایم.

فرنیاپور افزود: ما بعد از انقلاب شهدای زیادی در مبارزه با مواد مخدر داده ایم، اما همچنان این معضل وجود دارد و این امر نشان می دهد که نیاز به فرهنگ سازی داریم، که اگر مواد مخدر رایگان و در دسترس بود، جوان رغبتی برای مصرف نداشته باشد.

به نظر می رسد در راستای اصلاح برخی آسیب های اجتماعی مانند اعتیاد، که منشاء بسیاری از آسیب های دیگر مانند «گورخوابی»، «سی نشینی»، سرقت، طلاق و ... است، در هر منطقه باید با توجه به فرهنگ و آداب و رسوم و سنن مردم منطقه عمل کرد تا بدین ترتیب بتوانیم خروجی مطلوب و بازده عملی و مفیدی داشته باشیم.

گورها مراجعه نکنند، این واحد طوری است که معتادین در آن جا بخوابند و سرپناهی داشته باشند و غذای گرم مصرف کنند و استحمام کنند، اما بسیاری از این معتادین تمایلی برای حضور در این «گرم خانه» ها ندارند، چرا که گمان می کنند با حضور در این مکان ها تحت کنترل قرار گرفته و دیگر نمی توانند به مصرف مواد مخدر ادامه دهند.

● در بحث مبارزه با تکدی گری و گورخوابی نیازمند عزم ملی و مردمی هستیم

فرنیاپور با بیان این که با توجه به وجود سرپناه و آب بهداشتی برای شرب و استحمام، غذا، صبحانه در «گرم خانه» ها دیگر نیازی به حضور این معتادین در گورها، آلونک ها و دیگر اماکن و آلوده کردن اماکن دیگر نیست، تاکید کرد: خود مردم در بحث گورخواب ها و متکدیان و معتادین باید یک عزم ملی داشته باشند، هر خانواده باید تلاش کند که حداقل خانواده خود را از این آسیب مصون کند، اگر هر خانواده ای تلاش کند که خانواده را مصون کند، می توانیم جامعه ای پاک و سالم داشته باشیم.

وی به فعالیت شورای هماهنگی مبارزه با مواد مخدر

می افتند، تمام کوشش خود را صرف ارضا شدن از طریق مصرف مواد مخدر می کنند، اگر کار داشته باشند، از طریق درآمد کار و اگر کاری نداشته باشند، از طریق فروش اموال دیگران و یا حتی خانواده خود و یا سرقت های خرد سعی در تهیه و مصرف مواد مخدر می کنند.

فرنیاپور به بحث گورخواب ها نیز اشاره کرد و گفت: این گورخواب ها در پی یافتن مکانی دور از انظار مردم برای مصرف مردم بودند و این افراد در پی یافتن یک «آلونک» امن و یا حتی یک «گور» امن و دور از چشم مردم برای مصرف مواد مخدر بود و در حال حاضر که پدیده «گورخوابی» در آن مکان پایان پذیرفته است، این افراد در حال حاضر پراکنده شده و به مکان های دیگر رفته اند، نمی توان ادعا کرد که همه این افراد سالم شده و به زندگی سالم می پردازند.

وی افزود: در خوش بینانه ترین حالت، ۲۰ الی ۳۰ درصد این «گور خواب ها» به جامعه برگشته اند و ۷۰ الی ۸۰ درصد این افراد در همین وضعیت قرار دارند و هر مکان دنج را بیابند برای مصرف مواد مخدر انتخاب می کنند، در حال حاضر نیز گزارشاتی به ما رسیده است، که مجدداً عده ای از این افراد از شهرستان های اسلامشهر، بهارستان، رباط کریم و دیگر شهرستان های دیگر به این منطقه می آیند، چرا که منطقه «نصیرآباد» مرز بین این سه شهرستان و شهریار است.

معاون سیاسی انتظامی فرمانداری شهریار افزود: تعدادی از این افراد در نزارهای منطقه سکنی گزیده و به مصرف مواد مخدر مشغول هستند، که با هماهنگی هایی که با شهرداری صورت گرفته است، نی ها قطع می شوند و جلساتی در این زمینه در تاریخ ۱۴ تیرماه با حضور تمام ادارات مرتبط تشکیل شد و تصمیم گیری شد که علاوه بر جمع آوری معتادین متجاهر و دستگیری توزیع کنندگان مواد مخدر، اداره بهزیستی، واحد «موبایل سنتر» خود را فعال کرده و به افراد معتادی که در سطح جامعه حضور دارند مراجعه کند و با ارائه خدمات خاص مانند غذای گرم، لباس، سرنگ و از این قبیل از انتشار آسیب های آم ها جلوگیری می کنند.

وی افزود: یک واحد «گرم خانه» نیز در «نصیرآباد» را طبق قانون راه اندازی کردیم که این معتادین دیگر به

ناخوشی رودخانه‌ها از کارون تا زاینده رود؛ رگ‌های حیات بخش خشکیدند

بخش زیادی از رودخانه‌های کشور حتی قبل از رسیدن فصل تابستان، خشک شده‌اند ولی اراده‌ای قوی برای رهایی از وضعیت فعلی وجود ندارد؛ این ماجرای از کارون تا زاینده رود است.

علی نواصر

چند سالی است خشک‌سالی به مشکلی جدی برای نقاط مختلف کشورمان تبدیل شده است. افزایش دمای هوا، کاهش نزولات جوی، حفر چاه‌های غیرمجاز، آبیاری غیراصولی زمین‌های کشاورزی و ... باعث شده تا ذخایر آبی به شدت کاهش یافته و همین امر نیز به خشک شدن رودخانه‌ها، دریاچه‌ها و تالاب‌ها انجامیده است. در پی خشک شدن این اکوسیستم‌های آبی پدیده گردوغبار و ریزگردها ایجاد و این امر نیز به چالشی برای مردم سرزمینمان تبدیل شده است. دریاچه هامون به صورت باتلاق درآمد، دریاچه جازموریان فقط دو ماه زمستان کمی آب دارد و به کویر تبدیل می‌شود. دریاچه بختگان به کلی خشک شده است. تالاب‌های نقاط مختلف کشور نیز وضعیتی مشابه دارند.

با توجه به گرم شدن زمین، تغییر اقلیم یک پدیده جهانی است، بعضی کشورها با برنامه‌ریزی و به‌کارگیری راهکارهایی، صدمه‌ها و تبعات منفی این پدیده را به حداقل می‌رسانند و کمترین آسیب را از این

تغییر متحمل می‌شوند، اما متأسفانه در ایران چنین نیست و پیش‌بینی‌های لازم صورت نگرفته، مقابله مناسبی با تغییرات اقلیمی نمی‌شود و به همین دلیل نیز تبعات منفی بسیاری گریبان گیر کشورمان می‌شود که جبران‌ناپذیر هستند.

کاهش سطح آب و خشک شدن دریاچه‌ها، پائین رفتن بستر آب‌های زیرزمینی در بسیاری از نقاط کشور، خشک شدن آب برخی رودخانه‌ها، کاهش سطح ذخیره آب پشت اغلب سدهای کشور، تخلیه تعدادی از روستاها طی چند دهه گذشته، گسترش کویر و بیابان‌های لم‌یزرع و خشک، هر روز سرزمین ما را تهدید می‌کند. کم‌آبی در کشورمان به خشک شدن دریاچه ارومیه، تالاب هورالعظیم، رودخانه‌هایی چون زاینده‌رود، سیمینه‌رود و کارون منجر شده است، این چالش بر روی اکوسیستم‌های جنگلی نیز مؤثر بوده و به خشک شدن جنگل‌ها منجر شده و همه این عوامل دست‌به‌دست هم داده تا شاهد بیابان‌زایی و ایجاد گردوغبار در کشورمان باشیم.

صبح دوشنبه ۱۲ تیرماه حسن روحانی، رئیس‌جمهور در همایش بین‌المللی مقابله با گردوغبار گفت: نمی‌توانیم در مقابل آنچه محیط‌زیست ما را تخریب می‌کند بی‌تفاوت باشیم احداث سدهای متعدد در افغانستان بر استان خراسان و سیستان و بلوچستان تأثیرگذار است. وی افزود: نمی‌توانیم بدون همکاری با کشورهای جهان بر معضل گردوغبار پیروز شویم، ما یک خانواده در منطقه خاورمیانه و غرب آسیا هستیم و نمی‌توانیم از هم

فاصله بگیریم.

● زاینده‌رود از بی‌آبی تا قرمز شدن آب

در استان اصفهان بر اساس تصمیماتی که در کمیته توزیع آب در تاریخ هفتم خردادماه سال جاری گرفته شد، از اواسط ۱۹ خرداد خروجی سد زاینده‌رود کاهش یافت. آب زاینده‌رود برای آبیاری کشت کشاورزان حوضه زاینده‌رود در اصفهان از نهم فروردین ماه بازگشایی شده بود و بعد از حدود ۷۰ روز بسته شد.

و اما گرمای این روزهای هوای اصفهان باعث شده تا جریان باقی‌مانده آب در بستر رودخانه نیز در روزهای آینده به پایان برسد و بار دیگر شریان حیاتی شهر اصفهان قطع شود.

این در حالی است که ۹ خردادماه قرمز شدن رنگ زاینده‌رود در محدوده لنجان مبارکه سروصدای زیادی را به پا کرد و علی‌رغم حرف‌های ضدونقیض مسئولان، رئیس اداره منابع آب مبارکه و فرماندار لنجان پرده از حقیقت برداشتند و عامل این تغییر رنگ را شستشوی فیلترهای تصفیه‌خانه یزد در آب زاینده‌رود اعلام کردند. این ماجرا نشان می‌دهد که برخی چالش‌های رودخانه‌های کشورمان ناشی از سوء مدیریت است که با توجه به روند خشک‌سالی و کم‌آبی بحرانی را در این اکوسیستم‌های آبی تشدید کرده است.

● چشم‌ان تار ماهیان «تیره»

اوضاع در غرب ایران هم تعریفی ندارد؛ وقوع

ناخوانده کارون هستند، در حال گسترش و افزایش هستند.

● مرگ رؤیای کودکی مرد ماهی گیر

محمد عباسی از همان کسانی است که هر روز قلاب به دست می‌گیرد تا از دل رودخانه‌ای که می‌گویند فاضلاب بر آب آن غالب شده است، ماهی صید کند. محمد ۶۳ سال سن دارد و روزهای کودکی را در اطراف همین رودخانه سپری کرده است.

او خاطرات شیرینی از این رودخانه دارد. از همان روزهایی که به قول خودش با بچه‌های پر شروشور آن موقع، ناجوانمردانه از سمت عامری نوعی سم درون رودخانه می‌ریختند تا ماهی‌های گیج و منگ را اندکی پائین‌تر در کنار اماکنی که آن زمان مسکونی بود را به را مثل آب خوردن صید کنند.

وی خاطراتش را ادامه می‌دهد که پیاده با بچه‌ها به سمت عامری می‌رفتند و بعد سوار تیوپی که ظاهراً با هزار تیکه و وصله آن را رویه‌راه کرده بودند، می‌شدند و در میان موج‌های خروشان رودخانه‌ای که آن زمان حتی قابل کشتیرانی بود، خود را به منطقه اماکنی می‌رساندند و در این مسیر می‌گویند که چندین بار واژگون هم می‌شدند ولی همه شنا بلد بودند ولی آن‌ها بیشتر از آب، غرق شادی بودند.

خاطرات محمد همه هم شیرین نیست و کم‌کم به تلخی می‌گراید: «جوان فکر می‌کنی من اینجا قلاب انداخته‌ام، ماهی نصیبم می‌شود؟ خیلی‌ها فکر می‌کنند عباسی دیوانه شده که در این رودخانه بی‌آب و پر از فاضلاب، منتظر است یک ماهی به قلابش نوک بزند، نه بابا دیگر خبری نیست.»

اما چرا وی همیشه اینجا قلاب به دست نشسته است: «نشسته‌ام، قلاب به دست می‌گیریم تا خاطراتم با فاخر، هاشم، علی و رزاق را مرور کنم و این خاطرات به من انرژی می‌دهد. یادآوری همین خاطرات برای من از هزارتا ماهی گرفتن هم مهم‌تر است. من هنوز با یادآوری آن روزها امیدم بیشتر می‌شود و گرنه دیگر خبری از آن رودخانه که در زمستان آب سیلابی آن همه اطراف را به تسخیر درمی‌آورد، نیست.»

حرف محمد عباسی، حرف همه مردم خوزستان است. آن‌ها انتظار دارند این رودخانه که فصل مشترک خاطرات شیرین بسیاری از کودکی‌های پیرمردهای امروزی را رقم زده است، حفظ شود ولی امروز رودخانه کارون به گل نشسته است.

برخی‌ها نوشته‌اند، کف رودخانه معلوم شده است ولی آن‌هایی که رودخانه کارون را دیده‌اند می‌دانند این خشکی، کف رودخانه نیست که خشکی‌های بی‌شماری را در دل رودخانه در اهواز ایجاد کرده بلکه این انباشت گل‌ولای در اثر سال‌ها بی‌توجهی به این رودخانه است که چون جزیره بیرون زده است.

امروز رودخانه کارون را جزیره‌های بی‌توجهی به اسارت خود درآورده است و آن تصاویر هوایی زیبا که رودخانه کارون را پرصلابت‌تر از همیشه نشان می‌داد، تنها تصویرگر ظلم مضاعفی است که به این رودخانه تحمیل شده است.

● کارون خط قرمز است

جواد کاظم نسبت الباجی نماینده این دوره اهواز که خود به علت اینکه روستایی زاده است و با گندمزارهای وسیع بخشی از اهواز قد کشیده و روزهای کودکی را سپری

آمدن دبی رودخانه‌ها می‌شود.

وی با بیان اینکه در این راستا طی روزهای گذشته شاهد کاهش آب رودخانه «تیره» دورود بوده‌ایم عنوان کرد: به دلیل کمبود آب آبریان داخل رودخانه دچار مشکل شدند.

● وضعیت بحرانی کارون

اما در این میان کارون برای خوزستان فقط یک رودخانه نیست، کارون اصلاً حتی رگ حیات نیست بلکه «شاهرگ زندگی» برای مردمانی خسته از نامهربانی‌ها است. کارون فقط مأموریت رساندن آب را به زمین‌های تشنه، تالاب‌های غم‌زده، محیط‌زیست بحرانی زده، مزارع بحرانی زای نیشکر، صنایع آلوده‌کننده و خانه‌های مردم ندارد بلکه وظیفه‌ای فزاینده دارد و آن هم پمپاژ امید به قلب همه مردم خوزستان است.

خوزستانی‌ها، نشاط و سرزندگی خود را با رودخانه کارون تنظیم می‌کنند. وضع این رودخانه و سرچشمه‌های مورد طمع قرار گرفته آن هر سال و خیم‌تر و اورژانسی‌تر می‌شود.

اکنون کارون وضع بحرانی که سال‌هاست همه در مورد آن فریاد می‌زنند را از سر گذرانده و به وضع فوق بحرانی رسیده تا جایی که رودخانه حتی در مقطع عبوری از شهر اهواز هم خشک‌شده است و به علت بی‌توجهی‌های تلنبار شده، جزیره‌هایی که میهمان

خشک‌سالی در استان لرستان و کاهش چشمگیر منابع آب زیرزمینی و بارندگی‌ها، دست رودخانه‌ها را برای آبرسانی خالی کرده است به طوری که در رودخانه «تیره» این روزها آب چندانی باقی نمانده است.

این وضعیت رودخانه «تیره» در حالی است که فعالیت پمپ‌های آب غیرمجاز هر آنچه از مایه حیات «تیره» بوده را بلعیده تا هر روز بر عمق بحران زیست‌محیطی در این رودخانه بزرگ استان افزوده شود.

استمرار وضعیت بحرانی رودخانه «تیره» این روزها مرگ هزاران قطعه ماهی در بستر این رودخانه را به دنبال داشته است که البته تنها دلیل آن خشک‌سالی این رودخانه نیست بلکه هجوم موتور تلمبه‌های غیرمجاز حیات آبریان در این رودخانه را در معرض تهدید جدی قرار داده است.

رودخانه «تیره» که دیگر مانند گذشته جوش و خروش خود را ندارد این روزها مستعد هرگونه بحران و فاجعه زیست‌محیطی است و این امر زندگی آبریان و حیات وحش منطقه را در معرض خطر قرار داده است. الهام برنا معاون محیط‌زیست لرستان در این رابطه در سخنانی بایبان اینکه در فصل خشک‌سالی شاهد کاهش دبی پایه اکثر رودخانه‌های استان به خصوص رودخانه‌هایی که دبی متوسط و کم و همچنین مصارف بالایی دارند هستیم اظهار داشت: این امر موجب پایین

کرده بهتر از هر کسی می‌داند که معنی جاری بودن آب در یک منطقه چیست.

الباجی در خصوص وضع اسفناک این روزهای رودخانه کارون می‌گوید: با قاطعیت می‌گویم، احیای رودخانه کارون از وضع اسفناک فعلی خط قرمز همه نماینده‌های استان خوزستان است و حتی نماینده‌هایی که رودخانه کارون در شهرهایشان جاری نیست هم در خصوص این رودخانه با کسی شوخی ندارند.

الباجی این را هم می‌گوید که «بدون تعارف بگویم امروز سرچشمه‌های رودخانه کارون مورد طمع قرار گرفته است و این موضوع دیگر برای همه عیان شده و اگر امروز من آن را بگویم افشاگری نیست ولی در این مدت نماینده‌های خوزستان و برخی استان‌های هم‌جوار با قاطعیت در خصوص جلوگیری از انتقال آب از سرچشمه‌های رودخانه کارون به سایر نقاط کشور به فلات مرکزی ایستاده‌اند».

ستاندن آب از رودخانه‌ای که در حال مرگ بوده و خدا خود مقدر کرده است که آب از سرچشمه‌ها به سمت آن گسیل شود تا در طول مسیر خود، زندگی و امید و حیات به همه ببخشید، با کدام استدلال صورت می‌گیرد

می‌گوید: حلقه مشترک تمامی مشکلات زیست‌محیطی در خوزستان، کمبود آب است. در سال ۵۸ دبی رودخانه کارون حدود چهار هزار و ۵۰۰ مترمکعب در ثانیه بود ولی اکنون به ۳۰۰ مترمکعب در ثانیه کاهش پیدا کرده است. اگر ما بحث پائین دست کارون را حساب کنیم، فاضلابی که وارد کارون می‌شود اگر خارج شود شاید قسمت‌های پائین این رودخانه نیز خشک شود. از وظایف حاکمیتی دولت‌ها برقراری امنیت، آموزش و سلامت است که محیط‌زیست یکی از شاخص‌های امنیتی هر منطقه‌ای است و باید به آن وظیفه حاکمیتی عمل و این ضرورت را برای مردم تأمین کنیم.

یوسفی عقیده دارد که خشکی‌های رودخانه کارون که در مقطع اهواز به شدت به چشم می‌خورد و توی ذوق هر رهگذری می‌زد، عملیات لایروبی رودخانه کارون که این روزها قطره‌چکانی در بخشی‌هایی از رودخانه در حال انجام است را ضروری کرده است.

وی گفت: در جلسه‌ای که با وزیر نیرو برگزار کردیم، به بیان اهمیت، حفظ و احیای رودخانه کارون در استان خوزستان پرداخته شد و در آن جلسه از حاضران درخواست کردم تا نسبت به اجرای طرح‌های لایروبی و احیای

که بودجه‌های چند هزار میلیارد تومانی برای حفر تونل‌های انتقال آب از سوی دولت در سال‌های اخیر صورت گرفته است؟

الباجی در این زمینه می‌گوید: برخی‌ها عقیده دارند که کارون آن قدر آب دارد که آب آن به خلیج فارس می‌ریزد و ما باید از ورود آب مازاد به آب‌های شور خلیج فارس جلوگیری کنیم در حالی که این موضوع با مستندات و تصاویری که در این مدت منتشر شده و حتی پیشروی آب شور خلیج فارس در مقطعی به زمین‌های کشاورزی آبادان و خرمشهر به علت کاهش آب از سوی رودخانه کارون، گواهی قاطع بر رد این فرضیه است.

● زنده مانده به لطف فاضلاب

شاید جالب باشد که این روزها رودخانه کارون به لطف فاضلاب نفس می‌کشد و اندک آبی که در این رودخانه جاری است، به لطف همان فاضلاب است که چون سمی مهلک موجودات زنده رودخانه را نیز به کام مرگ کشانده است.

در همین زمینه همایون یوسفی دیگر نماینده اهواز

اهواز تا خرمشهر ۲۲ میلیون مترمکعب از رودخانه کارون باید لایروبی شود که برنامه جامعی در ذیل بحث کاهش آلودگی رودخانه کارون ارائه دادیم ولی متأسفانه اعتبار هشت هزار میلیارد تومانی که در شورای عالی آب اختصاص داده شده بود، حذف شد. در نقاط بحرانی خرمشهر این لایروبی صورت گرفته ولی کل مسیر اهواز تا خرمشهر ۳۸۰ میلیارد تومان اعتبار لازم دارد که در حال تلاش هستیم تا در قالب موافقت‌نامه‌ها کار جامعی در این زمینه انجام دهیم.

● نامه سرگشاده رئیس جمهور

همین سال گذشته بود که اعضای شبکه سازمان‌های مردم‌نهاد محیط‌زیست کشور در نامه سرگشاده‌ای به رئیس‌جمهور نوشته بودند که اراده‌ای قوی برای خشکاندن کارون، بزرگ‌ترین رود تمدن ساز کشور، شکل گرفته است.

در این نامه با اشاره به ۵۰ سال سابقه سدسازی بدون ارزیابی زیست‌محیطی در کشور در خصوص رودخانه کارون عنوان شده است: بر این باوریم این روند به‌گونه‌ای پیش می‌رود که خواسته یا ناخواسته اراده‌ای قوی برای خشکاندن بزرگ‌ترین رود تمدن ساز ایران یعنی کارون را شکل داده است که نمونه عینی آن را در طرح سد و انتقال آب پروژه‌های سد و تونل در استان چهارمحال بختیاری بر روی رودخانه کارون از قبیل: ۱- تونل انتقال کوه‌رنگ یک ۲- سد و تونل انتقال کوه‌رنگ دو ۳- سد و تونل انتقال کوه‌رنگ سه ۴- سد و تونل چشمه لنگان سد و تونل سبزکوه ۵- سد چغاخور ۶- سد دره سبز گرگک ۷- سد سورک دهنو ۸- سد کارون چهار ۹- سد خراسان سه و سد ونک اشاره کرد.

در ادامه این نامه تأکید شده است: لذا ضمن احترام و تأکید بر تأمین اصولی آب آشامیدنی برای همه هموطنان عزیزمان، از جنابعالی استدعا داریم با استناد به مفاد اصول ۴۸، ۵۰ و ۴۴ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و مفاد ابلاغیه سیاست‌های کلی محیط‌زیست کشور که در آبان ماه ۱۳۹۴ توسط رهبر حکیم انقلاب ابلاغ شده است و نظر به خطر جدی انتقال غیر کارشناسی آب‌ها به نام آشامیدنی و به کام صنایع، دستور فرمایید پیش از آنکه آسیب‌ها و خسارت‌های بیشتری بر این اکوسیستم‌ها و پیکره طبیعت و محیط‌زیست ایران تحمیل شود نسبت به توقف کامل طرح‌های انتقال آب بین حوضه‌ای و سدسازی‌های بدون ارزیابی محیط‌زیستی اقدام نمایند.

شواهد و قرائن حکایت از این دارد که با وجود تأکید همه مسئولان ارشد کشور بر حل مشکلات رودخانه کارون که این امر با وضوح بدون کتمان در سخنان رئیس‌جمهور، معاون اول وی، وزیر نیرو، وزیر جهاد کشاورزی و رئیس سازمان حفاظت از محیط‌زیست در سفر به خوزستان دیده می‌شود، ولی اراده قوی برای احیای رودخانه کارون وجود ندارد و این رودخانه سال‌به‌سال به سمت کوچک شدن و شاید از بین رفتن در حرکت است.

راستی محمد عباسی همان پیرمرد ماهیگیر که به علت خو گرفتن چند دهه‌ای با کارون از هر کارشناسی این رودخانه را بهتر می‌شناسد و می‌داند راز بی‌آبی آن چیست این را هم گفت که: «هن فقط از مسئولان می‌خواهم این رودخانه را از خشکی نجات دهند. ما چشم‌امیدمان به کارون است. توی این گردوغبار که زندگی همه را تلخ کرده، لااقل کارون را از ما نگیرند».

رودخانه کارون به‌خصوص در محدوده شهرستان اهواز رسیدگی و پیگیری لازم را داشته باشد.

وی ادامه می‌دهد: از آنجا که یک شرکت هلندی و یک شرکت چینی نسبت به انجام لایروبی کارون با امکانات و تجهیزات مناسب اعلام آمادگی کرده‌اند، این مسئله را نیز در این جلسه مطرح کردیم که مورد بررسی حاضران قرار گرفت. معاون وزیر نیرو که در این جلسه حضور داشت، آمادگی و موافقت وزارت نیرو در خصوص حمایت از اجرای این پروژه مهندسی در رودخانه کارون از محل فاینانس خارجی را منوط به تعریف پروژه، اخذ مجوزهای لازم و برگزاری مناقصه بین‌المللی اعلام و مصوبه اخیر هیئت‌وزیران در خصوص استان خوزستان را بستر قانونی برای انجام این عنوان کرد.

● حذف اعتبار لایروبی

این در حالی است که هوشنگ حسونی زاده معاون مطالعات پایه و طرح‌های جامع منابع آب سازمان آب و برق خوزستان که متولی اصلی رودخانه کارون است چندی قبل در یک جلسه، خبری ناامیدکننده داد: از

زمین خواران در کمین عرصه‌های جنگلی / از آتش سوزی تا قبرستان سازی

یژمان امیدی

استان‌های مختلف کشور در حالی با معضل زمین‌خواری درگیر هستند که می‌توان ردپای این پدیده را در کوه خواری و دریاخواری تا جنگل خواری با ابزار توسعه اراضی کشاورزی و آتش سوزی‌های عمدی مشاهده کرد.

زمین‌خواری، تصرف اراضی اعم از دولتی و شخصی از سوی اشخاص یا مراجعی است که با استفاده از نفوذ و روابط خود در دستگاه‌های مختلف اداری و یا با شناسایی خلأهای قانونی و گاهی با جعل اسناد و مدارک به سوءاستفاده‌های مالی و ملکیتی می‌پردازند.

در گزارش کمیسیون اصل ۹۰ آمده است «زمین‌خواری، جرم پیچیده‌ای است که دست‌های زیادی در پس آن دیده می‌شود، برخورد قاطع قضایی می‌تواند این دست‌ها را قطع کند. هرچند به نظر می‌رسد سازمان‌های دولتی باید در واگذاری‌ها دقت کنند تا زمین‌ها و مستقالات به نام مردم و کام زمین‌خواران رها نشود».

با وجود همه تأکیدهایی که طی سال‌های اخیر در مورد مبارزه با زمین‌خواری در نقاط مختلف کشور وجود دارد، اما متأسفانه در شکل وسیع و گسترده‌ای شاهد این دست‌درازی به طبیعت و اموال ملی هستیم.

متأسفانه پدیده زمین‌خواری محدود به شهر، روستا، استان یا بخش خاصی نیست و در سراسر کشور به اشکال مختلف دیده می‌شود.

● معضلی برای همه استان‌ها

تقریباً هرروز اخباری از استان‌های مختلف کشور داریم که دلالت بر زمین‌خواری دارند و این یعنی هیچ استانی در کشور از این پدیده شوم و مخرب در امان نیست.

در سال جاری اخباری در مورد زمین‌خواری از استان‌های خوزستان، اراک، فارس، ورامین، بوشهر، قزوین، کردستان، مازندران، اردبیل، لرستان، چهارمحال و بختیاری داشته‌ایم که اشاره‌ای است بر فراگیر شدن این معضل و تأکیدی است بر وظیفه جدی مسئولان برای رسیدگی به این پدیده برای متوقف کردن آن.

رئیس کارگروه پیشگیری از مفاسد ستاد مبارزه با مفاسد اقتصادی کشور روز دوشنبه ۲۶ تیرماه، در اردبیل به‌ضرورت مهار زمین‌خواری با شفاف‌سازی اطلاعات حوزه املاک تأکید کرد. رضا مقدم در جلسه اقتصاد مقاومتی اردبیل تصریح کرد: زمین‌خواری به‌مثابه از بین بردن میراث‌های چندین ساله است و نباید اجازه داد به حقوق مردم تعدی شود.

وی افزود: از جمله برکات طرح سیماک یا سامانه یکپارچه مدیریت املاک کشور پیشگیری از زمین‌خواری است چراکه به‌واسطه این سامانه اطلاعات ثبت و استعلام املاک شفاف‌سازی می‌شود.

مقدم با اشاره به تصویب آیین‌نامه پیشگیری و مقابله نظام‌مند با مفاسد اقتصادی در قوه مجریه افزود: علاوه بر این سامانه رصد و نظارت که ۴۱ دستگاه اجرایی زیرمجموعه آن هستند، زمینه مقابله با مفاسد اقتصادی را تسهیل کرده است.

● مهمانان ناخوانده در شمال کشور

در همین زمینه قاضی ناصر سراج رئیس سازمان بازرسی کل کشور در جریان بازدید از بازرسی کل استان مازندران، با تأکید بر برخورد با زمین‌خواری و جنگل‌خواری در کشور گفت: در موضوع مبارزه با جنگل‌خواری، به دنبال

بقیه را نیز اراضی کشاورزی و شهرها و سکونتگاه‌های دیگر تشکیل می‌دهد.

این نیستیم که یک کشاورز روستایی و باغدار بومی که می‌خواهد برای فرزندانش منزلی بسازد، دچار مشکل شود.

وی تأکید کرد: هدف ما مهمانان ناخوانده‌ای هستند که از سایر استان‌ها به استان‌های شمالی می‌آیند و کوه‌ها و جنگل‌ها را تخریب کرده تا ویلاهای کنای بسازند و ماهی یا سالی یکبار در آنجا سکونت موقت داشته باشند که باید با این‌گونه موارد برخورد جدی صورت گیرد.

زمین‌خواری پدیده‌ای است که تقریباً همه استان‌های کشور را درگیر کرده و مشکل‌ساز شده است. از جمله استان‌های دیگری که در معرض زمین‌خواری‌های متنوع قرار دارد کهگیلویه و بویراحمد است؛ از جنگل و کوه خواری گرفته تا تجاوز به حریم رودخانه با برداشت شن و ماسه. کهگیلویه و بویراحمد در میان کوهستان‌های زاگرس مرکزی و جنوبی قرار گرفته و ۵۳ درصد از مساحت ۱۶ هزار و ۲۴۹ کیلومترمربعی آن دارای شیب بالای ۲۷ درصد است.

از مجموع یکمیلیون و ۹۰۰ هزار هکتار مساحت کهگیلویه و بویراحمد، حدود یکمیلیون هکتار آن را جنگل‌ها و ۷۰۰ هزار هکتار را مراتع تشکیل می‌دهد و بر این اساس می‌توان گفت که ۹۰ درصد از مساحت این استان را منابع طبیعی و

● **زمین‌خواری برای توسعه اراضی کشاورزی**
کمبود زمین برای کشاورزی یکی از مهم‌ترین علل تجاوز به اراضی منابع طبیعی طی چند دهه گذشته بوده به طوری که طی سالیان گذشته بخش زیادی از جنگل‌ها و مراتع ارزشمند زاگرس در این ناحیه قربانی توسعه‌طلبی در بخش کشاورزی شده‌اند.

توسعه اراضی کشاورزی به دو شکل مستقیم با شخم زدن منابع طبیعی و یا غیرمستقیم با آتش‌سوزی عمدی در زمین‌های حاشیه این اراضی صورت گرفته و این اقدامات سالانه، موجب مرگ بخش‌هایی از رویشگاه‌های جنگلی و مرعی حاشیه زمین‌های کشاورزی شده است.

شهرستان بویراحمد دارای بیشترین منابع ملی تصرف‌شده به دست متصرفان و سودجویان است و پس از آن شهرستان‌های گچساران و کهگیلویه قرار دارند.

به گفته رئیس کل دادگستری استان کهگیلویه و بویراحمد، تنها در سال گذشته یک هزار و ۷۶۵ فقره پرونده در زمینه تصرف اراضی ملی تشکیل شد و ۶۰۰ هکتار زمین پس از

● قبرستان سازی در جنگل

از دیگر شیوه‌های زمین‌خواری در استان، قبرستان سازی در اراضی جنگلی است که این مورد به‌رغم اعتراض‌های فعالان محیط‌زیست در شمال شهر یاسوج رخ داده است. فرماندار بویراحمد در این خصوص می‌گوید: ایجاد این قبرستان از اول بدون اجازه بوده و حالا هم نباید توسعه داده شود. محمدکاظم نظری می‌افزاید: نظر مجموعه دولت این است که نباید این قبرستان توسعه یابد، اما متأسفانه برای ایجاد این قبرستان مکاتباتی انجام شده که یکی از سازمان‌ها گفته ایجاد این قبرستان بلامنع است که مردم به استناد همان مکاتبه قبرستان را دایر کرده‌اند.

وی می‌گوید: منابع طبیعی پس از اعتراض عمومی نسبت به این قبرستان، شاکای این پرونده شده است؛ اما مردم چون جای دیگری برای ایجاد قبرستان ندارند، اصرار دارند که همین‌جا امواتشان را به خاک بسپارند.

وی تأکید می‌کند: این مسیر تفریح مردم است و در میان جنگل‌های بلوط واقع شده و مکان مناسبی برای ایجاد قبرستان نیست. نظری بیان می‌کند: شهرداری و شورای شهر باید مشکل مردم را حل کنند و جایی که ویژگی‌های لازم برای ایجاد قبرستان را داشته باشد در اختیار آن‌ها قرار دهند.

همه زمین‌خواری‌ها در کهگیلویه و بویراحمد توسط مردم انجام نمی‌شود و گاهی این دستگاه‌های دولتی هستند که به زمین‌خواران بزرگ تبدیل می‌شوند. در این خصوص می‌توان به برخی اراضی شمال شهر یاسوج اشاره کرد که در گذشته به یکی از ادارات واگذار و بین کارکنان آن دستگاه تقسیم شد.

در پاره‌ای از موارد تلقی متولیان از زمین‌خواری و کوه‌خواری درست نیست و اراضی کشاورزانی را که ۵۰ سال زیر کشت است منابع ملی اعلام کرده و تصرف می‌کنند که این تناقض موجب بروز مشکلات زیادی شده است.

در حال پیشگیری از پدیده زمین‌خواری مستلزم عزم همگانی و همچنین نگاهی کارشناسی و فارغ از مسائل قومی و عدم وجود تبعیض در این زمینه است.

● آتش‌سوزی جنگل‌ها با هدف زمین‌خواری

اما یکی از روش‌های زمین‌خواری در اراضی منابع طبیعی حاشیه اراضی کشاورزی، آتش‌سوزی‌های عمدی و یا سهوی است که خسارت‌های جبران‌ناپذیری به جنگل‌های کهگیلویه و بویراحمد وارد کرده است. هفته‌های نیست که سرایت آتش از مزارع کشاورزی به جنگل‌های حاشیه آن بحرانی زیست‌محیطی را در این استان رقم زده باشد. به گفته کارشناسان اغلب آتش‌سوزی‌های مراتع و جنگل‌ها در استان از مزارع کشاورزی حاشیه آن شروع می‌شود.

مدیرکل منابع طبیعی استان کهگیلویه و بویراحمد می‌گوید: به‌منظور جلوگیری از سرایت آتش‌سوزی‌های احتمالی در جنگل‌های استان، تاکنون ۱۲۰ کیلومتر آتش‌بُز احداث کردیم.

عزت‌الله بهشتی می‌افزاید: آتش زدن مزارع پس از درو علاوه بر اینکه حاصلخیزی زمین را از بین می‌برد، جرم محسوب می‌شود و متأسفانه در شهرستان‌های باشت و کهگیلویه این اقدام خلاف قانون مشاهده شده که این رفتار اشتباه علاوه بر آلودگی هوا، خطر آتش‌گرفتگی منابع طبیعی را چند برابر کرده است.

تغییر کاربری اراضی از کشاورزی به مسکونی یکی دیگر از شیوه‌های زمین‌خواری است که به گفته مسئولان این مورد در منطقه سروک یاسوج و بندان سی سخت بیش از دیگر مناطق انجام شده است.

به گفته رئیس امور اراضی استان کهگیلویه و بویراحمد در سال جدید از ۹ هزار مترمربع اراضی تغییر کاربری داده شده ۵ هزار مترمربع رفع تصرف شده و بقیه موارد در دست پیگیری است.

تاج‌الدینی می‌گوید: به‌منظور جلوگیری از تخلفات و تصرفات در امور اراضی و نیز دریافت گزارش‌های مردمی سامانه ۱۳۱ را راه‌اندازی کردیم که تاکنون مردم ۶۲۷ مورد گزارش تلفنی داشته‌اند.

رفع تصرف به بیت‌المال بازگشت.

حجت‌الاسلام غلامرضا مزارعی با اشاره به مواهب خدادادی این منطقه از کشور می‌افزاید: تنها امتیازی که این استان نسبت به سایر استان‌ها دارد منابع طبیعی و محیط‌زیست بکر آن است، بنابراین وظیفه مردم و مسئولان است که از این نعمت‌های خدادادی حفاظت کنند.

وی بیان می‌کند: آرای صادره برای کسانی که به اراضی ملی و منابع طبیعی دست‌درازی می‌کنند قاطع و اثرگذار است و تلاش می‌کنیم ذره‌ای از حقوق بیت‌المال ضایع نشود و کسانی که در این زمینه سهل‌انگاری کنند در هر پست و مقامی که باشند دستگاه قضایی هیچ‌گونه مماشاتی در برخورد با آنان ندارد.

● وجود ۱۵ پرونده تجاوز به حریم رودخانه‌ها در دادگستری

اما علاوه بر جنگل‌ها، رودخانه‌ها نیز از تجاوز و تعدی زمین‌خواران در استان نیستند و رود «بشار» یاسوج یکی از رودخانه‌هایی است که بیشترین زخم‌ها را بر تن نحیف خود تحمل کرده است.

واحدهای تولید شن و ماسه در سه دهه گذشته حاشیه و بستر این رودخانه را به یغما برده و مرگ تدریجی اکوسیستم بشار را رقم زده‌اند.

به گفته رئیس کل دادگستری استان، ۱۵ پرونده دست‌درازی به حریم رودخانه‌ها در مراجع قضایی استان وجود دارد و ۵۰ هزار مترمربع از حاشیه رودخانه‌های استان در سال گذشته رفع تصرف شد.

مزارعی به رود بشار اشاره می‌کند و می‌گوید: رودخانه بشار مانند قلب شهر یاسوج است و یکی از خواسته‌های ما این است که همه حاشیه‌های رودخانه بشار به پارک ساحلی تبدیل شود تا با این اقدام هم بازار گردشگری فعال شده و هم دست سودجویان از منابع ملی کوتاه شود.

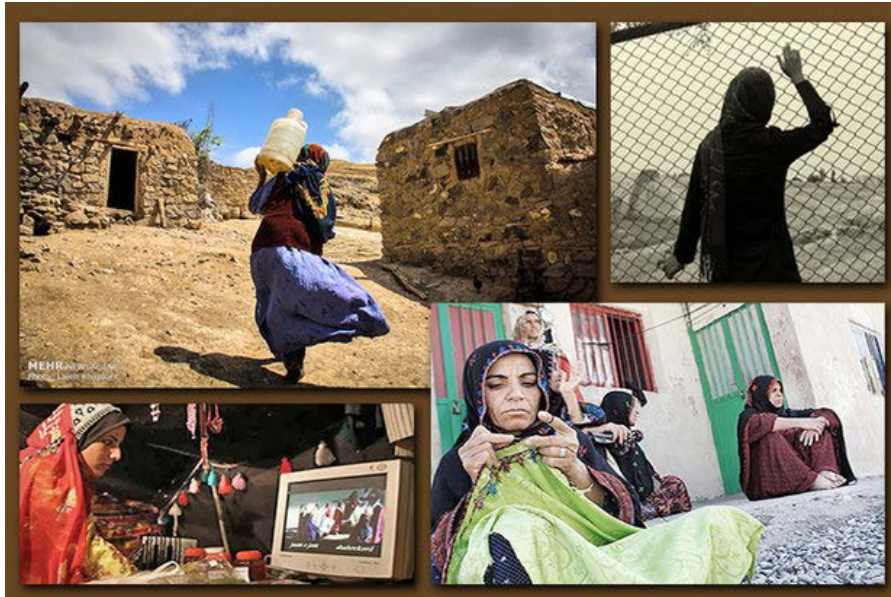

کمین آسیب‌های اجتماعی برای زنان روستایی / سرگردان میان سنت و مدرنیته

یرسا مامقانی نژاد

راننده از سنت، بازمانده از مدرنیته، جایی میان این دو روزگار می‌گذرانند زنان روستایی؛ در این گذار عدم آگاهی از شرایط جدید و فقدان زیرساخت فرهنگی، به تدریج فرصتی برای جولان آسیب‌ها می‌شود.

آغاز داستان از آنجا بود که امورات روستائیان ماشینی شد، زندگی روستایی شکل و شمایل شهری به خود گرفت، تکنولوژی به روستاها راه یافت و روستائیان که در روزگار گذشته تمام ساعات شبانه روز را مشغول فعالیت‌های جسمی همچون کشاورزی و... بودند، امروز با کم شدن فعالیت‌های کشاورزی، خشکسالی و عوامل دیگر، خانه نشین شده و با بیکاری دست و پنجه نرم می‌کنند. طی سال‌های اخیر، برنامه ریزی‌های توسعه و نوسازی در کشور با وجود دستاوردهای بسیار توانست بهبود پایداری در شرایط بانوان روستایی پدید آورد و به رفع محرومیت و برخورداری این قشر از حقوق و خدماتی که در نقاط شهری برای زنان وجود دارد کمک درخور توجهی داشته باشد.

فراموشی و نادیده گرفتن مشکلات این قشر که نیمی از جمعیت روستایی ۳۶۰ هزار نفری استان مرکزی را تشکیل می‌دهند، آرام آرام شرایط را به سمت ایجاد بستری برای بروز آسیب‌های اجتماعی در زنان روستایی فراهم کرده و امروز این بانوان با مشکلاتی از جمله ازدواج دیر هنگام، فقدان شرایط اشتغال و کسب درآمد، محرومیت از تحصیلات دانشگاهی، رفاه اجتماعی و امکانات تفریحی و ورزشی و... دست و پنجه نرم می‌کنند.

این مسائل موجب بروز افسردگی و احساس عدم رضایت از امکانات موجود در زنان روستایی شده و شرایط را برای بروز آسیب‌های اجتماعی که از درون چنین شرایطی بیرون می‌ریزند، فراهم کرده است.

امروز به بیان مسئولان اجتماعی و فرهنگی استان مرکزی، شاهد آن هستیم که اعتیاد در استان بیشتر از قبل زنده شده و آمار زنانی که مواد مخدر مصرف می‌کنند به ده درصد از مجموع معتادان رسیده است. در این شرایط زنان روستایی که از بسیاری اطلاع‌رسانی‌ها و آگاه‌سازی‌ها محروم هستند بیشتر در معرض این آسیب اجتماعی که مولد سایر آسیب‌ها است قرار دارند.

● فقدان فضاهای تفریحی و ورزشی در روستاها برای زنان

یک کارشناس حوزه علوم و آسیب‌های اجتماعی در این

ورزش، رو به افزایش است.

وی افزود: افزایش آسیب‌های اجتماعی و شیوع افسردگی میان زنان روستایی از معضلات اساسی این قشر در روستاهای استان مرکزی به شمار می‌رود.

مدیرکل امور بانوان و خانواده استانداری مرکزی ادامه داد: مکانیزه شدن فعالیت‌های دامداری و کشاورزی در روستاها و عدم انجام بسیاری از فعالیت‌های جسمی از سوی ساکنان روستاها به ویژه دختران و بانوان، موجب کم‌ترکی و در نتیجه افزایش بیماری‌های جسمی و روحی و بروز افسردگی در این قشر از زنان شده است.

فرجی بیان داشت: سال گذشته طرحی در کارگروه بانوان و خانواده استان مرکزی با همکاری دستگاه‌های مرتبط از جمله اداره کل ورزش و جوانان، مبنی بر توانمندسازی زنان و دختران روستایی و توسعه ورزش بانوان ساکن این مناطق، مطرح و تصویب شد.

مدیرکل امور بانوان و خانواده استانداری مرکزی خاطر نشان کرد: در ارتباط با این طرح نشستی با مدیر کل دفتر امور روستایی و معاون هماهنگی امور عمرانی استاندار پیرامون ابعاد مختلف آن داشتیم که مقرر شد پس از آماده شدن ساز و کار لازم، طرح به مرحله اجرا گذشته شود.

فرجی تصریح کرد: در ارتباط با اجرای این طرح و اقدام برای جلوگیری از رسوخ آسیب‌های اجتماعی در روستاها و به ویژه زنان روستایی، هم‌اکنون ۲۴ منطقه در استان مرکزی شناسایی شده تا در کنار توانمندسازی و ایجاد اشتغال برای زنان و دختران این روستاها، زمینه توسعه ورزش بانوان آن نیز فراهم شود.

مدیرکل امور بانوان و خانواده استانداری مرکزی اضافه کرد: در همین ارتباط، سال گذشته براساس دستور استاندار مقرر شد تمامی دستگاه‌هایی که در روستاها فضاهای بلااستفاده دارند، در اختیار اداره کل ورزش و جوانان استان و شهرستان قرار دهند تا با بهینه‌سازی از این فضاها، ظرفیت موجود آن برای فعالیت‌های ورزشی و توانمندسازی زنان و دختران روستایی استفاده شود.

به نظر می‌رسد در راستای بهره‌گیری از توان زنان روستایی و جلوگیری از بروز آسیب‌های اجتماعی در این زنان، در هر منطقه بایستی طرح‌شناسایی ظرفیت‌ها و توانمندسازی زنان روستایی پیاده‌سازی شود تا به این ترتیب بتوانیم آمار زنان روستایی آسیب‌دیده را کاهش دهیم.

رابطه گفت: فقدان فضاهای تفریحی و ورزشی در روستاها برای بانوان، بازماندن از تحصیل، تأخیر در ازدواج یا مجرد ماندن، عدم اشتغال و یا اشتغال در مشاغل کم‌درآمد، مقایسه زندگی خود با امکانات بی‌شمار زندگی شهری و از این قبیل، عواملی هستند که بستر و زمینه بروز یأس و افسردگی را در زنان روستایی فراهم می‌کنند.

مریم پورمحمدی افزود: در حال حاضر روستاها به دلیل برخورداری از دستاوردهای دنیای مدرن، دوره گذار از سبک زندگی سنتی به نوین را تجربه می‌کنند و در این گذار ممکن است دچار مشکلات و آسیب‌های اجتماعی شوند. غفلت از توانمندی‌ها و نقش مؤثر زنان چه در جوامع شهری و چه روستایی، به معنای هدر رفت سرمایه اجتماعی است که این مساله با خود آسیب به همراه دارد و بی‌بیان کرد: بالا رفتن سطح تحصیلات روستائیان، جایگزینی نسلی، اجرای طرح‌های خدمات‌رسانی و عمرانی در روستاها برخورداری از زیرساخت‌های ارتباطی و... از جمله دیگر عواملی است که در این زمینه مزید بر علت شده است.

این کارشناس حوزه علوم و آسیب‌های اجتماعی خاطر نشان ساخت: قطعاً غفلت از توانمندی‌ها و نقش مؤثر زنان چه در جوامع شهری و چه روستایی، به معنای هدر رفت سرمایه اجتماعی است که این مساله با خود آسیب به همراه دارد.

پورمحمدی تصریح کرد: حمایت از مشاغل و کسب و کارهای خرد خانگی، به کارگیری توان حداکثری تشکل‌های مردم نهاد در پیشبرد برنامه‌های مرتبط با زنان در روستاها، توجه به محورهای توسعه در برنامه ریزی برای زنان روستایی از اولویت‌هایی که در این حوزه باید مورد توجه قرار گیرد. وی ادامه داد: از سوی دیگر برخی باورهای نادرست و افکار غلط در مورد زنان در روستاها، موجب شده که این بانوان نتوانند از شرایط مطلوبی برای رشد و ارتقا بهره‌مند باشند و همین امر قطعاً صدمه‌زننده است، چرا که با نادیده گرفتن توانمندی‌ها، آسیب‌ها بروز خواهند کرد.

● آسیب‌های اجتماعی زنان و دختران روستایی را تهدید می‌کند

مدیرکل امور بانوان و خانواده استانداری مرکزی هم در این رابطه اظهار داشت: آسیب‌های اجتماعی زنان و دختران روستایی به دلیل بیکاری و دوری از فعالیت‌های دامداری و کشاورزی و بهره‌مند نبودن از تفریحات سالم همچون

■ مهدی آذریزدی، پیرمرد تنها و ساده یزدی که همه عشق و زندگی خود را صرف کتاب کرده بود را همه کودکان دهه‌های ۵۰ و ۶۰ به خوبی می‌شناسند، مردی که پدر ادبیات کودک نام گرفت اما هنوز تنها است.

■ قلب اصیل‌ترین و فاخرترین موسیقی ایرانی در ساری تپید و شب رؤیایی شعر و هنر و موسیقی ایران زمین به صبح رسید.

■ قدمعلی بهرامی، شاعر آئینی روستای اردبیلک و کسی که با عنوان مرد شعر و شکلات شناخته شده، عمرش را به پای کتاب‌های «آرزو» هایش گذاشت.

■ کتابخانه مدارس اردبیل که قرار است عنصر اصلی ترویج مطالعه کتب درسی و غیردرسی برای دانش‌آموزان اردبیلی باشد، به دلیل ضعف‌های عمده در رسالت خود ناکام مانده است.

فرهنگ و هنر ایران

تدوین دانشنامه گامی موثر برای معرفی حضرت احمد ابن موسی (ع)

تدوین دانشنامه حضرت احمد بن موسی (ع) زمینه سازی بهتر معرفی ایشان را به همگان فراهم خواهد کرد. ۷ مرداد روز تجلیل از بقاع متبرکه و امامزادگان نام گرفته است و امامزاده به فرزند یا نواده یکی از امامان دوازده گانه شیعه و نیز مقبره آنان گفته می شود. تعداد بسیاری امامزاده در شهرها و روستاهای ایران و نیز به تعداد کمتری در عراق وجود دارد. امامزادگان در ایران توسط سازمان اوقاف و امور خیریه اداره می شوند.

مورخان شیعه دلایل متعددی در خصوص علت گسترده مهاجرت فرزندان امامان شیعه به ایران عنوان کرده اند. امنیت موجود در ایران و محبوبیت در بین مردم ایران بویژه در مناطق شیعه نشین از جمله دلایل ذکر شده برای این مهاجرت ها است.

بر اساس آخرین گزارش های اعلام شده از سوی سازمان اوقاف و امور خیریه کشور امامزاده های ایران در سه سطح ملی، استانی و شهرستانی ساماندهی شده اند.

● امامزاده های کشور سه سطح ملی، استانی و شهرستانی ساماندهی شده اند

۴۰۰ بقعه و مکان مذهبی در سطح ملی، شش هزار و ۱۰۰ بقعه در سطح شهرستان و ۸ هزار و ۵۱ بقعه در سطح روستایی پراکنده اند. بنابراین ۱۰ هزار و ۶۱۵ امامزاده در ایران وجود دارد.

در این میان، استان فارس با داشتن یک هزار و ۴۵۶ امامزاده رتبه اول را به خود اختصاص داده و استان مازندران با تعداد هزار و ۱۷۸ و جایگاه دوم و استان گیلان با ۸۹۹ امامزاده در رتبه سوم قرار گرفته اند. کمترین امامزاده هم به استان سیستان و بلوچستان اختصاص دارد.

یکی از بقعه های شناخته شده حرم مطهر «شاهچراغ» (ع) است. شاهچراغ، نام آرامگاهی است در شیراز که بنا بر اعتقاد شیعیان احمد بن موسی کاظم، پسر ارشد موسی کاظم و همچنین محمد بن موسی، از برادران علی بن موسی الرضا، در آن به خاک سپرده شده اند.

ایشان برای پیوستن به برادر خود به سوی خراسان سفر کرد ولی در راه توسط افراد مأمون خلیفه عباسی در شهر شیراز به شهادت رسید.

در تقویم کشورمان، یک روز پس از روز تجلیل از امامزادگان و بقاع متبرکه، یعنی ۸ مرداد (۶ ذیحجه) روز بزرگداشت حضرت احمد بن موسی شاهچراغ، نام گرفته است.

از حضرت احمد ابن موسی شاهچراغ (ع) پیرامون هجرت، جهاد، شهادت و ولایت مداری، به عنوان الگوی برتر یاد شده است.

۶ ذیحجه که با تصویب شورای فرهنگ عمومی استان فارس روز بزرگداشت حضرت احمد ابن موسی (ع) نام گرفته است فرصتی متعالی برای شناخت ابعاد شخصیتی حضرت شاهچراغ (ع) و پی بردن به کرامت نفس و فضایل اخلاقی آن حضرت است.

این بنا در دوره اتابکان فارس در سده ششم هجری قمری ساخته شده است و گنبد و بارگاه آن دارای کاشی کاری های زیبایی است.

درون حرم را با آئینه های ریز رنگین، به سبکی هنرمندانه، آئینه کاری کرده و انواع خط های زیبای فارسی و عربی، تزیین کننده نمای اطراف آئینه ها و کاشی ها است.

به عهده داشته معرفی شود که مستلزم هزینه است که شورای شهر و شهرداری بخش عمده ای از هزینه را متقبل شدند که پرداخت نشد.

این در حالیست که هزینه ساخت سریال حضرت احمد ابن موسی (ع) حدود ۲۷ میلیارد تومان برآورد شده و طبق مصوبه شورای شهر شیراز، ۱۰ تا ۲۰ درصد را شهرداری پرداخت می کند.

البته تهیه دانشنامه حضرت شاهچراغ (ع) نیز بر عهده دانشکده حدیث گذاشته شده که بخش عمده ای از هزینه نیز توسط خیرین پرداخت خواهد شد.

با توجه به اینکه عنوان برنامه های هفته کرامت ۱۳۹۶ «در شادی اهل بیت (ع) شاد باشیم»، است، آنچه که کمتر مورد توجه و دقت قرار گرفته به گفته معاون تبلیغات و ارتباطات اسلامی آستان مقدس احمدی و محمدی (ع) انتشار حقیقت تشیع به واسطه ایشان در فضای کشور است.

حجت الاسلام احمد سلامی با اشاره به نامگذاری شیراز به عنوان سومین حرم اهل بیت (ع) توسط مقام معظم رهبری، معتقد است حضرت احمد بن موسی (ع) برکتی برای فارس و کل کشور است زیرا حضرت شاهچراغ (ع) افزون بر فضای استان، در کل کشور تأثیرات و برکات حضور خود را گسترده است.

به گفته مدیر کل صدا و سیما مرکز فارس ساخت سریال احمد بن موسی (ع) آرزوی دیرینه مردم فارس است و خوشبختانه ساخت این سریال وارد مرحله عملیاتی و اجرایی شده است.

سهرابی افزود: کمیسیون فرهنگی شورای اسلامی شهر شیراز مصوبه ای برای تخصیص ۴ میلیارد تومان اعتبار برای ساخت این سریال داشته است که پس از این مصوبه بلافاصله تیمی در صدا و سیما تشکیل شد تا هر چه سریعتر ساخت این سریال آغاز شود.

بنا بر این گزارش، در کنار تهیه و تدوین دانشنامه حضرت شاهچراغ (ع) که از جامع ترین نیازهای کنونی شناخت امامزادگان به شمار می رود، می توان این مجموعه را پس از تولید، به زبان های مختلف دنیا ترجمه کرد و مانند آنچه در دانشنامه امام رضا (ع) به دست آمد در سایر کشورهای دنیا پخش کرد تا این شخصیت جهان اسلام بهتر به همگان معرفی شود زیرا تدوین دانشنامه حضرت احمد بن موسی (ع) گام نخست نگارش فیلمنامه سریال فاخر زندگی آن حضرت هم به شمار می رود.

بنای حرم، مشتمل بر ایوانی در جلو و حرمی گسترده در پشت ایوان است که در چهار جانب حرم، چهار شاه نشین قرار گرفته و مسجدی نیز در پشت حرم (سمت غرب) ساخته شده است. ضریح آن در شاه نشین زیر گنبد قرار دارد و از نقره ساخته شده است.

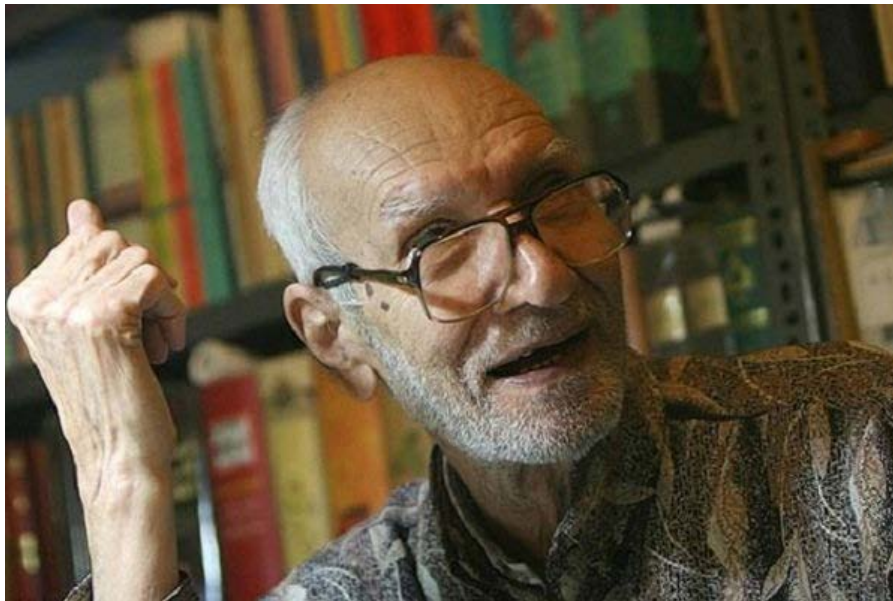
حیاط شاهچراغ دارای دو در اصلی ورودی است که در سمت جنوب و شمال حرم از زیر دو سر در بزرگ کاشی کاری شده گذشته و وارد حیاط وسیع حرم می شویم. حرم شاهچراغ در سمت غرب حیاط و حرم سید میر محمد- برادر شاه چراغ - در سمت شمال شرقی حیاط قرار دارد.

باید فضایی ایجاد شود تا همه خانواده ها به سهولت بتوانند از فضای معنوی این بارگاه ملکوتی استفاده کنند آیت الله ایمانی، امام جمعه شیراز و نماینده نهاد رهبری در استان ۲ بخش فعالیتی را در ارتباط با حرم مطهر حضرت احمد بن موسی (ع) مورد تأکید قرار داده می گوید: یک بخش از کارها مرتبط با تولیت حرم مطهر است که دنبال می شود و بخش دوم آن کارهایی است که رهبر معظم انقلاب مسئولان را ملزم ساخته اند که دنبال کرده و فضا را برای اجرای آن فراهم کنند.

نماینده مردم فارس در مجلس خبرگان رهبری، ایجاد راه های دسترسی آسان زائران را وظیفه ای برای مسئولان حرم مطهر حضرت شاهچراغ (ع) ذکر کرد و افزود: ساخت شبستان های امام خمینی (ره) و صحن های حضرت معصومه (س) و امام سجاد (ع) و خدماتی نظیر دارالشفاء برای بهبود وضعیت انجام شده اما باید فضایی ایجاد شود تا همه خانواده ها به سهولت بتوانند از فضای معنوی این بارگاه ملکوتی استفاده کنند.

آیت الله ایمانی، بر معرفی بیش از پیش شخصیت والای حضرت احمد بن موسی (ع) در مجموعه کشور تأکید و تصریح کرد: تهیه دانشنامه مفصل که تمام ابعاد زندگی حضرت احمد بن موسی (ع) را به رشته تحریر درآورد برای معرفی این امامزاده جلیل القدر لازم است که مقدمات آن فراهم شده اما این کار به عنوان یک کار مستمر به بودجه و اعتبار احتیاج دارد و اعتبارات حرم پاسخگوی این کار نیست. نماینده ولی فقیه در استان فارس، ساخت سریال فاخر از زندگنامه و به خصوص هجرت حضرت شاهچراغ (ع) را در آشنایی مردم با این فرزند امام هفتم (ع) موثر دانست و تأکید کرد: باید کاروان کربلای ۲ در تاریخ شیعه ساخته شود و حضرت احمد بن موسی (ع) که فرماندهی این کاروان را

روایتی از مهاجرت پدر ادبیات کودک / سرانجام آرامگاه آذریزدی چه شد؟

مهدی آذریزدی، پیرمرد تنها و ساده یزدی که همه عشق و زندگی خود را صرف کتاب کرده بود را همه کودکان دهه های ۵۰ و ۶۰ به خوبی می شناسند، مردی که پدر ادبیات کودک نام گرفت اما هنوز تنها است.

نیره شفقی بور

بسیار گوشه گیر و کم حرف بود، تنهایی را بیش از هر چیز دیگری دوست داشت و بیشتر از آن، کتاب را. همه زندگی اش کتاب بود تا جایی که حتی تختی که بر آن می خوابید، از کتابهایی درست شده بود که هنوز نخوانده بود.

آنطور که خودش تعریف می کرد، کودکی سختی را گذرانده بود، پدری جدی و شاید بدخلق و مادری پرمشغله و خانواده ای کم جمعیت، خانواده ای که بارها در مصاحبه هایش گفته بود، اندکی متفاوت از دیگر مردم و شاید منزوی بودند.

مدرسه نرفت اما وقتی شاگرد کتابفروشی در تهران شد، عشق اول و آخر زندگی خود را شناخت و این عشق پایدار ماند تا جایی که او را به جایگاه پدر ادبیات کودک و نوجوان ایران زمین رساند.

او کتابهایی نوشت که این روزها دیگر نوستالوژی کودکان دهه ۵۰ و ۶۰ است، مجموعه هشت جلدی قصه های خوب برای بچه های خوب و دهها کتاب دیگر که زبان ساده و گیرای آن، کودکان بسیاری را کتابخوان کرد و کم نیستند افرادی که کتابخوان شدن خود از دوران کودکی را مرهون نوشته های آذریزدی هستند. حکایت زندگی آذریزدی را شاید پیش از فوتش کمتر می دانستند اما از ۱۸ تیرماه سال ۱۳۸۸ دیگر کم آذریزدی از مهاجرت درآمد و بیشتر دیده و شناخته شد و شاید بخشی از این مهاجرت، به خواسته خود او اتفاق افتاد.

۱۸ تیرماه ۱۳۸۸، پدر ادبیات کودکان برای همیشه با دنیایی که هیچ بهره ای جز یک خانه قدیمی کاهگلی و انبوهی از کتاب نداشت، خداحافظی کرد و در گوشه ای از یک قبرستان محلی در محله خرمشاد شهر یزد همانجا که محله پدری اش بود و امروز به خیابان آذریزدی مشهور است، آرام گرفت.

آذریزدی که عمری را بدون زن و فرزند و در تنهایی سپری کرده بود، پس از مرگش هنوز هم تنهاست و یاد

برای طراحی این آرامگاه حتی یک فراخوان عمومی داده شد و در نهایت نیز طراحی سیدعباس قیومی از میان ۷۵ اثر رسیده انتخاب شد.

در آن زمان وعده های بسیاری از سوی بنیاد مهدی آذریزدی داده شد تا جایی که نه تنها قرار بود برای آذریزدی مقبره ای ساخته شود بلکه قرار بود در قالب این طرح، برای تنها شهید مدفون در این قبرستان محلی نیز آرامگاه احداث شود.

امروز شش سال از این وعده های بنیاد مهدی آذریزدی می گذرد و نه تنها از مقبره و آرامگاه خبری نیست بلکه حتی شرایطی فراهم نشده که مردم و علاقمندان به ادبیات کودک و نوجوان بتوانند آزادانه و بدون منع تردد، فاتحه ای برای نویسنده پرتیراژترین کتاب های کودک و نوجوان بخوانند زیرا درب این قبرستان محلی تقریباً در همه ایام هفته به جز پنجشنبه ها بسته است و رفت و آمد باید با هماهنگی نگهبان آن انجام شود که در اغلب موارد حضور فیزیکی ندارد.

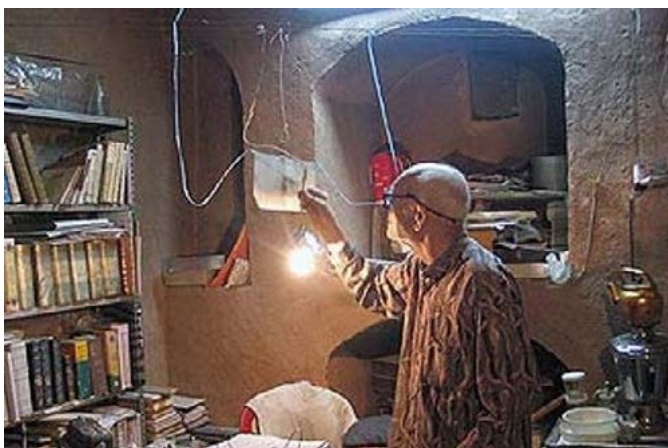
امروز در سالروز درگذشت مهدی آذریزدی نیز خبری از گرمیادداشت این شاعر و نویسنده یزدی نیست، شاید پدر ادبیات کودک و نوجوان ایران زمین هنوز هم مهاجرت را بیشتر از نام آوری می پسندد.

او به عنوان یکی از مفاخر یزد، فقط به ۱۸ تیرماه هر سال منحصر شده است.

● آذریزدی سنگ قبری فیروزه ای دارد که آفتاب بخش هایی از آن را تخریب کرده است
در حالی که برای نویسندگان و شعرا در همه جای دنیا نمادها و مقبره هایی می سازند، آذریزدی سنگ قبری فیروزه ای دارد که آفتاب بخش هایی از آن را تخریب کرده است.

سال ۱۳۹۰ بنیادی که بعد از فوت آذریزدی شکل گرفت طرحی برای بنای آرامگاه این نویسنده یزدی پیشنهاد و حتی آن را رسانه ای کرد که این طرح هرگز اجرایی نشد و همه آنچه در یک قبرستان محلی که درب آن تقریباً در همه روزهای هفته بسته است، آرامگاه آذریزدی را از دیگر قبور متمایز می کند، قاب عکس اوست که آن هم تنها در تیرماه هر سال بر روی آرامگاه او گذاشته می شود.

برای ساخت این آرامگاه حتی بودجه ۱۵۰ میلیون تومانی نیز تصویب شد و رئیس بنیاد آذریزدی در جمع رسانه ها مطرح کرد که عملیات اجرایی احداث این آرامگاه از تابستان سال ۱۳۹۰ آغاز می شود اما واقعیت این است که این آرامگاه هرگز ساخته نشد.

روایای ترین شب موسیقی اصیل ایرانی / همخوانی نوای «ای ایران»

قلب اصیل ترین و فاخر ترین موسیقی ایرانی در ساری تپید و شب روایای شعر و هنر و موسیقی ایران زمین به

فائزه نصرتی

صبح رسید.

اولین اجرای ارکستر ملی ایران در شمال کشور با نوازندگی ۸۰ هنرمند چیره دست کشور و به رهبری فریدون شهبازیان با قطعات زیبایی از شعر و موسیقی اصیل ایرانی همراه بود.

سالن اجرای ارکستر از ساعات قبل شاهد حضور هنردوستانی از گوشه و کنار مازندران و حتی استان های هم جوار بود تا ایرانی ترین موسیقی را به نظاره نشینند. همزمان با سومین روز از دهه کرامت کنسرت ملی ایران به رهبری استاد فریدون شهبازیان و با صدای محمد اصفهانی در سالن سید رسول حسینی ساری اجرا شد، ارکستر ملی ایران در حالی در ساری اجرا شد که اولین بار بود که مرکز استان اجرای یک کنسرت ملی را در خود دیده است.

حضور استاندار مازندران، دو معاونت وزارت ارشاد، مدیرکل ارشاد استان و معاونین، تنی چند از مسئولین محلی از نکات برجسته این کنسرت بود ضمن اینکه هنردوستان و علاقه مندان به موسیقی فاخر زیادی هم برای تماشای این هنرنمایی گردآمده بودند. اگرچه اجرای کنسرت به دلیل خوشامدگویی استاندار و مدیرکل ارشاد و صحبت های اولیه با تأخیر آغاز شده بود اما با این وجود همه علاقه مندان بی صبرانه منتظر کوک سازها و اجرای هنرمندانه استاد شهبازیان و محمد اصفهانی بودند.

نوای «مشب در سر شوری دارم؛ امشب در دل نوری دارم/ باز امشب در اوج آسمانم/ باشد رازی با ستارگانم» نوایی بود که حاضران را به اوج آسمان برد؛ شوق و شور علاقه مندان به موسیقی فاخر پس از پایان این قطعه با تشویق حضار همراه شد.

محمد اصفهانی پس از اجرای هر قطعه برای آماده شدن اجرای قطعه بعدی گروه را ترک می کرد؛ اما استاد فریدون شهبازیان همچنان کوک کوک ایستاده با چوبی که با هنرنمایی آن را به این سو و آن سو می چرخاند گروه را برای نواختن نوای بی کلام بر سر

فاخر به میزبانی ساری، اظهار کرد: خدا را شاکریم که در سایه دولت تدبیر و امید ارکستر ملی احیاء شده است و امشب در مازندران شاهد اجرای آن هستیم.

وی افزود: با توجه به اینکه ارکستر ملی در زمینه موسیقی فاخر کار می کند ترویج و تشویق و توسعه ارکستر می تواند برنامه های ارزشمندی برای کشور باشد.

مقام عالی دولت در مازندران، بیان کرد: همه تلاش ما این است که در کنار برنامه هایی توسعه ای استان به موضوع نشاط و شادی مردم هم توجه کنیم که برای این منظور از اجرای برنامه هایی با این محور حمایت کرده ایم.

فلاح جلو دار، در ادامه ضمن تأکید بر تداوم برنامه هایی این چنینی از استاد فریدون شهبازیان، محمد اصفهانی و گروه نوازنده کنسرت تقدیر و تشکر کرد.

احد جاودانی مدیرکل ارشاد استان هم طی سخنانی ضمن قدردانی از حضور هنرمندان، معاونین وزارت خانه و علاقه مندان به موسیقی فاخر و همکاری انجمن موسیقی مازندران در برگزاری این کنسرت، ابراز امیدواری کرد: با بهر برداری از تالار شهر ساری فضایی مناسب برای اجرای کنسرت و دیگر برنامه های هنری در مرکز استان فراهم شود.

شوق می آورد. «تنها ماندم، تنها ماندم تنها بادل برجا ماندم/ چون آهی بر لبها ماندم» قطعه دیگری از هنرنمایی این هنرمند بود و در بخش دوم هم «تو ای پری کجایی»، مهر و ماه، سبک بال، مرو ای دوست، افسانه اجرا شد.

پایان بخش این برنامه در شبی به یادماندنی و در سالی که شاید جای مناسبی برای اجرای کنسرت نبود اجرای قطعه «ای ایران» با صدای محمد اصفهانی بود، همه به احترام ایران برخاستند و هم نوا با صدای اصفهانی «ای ایران» را همخوانی کردند.

صبوری حضار و ماندن برای شنیدن و حظ بردن از اجراها در پاسی از شب با اجرای قطعه روح نواز «ای ایران» حلاوتی از جنس اقتدار و وطن دوستی در بین همه ایجاد کرد تا با خاطری آرام و پر از شادی هنرمندان کشورمان را بدرقه کنند.

ربیع فلاح جلو دار استاندار مازندران هم قبل از اجرای کنسرت ضمن تبریک فرارسیدن دهه کرامت و ولادت باسعادت حضرت معصومه (س) و میلاد سراسر نور علی ابن موسی الرضا (ع) و ابراز خرسندی از برگزاری کنسرت موسیقی

● قطعه مختص استان ها در ارکستر ملی نواخته می شود

استاد فریدون شهبازیان هم قبل از اجرا گفت: ارکستر ملی در هراستانی که اجرای زنده دارد سعی می کنیم قطعه های مختص آن استان اجرا کنیم، در این دوره فرصت نشد برای استان مازندران و ساری قطعه ای بسازم.

استاد شهبازیان از مدیرکل ارشاد استان قدردانی کرد و یاد زنده یاد استاد خطیبی را گرامی داشت.

به گزارش مهر، در این برنامه قبل از اجرا از سوی انجمن موسیقی مازندران که برگزار کننده کنسرت بود هدایایی به رسم یادبود که اثری هنری از هنرمندان مازنی بود به عوامل اجرایی کنسرت اهدا شد. ضمناً یکی از هنرمندان استان تابلوی نقاشی که منقش به تصویر محمد اصفهانی بود به این هنرمند کشورمان اهدا کرد.

ساز هنرمندان کوک شد / درخشش ستاره‌های موسیقی در دیار کرمان

معرفی این سازهای خواهیم پرداخت.

● وجود حداقل ۳۵ ساز خاص در کرمان

کرمان اکثر فرهنگ‌ها آواهای مختص به خود دارند در زمینه لالایی‌ها، سوگ آواها، آواهای ترانه‌های شادمانی، ترانه‌های عاشقانه، حماسی و... اجرا می‌شوند. جشن سده که یکی از قدیمی‌ترین جشنهای ایرانی محسوب می‌شود نیز از گذشته تا کنون آواهای خاصی را به همراه داشته که هنوز هم هر سال در کرمان اجرا می‌شود.

در استان کرمان حداقل ۳۵ ساز خاص وجود دارد که برخی از هنرمندان کرمان از جمله فواد توحیدی بخشی از این گنجینه موسیقی استان را مستند کرده‌اند.

چوغر، جوغ، جاریک و سوتاکو از جمله سازهای مختص استان کرمان است که به عنوان نمونه سوتاکو اناری خشکیده است که دانه‌هایش را خارج و روی آن سوراخ ایجاد و در آن می‌دمند.

عمق و گسترده موسیقی نواحی کرمان فقط مختص خرده فرهنگ‌ها نیست بلکه به موسیقی در کرمان و برخی از شهرهای کرمان به خصوص بم موجب شده هنرمندان متعددی از این شهرها به فرهنگ کشور معرفی شوند.

عمق و گسترده موسیقی نواحی کرمان فقط مختص خرده فرهنگ‌ها نیست بلکه به موسیقی در کرمان و برخی از شهرهای کرمان به خصوص بم موجب شده هنرمندان متعددی از این شهرها به فرهنگ کشور معرفی شوند.

مردم کرمان نیز همراه علاقه خاصی به موسیقی بومی و محلی داشته‌اند و نمود این مدعا در شب گذشته در بخش عمومی جشنواره موسیقی نواحی در کرمان دیده شد.

تماشاگرانی که با وجود تاخیر در برگزاری جشنواره ساعتها در فضای باز نشستند و احساسشان را با تک تک اجراهای شب گسترده همراه کردند گریستند و خندیدند. اگر نگاهی به جمعیت بیش از هزار نفری که در شب اول اجرای برنامه حضور داشتند بیندازیم حال خوش جمعیتی را می‌بینیم که از پیرمرد تا کودک را در برمی‌گیرد.

نخستین دوره جشنواره موسیقی نواحی ایران در سال ۷۸ در استان کرمان برگزار شد اما به دلیل حاشیه‌های سازمانی عده‌ای جشنواره برای چند سال متوقف شد اما مجدد با پیگیری کرمانی‌ها پای جشنواره مجدداً به کرمان باز شد.

برگزاری این جشنواره طبق تفاهم نامه‌ای که بین استانداری کرمان و وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی منعقد شده طی سالهای گذشته در کرمان برگزار شده است و دهمین دوره آن این روزها شهر کرمان را به وجد

۱۴۰ هنرمند موسیقی نواحی از فرهنگ‌های مختلف گرد هم آمدند و برای دهمین بار جشنواره موسیقی نواحی را در حالی در کرمان کلید زدند که

اسما محمودی

اجرای آن‌ها مورد استقبال گسترده مردم قرار گرفت.

۱۴۰ هنرمند از سراسر کشور در قالب دهمین جشنواره موسیقی نواحی گرد هم جمع شده‌اند، نخستین شب اجرای عمومی گروه‌های مختلف موسیقی کشور با هنرنمایی گروه‌های از استان‌های گلستان، سیستان و بلوچستان، خوزستان و کردستان و بوشهر برگزار شد. همچنین هنرمندی از ترکیه نیز در اولین شب اجرای عمومی در پارک مادر کرمان به اجرای برنامه پرداخت که با استقبال گسترده مردم کرمان مواجه شد.

این شب یکی از نخستین شب‌های اجرای زنده موسیقی در فضای باز بود که بیش از هزار نفر در شب نخست اجرای برنامه در آن شرکت کردند و با توجه به استقبال گسترده مردم هنر دوست کرمان پیش‌بینی می‌شود در دو شب پیش‌رو با حضور گسترده تر مردم مواجه خواهیم بود.

استان کرمان از گذشته تا کنون به یکی از قطب‌های موسیقی نواحی کشور شهرت داشته است و گروه‌های مختلف موسیقی فولکلور هر سال در این استان گرد هم می‌آیند و به هنر نمایی می‌پردازند.

● موسیقی در نحوه زندگی مردم کرمان رسوخ کرده است

فرهنگ کرمان در طول تاریخ کمتر مورد هجوم اقوام بیگانه قرار گرفته است به همین دلیل فرهنگ بومی استان کرمان یکی از دست نخورده‌ترین فرهنگ‌های کشور است و خرده فرهنگ‌های غنی که از آن منشعب می‌شوند در زمینه‌های مختلف نمودی ریشه‌ای پیدا کرده‌اند که یکی از آن‌ها موسیقی ناب استان کرمان است که در زندگی و آداب و رسوم مردم کرمان رسوخ کرده است.

چوغر، جوغ، جاریک و سوتاکو از جمله سازهای مختص استان کرمان است که به عنوان نمونه سوتاکو اناری خشکیده است که دانه‌هایش را خارج و روی آن سوراخ ایجاد و در آن می‌دمند.

گسترده‌ترین استان کرمان و تجمع خرده فرهنگ‌های مختلف موجب شده است اقوام این استان از سازهای و نواهای مختص به خود در مناطق مختلف استفاده کنند و ده‌ها ساز منحصر به فرد در استان کرمان وجود داشته باشد که در گزارشی دیگر به

پای‌نقال‌ها بنشینند.

وی افزود: در ایران اکثراً این نوع موسیقی از شاهنامه تأثیر گرفته است و اکثراً در مایه درآمد همایون و با حزن و اندوه همراه بوده است و گاه از ردیف دستگاه چهارگاه نیز استفاده می‌شده است.

احسان قربانی، هنرمند تنبور نواز نیز گفت: استقبال مردم کرمان در شب اجرای عمومی بی‌نظیر بود و این نشان از علاقه ویژه مردم کرمان به موسیقی نواحی است. وی افزود: کرمان گسترده‌ترین استان کشور است که مشتمل بر فرهنگ‌های مختلف و ریشه دار است و به خصوص در جنوب کرمان شاهد هس‌تیم اقوام مختلف موسیقی را به یکی از مهمترین وجوه زندگی خود تبدیل کرده‌اند.

وی ادامه داد: این گنجینه‌ها در قالب موسیقی نواحی و برگزاری چنین جشنواره‌هایی مجدداً مورد توجه مردم قرار می‌گیرد و در هجمه موسیقی غیر بومی می‌تواند جایگاه خود را حفظ کند.

وی گفت: با حضور گسترده‌ای که مردم کرمان در جشنواره داشتند انگیزه هنرمندان نیز برای ارائه اجراهای بی‌نقص بیشتر شده است.

پیش‌بینی می‌شود اجراهای عمومی دو شب باقی‌مانده از جشنواره با استقبال بی‌نظیر مردم مواجه شود.

آورده است.

هنرمندان در نشست‌های عمومی و تخصصی جشنواره در پارک مادر و سالن‌های کنفرانس هتل پارس از شمال، جنوب، شرق و غرب کشور به همراه سه گروه از ترکیه، قزاقستان و افغانستان و پژوهشگرانی از اروپا به تبادل نظر و اجرای برنامه‌های هنری در شهرستان‌های مختلف استان نیز حضور می‌یابند و از نزدیک با فرهنگ‌های مختلف استان کرمان آشنا و به اجرای برنامه‌های می‌پردازند.

یکی از هنرمندان نی‌نواز در خصوص برگزاری جشنواره موسیقی نواحی گفت: خوشحالم از اینکه در سال جاری محوریت جشنواره برمنای منظومه خوانی شکل گرفته است و جالب اینکه موسیقی کشور در استان‌های مختلف در این زمینه از شناسنامه‌های مجزایی برخوردار است.

مرتضی گروسی افزود: منظومه خوانی در واقع ارائه شفاهی داستان‌های ملی در قالب‌های مختلف است که باید این عرصه بیشتر از گذشته مورد توجه قرار گیرد.

وی ادامه داد: در کرمان ما شاهد منظومه خوانی در خرده فرهنگ‌ها هستیم اما نمود منظومه خوانی در واقع همان پرده خوانی است که موجب می‌شد مردم ساعت‌ها

سرزدن های تفنی به کتابخانه مدارس / مطالعه تلگرام از کتاب پیشی گرفت

کتابخانه مدارس اردبیل که قرار است عنصر اصلی ترویج مطالعه کتب درسی و غیردرسی برای دانش آموزان اردبیلی باشد، به دلیل ضعف های عمده در رسالت خود ناکام مانده است.

ونوس بهنود

برخلاف دانش آموزان کشورهای پیشرفته خبری از مطالعات منسجم و برنامه ریزی شده کتب غیردرسی در بین دانش آموزان اردبیلی نیست. نه کتابخانه مدارس و نه کتابخانه های عمومی توانسته اند نسبت به پیاده سازی فرهنگ مطالعه در بین دانش آموزان به درستی عمل کنند. این خلأ موجب شده اطلاعات عمومی و وقت گذرانی دانش آموزان اغلب با شبکه های مجازی و کانال های تلگرامی همراه شود. بطوریکه نهادهای تربیتی و فرهنگی ناخواسته خود به مشکلاتی دامن می زنند که معتقدند می تواند برای دانش آموز آسیبزا باشد.

● مطالعه کتاب برای امتحان اجباری

مدیرکل کتابخانه های عمومی استان اردبیل در خصوص وضعیت مطالعه کودکان و نوجوانان در سال جاری تصریح کرد: بیشترین میزان مطالعه و استقبال از کتاب از سوی کودکان است. رباب عزیزخانی متذکر شد: ضروری است نسبت به ترویج فرهنگ مطالعه از آغاز مدرسه اقدام شود و به عنوان مثال تورهای کتابخانه گردی دایر کرد و به دانش آموزان تفهیم کرد که علاوه بر کتب درسی می بایست کتب غیردرسی نیز بخوانند.

با این وجود ضعف برنامه هایی که نسبت به اجرای آن تأکید می شود موجب شده عمده مطالعات دانش آموزان اردبیلی کتب درسی و آن هم از سر ناچاری جهت شرکت در امتحانات پایان ترم باشد.

کودکان به دلیل اینکه دسترسی کمتری به فضاهای مجازی دارند بیشتر از کتب بهره می گیرند اما در بین نوجوانان اردبیلی مطالعه کتاب کیفیت مطلوبی ندارد.

ساماندهی کتابخانه مدارس ضرورت فراموش شده در جلسه انجمن کتابخانه های عمومی اردبیل معاون سیاسی اجتماعی فرماندار اردبیل به ضرورت استفاده از ظرفیت کتابخانه های مدارس تأکید کرد. رحیم افلاکی متذکر شد: متأسفانه این ظرفیت استفاده نمی شود و برخی دانش آموزان حتی از وجود کتابخانه در مدرسه خود مطلع نیستند.

این دغدغه بجا در حالی سال ها است طرح می شود که موضوع ساماندهی کتابخانه مدارس در سال ۱۳۸۹ مطرح شد و این مهم هنوز محقق نشده است.

در آن مقطع زمانی مدیرکل وقت آموزش و پرورش به اجرای طرح ساماندهی کتابخانه مدارس در همان سال اشاره کرد. اما دستاورد کوتاه مدت اجرای این طرح که انتظار می رفت به افزایش مطالعه در بین دانش آموزان پیشی گیرد محقق نشده است.

به نظر می رسد در سال تحصیلی جدید کتابخانه های مدارس استان می بایست برنامه ای منسجم برای دانش آموزان تحت پوشش خود داشته باشند.

برنامه هایی که بتوانند پیشتازی تلگرام بر کتاب را مهار کند و اندوختن معلومات و دانش را چون اصلی در ذهن دانش آموز نهادینه سازد.

دانش آموزان گریزان از مطالعه مدیران و برنامه ریزان آینده خواهند بود و چه بسا خلأهای امروز در ترویج مطالعه اثرات سو در تربیت نسل های آینده به دنبال دارد.

● مراجعات تفنی به کتابخانه مدارس

انتظار می رود حداقل در مدارس بزرگ، دانش آموزان کتابخوان باشند. اما صحبت های ما با دانش آموزان نشان می دهد، اغلب به کتب موجود در کتابخانه مدارس خود رغبتی ندارند و یا علاقه ای به مطالعه کتب غیردرسی نشان نمی دهند.

نازنین محمدی گفت: من به رمان علاقه دارم اما به غیر از یکی دو داستان در کتابخانه مدرسه رمان نداریم و به همین دلیل بیشتر به کتابخانه عمومی مراجعه می کنم.

وی افزود: بیشترین حجم کتب کتابخانه مدرسه ما کتاب های درسی است و به همین دلیل اگر دانش آموزان مجبور نباشند این کتاب ها را نمی خوانند.

دانش آموز دیگری تصریح کرد: علاقه ای به کتاب ندارم و همه معلومات عمومی را از تلگرام دریافت می کنم.

وی که حتی به کتابخانه های عمومی نیز مراجعه نمی کند، معتقد است میلیون ها کتاب وجود دارد و شناختی از آن ها ندارد؛ به همین دلیل مسیر راحت تر را انتخاب کرده و اطلاعات عمومی کوتاه از تلگرام دریافت می کند.

بخشی از گریز و یا بی علاقه دانش آموزان به مطالعه به ضعف مشاوران، مربیان تربیتی و کتابداران مدارس گره خورده است.

بطوریکه اهمیت مطالعه کتب غیردرسی برای دانش آموزان تفهیم نشده و نگاه به کتابخانه به عنوان ابزار جدی و تخصصی ترویج مطالعه نبوده بلکه صرفاً کاربری صنعتی داشته است.

مطابق اظهارات مدیرکل آموزش و پرورش استان کل عوامل همکار در کتابخانه های مدارس ۱۲۸ نفر است که در مقایسه با بیش از چهار هزار کتابخانه مستقل و کلاسی نشان می دهد اغلب کتابخانه های مدارس هم در حجم اندک و هم بدون کتابدار اداره می شود.

از سویی ناصری معتقد است سالانه نیمی از دانش آموزان به کتابخانه مدارس مراجعه دارند. هر چند کیفیت مطالعات این تعداد ارزیابی نشده به این سؤال که تکلیف نیم دیگر دانش آموزان چیست، پاسخ مشخصی نداریم.

● قواره کتابخانه ها از یک اتاق تا یک کلاس

کتابخانه مدارس در مدارس بزرگ، نمای کتابخانه و حتی اتاقی به همین نام دارد. اما در مدارس کوچک تر حتی اتاقی برای کتابخانه اختصاص نیافته است. کمبود امکانات موجب شده در برخی مدارس کتابخانه مدارس قفسه ای در گوشه اتاق مدیر یا سالن مدرسه یا یکی دو کلاس درس باشد.

به ویژه در مناطق محروم و مدارس روستاها خبری از کتابخانه مدرسه نیست و قواره کتابخانه به اندازه چند عدد کتاب در کشوی معلم مدرسه کوتاه می شود.

اما در بررسی امکانات کتابخانه ای مدارس، مدیرکل آموزش و پرورش استان اردبیل تصریح کرد: چهار هزار و ۳۲ کتابخانه مستقل و کلاسی در مدارس استان دایر است.

احمد ناصری متذکر شد: تعداد کل کتب موجود در کتابخانه ها یک میلیون و ۶۵ هزار و ۲۸۱ جلد کتاب است. وی افزود: در سال تحصیلی گذشته ۲۲۵ هزار و ۹۵۵ دانش آموز در مدارس تحصیل می کردند که در واقع به ازای هر دانش آموز ۵.۲ کتاب در مدارس داشتیم.

با این وجود به نظر می رسد عمده تجمع کتب در مدارس بزرگ تر و کتابخانه های مدارس به نام و شناخته شده است. هر چند میانگین کتاب برای هر دانش آموز پنج جلد است و تلاش بر این بود امکانات کتابخانه های مدارس محروم بهبود یابد؛ اما این سهم تمامی دانش آموزان نیست و در این خصوص عدالت آموزشی امکان سازی نشده است.

سهروردی آغازی بر پایان عرفان کاذب / اشراق فلسفه ایرانی اسلامی است

حدود ۹۰۰ سال پیش روستای سهرورد شهرستان خدابنده زنجان شاهد ولادت فرزندی بود که توانست فیلسوف نامدار ایرانی لقب گیرد و امروز بر گستره تاریخ جهان نامش و فلسفه اش خودنمایی می کند.

رحیم مقدمی

هشتم مردادماه به تائید مرکز تقویم موسسه ژئوفیزیک دانشگاه تهران روزبزرگداشت سهروردی است روز ولادت شیخ شهاب الدین یحیی بن حبش بن امیرک سهروردی ملقب به شیخ اشراق، شیخ شهید و شیخ مقتول است. در سال ۵۳۹ هجری در روستای سهرورد از توابع استان زنجان کودکی پا به عرصه هستی گذاشت که سالها بعد احیاگر فلسفه شد و به فلسفه جانی دوباره بخشید و آن را احیا کرد.

● شیخ اشراق دلبستگی خاصی به حکمای فارس داشته است

شیخ شهاب الدین ابوحنیفه عمر بن محمد بن عبدالله بن محمد بن عمویه بکری فیلسوف بزرگوار ایرانی در سال ۵۳۹ هجری در شهر سهرورد چشم به جهان گشود.

شیخ اشراق دلبستگی خاصی به حکمای فارس از قبیل جاماسف (جاماسب)، فرشاورتر، زردشت و بوذرجمهر داشته است و در رساله کلمه التصوف، خود را احیاگر اندیشه نوری حکمای فارس می شمارد.

سهروردی در ضمن تحصیل چنین استنباط کرد که موجودات دنیا از نور به وجود آمده و انوار به یکدیگر می تابد و آن تابش متقابل را اشراق خواند و به همین جهت لقب شیخ الاشراق را یافت.

وی مرشد شیخ سعدی شیرازی شاعر بزرگ ایرانی و برادرزاده ابوالنجیب عبدالقادر سهروردی عارف معروف قرن پنجم هجری است که نسبت تعلیم او به احمد غزالی می رسد. شهاب الدین عمر سهروردی برای فراگرفتن علوم ظاهری از زنجان به بغداد رفت و به عنایت و تربیت عموی خود ابوالنجیب عبدالقاهر بن عبدالله در مراتب کمال ظاهر و باطن از بزرگان زمان خود شد.

شیخ شهاب الدین در فقه و حدیث شاگرد عمویش ابوالنجیب و (ابی زرع مقدسی) بود و روایت حدیث از آن دو می کرد و ابن نجار و ابوالعباس ابرقوهی و دیگر روات از او نقل حدیث می کنند.

انتساب وی در تصوف به عمویش ابوالنجیب سهروردی بوده و در صحبت شیخ عبدالقادر گیلانی نیز روزگار گذرانده است. خرقة تصوف و اجازه ارشاد از عموی خود دارد و دو سلسله معروف (سهروردیه) و (بیر جمالیه) به وی پیوند خورده و بستگی دارد.

شهاب الدین سهروردی که از همان دوران کودکی آموزشهای خود را در دوره ای قرائت و حفظ قرآن در روستای محل ولادتش سهرورد (قره قوش) آغاز کرد در سالهای نوجوانی و جوانی تحصیلات ابتدایی و مقدماتی خود را که شامل حکمت، منطق و اصول فقه بود را در مراغه و نزد استاد خود فخر رازی گذراند.

توجه سهروردی به مسائل پیرامون و بررسی ابعاد مختلف موضوعات موجب شد در همان زمان و در شهر حلب حکمه اشراق را به پایان رساند تلاش های شبانه روزی شیخ اشراق و مباحث فلسفی و به رزبان آوردن اعتقادات باطنی بدون هیچ تغییری دشمنان سهروردی را هر روز زیادتیر می کرد.

متهم کردن سهروردی به الحاد منجر به این شد که

حکمت اشراق

شیخ شهاب الدین سهروردی

به فرهنگ و فلسفه کهن ایرانی و اسلامی خود را بیش از گذشته نشان می دهد.

● سهروردی منادی تفکر، خردورزی و تهذیب نفس است

استادفلسفه دانشگاه زنجان با بیان اینکه شیخ اشراق هنوز آن طور که باید شناخته نشده است، گفت: وی نام فلسفه اش را اشراق و به معنای درخشندگی انتخاب کرد. تفکر فلسفی که آمیزشی از آرا و نظرات افلاطون، ارسطو و نوافلاطون است. طاهره کمالی زاده افزود: فلسفه سهروردی فلسفه ای ایرانی اسلامی است و سهروردی منادی تفکر، خردورزی و تهذیب نفس است.

وی با بیان اینکه اگر عقل بدون تهذیب نفس باشد مانند تیغ در دست زنگی مست است و خطر عقل ظاهری بدون تهذیب باطنی بیشتر از سودمندی آن است، ادامه داد: نه تنها سهروردی بلکه همه فیلسوفان و حکمای اسلامی ارزشهایی را که تمدن چند هزار ساله ما را ساخته اند، پیش زمینه و سابقه تفکر ایرانی می دانند.

کمالی زاده افزود: فلسفه سهروردی یک فلسفه ایرانی اسلامی است که نمونه ای از آن در غرب دیده نمی شود. همچنین دانشیار دانشگاه زنجان در خصوص جایگاه آراء و فلسفه شیخ اشراق، گفت: فلسفه یعنی یافتن حقایق هستی آنچنان که هستند، نه آنچنان که تو می خواهی. دکتر سحر کاوندی افزود: فلسفه ابن سینا مشائی است و تا حد زیادی در مباحث وجودشناسی و مدار ارسطو بوده و از آموزه های اسلامی بهره برده است.

وی با بیان اینکه ابن سینا بنیانگذار فلسفه اسلامی است، چون مفاهیم و آموزه های اسلامی مانند معاد و نبوت را در فلسفه گنجانده، گفت: نوع نگاه سهروردی نوع افلاطونی است. نوع نگاه متفاوت به وجودشناسی و جهان شناسی فلسفه، او را از ابن سینا جدا می کند.

کاوندی با تأکید بر اینکه تکیه ای که ابن سینا به عقل دارد سهروردی به درون، شهود و تصفیه باطن دارد و منشاء فلسفه را جوشش و درک و کشف درونی می داند، افزود: در کتاب حکمت الاشراق، سهروردی به نوعی طالب فلسفه را اگر که تصفیه باطن و صفای درون نکرده باشد، شایسته ورود به فلسفه نمی دانند.

بالاخره شیخ جوان اسیر توطئه ها شده و توسط صلاح الدین ایوبی و پسرش ملک ظاهر که در بین مسلمانان بسیار قابل اعتماد بودند زندانی شود حبسی که در نهایت ازادی در برداشت و منجر به مرگ سهروردی در سن ۳۸ سالگی شد. بسیاری از فیلسوفان شیخ اشراق را رهبر افلاطونی دنیای اسلام می دانند.

مقدمه اشراق سهروردی حکمت مشائی است حکمتی که سهروردی با گردآوری آثار مشائیان بویژه ابن سینا توانست اینگونه آرا مشاء را در حکمت اشراق استفاده کند و فلسفه نویی به نام اشراق راعرضه کند.

شیخ شهاب الدین سهروردی، فیلسوف برجسته در جهان حکمت و فلسفه که به گواه علمای برجسته فلسفه جزو سه ستون فلسفه اسلامی است و از جمله تاثیرگذارترین فلسفه جهان محسوب می شود.

امروز آراء و نظرات فلسفی شیخ اشراق در دانشگاههای معتبر جهان تدریس می شود ولی این افتخار بزرگ فلسفه و حکمت ایران و جهان اسلام همانند بسیاری مفاخر ایرانی و اسلامی کمتر مورد توجه واقع شده است.

اگر نبودند دلسوزان و فعالان عرصه فرهنگ و فلسفه ایرانی و برخی فلاسفه داخلی و خارجی شاید امروز سهروردی نیز همچون بسیاری از بزرگان تاریخ استان زنجان مغفول می ماند. حضرت امام خمینی (ره) در نامه تاریخی خویش به گورباچف در تاریخ یازدهم دی ماه سال ۶۷ می فرمایند: «می توانید دستور دهید که صاحبان این گونه علوم علاوه بر کتب فلاسفه غرب در این زمینه، ... به کتابهای سهروردی (۶) - رحمت الله علیه - در حکمت اشراق مراجعه نموده، و برای جناب عالی شرح کنند که جسم و هر موجود مادی دیگر به نور صرف که منزه از حس می باشد نیازمند است؛ و ادراک شهودی ذات انسان از حقیقت خویش میرا از پدیده حسی است.

دقت نظر و توجه ویژه رهبر فقید انقلاب اسلامی به سهروردی در گنجانیدن قسمتی از نظریه فلسفی سهروردی در نامه تاریخی شان نشان از توجه و دعوت ملت های ایران و جهان به فلسفه اشراق است که رهبر معظم انقلاب اسلامی نیز همواره بر لزوم این امر تأکید داشته و دارند. بی شک مغفول ماندن و دور شدن جامعه از فرهنگ و گذشته خود همواره ضریب سهمگین و سنگینی را بر پیکره هر جامعه ای وارد می کند و برای مقابله با آن لزوم توجه

دارند اما باید آنها را به عنوان توضیحاتی بیشتر بر مقالات اعتقادی بزرگتر به شمار آورد. این کتابها عبارتند از: هیاکل النور، الواح عمادی، پرتونامه، فی اعتقاد الحکما، لمحات، یزدان شناخت و بستان القلوب، بعضی از این کتب به عربی و بعضی به فارسی است. آثار فارسی او جزو بهترین تالیفات ادبی در زبان فارسی است. ممکن است سهروردی خود برخی از این رسالات را از عربی به فارسی برگردانده باشد.

سهروردی شماری رساله رمزی به فارسی نوشت این رساله‌ها دارای زبانی بسیار نمادین است که رموز زرتشتی، هرمسی و اسلامی را تلفیق می‌کند و این رساله‌ها شامل نوشته‌های زیرین است.

عقل سرخ، آواز پر جبرئیل، قصه الغریبه الغریبه، لغت موران، رساله فی حاله الطفولیه، روزی با جماعت صوفیان، سفیر سیمرغ، رسال فی المعراج، پرتونامه، هدف از این رسالات نشان دادن سفر روح به سوی اتحاد با خدا و شوق فطری انسان برای کسب معرفت است.

سهروردی شماری رساله فلسفی و مربوط به تشرف به فرقه تصوف نیز نوشت که عبارتند از: ترجمه وی از رساله الطیر این سینا و شرح فارسی او بر اشارات و تنبیهات ابن سینا، رساله‌ای نیز دارد به نام رساله فی حقیقه العشق که مبتنی بر رساله فی العشق ابن سیناست و شروعی بر آیاتی از قرآن و پاره‌ای از احادیث.

همچنین دسته‌ای هم مصنفات ادعیه، اوراد و اذکار است، که سهروردی آنها را واردات و تقدیسات می‌نامد.

گفتنی است روز هشتم مردادماه که روز ولادت سهروردی است به دلیل شناخته شدن زنجان با نام این فیلسوف بزرگ روز زنجان هم نامگذاری شده است.

و اغلب از توضیح و تفسیر مبحثی صرفاً فلسفی به سراغ داستان یا روایتی عمیقاً عرفانی می‌رود. آثار وی به سبک های متفاوتی نوشته شده است، یعنی مشایی، عرفانی و اشراقی. گرچه در چند دهه اخیر بسیاری از آثار سهروردی به همت سیدحسین نصر و هانری کربن به مردم معرفی شده، شماری از آثار وی هنوز منتشر نشده و مانده است. از جمله آثار منتشر شده سهروردی می‌توان به تالیفات وی درباره علوم طبیعی، ریاضیات و منطق اشاره کرد که قسمت هایی از دو اثر مهم مطارحات و مقاومات است و نیز کتاب تلویحات به علاوه تمام متون عربی، الواح عمادی، لمحات و واردات و تقدیسات، در دسترس نیست.

سهروردی چهار رساله بزرگ نوشت که حاوی اصول عقاید اوست. تلویحات، مقاومات، مطارحات و بالاخره حکمه الاشراق سه تالیف اول به شیوه مشایی نوشته شده، هرچند که شامل انتقادهایی بر پاره‌ای از مفاهیم این مکتب فلسفی است.

تالیفات کوتاهتر که پاره‌ای از آنها از نظر مبادی اعتقادی اهمیت

این استاد فلسفه دانشگاه زنجان با بیان اینکه شیخ اشراق کسانی را فقط به دنبال استدلال عقلی هستند، تخته می‌کند، افزود: شیخ اشراق در فلسفه بنیان‌گذار مکتب جدیدی بوده و فلسفه را بر اساس نور و ظلمت بنا گذاشته است. تمام پایه و اساس فلسفه شیخ اشراق نور و ظلمت است.

کاوندی با اشاره به اینکه ملاصدرا بزرگ است و نبوغ خاص خود را داراست، افزود: ملاصدرا به دوش دو ابرمرد فلسفه اسلامی یعنی ابن سینا و شیخ اشراق سهروردی ایستاده و مایه‌دار بودن فلسفه خود را مدیون این دو رکن فلسفه اسلامی یعنی ابن سینا و سهروردی است.

وی با بیان اینکه آراء سهروردی در فلسفه صدرایی وجود دارد، افزود: ملاصدرا در بحث‌های شهودی و عرفانی به سهروردی و ابن عربی استناد می‌کند و آراء سهروردی تأثیر خود را در فلسفه ملاصدرا گذاشته است.

کاوندی ادامه داد: اگر فلسفه و عرفان سهروردی فهم و ترویج شده و پایه‌های این نوع نگاه در جوانان محکم شود و نیازی به بحث‌هایی مانند عرفان‌های نوظهور نخواهد ماند؛ چراکه فلسفه سهروردی با این حال که شهودی است قابلیت استدلال عقلی دارد.

مقبره ابن فیلسوف نام آورو بزرگ جهان در شهر حلب سوریه وزادگاه وی نیز در شهر سهرورد است. اگرچه برای ماندگاری و یاداین فیلسوف نمی‌توان به راحتی راهی حلب شد اما می‌توان در روزی که به نام وی نامیده شده یاد او را در زادگاهش گرامی داشت.

● آثار و تالیفات سهروردی

تالیفات سهروردی متنوع و برخوردار از تحرک و پویایی است

گورانی و چمری قربانی لابی زیرزمینی‌ها/نت «لا» در طالع نواهای اصیل

کارشناسان موسیقی کرمانشاه معتقدند توجه دستگاه‌های فرهنگی به موسیقی‌های نازل و کنسرت‌هایی در آمدمزاحور، باعث انزوای نواهای اصیل کردی و ایروانی و دور شدن مردم از موسیقی‌های فاخر شده است.

استان کرمانشاه از دیرباز مهد موسیقی سنتی بوده و موسیقیدانان نام‌آوری همچون کیهان کلهر، حشمت الله لرنژاد و شهرام ناظری از جمله گنجینه‌های پرافتخار حوزه موسیقی سنتی و اصیل این استان هستند که در دهه‌های اخیر نام کرمانشاه را در این حوزه بلند آوازه کردند.

موسیقی اصیل سنتی ریشه در هزاره‌های تاریخ دارد و نقش برجسته‌های منقوش در آثار باستانی استان کرمانشاه مهر تأییدی بر اصالت موسیقی این دیار است.

● موسیقی اصیل کرمانشاه در رکود است

علی‌رغم این پیشینه ارزشمند موسیقایی، متأسفانه طی سالیان اخیر شاهد رکود و مهجوریت موسیقی سنتی و اصیل در کرمانشاه بوده‌ایم و موسیقی‌های پاپ و زیرزمینی به دلایل متعددی، گوی سبقت را از موسیقی اصیل ربوده و هنرمندان و بزرگان موسیقی سنتی استان کرمانشاه را نگران کرده است.

موسیقی سنتی استان کرمانشاه به دلیل عدم استقبال جوانان می‌رود تا به ورطه فراموشی سپرده شود و موسیقی‌های پاپ و بی‌ارزش لس آنجلسی می‌کوشد تا هرچه بیشتر مخاطبان را به سوی خود جذب کند. موسیقی مقامی استان کرمانشاه روزگاری جایگاه والایی

اجتماعی مردم شده است اما این موسیقی‌ها امروز رنگ باخته‌اند و جای خود را به موسیقی کم‌محتوا و خالی از ارزش‌های ادبی داده است.

به اذعان بزرگان عرصه موسیقی و آواز، موسیقی پاپ در مقابل علی‌رغم ماهیت پوچ و صرفاً هیجانی اما با تبلیغات و لابی‌گری توانسته مخاطب زیادی جذب کند و طی پنج سال اخیر استقبال جوانان از کنسرت‌های پاپ بیشتر شده و سالانه چندین مرتبه در سالن‌های این

داشت اما طی چند سال گذشته با عدم استقبال مردم مواجه شده است.

● موسیقی از آداب و رسوم مردمان کرد

مقام‌های کلاسیک موسیقی کردی، سیاه چانه، هوره، حیران، گورانی، چمری و... همه بازتاب روح بلند مردمان کردزبان این دیار بوده و حتی در برخی موارد پا را از موسیقی محض فراتر نهاده و نمود عینی آداب و رسوم زندگی

استان کنسرت پاپ برگزار می‌شود در حالیکه تلاش چندانی برای معرفی موسیقی اصیل و سنتی کرمانشاه صورت نگرفته است.

● موسیقی زیر زمینی ضربه بدی به موسیقی سنتی کرمانشاه وارد کرده است

ابراهیم احمدی، رئیس انجمن موسیقی کرمانشاه پیرامون جایگاه موسیقی اصیل و سنتی این استان به خبرنگار مهر گفت: متأسفانه موسیقی پاپ ضربه بدی به موسیقی سنتی کرمانشاه وارد کرده و موسیقی سنتی ما تحت الشعاع آن قرار گرفته است.

رئیس انجمن موسیقی استان کرمانشاه با اشاره به عدم استقبال از موسیقی سنتی در استان افزود: ما چندین مرتبه از بزرگان موسیقی سنتی ایران دعوت کردیم اما هر بار با استقبال کم‌رنگ شهروندان مواجه شدیم و بلیط‌های ما پیش فروش نرفت.

● موسیقی سنتی کرمانشاه روبه فراموشی است

وی بیان کرد: موسیقی سنتی در استان کرمانشاه می‌رود تا به فراموشی سپرده شود، موسیقی‌های غیر فاخر بیشتر مورد توجه است و تقریباً هفته‌ای دوبار شاهد اجرای موسیقی پاپ درجه ۳ در استان هستیم.

احمدی با اشاره به رکود موسیقی محلی و سنتی و مقامی کرمانشاه گفت: متأسفانه هجرت کاذب موسیقی‌های غیر سنتی و بزرگنمایی آن توسط دستگاه‌های فرهنگی سبب جذب جوانان شده در صورتیکه ارزش و جایگاه موسیقی اصیل مورد بی‌مهری قرار گرفته است.

● موسیقی پاپ محتوای موسیقی سنتی را ندارد

وی بیان کرد: موسیقی‌های زیر زمینی نه شعر مناسبی و مفهومی دارد و نه موسیقی ارزشمندی است، اما در زمان اجرای این برنامه در کرمانشاه، سالن در سه تا چهار سانس پر می‌شود ولی در اجرای موسیقی سنتی حتی یک سانس هم پر نمی‌شود و از سالن ۵۰۰-۶۰۰ نفره فقط ۱۰۰ نفر حضور دارند.

احمدی با اشاره به وجود هنرمندان نام‌آوری در عرصه هنر موسیقی و آواز کرمانشاه گفت: دوره‌های آموزشی موسیقی و ساز و آواز نیز در استان برگزار می‌کنیم اما استقبال کم است و در کلاس‌های آواز و کمانچه و... تنها سه‌الی چهار نفر شرکت می‌کنند.

اخذ مجوز کنسرت‌های نازل در کرمانشاه بسیار راحت است

وی افزود: یکی از مشکلات عرصه موسیقی در استان ما این

● سابقه موسیقایی کرمانشاه به دوران مادها برمی‌گردد

علیرضا مرادی بیستونی، معاون میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان کرمانشاه نیز با اشاره به سابقه چند هزار ساله موسیقی در کرمانشاه اظهار داشت: موسیقی کرمانشاه در منطقه زاگرس نشین در دوران مادها سابقه داشته و نقوش بر جای مانده از تاریخ داریم که در حال نواختن موسیقی نظامی است.

وی بیان کرد: در دوران ساسانیان نیز موسیقی کرمانشاه از جایگاه برخوردار بوده و نقوش مجموعه تاریخی طاقبستان بیانگر این است که چند نوع موسیقی با هم تلفیق شده است. همچنین در نقوش مجموعه تاریخی دهل و سرنا و نی انبان و دایره را در حال نواختن می‌بینیم.

● کرمانشاه مهد ادبیات موسیقی بوده است

مرادی بیستونی افزود: در بحث صنایع دستی نیز، سازهای مختلفی مانند سه تار و تار و تنبور و ضرب و تنبک در استان کرمانشاه ساخته می‌شود، در بحث کلام و ابیات نیز مقام‌های مختلفی از حاجی داوودی که سبک خاص خودش را داشت تا دیگر هنرمندان داریم.

وی بیان کرد: طی ۸۰ سال گذشته نیز، استان کرمانشاه خوانندگان، موسیقیدانان، نوازندگان و هنرمندان خاص خود را داشت که از آنجمله می‌توان به مرحوم لرنژاد، مرحوم اسماعیل مسقطی و سایر هنرمندانی که در زمینه موسیقی فعالیت داشتند، اشاره کرد.

مرادی بیستونی افزود: هم‌اکنون نیز هنرمندان صاحب نامی همچون شهرام ناظری و ناظری‌ها در کرمانشاه داریم که بخشی از موسیقی ایران را تا الان زنده نگه داشتند و خود موسیقی باعث جذابیت بیشتر شده است.

وی افزود: حوزه صنایع دستی در بحث آلات موسیقی در جذب گردشگر بسیار تأثیر دارد و بسیاری از افراد متخصص برای بحث موسیقی و هنر از کرمانشاه بازدید می‌کنند. کرمانشاه را در بسیاری از برنامه‌ها با موسیقی اصیل معرفی کنیم

مرادی بیستونی بیان کرد: در برنامه‌هایی که اجرا می‌شود اگر بخواهیم گوشه‌ای از هنر کرمانشاه را نشان دهیم باید از طریق موسیقی اصیل این کار را می‌کنیم.

معاون میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان کرمانشاه عنوان کرد: کرمانشاه از دیرباز در بحث موسیقی صاحب نام بوده و از گذشته‌های دور، موسیقی اصیل را در این استان داشتیم.

است که به راحتی برای اجرای کنسرت موسیقی پاپ در کرمانشاه مجوز می‌دهند و حتی افرادی در تهران هستند که این برنامه‌ها را به کرمانشاه ارجاع می‌دهند و راحت مجوز می‌گیرند و لذا خود ما هم که به این مسئله دامن می‌زنیم مقصر هستیم.

احمدی خواستار اتخاذ تدابیری برای احیای موسیقی سنتی در کرمانشاه شد و گفت: یک راهکار این است که انجمن موسیقی با همکاری اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی، بلیط کنسرت‌های بزرگ موسیقی اصیل و سنتی را با اجرای بزرگان موسیقی در کرمانشاه برای مردم رایگان کند یا هزینه بلیط آنقدر ناچیز باشد که مردم بتوانند بیایند.

● با انزوای موسیقی سنتی موسیقی مبتذل رواج یافته است

رئیس انجمن موسیقی استان کرمانشاه اظهار کرد: متأسفانه موسیقی سنتی در میان مردم، غریبه شده اما موسیقی‌های پاپ و زیرزمینی با اشعار مبتذل رواج یافته است.

وی گفت: خود مردم نیز باید از موسیقی سنتی و اصیل حمایت کنند و همانگونه که در مناطقی مانند اورامانات می‌بینیم موسیقی سنتی و اصیل همچنان طرفدار دارد و جایگاه خود را حفظ کرده اما در شهر کرمانشاه این مهم کم‌رنگ است.

محفل ۱۰ ساله‌ای که الگوشد / کودکانی که پای درس قرآن قدمی کشند

زهرا حسینی

روایت محفل ۱۰ ساله تفسیر قرآن آیت‌الله میرعمادی حکایت کودکانی است که پای درس قرآن قدمی کشند و شب‌های رمضان برایشان ماندگار و خاطره‌انگیز می‌شود.

امسال می‌شود ۱۰ سال، ۱۰ سالی که قرارمان را با قرآن در مسجدی بانام «بعثت» مدار کرده بودیم و پای تفسیر معارفی نشستیم که حیات می‌بخشند، گوهر دلمان را که شاید در گذر روزها و روزمرگی‌ها خاک گرفته و کدر شده بود را جلا بخشیدیم و نوازش دادیم.

این بار پای تفسیر سوره «حدید» نشستیم، سوره‌ای که آیت‌الله میرعمادی در مورد آن می‌گوید «معجزه بودن قرآن را می‌توان در سوره حدید لمس کرد».

۳۰ روز ماه بندگی را هر شب بعد از افطار یک مقصد داشتیم، یک مسیر را رفتیم، مسیر معرفت و شناخت خدا و معارف الهی را طی کردیم تا به مقصد قرب الهی برسیم، در این راه جایزه هم گرفتیم، حال خوب دلمان در این روز پایانی ماه مبارک که هنوز نرفته دل تنگ اش شده‌ایم؛ جایزه پرسش‌هایی بود که از قرآن داشتیم و قرآن با زبان عقل و دل معارف خود را در وجودمان جاری کرد تا فطرت خداجوی انسان بار دیگر به حلقه وصل الهی گره بخورد و به خدا برسد.

در میان جمع چهره‌های خوشحال و ناراحتی نشسته‌اند و منتظر آغاز جلسه پایانی تفسیر قرآن کریم توسط آیت‌الله میرعمادی هستند، کودکان و نوجوانان جمع خوشحال هستند که قرار است امروز هم خوب به تفسیر گوش دهند و جایزه بگیرند و دست‌نوشته‌های خود از این ۳۰ جلسه تفسیر را به نماینده ولی فقیه در استان بدهند و با هم جایزه بگیرند. میان‌سال‌ها و پیرهای جمع که عمری را گذرانده‌اند و چندین رمضان را میهمان سفره الهی بوده‌اند کمی غمگین به نظر می‌رسند، غمگین از رفتن ماهی که عبادت در آن برتر از هزار ماه است، فرصتی که شاید سال دیگر توفیق حضور در آن نداشته باشند.

دخترچه‌ای در میان جمع بلندبلند سوره‌ای را که حفظ کرده می‌خواند و با ذوق و شوق کودکانه منتظر تمام شدن جلسه تفسیر قرآن است تا از نماینده ولی فقیه در لرستان بابت حفظ کردن سوره‌های قرآن جایزه بگیرد، نوجوانی نقاشی اطراف صفحه‌های دفترش را کامل می‌کند تا دست‌نوشته‌های خود را از تفسیر سوره «حدید» زیبا و کامل تحویل بدهد، می‌گوید امسال دومین سال است که پای جلسه تفسیر قرآن آمده و خوشحال است که در جلسات قرآن شرکت می‌کند.

● مسجد شلوغ تر از همیشه

امشب محفل قرآنی مسجد بعثت شلوغ تر از همیشه است، بعضی خانواده‌ها پای ثابت جلسات تفسیر بوده‌اند و همه با هم برای شرکت در جلسه پایانی آمده‌اند، مادران کودکان خود را برای تربیت معنوی شان به محفل تفسیر قرآن آورده‌اند و بزرگترهای جمع که با دقت بیشتری تفسیرها را گوش می‌کنند به دنبال درک معارف الهی هستند.

دخترچه‌ها و پسرچه‌ها تا شروع مراسم حسابی سروصدا می‌کنند؛ گاهی صدای صندلی‌های بخش خواهران را جابجا می‌کنند و گاهی صدای جابجا کردن رحل‌های قرآن در مسجد می‌پیچد؛ گاهی هم از سر شوق قرآن‌های کوچک تک جزء را بین جمع پخش و دوباره جمع می‌کنند تا دست‌کم تا شروع مراسم شلوغ‌کاری‌شان حاضران را سرگرم تماشا کند.

صدای میکروفون بلند می‌شود که از جمع می‌خواهد سه صلوات بلند بفرستند، صدای آیت‌الله میرعمادی دیگر برای همه اهالی محل و مسجد آشناست تا بعد از سه صلوات سکوت بر مسجد حاکم شود؛ شلوغ‌کاری بچه‌ها تبدیل به

مراسم اختتامیه جلسات تفسیر قرآن مسجد بعثت به لحظات آخر نزدیک می‌شود؛ آیت‌الله میرعمادی اعلام می‌کند که تعداد تقدیری‌های جمع بسیار است و از اقشار مختلف مردم شامل بازنشستگان، ورزشکاران، جانبازان، مداحان، دانشگاهیان، اصناف، رسانه‌ها، پزشکان، فرهنگیان، روحانیون و... در جلسات حضور داشته‌اند و امشب به صورت نمادین از تعدادی تجلیل می‌شود.

بعضی از دخترچه‌ها چادرهای سفید نونوارشان را روی سرشان جابجا می‌کنند و آماده می‌شوند تا نامشان خوانده و برای گرفتن هدیه راهی شوند؛ در چهره‌شان شوق دیده می‌شود که خودش از برکات همین جلسات است.

● رضایت استاد و شاگردان

اسامی یکی یکی خوانده می‌شود؛ در میان برگزیدگان دخترها و پسرهای نوجوانی هستند که با خلاقیت جالبی جلسات تفسیر را کتابچه کرده‌اند تا آیت‌الله میرعمادی از آنها به خاطر ذوق و خلاقیت شان تمجید کند و همین تعریف آنها را اوج می‌برد و می‌شود این ذوق را در چشمانشان خواند.

هر کدام به نوعی و روشی برای خودشان از این جلسات آسمانی بهره گرفته‌اند؛ یکی با خط خوش آیات «حدید» را کتابت کرده؛ دیگری با عکس و نقاشی کتابچه‌ای از تفسیر آیات آماده کرده و برخی هم با حفظ سوره «حدید» در تعداد آیات حفظ شده سعی کرده‌اند که از هم پیش بگیرند.

توزیع جوایز مربوط به بخش آقایان که تمام می‌شود پسرهای جوان و نوجوان حاج آقا را دوره می‌کنند و هر کدام حرفی دارند، شنونده خوبی پیدا کرده‌اند تا از همه چیز بگویند، چهره خندانان لبخند را روی لب آیت‌الله میرعمادی می‌نشانند؛ این روایت رضایتی است که مهمان دل استاد و شاگردانش شده است.

پسرچه‌ها که حالا جایزه حضور خود را از جلسه قرآن گرفته‌اند با ذوقی بیش از شب‌های دیگر رحل‌های قرآن را جمع می‌کنند و قرآن‌ها را در قفسه‌ها مرتب می‌کنند و در جمع کودکان خود قرار سال بعد را از حالا مدار می‌کنند و این معجزه قرآن است که کودک و پیر، زن و مرد و هر سلیقه و عقیده‌ای را جذب معارف نورانی خود می‌کند.

پیچ‌های درگوشی کودکانه می‌شود؛ آن‌ها هم می‌دانند باید آرام بمانند تا مسجد به مهمانی تفسیر آیه دیگری از کلام الهی برود.

بعد از آرام شدن سر و صداها در مسجد آیت‌الله میرعمادی از برنامه می‌گوید و اینکه قرار است کسانی که سوره «حدید» را حفظ کرده‌اند و آنهایی که مباحث تفسیر را نوشته‌اند تجلیل شود تا «گل از گل» بچه‌ها و نوجوان‌ها شکفته شود تا امشب به قول نماینده ولی فقیه در لرستان همه کسانی که به نوعی در محفل تفسیر حضور مؤثر داشته‌اند دست پر از این جلسه خارج شوند.

● کودکانی که پای درس قرآن شدند

حاج آقا از استقبال مردم از پخش تفسیر قرآن در شبکه افلاک هم می‌گوید تا یادآوری کند که حتی در شب‌های شبکه‌های مختلف فیلم‌های تلویزیونی پخش می‌کرده و مسابقات والیبال برگزار می‌شده هم از مخاطبان برنامه کم نشده است تا جایی که برخی از برندگان مسابقه پیامکی تفسیر سوره «حدید» از شهرستانها و استانهای دیگر ششور شرکت و شانس خود را امتحان کرده‌اند.

آیت‌الله میرعمادی ادامه می‌دهد: اثر قرآن را ما در لرستان می‌بینیم و خدا را شاکریم جلسات تفسیر قرآن ۱۰ سال بوده که برقرار است و شاهد استقبال گسترده مردم به خصوص جوانان از این جلسات هستیم.

آیت‌الله میرعمادی می‌گوید سفارش علمای بزرگان و روحانیت باعث رونق گرفتن جلسات تفسیر مسجد بعثت شده است و نوجوانانی در این جلسات بوده‌اند که جوان شده‌اند و برخی از آنها تفسیر سوره‌ها را به کتابچه‌های فطور تبدیل کرده‌اند.

نماینده ولی فقیه در لرستان از حفظ سوره حدید در همین جلسات تفسیر قرآن توسط ۵۷ نفر سخن می‌گوید و ادامه می‌دهد: امسال ۱۱۲ نفر تفسیر سوره حدید را از اول تا آخر نوشتند و ۱۵۵ نفر در آزمون کتبی سوره حدید شرکت کردند و این امر مایه مباهات است.

امسال مسابقه پیامکی جلسات تفسیر قرآن هم رونق خاص خود را داشت تا بیش از ۱۵ هزار نفر در مسابقه پیامکی از سراسر ایران شرکت کنند و از پاداش معنوی و مادی جلسات قرآن بی بهره نمانند.

نگارخانه و خانه فرهنگ صدرا گشایش یافت / فقر فرهنگی در صدر مشکلات صدرا

۵۰ استاد و مربی در حال خدمت رسانی به ۲۰۰ هنرجو هستند.

وی با بیان اینکه خانه فرهنگ صدرا در زمینه موسیقی، هنرهای نمایشی، هنرهای تجسمی، هنرهای دستی و حجمی، گرافیک و عکاسی، خوشنویسی و عموم هنرها مشغول فعالیت است در عین حال از اجرای برنامه های فرهنگی و هنری توسط خانه فرهنگ صدرا در سطح این شهر خبر داد و افزود: جشن روز جهانی کودک، مراسم پایان دوره هنرجویان رشته های مختلف، جشن میلاد منجی عالم بشریت (عج) و ... برگزار کردیم که مکان برگزاری این برنامه ها در اکوپارک صدرا است. مسئول خانه فرهنگ صدرا برپایی مسابقه نقاشی با حضور ۵۰۰ کودک در اکوپارک صدرا را از دیگر برنامه های برگزار شده توسط خانه فرهنگ این شهر عنوان کرد و در عین حال گفت: بازارچه هنری اکوپارک صدرا دست کم ۲ سال بود فعالیت می کرد و جمعه شب ها برپا می شد.

وی ادامه داد: این بازارچه محل ارائه آثار هنرمندان شهر صدرا بود که جایی برای عرضه نداشتند؛ توسط شورای شهر و شهرداری این بازارچه برپا شد که متأسفانه مدتی است جلوی این اقدام گرفته شده و از شهردار صدرا بدین خاطر گلایه دارم.

● صدرا شهری با معضلات فراوان / فقر فرهنگی در صدر مشکلات صدرا

سپس زارع معاون فرهنگی شهردار صدرا در سخنانی گفت: صدرا شهری با ویژگی ها و تشکیلات خاص خود می باشد در صورتی که این شهر در گوشه ای از شیراز دارای معضلات بسیاری است.

وی با اعلام اینکه همواره عنوان می شود صدرا قطب فرهنگی و درمانی به شمار می رود افزود: این عناوین در عین زیبایی نکاتی را یادآوری می کند از جمله اینکه بخشی از مردم به خاطر فقر مالی و در پی آن فقر فرهنگی به این شهر پناه آورده اند. اما فقر فرهنگی می طلبد که در این شهر خانه های فرهنگ برپا شوند و برنامه فرهنگی برای این شهر داشته باشیم چراکه اینجا به طور نهمان زایی دچار مشکل و معضل است.

این در حالیست که در آیین گشایش نگارخانه و خانه فرهنگ صدرا مدیرعامل شرکت عمران صدرا، معاون فرهنگی شهرداری صدرا، رئیس شورای شهر صدرا، یک عضو شورای نماینده استاندار فارس در شهر صدرا حضور یافتند. خانه فرهنگ صدرا در فاز یک این شهر در بلوار مولانا، مولانا ۶ نبش کوچه غزال ۵ قرار دارد.

کاربری هاست که به مرور ساخت و سازهای بخش های فرهنگی، مساجد، مدارس و فرهنگسراها دیده می شوند در حالیکه اکنون در کنار کثرت جمعیت حداقل های حوزه فرهنگ یا حوزه های دیگری همچون اجتماعی را نداریم. این درحالیست که آسیب ها به مرور سر باز کرده و طولی نخواهد کشید که بسیاری با علاقه مندی به زندگی در فضای آرامش و امن کوچ کرده و این هجرت بسیار ناگوار و سخت خواهد بود.

وی با یادآوری اینکه در ابتدای راه اندازی خانه فرهنگ صدرا موضوع نمایندگی فرهنگ و ارشاد اسلامی شهر صدرا مطرح شد و مورد استقبال اداره کل قرار گرفت با این وجود تاکید کرد: دولت به دنبال کوچک سازی است و طبیعتاً نخستین جاهایی که به دنبال این باید باشند، شهرداری ها و شوراهای شهر هستند.

● خانه فرهنگ صدرا ایجاد انجمن ها را دنبال کند

میریدی خواستار اختصاص بخشی برای امور اداری به خانه فرهنگ شهر صدرا از سوی شهرداری شد و عنوان کرد: خانه فرهنگ چنانچه بخواهد فقط حوزه آموزش را دنبال کند اتفاقی موثر و مبارکی است اما اینکه بیاید و در دل جامعه کارهای مختلفی انجام دهد چاره ای ندارد که ایجاد انجمن ها را در نقشه راه خود قرار دهد.

وی با مثال آوردن از شهر اوز افزود: انجمن های متعددی از جمله موسیقی، تئاتر، تجسمی و... می توانند به شکل ثبت شده و قانونی در قالب سمن ها کارهای بسیاری را تسهیل کنند و جریان سازی را سبب شوند.

مدیرکل فرهنگ و ارشاد اسلامی فارس پایتختی کتاب توسط شهر صدرا را موضوعی جدی از سوی متولیان فرهنگی و شهرداری این شهر عنوان کرد که در قالب تفاهم نامه ای به طور جدی دنبال خواهد شد.

وی در این خصوص یادآوری کرد: امسال تمام تمرکز معاونت فرهنگی ارشاد فارس معطوف به تلاش برای انتخاب شهر صدرا به عنوان پایتخت کتاب است؛ درخواست می کنم با همکاری شرکت عمران صدرا و شورای شهر صدرا تلاش کنیم پایتختی کتاب را برای این شهر به دست آوریم تا این ترکیب زیبای «شهر سبز فرهنگی» که برابر نام صدرا قرار گرفته تحقق کامل یابد.

در ابتدای این مراسم مسئول خانه فرهنگ صدرا با بیان اینکه خانه یادشده ۳ سال است فعالیت خود را آغاز کرده گفت: نیاز شهر صدرا به یک مجموعه منسجم فرهنگی باعث شد این خانه شکل بگیرد. مینا کاملیان اعلام کرد: خانه فرهنگ صدرا اکنون دارای

نگارخانه و خانه فرهنگ در شهر صدرا آغاز به کار کرد.

عصر دوشنبه با حضور مدیرکل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان فارس و اهالی فرهنگ و هنر خانه فرهنگ و یک نگارخانه در شهر صدرا گشایش یافت.

هادی فتحی

در این مراسم، بهزاد میریدی در جمع مسئولان شهر صدرا و اعضای خانه فرهنگ آن گفت: در ابتدای این مسیر سختی های بسیاری بود که از جمله خانه فرهنگ صدرا در جایی بدور از تردد مردم قرار داشت اما این خانه به خوبی دوام آورد.

وی با ابراز خرسندی از اینکه با وجود مشکلات مالی و ناتوانی فرهنگ و ارشاد فارس در حمایت مادی مکانی به آن اختصاص یافت و افزود: شهر صدرا با وجود بیش از ۹۰ هزار نفر جمعیت که در حال افزایش است نیاز به خانه های فرهنگ دیگری هم دارد.

مدیرکل فرهنگ و ارشاد فارس با ابراز نگرانی از بسط و گسترش شهرهایی مانند صدرا عنوان کرد: آنچه نگران کننده است نامتوازی خدمات حوزه فرهنگ و نسبت ساخت و ساز است بنابر این به نقطه ای خواهیم رسید که احساس عدم امنیت به گونه ای در وجود همه شکل بگیرد.

میریدی با توجه به جایگاه مهندسی فرهنگی در کشور گفت: در سال ۱۳۸۳ که بحث مهندسی فرهنگی مطرح شد به مرور پس از گذشت ۲ سال پیوست فرهنگی هم در پی آن موضوعیت یافت؛ به استناد مصوبه شورای انقلاب فرهنگی بسیاری از انبوه سازان و سرمایه گذاران مکلف به اجرا هستند تا درصدی از میزان سرمایه گذاری را به طور حتم به عنوان پیوست فرهنگی لحاظ کنند.

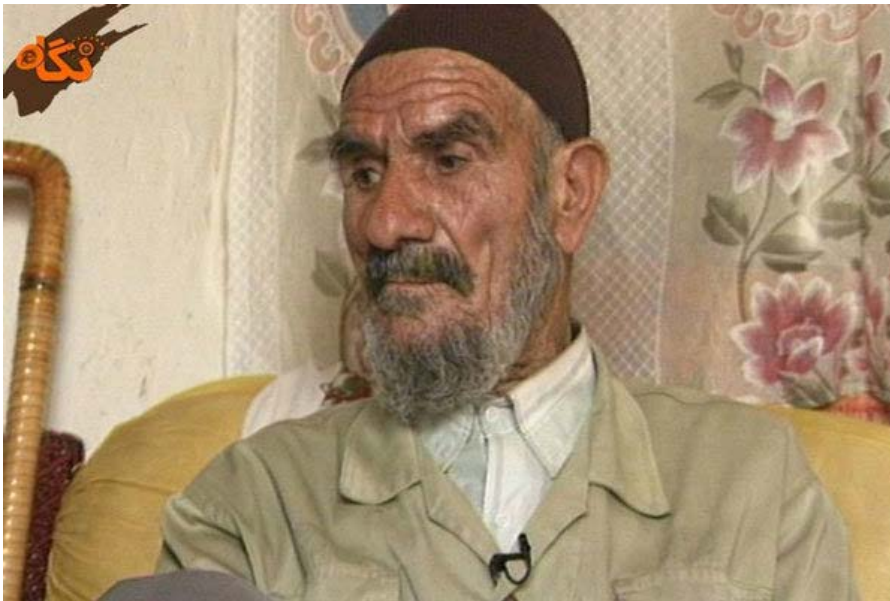
● توازن را در شهر صدرا نمی توان دید / جمعیتی که حداقل های فرهنگی را ندارد

وی بخشی از پیوست فرهنگی را ساخت فرهنگسراها و خانه های فرهنگ عنوان کرد و افزود: این بدین معناست که بخش هایی نتوانند توازن را برقرار سازند در حالیکه این توازن را در شهر صدرا نمی توان دید؛ کما اینکه بسیاری از پروژه های مسکن مهر این توازن را برهم زد و به نظر می رسد اتفاق گوارایی نیست.

مدیرکل فرهنگ و ارشاد فارس خواستار تعریف کاربری ها پیش از هر ساخت و سازی شد و یادآوری کرد: در کنار

همه آرزوهای مرد شعر و شکلات اردبیلک

میترا بهرامی

قدمعلی بهرامی، شاعر آئینی روستای اردبیلک و کسی که با عنوان مرد شعر و شکلات شناخته شده، عمرش را به پای کتاب‌های «آرزو» هایش گذاشت. رسم روزگار انگار این است که همیشه برترین‌ها از دل سختی‌ها و از میان رنج کشیده‌ها برآیند. انگار باید آنان که ققنوس وار از دل آتش سختی‌ها و از ناشناخته‌ترین خطه‌های زمین خدا و دورترین خانه‌ها زاده شده‌اند، زیباتر جلوه کنند.

مثل آن ستاره‌هایی که بیشتر می‌درخشند و از دورترین فاصله‌ها چشمک می‌زنند؛ مثل آن ستاره‌هایی که شبی از شب‌های تابستان، یک شاعر از روستایی در خطه قزوین روی پشت‌بام خانه زیر سقف بلند آسمان خوابید و آن قدر آن‌ها را شمرد و در آسمان شعر باباطاهر گم شد تا خواب رفت و بیدار که شد، روزگار شاعری‌اش را آغاز شده دید.

باباطاهر گفته بود:

«ته که ناخواندای علم سماوات

ته که ناپرده‌ای ره در خرابات

ته که سود و زیان خود ندانی

به یاران کی رسی هیهات هیهات» و «قدمعلی» جوانی از خاندان «بهرامی» روستای اردبیلک که آن زمان روزهای ۲۷ ساله‌اش را سپهری می‌کرد، در نخستین شعر زندگی‌اش چنین گفت:

«مرا شب تا سحر خوابم نبرده

به یک پهلو فتادم مثل مرده

بسی که شعر من ناپخته بوده

نفسگاه گلوم را فشرده...»

قدمعلی بهرامی متولد ۱۳۰۸ در روستای اردبیلک بود؛ ۸۵۰ (اردبیلک، روستایی از توابع بخش مرکزی شهرستان قزوین در استان قزوین، این روستا در دهستان اقبال غربی قرار دارد و براساس سرشماری مرکز آمار ایران در سال ۱۳۸۵، جمعیت آن ۸۰۱ نفر (۲۳۱ خانوار) بوده، جایی که بسیار آن را دوست می‌داشت و به آن عشق می‌ورزید. بارها برایش شعر گفته یا بالاخره جایی در اشعارش به آن اشاراتی کرده بود.

سر دوراهی ورودی روستا، در چند قدمی استخر آب و کنار ایستگاه خودروهای خطی هم شعری از همین شاعر از سال‌ها پیش روی تابلویی نقش بسته بود:

«اگر خواهی بیایی اردبیلک

بیاناگل به دامانت بریزم

تمام زندگی جان خود را

به پای عشق و ایمانت بریزم»

شاعر این روستا از سال ۱۳۲۶ در آن زمان که به ۱۸ سالگی رسید، زنی را در کنار خود داشت به نام «ریحان» که گل زندگی شاعر شده بود. ریحان ۶ فرزند به دنیا آورد؛ ۳ دختر و ۳ پسر.

شاعر خوش‌قریحه روستایی، ریحانش را چند سال پیش از دست داد. برایش اما شعرها سرود و یکی را گفت روی سنگ مزارش قلم زدند:

«اگر روزی رسم بر کوی ریحان

بیاید بر مشامم بوی ریحان»

ریحان که هنوز نرفته بود، کار کشاورزی و باغداری هم انجام می‌داد. خانه‌شان نیش یکی از کوچه‌های اردبیلک بود و درب چوبی سفیدرنگی داشت. فرزندان و آشنایان برای دیدارش به آن خانه می‌رفتند؛ اما بعدها که ریحان رفت، شاعر روستا هم سن و سال دار شده بود و توان کار کردن نداشت. مدتی بعد خانه جدیدی در ابتدای روستا ساخت و در آن سکونت یافت.

از همین رو بود که سال ۹۳ در همایش بسیج و رسانه استان قزوین با حضور سید محمد حسینی، وزیر اسبق فرهنگ و ارشاد اسلامی از کتاب زندگینامه این شاعر آئینی رونمایی شد.

او در همایش‌های فرهنگی این چنینی شرکت می‌کرد و وقتی فرصتی می‌یافت، با صدای بلند علیه آمریکا شعر می‌خواند.

در دوران حیاتش شاعران به دیدارش می‌رفتند؛ به ویژه در این سال‌های آخر که توانایی‌اش برای راه رفتن و سر زدن به ادارات تقلیل یافته بود و در خانه می‌نشست، مرتضی روزبه، استاندار پیشین قزوین به همراه جمعی از مسئولان، شاعران و هنرمندان استان در خانه‌اش در روستای اردبیلک به دیدارش رفت.

قدمعلی بهرامی همیشه راه که می‌رفت اشعارش را با خود زمزمه می‌کرد، در شهر، در روستا، در میان گفت و گوهایش و در رادیو و تلویزیون قزوین برای مردم.

او به ادارات قزوین هم سر می‌زد، برای کارمندان شعر می‌خواند، با آنان خوش‌خلقی و بذله‌گویی می‌کرد و به آنان شکلات می‌داد.

در بیشتر ادارات شهر قزوین شناخته شده بود و بسیاری از کارمندان و کارکنان نهادها وی را با شعر و شکلات می‌شناختند.

او حتی در ایام عزاداری سالار شهیدان هم شیرینی و شکلات پخش می‌کرد و این کار برای دیگران عجیب می‌نمود؛ اما پسرش اکبر در این باره چنین توضیح می‌دهد: به عنوان یک دوست از او خرده گرفتیم و خیلی با او مجادله کردم تا عاقبت از رازی پرده برداشت. دیدم چه عقیده پاک‌ی دارد و برای سلامت امام زمان (عج) شیرینی می‌دهد.

قدمعلی آن قدر شعر گفت و شکلات پخش کرد و برای امام زمانش دعا کرد تا عاقبت در هفدهم تیرماه امسال به دیدار حق شتافت تا با ریحان به آرامش برسد.

برداشتن چند قدم در زندگی قدمعلی بهرامی، مرد شعر و شکلات و شاعر آرزوهای اردبیلک یک چیز را خوب نشان می‌دهد و آن، اینکه سادگی و ضمیر پاک انسان با هر زبان و به هر شکل که باشد، مؤثر خواهد افتاد. پس وقتی فطرت انسان، پاک است، هر آنچه از دل می‌جوشد و به یادگار می‌ماند پاک‌ی است.

از فرزندانش، «اکبر» شاعر شد و چند جلد کتاب شعر خود را به چاپ رساند.

اکبر در مقدمه «دریای آرزو» آورده است: از زمانی که او را شناختم، نیمه‌شب با زمزمه زیر لیش بیدار می‌شدم، او می‌سرود و می‌نوشت. تکرار زمزمه‌هایش باعث شده بود بیشتر شعرهایش را حفظ کنم.»

خود قدمعلی بیشتر غزل، دوبیتی و قصیده می‌سرود و در مجموع ۱۰ کتاب چاپ کرد که امید آرزو، بهار آرزو، شاخه‌های آرزو، غنچه‌های آرزو، شکوفه‌های آرزو، دیوان آرزو، نتیجه آرزو و دریای آرزو از جمله آن‌هاست.

خودش در این باره می‌گوید:

«دانی که عشق رویت دیوانه کرده ما را

هر روز گفتگویت دیوانه کرده ما را

هر آرزو که داری از بهر یادگاری

دیوان آرزویت دیوانه کرده ما را»

او چنانکه «صغری بهرامی» نویسنده کتاب «سرای من» در شرح اوضاع اردبیلک و شاعر سرشناس آن آورده، فقط ۹ ماه تحصیلات داشته است که همان را هم در مکتب خانه فراگرفته و پس از آن که به شعر گفتن روی آورده، نوشتن را با تلاش خود می‌آموزد؛ به گونه‌ای که چند سفرنامه نیز نگاشته است.

شاعر روستای اردبیلک در دوران انقلاب و جنگ تحمیلی شعر گفتن خود را به اوج می‌رساند. قدمعلی که تخلص «قدم» را برای خود برگزیده، در دوران جنگ در واحد تبلیغات لشکر ۸ نجف به مبارزه فرهنگی با دشمن می‌پردازد. قدمعلی از روستایش در قزوین راهی جبهه شده بود تا با شعرهایش به رزمندگان روحیه بدهد؛ شعرهایی که بعدها چاپ و ماندگار شد.

از قریحه ساده و خدادادی خود که پس از هجرتش، امام جمعه قزوین از آن به «ضمیری پاک، زبانی ساده و روان و احساسی عمیق» تعبیر کرد، برای سرودن شعر و تقویت روحیه رزمندگان استفاده می‌کرد و جاهایی هم از زبان نمکین فکاهی و طنز به ویژه در وصف صدام حسین بهره جسته است.

او در مدح و ثنای ائمه اطهار (ع) و پیشوایان دینی هم شعرهای فراوانی سروده است و به واسطه اشعار و افکار ارزشی بود که به عنوان شاعر بسیجی و آئینی شناخته شده بود.

وصال پس از ۳۴ سال / سنگ قبری که دیگر گمنام نیست

پس از گذشت ۳۴ سال گمنامی، سنگ قبری دوباره نشان گرفت و خانواده ای چشم انتظار با چشمانی اشک بار و بغضی در گلو در کنار مقبره عزیزشان آرام گرفتند.

ملیحه رفیعی
طلب جوان

ساعت پنج و چهل و پنج دقیقه عصر هجدهم تیر ماه ۱۳۹۶ مزار شهدای گمنام دانشگاه فردوسی مشهد، آفتاب در سراسر مسجد الزهرا (ص) سایه گسترانیده و اطراف قبور دو شهید گمنامی که در این دانشگاه آرمیده‌اند جمعیتی حلقه زده‌است.

از کنار جمعیت که عبور کنی، یکی از قبرها مزین به نام شهیدی است که هویتش شناخته شده و امروز را به یاد و بزرگداشت او گرامی داشته‌اند.

همین چند روز پیش بود که پس از انجام آزمایش‌های DNA مشخص شد پیکر یکی از شهدای گمنام مدفون در دانشگاه فردوسی مشهد متعلق به شهید «ابوالفضل رفیعی سیج» متولد ۱۱ فروردین ۳۴ در روستای سیج از توابع شهرستان کلات است که در دوران دفاع مقدس طلبه رزمنده و معاون فرمانده لشکر ۵ نصر بوده‌است.

این شهید والا مقام در هشت سال دفاع مقدس از جبهه‌های کردستان گرفته تا جنوب رشادت‌های زیادی به انجام رسانده بود و سرانجام در ۱۲ اسفند ۶۲ به آرزوی رسیدن و در عملیات خیبر و در آبراه شط علی جزیره مجنون جان خود را فدای اسلام و آرمان‌های انقلاب اسلامی ایران کرد.

حالا پس از گذشت ۳۴ سال گمنامی، سنگ قبری دوباره نشان گرفت و خانواده ای چشم انتظار با چشمانی اشک بار و بغضی در گلو در کنار مقبره عزیزشان آرام گرفتند.

ساعت شش و پنجاه و پنج دقیقه عصر، حالا شانه به شانه، قدم به قدم جمعیتی که تعدادشان فضای بیرونی مسجد دانشگاه فردوسی را پر کرده با در دست داشتن شاخه‌های گل به استقبال همسر و فرزندان شهید می‌روند تا این افتخار را به آنها تبریک بگویند.

● نبود پدرم غربت را معنا می‌کرد

در بین جمعیت دو چشم مات به اطراف خود نگاه

می‌کنند، هرازگاهی پلکی می‌زند و اشکی از چشمش جاری می‌شود. او دختر شهید است، دختری که از پدر تنها نامش را شنیده، اما امروز در پایین قبر پدرش خیمه زده‌است. یکی از پسران شهید در کنار خواهرش ایستاده و نظاره‌گر قبر پدر و بی‌تابی‌های خانواده‌اش است. به کنارش می‌روم و چند کلمه‌ای با او هم‌صحبت می‌شوم، او که جعفر نام دارد در باب شخصیت پدرش می‌گوید: این چند سال، دل‌تنگی و غربت را به معنای واقعی حس کردم.

وی ادامه می‌دهد: آن چیزی که از پدرم در خاطرمان مانده مردم داری و مهربانی است زیرا او از صمیم قلب با مردم همراهی و بدون منت به همه کمک می‌کرد. تا وقتی مادر بزرگم زنده بود چشمش به در و منتظر پسرش بود و مدام از خاطره‌های پدرم برایش می‌گفت و با تعریف خاطرانش دل‌تنگی خود را نیز تسکین می‌داد.

● هم‌رزمی با شهید در عملیات خیبر

عباس پارسایی بسیجی دوران دفاع مقدس، هم‌رزم شهید است که در عملیات‌های والفجر یک و سه حضور داشته و

● دل‌سپردگی، بارزترین ویژگی شهید

محمدکمال سروپها رئیس شورای اسلامی شهر مشهد نیز از که هم‌زمان شهید رفیعی بوده‌است با بیان اینکه بارزترین ویژگی شهید، دل‌سپردگی‌شان به این مسیر بود اظهار می‌کند: شهیدان تمام وقت خود را صرف آرمان‌های خود می‌کردند.

وی به بیان خاطره‌ای از شهید رفیعی می‌پردازد و می‌گوید: خوب به خاطر دارم شهید رفیعی از مرخصی به مشهد آمده بود تا چند روزی را با خانواده‌اش باشد و دوباره به عملیات برگردد. در همان فاصله خبر رسید که در کلات درگیری اتفاق افتاده‌است. او همان دو سه روز

مرخصی‌اش را رها کرد و به کلات رفت تا به مردم رسیدگی کند. بعد از چند روز قبل از نماز صبح به خانه‌اش رسید و بچه‌هایش خواب بودند. حتی فرصت بیدار کردن آن‌ها را نداشت، پیشانی آن‌ها را بوسید و به عملیات برگشت و شهید شد.

وی تأکید می‌کند: من فکر می‌کنم این‌ها فهمیدند چه معامله ارزشمندی را با خدایشان انجام می‌دهند.

■ محرومیت ارسباران از امتیاز گردشگر پذیری در حالی است که مردم اغلب به صورت کلیشه‌ای سواحل دریای خزر را مقصد گردشگری خود قرار می‌دهند و از زیبایی‌های وصف‌ناپذیر نقاط دیگر بی‌بهره می‌مانند.

■ حجم تخریب فعالیت غیر اصولی یک معدن پوکسیت در حالی حیات قله شاهوار را به عنوان سرمنشأ تمدن چند هزار ساله شاهرود نشانه گرفته که نجات آن عزم ملی و جهادی مردم و مسئولان را می‌طلبد.

■ گنبد نیلگون سلطانیه در دشتی بزرگ خودنمایی می‌کند، گنبدی که همه ناملایمات طبیعی و بشری را پشت سر گذاشته و استوار بر آن است که قفل گردشگری را بشکند.

■ نخستین شهر خشتی جهان، دومین شهر تاریخی دنیا، بزرگ‌ترین بافت تاریخی جهان و ده‌ها صفت دیگر، ویژگی بافت تاریخی یزد ۷۰۰ ساله است، منطقه‌ای که هر خشت آن با فکر و خلاقیت روی هم گذاشته شده است.

ارسباران بهشتی آن سوی کلیشه‌ها / کم توجهی به قطب بکر گردشگری ایران

اسد بابایی

محرومیت ارسباران از امتیاز گردشگر پذیری در حالی است که مردم اغلب به صورت کلیشه‌ای سواحل دریای خزر را مقصد گردشگری خود قرار می‌دهند و از زیبایی‌های وصف‌ناپذیر نقاط دیگر بی‌بهره می‌مانند.

ارسباران در شمال استان آذربایجان شرقی واقع شده است. این طبیعت بکر و دست‌نخورده مقصد گردشگری بسیار مهمی برای کسانی است که به دنبال خنکای تابستان و حضور در دامن طبیعت زیبای این منطقه هستند. هیجان گشت‌وگذار در طبیعتی بکر و دست‌نخورده، اشتیاق دیدن بیش از دو هزار گونه گیاهی و حیوانات اهلی و وحشی که تنها زیستگاهشان همین جنگل‌های تودرتو است، هم‌سفر شدن با جریان تند رودخانه «ارس»، نظاره‌گر شدن گوزن‌ها و خرگوش‌ها در آنالو در دل این شاهکار خلقت عزت‌مان را برای دیدن این همه زیبایی بیشتر می‌کند.

اینجا ارسباران، زیبای خفته شمال غرب کشور و یا به تعبیر گردشگران «قره داغ» بهشت گمشده ایران، با هوای مطبوع و پاکش بدون شرعی مناطق جنگلی در شمالی‌ترین نقطه کشور خودنمایی می‌کند.

ارسباران ناحیه کوهستانی وسیعی است در شمال استان آذربایجان شرقی، که از شمال کوه قوشا داغ و در جنوب اهر تا رود ارس گسترده است. ارسباران در شرق با شهرستان مشکین شهر و مغان، در جنوب با شهرستان سراب، و در غرب با شهرستان تبریز و شهرستان مرند هم‌مرز است.

در سال ۱۹۷۶، یونسکو ۷۲۰۶۰ هکتار از اراضی منطقه، در محدوده ۴۰° ۳۸' تا ۳۹° ۸' شمالی و ۴۶° ۳۹' تا ۴۷° ۲۰' شرقی، را به‌عنوان ذخیره‌گاه زیست‌کره ثبت کرد.

● اعلام بخشی از ارسباران به‌عنوان ذخیره‌گاه زیست‌کره

زیست‌کره ارسباران علاوه بر آن که تحت تأثیر اقلیم مدیترانه‌ای است در شعاع اثر اقلیم‌های خزری و قفقازی نیز قرار دارد و به دلیل وجود اختلاف ارتفاع زیاد، از آب‌وهوا و اقلیم‌های متنوعی برخوردار است.

میانگین بارش سالانه در ایستگاه هواشناسی کلیبر در یک دوره ۲۰ ساله، ۴۶۱ میلی‌متر بوده است. بارندگی نسبتاً زیاد در این منطقه، که بیشتر به‌صورت برف است و تبخیر کم آن باعث شده تا جو بیابان‌های زیادی از کوهستان‌های مرتفع آن سرچشمه گرفته و به داخل رود ارس وارد شوند.

از نظر جغرافیای گیاهی ارسباران محل برخورد سه اقلیم مختلف خزری، قفقازی و مدیترانه‌ای است. شکل ظاهری و توزیع پوشش گیاهی ارسباران قانونمندی خاصی دارد، بدین ترتیب که دامنه‌های جنوبی اصولاً پوشیده از مرتع است و جنگل عمدتاً در دامنه‌های شمالی و بین ارتفاعات ۸۰۰ متر تا حدود ۲۲۰ متر مشاهده می‌شود.

مناطق با ارتفاع بیشتر از ۲۲۰۰ متر و کمتر از ۸۰۰ متر مرتعی است به طوری که در پارک ملی ارسباران ۲۲۰ گونه پرنده، ۳۸ گونه خزنده، پنج گونه دوزیست، ۴۸ گونه پستاندار (نظیر کل و بز، گراز، خرس قهوه‌ای، گرگ و...) دیده می‌شود.

جنگل‌های ارسباران از نظر جغرافیایی به‌اتفاق جنگل‌های

وی در ادامه تأکید می‌کند: هر چند گردشگران خارجی هم به‌صورت جسته‌وگریخته به این مناطق سفر می‌کنند ولی به دلیل اینکه هنوز مکان‌های مناسبی برای اسکان مسافران موجود نیست افراد مجبور می‌شوند به‌صورت ساعتی از جنگل‌ها و طبیعت بازدید کنند.

منطقه ارسباران از جاذبه‌های بکر و کم‌نظیر طبیعی برخوردار است ولی عدم تبلیغ باعث شده که حتی از داخل ایران گردشگران زیادی به این منطقه سفر نکنند نماینده مردم کلیبر در مجلس شورای اسلامی عنوان می‌کند: منطقه ارسباران از جاذبه‌های بکر و کم‌نظیر طبیعی برخوردار است ولی عدم تبلیغ باعث شده که حتی از داخل ایران گردشگران زیادی به این منطقه سفر نکنند.

وی همچنین نبود فرهنگ گردشگر پذیری را در استان را یک ضعف بزرگ می‌شمارد و می‌افزاید: در بین مردم ما مخصوصاً در روستاها فرهنگ گردشگر پذیری جا نیفتاده به‌گونه‌ای که در قبال ارائه خدمات پولی از مسافر دریافت نمی‌کنند چراکه مهمان تلقی می‌شود درحالی‌که باید به گردشگری به‌عنوان یک کسب‌وکار نگاه کرد.

نماینده مجلس شورای اسلامی می‌افزاید: باید سازمان میراث فرهنگی و سازمان‌ها و ادارات مسئول دیگر در این زمینه بکوشند تا این فرهنگ را با اعزام کارشناسان به مردم بومی منتقل کنند.

قلی زاده اظهار می‌کند: اینکه منطقه ثبت جهانی شده می‌تواند نویدی برای توسعه گردشگری در آنجا به‌وسیله شناساندن در سطح جهانی باشد به‌شرط اینکه خودمان نیز از تلاش دست برنداریم.

نماینده مردم کلیبر در مجلس شورای اسلامی افزود: ما طرحی را پیشنهاد دادیم تا مناطق آینالو، قلعه بابک، وینه، آبگرم آبش احمد و چند نقطه گردشگری منطقه ارسباران به حلقه‌های اقتصادی و گردشگری منطقه آزاد ارس ملحق شوند و این باعث رونق و ایجاد زیرساخت گردشگری در این مناطق به دلیل استفاده از معافیت گمرکی و ۲۰ سال عدم پرداخت مالیات برای سرمایه‌گذاران جذاب خواهد بود.

● تنها کمتر از ۵ درصد ظرفیت گردشگری ارسباران استفاده می‌شود

فرماندار کلیبر نیز اظهار می‌دارد: قلعه بابک در منطقه

خزری در زمره منطقه هیرکانی قرار می‌گیرد و شباهت زیادی به جنگل‌های خزری و جنگل‌های کناره دریای سیاه دارد با این تفاوت که به‌جای درختان راش و توسکای جنگل‌های شمال کشور و درختان کاج حاشیه دریای سیاه، درختان بلوط و ممرز در جنگل‌های ارسباران رویده است.

منطقه ارسباران با طبیعت زیبا و چشم‌اندازهای دل‌نشین و وجود اماکن و ابنیه تاریخی مختلف، توان بالقوه بالایی برای جذب گردشگر نیز دارد ولی متأسفانه به خاطر نبود برنامه مدون گردشگری در این منطقه و فراهم نشدن امکانات تنها ۵ درصد از ظرفیت گردشگری این منطقه زیبا استفاده می‌شود و اکثر مردم ایران و توریست‌ها این منطقه را فقط در کتاب‌ها و روزنامه‌ها دیده و یا اصلاً ندیده‌اند.

برای بررسی بیشتر وضعیت زیرساخت‌ها و دیدار از این منطقه زیبا راهی کلیبر می‌شوم تا در گفتگویی با فرماندار و نماینده مردم کلیبر در مجلس شورای اسلامی به بررسی ظرفیت‌های گردشگری این منطقه بپردازیم.

● اقدامات زیرساختی برای گردشگری صورت گرفته است

قلی‌الله قلی‌زاده نماینده مجلس شورای اسلامی در این باره می‌گوید: در منطقه ارسباران و کلیبر برخی کارهای خوبی انجام‌شده اما اقدامات زیرساختی برای گردشگری صورت نگرفته است و تا زمانی که زیرساخت‌ها اعم از شرایط و زمینه‌ها فراهم نباشد و سرمایه‌گذاری انجام نشود، رونق گردشگری ناممکن نه ولی سخت خواهد بود.

وی ادامه می‌دهد: بنابراین یکی از اقدامات مهمی که در این باره باید انجام شود و بر عهده دولت و حاکمیت است، همین فراهم کردن زیرساخت‌ها برای توریسم و گردشگری است.

● جنگل‌های ارسباران ثبت جهانی می‌شود

قلی زاده خاطر نشان می‌کند: یکی از اقدامات مبارکی که در این زمینه انجام شد، ثبت جهانی جنگل‌های ارسباران بود و در آینده از یونسکو برای بررسی موضوع به این منطقه خواهند آمد. با ثبت جهانی، این جنگل‌ها و این طبیعت بکر در سطح بین‌الملل مطرح خواهند شد.

مرتضی آبدار افزود: ایجاد روشنائی، تیرگذاری، خط لوله کشی آب، ۳ مورد سرویس بهداشتی و دو نمازخانه و سیل بند و ۵۰ مکان آلاچیق و مسیر گشایی در قلعه دره سی و نیز ایجاد کمپ مجهز به سرویس بهداشتی و نمازخانه و آلاچیق در مکیدی از اقدامات دیگر در منطقه واقع در کلیبر بوده است.

وی با اشاره به احداث سرویس بهداشتی در منطقه اینالو افزود: احداث سرویس بهداشتی در اینالو و مرمت مسیر قلعه بابک و رفع خطرات مسیر از اقدامات اخیر این اداره کل به شمار می رود و لازم است بدانید بعد از تبریز بیشترین بودجه برای منطقه ارسباران تخصیص داده می شود.

● پرونده ثبت جهانی ارسباران به یونسکو ارسال شده است

مدیرکل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری آذربایجان شرقی با اشاره به ثبت جهانی جنگل های ارسباران می افزاید: در حوزه معرفی اهتمام اداره کل برای تکمیل و ارسال پرونده ثبت جهانی ارسباران به یونسکو به منظور ثبت جهانی متمرکز شده است که در این راستا برای انجام پروژه مطالعاتی و میدانی و استانداردسازی منطقه برای تحقق شرایط ثبت جهانی تملک و مرمت عمارت «وینق» به منظور استقرار پایگاه جهانی ارسباران صورت گرفته است.

آبدار می گوید: در راستای ایجاد زیرساختها با رویکرد افزایش گردشگران و نیز حفظ و صیانت از طبیعت بکر و گردشگری هدایت شده به منظور جلوگیری از تخریب محیط زیست کمپ های گردشگری در قلعه دره سی، مکیدی و اینالی ایجاد شده است و در حوزه تبلیغات گردشگری انتشار بروشور و نقشه و کتابچه ویژه منطقه و نصب ۲۰ مورد تابلوی پیش آگاهی در مسیرهای منتهی به منطقه در دستور کار قرار دارد.

وی با اشاره به اقدامات اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان در خصوص معرفی این منطقه تصریح می کند: گروه های مستندساز با هماهنگی اداره کل به منظور تولید و پخش مستندها در شبکه های داخلی و خارجی به منطقه اعزام و مستندسازی انجام داده اند.

وی ادامه می دهد: تعریف مسیر های گردشگری با رویکرد تبریز ۲۰۱۸ و تهیه نقشه ویژه مسیر ارسباران انجام شده است و با هماهنگی دفاتر خدمات مسافرتی تورهای طبیعت گردی به مقصد ارسباران و نیز تورهای آشناسازی اجرایی شده است. این در حالی است که هر ساله جشنواره های انار، زغال اخته و سوار کاری قره قیه در منطقه برگزار می شود.

اقدامات صورت گرفته کافی نیست و تمام سعی اداره میراث فرهنگی بر این است با حمایت از ایده های ارزشمند هر چه بیشتر برای شناخت منطقه اقدام کند آبدار در پاسخ به سوالی مبنی بر کافی بودن اقدامات صورت گرفته در منطقه ارسباران عنوان می کند: ما خود بر این باوریم که اقدامات صورت گرفته کافی نیست و تمام سعی اداره کل بر این است با حمایت از ایده های ارزشمند هر چه بیشتر برای شناخت منطقه اقدام کند.

با همه این اوصاف امروز ما شاهد محرومیت در منطقه ای هستیم که دارای تاریخ و قدمتی طولانی و نعمت های بی حد و حصر خداوند است منطقه ای که زیبایی هایش را نمی توان در چند گزارش به تصویر کشید و باید با همت بالای مسئولین و مردم، توسعه اجتماعی و زیرساخت های گردشگری شاهد رونق این مهم در چرخه اقتصاد منطقه و مردم آن باشیم.

و ما خواستار تخصیص اعتبار در این زمینه و همچنین عملیاتی کردن برخی طرح ها هستیم.

وی در ادامه با بیان اینکه تنها خواسته ما ساخت هتل نیست، تصریح می کند: اکنون با جذب سرمایه گذار در حالی که ساخت آلاچیق و رستوران هستیم و طرح بوم گردی را اجرا می کنیم که به صورت فوق العاده ای خواهان دارد.

وی خاطر نشان می کند: منطقه تا حدود زیادی شناخته شده است و زمان آن است که با استراتژی های مناسب با گردشگران و مسافران برخورد کنیم.

فرماندار کلیبر اظهار امیدواری می کند: تنها با فعالیت یک دستگاه سیاسی نمی توان مشکلات منطقه را برطرف کرده و برای رونق گردشگری گام برداشت بلکه باید مساعدت و همکاری بخش های مختلف باشد تا گردشگری در منطقه ارسباران جایگاه اقتصادی خود را پیدا کند.

● اقدامات انجام شده در حوزه زیرساختها

مدیرکل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری آذربایجان شرقی نیز گفت: افتتاح چندین هتل مجهز و صدور مجوز چندین هتل آپارتمان و خانه مسافر از جمله اقدامات اقامتی در کلیبر است.

ارسباران هم به عنوان یک فرصت تلقی می شود و هم تهدید. از طرفی می توان به خاطر جنبه تاریخی گردشگران زیادی را به خود جلب کند و از طرفی دیگر به خاطر برخوردهای سیاسی گردشگران را از خود دفع کند. وی ادامه می دهد: به علت اینکه طرح جامع گردشگری این منطقه تاکنون بررسی نشده و ما اکنون در حالی که بررسی آن هستیم تا بتوانیم برای جذب گردشگر در این منطقه برنامه ریزی های مناسبی داشته باشیم.

فرماندار کلیبر خبر می دهد: ۱۵۰ هزار نفر در عید فطر امسال وارد منطقه ارسباران شدند و به همین دلیل زیاله ها و پسماندهایی در طبیعت به جای مانده که این حاکی از عدم برنامه ریزی درست و کافی است چون در حال حاضر تنها کمتر از ۵ درصد ظرفیت گردشگری ارسباران استفاده می شود.

وی می افزاید: از معاون عمرانی استاندار خواستیم که برای مدیریت هر چه پیش تر منطقه ارسباران سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری ورود پیدا کند چون کمبودهای زیادی در این زمینه داریم. خداپسند تأکید می کند: تبریز ۲۰۱۸ فرصت مناسب و خوبی برای جذب گردشگران خارجی به این منطقه است

بوی گلپر و استقبال با «فتره لس» / موزه «عشایر تالش» غریب است

در ارتفاع هزار و ۹۰۰ متری از سطح دریا، بر بلندای بیلاقات تالش در سوباتان، موزه‌ای به دست یک معلم بازنشسته ایجاد شده که زندگی تغییر یافته عشایر تالش را روایت می‌کند.

مهری شیرمحمدی

در میان ویلاهای تازه ساختی که در ۱۰ سال اخیر، چهره منطقه «سوباتان» - یکی از بیلاقات تالش را تغییر داده است؛ کلبه‌ای تماماً چوبی و به رنگ سبز، با چهار شاخ بز نصب شده بر در ورودی خودنمایی می‌کند. این مکان موزه‌ای است که به دست «بهمن جلیلی» معلم بازنشسته تالشی ساخته شده تا محلی باشد برای روایت زندگی تغییر یافته عشایر تالش.

به موزه که قدم می‌گذاریم، حیاط پر شده از گل‌های بزرگ و پهن برگ، عطر گل‌های گلپر - سوغاتی این بیلاقی در تالش که به گفته برخی نام سوباتان را از همین گیاه گرفته - فضا را پر کرده و ابتدای ورودی یک «پوری» پوشیده شده با «چدر» - چیزی شبیه گلخانه‌های امروزی - دیده می‌شود.

به گفته صاحب موزه مردم شناسی تالش، پوری ابتدایی ترین مسکن تالشان بود که از طریق خم کردن شاخه‌های ترد چوب به صورت نیمه استوانه در سطح زمین ساخته می‌شد.

دو طرف سرشاخه‌ها را داخل زمین فر می‌کردند و روی پوری را هم با دو لایه پارچه بافته شده از موی بز می‌پوشاندند و این پارچه‌های سیاه رنگ، ساکنان عشایر و دامداران را با قاعده کشش مولکولی از هر باران و طوفانی مصون می‌داشت و آب را به داخل سیاه چادر عشایر نفوذ نمی‌داد.

● موزه‌ای پر از نوستالژی‌های زندگی

حیاط خانه یا بهتر بگوییم، موزه مردم شناسی عشایر تالش، پر است از وسایل قدیمی که دیگر به کار مردمان امروزی نمی‌آید؛ هرچند تکنولوژی هنوز به سوباتان نرسیده، و این بیلاقی از نعمت برق و گاز محروم است، اما بخش اعظم ابزار سنتی دیگر جوابگوی زندگی امروزی نیست.

با این حال جلیلی با چه مشقتی سنگ آسیاب‌های

گرد بسیار بزرگی که به راحتی نمی‌توان جابجا کرد را از دهکده‌های پایین دست خریده و در حیاط موزه گذاشته است.

یک خیش چوبی که روزگاری به وزرا (گاونر) می‌بستند تا با آن زمین کشاورزی را شخم بزنند، سبدهای بافته شده از ترکه‌های ترد درختان با تسمه‌هایی در دو سو - که همانند کوله پشتی به کشاورزان در حمل بار کمک می‌کرد - بخشی از این ابزارهای سنتی عشایر است.

ساجی از جنس آهن که وسط آن پوسیده شده است، بر دیوار چوبی موزه آویزان شده است. ساج، بهترین تنور برای عشایر کوچنده بود. سینی‌هایی از جنس برنج و یا آهن که به صورت محدب ساخته می‌شد و مستقیم روی آتش قرار می‌گرفت.

ورودی در موزه اصلی با چهار شاخ بزرگ بز تزیین شده و در فضای کم نور کلبه، وسایلی تنگاتنگ هم بر در و دیوار چیده شده است. از شاخ‌های شوکای سوباتان، گوزن‌های بومی که حالا نسلشان منقرض شده و تنها شاخش را در موزه عشایر می‌توان دید تا شاخ‌های پهن و بلند قوچ‌هایی که از علف‌های ترد بیلاقی تغذیه شده‌اند.

چرخ نخ ریسشی عشایر تالش که از حرکت باز ایستاده، دیگر شانه‌های پشم ریسشی، هم به کار نیست. با این حال، جلیلی قیچی‌های سنتی پشم ریسشی را که «زرد» خوانده می‌شود و تمامی ابزارهای لازم برای تهیه نخ‌های پشمی را در این موزه جمع کرده تا زندگی سنتی عشایر را زنده نگه دارد.

چاقوچور، ظرف شیشه‌ای نگهداری نفت، ترازویی از جنس گالی، قهوه جوش‌های روسی با مارک نیکولای، سماور و اتوی دغالی، رادیوگرام، تنبوشه‌های سفالی آب‌بر، انواع ظروف دوشیدن و حمل شیر، هاونگ‌های سنگی و حتی سطل‌هایی که از پوست یکپارچه درخت گیلاس ساخته شده است و... همه با همت این موزه دار خصوصی در سوباتان نگهداری می‌شود.

این کلبه چوبی روزگاری به نیت سکونت جلیلی در دوران بازنشستگی در سوباتان ساخته شد، حالا به گفته این لیدر گردشگری، در فصل تابستان روزانه پذیرای گردشگران زیادی است.

بهمن لباس چوپانان تالش را بر تن دارد و با چوب دستی عشایر تالش که به آن «فتره لس» می‌گویند، به استقبال گردشگران ایرانی و خارجی می‌آید. عماد نوه او نیز جلیقه و کلاه نمادی عشایر بر تن دارد و به گفته

فرصتی شد تا مدیر کل میراث و برخی از مسئولان از محل اصلی موزه در سوباتان دیدار کنند.

جلیلی، عمده ترین مشکل موزه را مساحت کم فضای آن عنوان می کند و می گوید: تمامی اقلام موجود در موزه شناسنامه دارند و برچسبی از نام فارسی، نام تالشی، کاربرد، فرد اهدا کننده و یا مکان خریداری تهیه شده است اما به دلیل فضای کم، قادر نیستیم به درستی اقلام را در موزه نمایش داده و برچسب های معرفی را بر روی اقلام الصاق کنیم.

این موزه دار تالشی تصریح می کند: در بازدیدی که مسئولان از موزه داشتند نیز تاکید کردم که مهمترین مشکل موزه در فصل گردشگری - که روزانه بیش از ۴۰ نفر بازدید کننده دارد - محدودیت فضا است.

وی مجوز احداث موزه را که از تهران صادر شده را هم نشان می دهد و می گوید: بنده با انجمن موزه داران خصوصی کشور نیز همکاری دارم بر همین اساس مدیر کل میراث وعده داده که امسال مبلغ ۲۵ میلیون تومان برای توسعه موزه عشایر تالش تخصیص داده شود.

این موزه دار خصوصی، بنای در حال احداث موزه را هم نشان داده و بیان می کند: حالا با وعده مدیر کل میراث، بخشی از حیاط را برای توسعه موزه اختصاص داده ام و به امید خدا حتی اگر وعده مسئولان هم محقق نشود، با پس انداز معلمی ام این موزه را تکمیل می کنم.

موزه عشایر تالش، تنها موزه خصوصی است که به صورت رایگان پذیرای گردشگران است. موزه ای که روزگاری ساکنان آن هنوز یکجا نشین نشده بودند و با کوچ مدام به بیلاق و قشلاق زندگی را می گذراندند.

هرچند عشایر تالش هنوز در دشت های سوباتان، به صورت پراکنده ها با گله های خود زندگی می کنند اما، شیوه معیشت این کوچ نشین ها توسط یک معلم اهل لیسار و همسر شاندرمنی اش در موزه مردم شناسی عشایر تالش پابرجا مانده است. موزه ای که بانی آن وصیت کرده حتی بعد از مرگش نیز بازدید از آن رایگان بماند.

در زمان سوار شدن بر اسب، «چاقچور» می پوشیدند. چاقچور، شلوارهای پرچینی بود که از ناحیه مچ پا جمع می شد تا سوار کار به راحتی بتواند بر زمین اسب بنشیند.

وی همچنین «چارُق» چرمی و «رزین» را نشان داده و توضیح می دهد که چارق کفش افراد متمکن بود و رزین را بی بضاعت ها می پوشیدند.

جلیلی، اسفند ماه گذشته در همایش انجمن راهنمایان گردشگران ایران که در زیباکنار برگزار شد، حضور فعالی داشت و خود به عنوان یکی از راهنمایان گردشگری، تمامی اقلام موزه خصوصی خود را در نمایشگاهی جانبی این همایش، در معرض دید عموم گذاشت.

وی که به عنوان یکی از لیدر تورهای گردشگری در این همایش حضور داشت، از استقبال بی نظیر شرکت کنندگان از این نمایشگاه می گوید و ادامه می دهد: تا آن روز حتی مسئولان میراث فرهنگی استان هم از وجود چنین موزه ای در تالش بی خبر بودند و همین نمایشگاه

جلیلی، ادامه دهنده راه اوست.

وی در مورد لباس عشایر تالش می گوید: پشم گوسفند و بز مهمترین ایاف پر کاربرد در زندگی عشایر تالش است، این جلیقه و کلاه، به وسیله پارچه نمدی که از پشم گوسفند تهیه می شد، دوخته و در سرمای بیلاق بسیار پر کاربرد است.

● موزه ای که با حقوق معلمی شکل گرفت

جلیلی در باره انگیزه اش در مورد ایجاد موزه عشایر توضیح می دهد: حوالی سال های ۱۳۷۹، رئیس آموزش و پرورش رضوانشهر بودم. همان زمان چندین بار به مسئولان پیشنهاد دادم موزه ای در خور گنجینه های یافت شده در تالش احداث شود. و بارها در مورد تغییر کاربری کاخ سردار امجد به موزه مقاله نوشتم اما با وجود غنای فرهنگی قوم تالش، هنوز این منطقه فاقد یک موزه آبرومند است.

این موزه دار می افزاید: سال ۹۳ تصمیم گرفتم کلبه ای چوبی به شکل کاملاً سنتی برای سکونت خود و خانواده ام در سوباتان ایجاد کنم. کلبه ای که متفاوت با ویلاهای ساخته شده در سوباتان بوده و معماری آن هم روایتگر زندگی گذشته باشد.

وی ادامه می دهد: در زمان احداث، برخی دوستان با طعنه و شوخی می گفتند، می خواهی موزه درست کنی! آن زمان به فکر اقدام که حالا که مسئولان در فکر ایجاد موزه نیستند، خودم موزه عشایر را در کلبه چوبی ام احداث کنم.

جلیلی می گوید: همان روزها لیستی از اقلامی که می شد در موزه به نمایش گذاشت، تهیه کردم و دیدم برخی از این اقلام در خانواده خودم موجود است و بسیاری را نیز می توان از روستاهای اطراف سوباتان خریداری کرد.

این معلم بازنشسته می افزاید: هر ماه بخشی از حقوق خود را برای خرید وسایل موزه کنار گذاشتم و اکنون ۲۰۰ قلم از ابزار و لوازم زندگی عشایر تالش در این موزه نگهداری می شود که قدمت برخی به ۱۵۰ سال پیش هم برمی گردد. بخش قابل توجه آن را با حقوق معلمی خودم خریداری کرده ام و حدود ۳۰ قلم نیز اهدایی از سوی اهالی است.

این فعال حوزه گردشگری، لباس تالشی مادرش را نشان داده و می گوید: زنان عشایر تالش سوار کار هم بودند و

«پوسیدگی» سرنوشت هنر ۷۰۰ ساله اردبیل / بازاری که به خواب رفته است

اردبیل به استان دستبافته‌ها شهرت دارد، با این وجود وضعیت بازار صنایع دستی اردبیل به تعبیر خود هنرمندان شایسته شهرت و توانمندی این استان نیست.

ونوس بهنود

دست مانده و قادر به فروش نیستند.

● بدون صادرات، تولید جاجیم فایده ندارد

سال گذشته از ۱۰ نشان ملی جغرافیایی صادر شده در کشور سه نشان جغرافیایی در رشته‌های ورنی مغان، گلیم نمین و جاجیم خلخال به استان اردبیل اهدا شد که خود به نوعی بیانگر ظرفیت این استان در صنایع دستی است.

معاون صنایع دستی و هنرهای سنتی میراث فرهنگی استان تأکید کرد: هدف از اعطای گواهی نامه نشان ملی جغرافیایی حفظ مالکیت فکری رشته‌های بومی صنایع دستی در یک منطقه جغرافیایی خاص به هنرمندان صنایع دستی است.

به گفته علیرضا دیباغ عبداللهی این گواهینامه به تولیدات صنایع دستی یک جغرافیای خاص اعتبار ویژه بخشیده و موجب تسهیل در معرفی و فروش صنایع دستی خواهد شد.

با وجود اینکه یک سال از دریافت نشان ملی سپری شده، هنرمندان در هر سه حوزه با مشکلاتی مواجه هستند و معتقدند بازار فروش مطلوبی ندارند.

هنرمند جاجیم در خلخال گفت: جاجیم در گذشته به عنوان زیرانداز و روانداز استفاده می‌شد؛ امروز کاربری خود را از دست داده و از سویی قیمت بالایی تمام شده آن موجب شده در بازار داخلی به فروش نرود.

به گفته محمد سعید اکبری هر متر مربع جاجیم به قیمت ۱۰۰ هزار تومان تمام می‌شود و با این قیمت کسی از جاجیم استقبال نخواهد کرد.

وی افزود: این در حالی است که اگر شرکتها و مؤسسات با هنرمندان عقد قرارداد کرده و برای مصارفی از جمله تولید کیف و کفش، رویه صندلی و مبیل و مواردی از این دست

به گفته مدیرکل میراث فرهنگی استان اردبیل، این استان پرتنوع‌ترین تولیدکننده صنایع دستی در کشور و شاید در جهان محسوب می‌شود.

کریم حاجی‌زاده معتقد است به دلیل اینکه از ۴۵۰ رشته صنایع دستی در دنیا، ۱۵۸ مورد در ایران و ۶۲ مورد در اردبیل تولید می‌شود، این استان از تنوع قابل توجه تولیدات صنایع دستی برخوردار است.

وی علت تنوع تولیدات را تنوع اقلیم و در نتیجه پیدایش اقوام و سلاطین مختلف در جغرافیای این منطقه دانست و افزود: به عنوان مثال از دیرباز زندگی عشایر، روستایی و شهری در کنار هم وجود دارد.

اما درجه‌ای از تنوع تولیدات که بیانگر غنا و گستردگی صنایع دستی در جغرافیای اردبیل است، موجب نشده اردبیل سهم مطلوبی در بازارهای داخلی و خارجی برای تولیدات خود کسب کند.

بطوریکه حتی در بازار خود استان اردبیل نیز هنرمندان صنایع دستی از تعداد انگشت‌شمار مشتریان خود رضایت ندارند.

نتیجه این فرایند خاک خوردن تولیدات صنایع دستی حتی صنایع دستی برجسته و برخوردار از نشان ملی جغرافیایی است. تا جایی که هنرمندان می‌گویند، تولیداتشان روی

استفاده کنند می‌توان بازار فروش داخلی را بهبود بخشید. ناامیدی از فروش جاجیم در وضعیتی است که صنایع دستی استان‌های دیگر به قیمت‌های به مراتب بالاتر در خود اردبیل به فروش می‌رسد.

اکبری با بیان اینکه برای اجرای این مهم حتی تشکیل تعاونی ضرورتی ندارد، اضافه کرد: خود هنرمندان به صورت مستقیم در عقد قرارداد دچار مشکل هستند و به همین دلیل تولیدات روی دست مانده است.

هنرمند جاجیم‌بافی متذکر شد: از سویی وقتی بازار داخلی کشتش ندارد، لازم است نسبت به صادرات این محصول برنامه‌ریزی شود در حالی که عملاً اقدامی صورت نگرفته است.

وی افزود: این مشکلات در حالی است که نزدیک به ۱۰ هزار بافنده ماهر جاجیم در خلخال وجود دارند و تنها حمایت اندک از آن‌ها می‌تواند حتی برای تعداد بیشتری شغل ایجاد کند.

اکبری سابقه جاجیم‌بافی در خلخال را به چند صد سال قبل و چند نسل قبل نسبت داد و تأکید کرد: در واقع این هنر بازمانده از عشایر است و از زمانی که عشایر وجود داشته، جاجیم مرسوم بوده است.

وی مواد اولیه جاجیم را پشم دانست و گفت: متأسفانه برخی دلالتان برای سودجویی نوعی از نخ کامورا به تولیدکنندگان می‌دهند و این موضوع نیز به بازار فروش لطمه زده است. این هنرمند به یاد دارد که زمانی در خلخال پرورش سنتی نوغان انجام می‌شد و از نخ ابریشم برای بافته‌های داری استفاده می‌کردند؛ اما در وضعیت فعلی ۴۰ روستا به ویژه در بخش خورش رستم خلخال استعداد جاجیم‌بافی دارند اما عملاً استفاده نمی‌شود.

● فروش ورنی به ۱۰ درصد سال‌های قبل رسید

چنان که ذکر آن رفت بافته‌های متنوع داری در گستره اردبیل توزیع شده است. تفاوت دمایی، آب و هوایی و اقلیم مناطق موجب شده بافته‌ها شکل و طرح و مصالح متفاوت به خود بگیرند.

در شمال استان اردبیل و در دشت مغان صنایع دستی ورنی تولید می‌شود که باز به تعبیر هنرمندان قدمتی دیرینه دارد. جلال قهرمانی هنرمند ورنی بافی پارس آباد به گفت: قدمت ورنی به پیدایش عشایر بازمی‌گردد و هنوز عشایر مفرش خود را از ورنی می‌بافتند.

وی افزود: با این وجود سه سال است که با رکود ۱۰۰ درصدی بازار مواجه هستیم و میزان فروش به ۱۰ درصد از فروش پنج سال قبل رسیده است.

قهرمانی با بیان اینکه نه صادراتی برای این محصول وجود دارد و نه فروش داخلی، متذکر شد: حتی قبلاً ادارات ورنی را به عنوان کادو خریداری می‌کردند که در سال‌های گذشته به شدت کاهش یافته و کادوی سکه رونق گرفته است.

هنرمند ورنی باف با اذعان به اینکه تنها در پارس آباد شش هزار هنرمند ورنی باف وجود دارد، ادامه داد: به مدت چهار سال است به اندازه یک میلیارد تومان جنس روی دست ۳۵۰ هنرمند تنها در یک تعاونی باقی‌مانده است. وی افزود: حتی زمانی نمایشگاه‌های صنایع دستی حامی و فرصتی برای تبلیغ بود که سال به سال محدودتر شده و شرایط شرکت در آن بومی از حمایت ندارد.

قهرمانی معتقد است اگر مسئولان به دنبال حمایت از اشتغال هستند می‌بایست از تولید حمایت کنند و بخش اعظمی از تولیدات کیفی در استان صنایع دستی است. هنرمند ورنی باف حتی از وضعیت تسهیلات اعطایی نیز گله‌مند است و معتقد است هیچ هنرمندی در دو سال گذشته تسهیلات آن‌چنانی دریافت نکرده و نه می‌توان محصول را فروخت و نه تزریق نقدینگی را تجربه کرد.

این اظهارات در حالی است که معاون صنایع دستی و هنرهای سنتی میراث فرهنگی استان عنوان کرد در سال گذشته ۱۳۱ طرح تولید صنایع دستی از بانک‌های استان تسهیلات دریافت کردند.

دباغ عبداللهی تصریح کرد: از ۲۴۹ طرح معرفی شده به بانک‌ها تسهیلات بانکی به ۱۳۱ مورد پرداخت شده است. وی با بیان اینکه مجموع تسهیلات پرداختی سه میلیارد و ۱۰۰ میلیون تومان است، اضافه کرد: بخشی از تسهیلات از صندوق کارآفرینی امید است که با نرخ بهره چهار درصد عموماً برای ایجاد کارگاه‌های صنایع دستی پرداخت می‌شود.

معاون صنایع دستی میراث فرهنگی استان با اشاره به پرداخت تسهیلات صندوق کارآفرینی امید تا سقف ۳۰۰ میلیون تومان اضافه کرد: در استان اردبیل نیز تا سقف ۱۰۰ میلیون تومان از این صندوق برای برخی طرح‌ها تسهیلات پرداخت شده است.

دباغ عبداللهی افزود: نوع دوم تسهیلات مشاغل خانگی با چهار درصد نرخ بهره است که طرح‌ها از طریق کارگروه

اشتغال به بانک‌های عامل معرفی می‌شوند. وی متذکر شد: در پرداخت تسهیلات به طرح‌های تولید و توسعه صنایع دستی بانک‌های استان عملکرد مطلوبی داشتند.

● صادرات گلیم با مشکل مواجه شد

با وجود تلاش‌های صورت گرفته برای جذب و پرداخت تسهیلات بانکی به فعالان صنایع دستی رونق چندانی در بازار فروش مشاهده نمی‌شود و این موضوع دامن‌گیر سومین صنایع دستی بر خوردار از نشان ملی جغرافیایی نیز شده است.

هنرمند گلیم‌بافی در همین نیز گفت: ما در وضعیت فعلی تولید داریم اما فروش نداریم. بطوریکه پنج هزار بافته تنها در عنبران همین فعالیت دارند اما قادر به فروش محصولات خود نیستند.

میر صالح صادقی با اشاره به قدمت ۷۰۰ ساله گلیم عنبران تصریح کرد: در بازار داخلی اجناس تقلبی و تولیدی با مواد پلاستیکی هرچند ظاهر زیباتری دارد اما موجب آشفته‌گی بازار شده است.

وی افزود: در صادرات نیز حتی قادر به صادرات از گمرک و یا دریافت پول صادرات خود نیستیم که به عنوان مثال در بانک‌های گرجستان با این مشکل مواجه شدیم.

هنرمند گلیم‌بافی در همین تاکید کرد: از سویی کارگاه متمرکز تولید فعال ایجاد نشده و هنرمندان در منازل خود به صورت سفارشی کار می‌کنند.

به گفته صادقی برای بهبود فروش لازم است گلیم به صورت گسترده توسط رسانه ملی معرفی شده و خود ادارات نیز برای کادوی خود جهت خرید گلیم تشویق و ترغیب شوند.

هرچند انتظارات هنرمندان برای اینکه بازار فروششان تنها با سوغاتی و کادوی ادارات رونق بگیرد، محدود دیدن بازار و قانع شدن به حداقل کترین‌ها است، اما در سال‌های گذشته چنان که ذکر آن رفت ظرفیت‌های تبلیغ و اطلاع‌رسانی نیز به درستی برای معرفی صنایع دستی اردبیل به کار گرفته نشده است.

بطوریکه با وجود اینکه در فرصت‌های مختلف از جمله نمایشگاه‌های بین‌المللی، رویدادهای مختلف ملی، آسیایی و جهانی و برنامه‌های مختلف می‌شد ظرفیت صنایع دستی را به نمایش گذارد، در این حوزه کم‌لطفی شده و صنایع دستی برای مدیران جنبه تزیینی و غیرضروری دارد. از سویی هنرمندان صنایع دستی که تولید کرده و تولیدات خود را انباشت می‌کنند به درستی برای تولیدات سفارشی هدایت نشده‌اند.

در عصری که تولید متناسب با نیاز مشتری و پیش فروش است، هنرمندان صنایع دستی ره ۷۰۰ سال قبل یعنی تولید و سپس انتظار برای فروش را طی می‌کنند.

در سال‌های گذشته نیز راه‌اندازی بازارهای صنایع دستی مجازی مطرح شده اما حتی از سوی متولیان نیز یک بازار مجازی یا حداقل سایت اطلاع‌رسانی طراحی نشده است که تولیدات روستاهای محروم خورش رستم تا روستاهای پارس آباد را به رخ بکشد.

بازار صنایع دستی اردبیل هنوز سهم مطلوبی در صادرات نیز کسب نکرده است، بخش عمده صادرات از گمرکات استان‌های دیگر انجام می‌شود که به تعبیر مسئولان به دلیل نبود ارزیاب در گمرک اردبیل است.

مجموعه سیاست‌گذاری‌ها برای رونق بازار صنایع دستی نیازمند تحول به ویژه در سال تولید و اشتغال است. صنایع دستی توانسته تأکیدات اقتصاد مقاومتی از جمله درون‌زا و برون‌گرا بودن را در بر داشته باشد. اما باید پرسید مسئولان برای هنرمندان و شاغلان این عرصه چه کرده‌اند تا اشتغالشان تثبیت شده و تولیدشان به بازار راه یابد؟

تمدن چند هزار ساله در معرض نابودی قرار گرفت / شاهوار به خاک نشست

مهناز همتی

**حجم تخریب فعالیت غیر اصولی
یک معدن بوکسیت در حالی حیات
قله شاهوار را به عنوان سرمنشأ
تمدن چند هزار ساله شاهوار نشان گرفته که نجات
آن عزم ملی و جهادی مردم و مسئولان را می طلبد.**

ارتفاعات شاهوار شاهوار شاهوار هفته گذشته میزبان گروه‌های کوهنوردی، طبیعت دوست و جمعی از اهالی منطقه خصوصاً روستای تاش بود تا از طریق تشکیل زنجیره انسانی بتوان صدای خاموش بلندترین بام استان سمنان را به گوش مسئولان رساند.

برای رفتن به شاهوار تنها کافی است مسیر ۳۵ کیلومتری جاده مجن به سمت گرگان را طی کنید کوه بزرگ شاهوار در مرز استان سمنان در گلستان و در شمال شهرستان شاهوار و شمال آبادی نگار مَن و شرق روستای تاش واقع شده است.

شاهوار نماد اقتدار و عظمت مردم شاهوار محسوب می‌شود که این روزها به‌جای تماشای لباس‌های رنگارنگ کوهنوردان، کامیون‌های حاوی سنگ بوکسیت را نظاره می‌کنند که ذره‌ذره شیره جان کوه را می‌مکند، این کوه تراشی در ارتفاعات سه هزار متری، بدون توجه به ملاحظات زیست‌محیطی انجام می‌شود همین موضوع فعالان محیط زیست بسیاری را در اقصی نقاط کشور و از جمله در شاهوار بنا داشت که با تشکیل زنجیره انسانی برای زخم‌های شاهوار مرهم شوند و همچنین از یک فاجعه ملی جلوگیری کنند.

معدن بوکسیت با برداشته‌های سه هزار تنی از کوه شاهوار به قتلگاه درختان ارس بدل شده و معدن کاران بدون توجه به میراث هزار ساله پوشش گیاهی ارزشمند منطقه درختان را زیر نخاله و شن‌های معدن دفن می‌کنند و از سوی دیگر این فعالیت‌های معدنی آلودگی آب و سرچشمه‌های منطقه را نیز در بر دارد که اگر فکری برای آن نشود دیر یا زود شاهوار و طبیعت بکر آن برای همیشه از بین خواهد رفت. عملیات بهره‌برداری از معدن بوکسیت در دامنه‌های شاهوار شاهوار از سال ۹۲ باهدف تأمین نیاز کارخانه آلومینای ایران آغاز شد و اکنون پس از چهار سال تخریب‌های گسترده‌ای را در منطقه ایجاد کرده است.

● ملاحظات زیست محیطی شاهوار پیگیری می‌شود
مدیرکل محیط‌زیست استان سمنان در گفتگو با خبرنگار مهر درباره پایش زیست‌محیطی منطقه شاهوار، گفت:

اخطارها و تخلفات برداشت معدن بدون ملاحظات زیست‌محیطی را به سازمان صنایع و معادن منعکس و اعلام کردیم، این واحد دارای مشکلاتی است و پیگیر هستیم تا معضلات را رفع کنیم، کارشناسان آبخاک برای آزمایش میزان آلودگی به منطقه اعزام شده‌اند تا در بررسی‌های بعدی بدانیم آیا آلودگی‌ها بر سرچشمه تأثیر داشته یا خیر؟ که بر اساس خود اظهاری نتیجه آزمایش مثبت بود حال باید دید در تازه‌ترین بررسی‌ها نتایج آزمایشگاهی چه خواهد شد.

عباسعلی دامنگیر در ادامه تصریح کرد: بر اساس قانون بحث خود اظهاری معادن را در دستور کار قرار دادیم تا واحدهای صنعتی و معادن خودشان با کارشناسان محیط‌زیست برای بررسی میزان آلودگی واحد عقد قرارداد کنند و اگر مواردی مشاهده شود بلافاصله مراتب گزارش و مورد رسیدگی قرار گیرد ولی در این بین وزارت صنعت و معدن نیز باید نظارت بیشتری انجام دهد.

وی افزود: در خصوص معدن سنگ‌های قیمتی دامغان نیز مخالفت خود را صریح اعلام کردیم چراکه زیستگاه حساسی از نظر حیات‌وحش محسوب می‌شود و ایجاد معدن این زیستگاه را تحت تأثیر قرار می‌دهد ولی قرار شد استاندار با نماینده دستگاه‌های مربوط این منطقه را مورد بازدید قرار دهند تا با بررسی‌های میدانی درباره آن تصمیم‌گیری شود.

مدیرکل محیط‌زیست استان سمنان در پاسخ به سؤالی مبنی بر تپه خواری اطراف روستای طرود شاهوار هم افزود: داخل منطقه طرود و لجنه اجازه هیچ‌گونه مجوز اکتشاف و بهره‌برداری از سوی محیط‌زیست داده نشده و وزارت صنایع و معادن هم برای احداث معادن در این منطقه مخالف است و این کوه خواری و تپه خواری متعلق به حوزه استان سمنان نیست.

دامنگیر اضافه کرد: کنترل فعالیت‌های معادن و به‌ویژه معدن تاش در دستور کار سازمان محیط‌زیست قرار دارد و چنانچه آلودگی‌های زیست‌محیطی منطقه در آزمایش‌های تکمیلی محرز شود و ادامه فعالیت برای محیط‌زیست خطر آفرین باشد لذا طبق قانون پرونده برای بررسی‌های بیشتر تحویل مراجع قضائی خواهد شد.

● مخالف تخریب میراث ملی هستیم

رئیس اداره میراث فرهنگی و گردشگری شاهوار نیز درباره تخریب کوه شاهوار و فعالیت معدن بوکسیت ابراز داشت: این سازمان با هرگونه اقدامی که چهره منابع ملی را مخدوش کند مخالف است و باید گفت تنها موزه‌ها و

صنایع‌دستی و آثار به‌جای مانده از نیاکان برای ما حائز اهمیت نیست بلکه در این بین منابع ملی ارزشمندی وجود دارد که باید به آن‌ها توجه شود.

حمیدرضا حسنی در ادامه تصریح کرد: احداث جاده جنگل ابر، بردن ماسه‌های طرود بدون مجوز و معدن تاش از جمله مواردی است که میراث فرهنگی به‌شدت برای آن حساس است چراکه میراث ملی برای کشور محسوب می‌شوند که باید از آن حفاظت و صیانت کرد.

وی افزود: با توجه به اینکه شاهوار سالانه هزاران کوهنورد را از اقصی نقاط کشور به‌سوی خود معطوف می‌کند طرح گردشگری روستای تاش از ابتدا مورد توجه سازمان میراث فرهنگی و گردشگری بود اما در آن زمان هیچ‌گونه همکاری صورت نگرفت در حالی که تجربه موفق قلعه بالا به‌خوبی نشان داد که شاهوار از قابلیت‌های مطلوبی در حوزه گردشگری برخوردار است که باید به آن بها داد.

● احتمال خشکیدگی درختان میوه تاش وجود دارد

گیاه‌شناس و استاد دانشگاه تهران که به‌تازگی از منطقه بازدید داشته است ابراز داشت: تجربه معدن کاوی در ایران به‌خوبی نشان داد بهره‌برداری غیراصولی معادن و مدفون کردن پوشش گیاهی ارزشمند شاهوار هیچ دستاورد مطلوبی برای منطقه به‌جز وقوع سیلاب و آلودگی چشمه‌ها و آب‌ها را در بر نخواهد داشت.

حسین آخانی در ادامه تصریح کرد: با توجه به اینکه باغداری شغل اکثریت مردم تاش شاهوار محسوب می‌شود آسیب‌های ناشی از معدن بوکسیت آلومینای تاش باگذشت زمان بر درختان میوه که محل کسب‌وکار مردم منطقه است، اثرگذار خواهد بود و باعث خشک شدن درختان نیز می‌شود.

وی بایبان اینکه کوه‌خواری و کوه‌تراشی در شاهوار پدیده غم‌انگیزی است که تا فرصت هست برای نجات آن باید کوشید، افزود: فعالیت معدن آلومینا چیزی جز تخریب محیط‌زیست و منابع ملی نیست این منطقه مامن حیات‌وحش غنی و قوی از جمله خرس قهوه‌ای و پلنگ نیز محسوب می‌شود که با ادامه فعالیت تنها ارزش‌های زیست‌محیطی کوه شاهوار دست‌خوش آسیب خواهد شد.

● سرعت بروز فاجعه ملی در شاهوار زیاد است

دبیر ستاد حفاظت از محیط‌زیست شاهوار نیز در گفتگو با خبرنگار مهر ضمن بیان اینکه سرعت ویرانگری در کوه شاهوار بسیار خیره‌کننده و نگران‌کننده است، ابراز داشت: زمانی یک پروژه مطلوب عمرانی می‌خواهد به بهره‌برداری برسد سال‌ها طول می‌کشد و این جای بسی تأسف است که در تخریب‌ها به‌صورت افسارگسیخته حرکت می‌کنیم، یک مجموعه که بیشتر فعالیت‌های آن غیرقانونی و فراتر از مجوزها است با چنین سرعت خیره‌کننده‌ای به‌سوی ویرانگری، کوه را می‌شکافند.

امیرحسین ولیبان با بیان اینکه سرعت وقوع این فاجعه ملی زیاد است، ادامه داد: روز بایبان طبیعی همه مسئولان ادارات تنها با شعار و همایش برنامه‌های خود را پیش می‌برند و سؤال اینجاست آیا از این بدتر می‌توانیم زمینه برای وقوع سیل فراهم کنیم؟ از ارتفاع سه هزار و ۴۰۰ متری کوه شاهوار بدترین زمینه را برای سیل مخرب ایجاد شده است

● دغدغه‌مندی نسبت به محیط زیست در مسئولان وجود ندارد

یک فعال محیط‌زیست نیز بایان اینکه رگه‌های معدنی در شاهوار شاهرود به‌صورت ماریپیج تا خود ارتفاع وجود دارد و اگر بخوانند با این روند مسیر را طی کنند و به قله برسند چه چیزی از شاهوار باقی خواهند ماند، ابراز داشت: چهار ضلع را باید معدن کاران بشکافتند تا به رگه‌های بوکسیت برسند و همین امر تخریب را چندین برابر می‌کند، شاهوار بزرگ‌ترین قله البرز شرقی و یکی از مکان‌هایی که کوهنوردان کشور باید با صعود از آن آمادگی لازم را برای قله دماوند کسب کنند.

محسن ابراهیمی در ادامه تصریح کرد: زمانی تا ارتفاع سه هزار و ۴۰۰ متری را می‌توان با ماشین طی کرد جذابیتی برای کوهنوردان وجود نخواهد داشت لذا این نگرانی وجود دارد که با جابه‌جایی سرشاخه‌های آب‌های زیرزمینی ریز گرد‌های سمی شامل سیلیس و فلزات سنگین به‌راحتی وارد آب‌های زیرزمینی و آب شرب منطقه شود و این‌ها ضررهایی است که در آینده عیان خواهد شد.

وی افزود: باید محاسبه تناژ و دفاتر ثبت‌شده وجود داشته باشند در صورتی که در معدن شاهد چنین

به‌جای مانده نشان می‌دهد خرس احتمالاً از این محل رفته و تنها می‌توان قوچ و میش در ارتفاعات به وسیله دوربین شکاری دید ولی چیزی که عیان است زیستگاه و رویشگاه باید حفظ شود.

محمود جلالی ادامه داد: زیستگاه شاهوار به‌هم‌خورده است و احتمال کوچ حیات‌وحش وجود دارد اگر از زیستگاه صیانت و ۱۰ سال منطقه را حفاظت کنیم احتمال برگشت آن‌ها وجود دارد ولی زمین زمانی به هم خورد نمی‌توان کاری انجام داد آیا اگر روی آسفالت بذر گندم بپاشیم سبز خواهد شد؟

وی افزود: مشکلات زیستی بسیاری برای منطقه ایجاد شده است عدم تعادل زیستی در منطقه آسیب‌های زیادی را در بردارد و باید پرسید چرا برخوردی با آن نمی‌شود اکثر چشمه‌ها از بین رفتند و متأسفانه در این تخریب‌ها مسئولان تنها سکوت اختیار کردند.

● نقض قانون توسط پیمانکاران معدن بوکسیت

رئیس سابق محیط‌زیست شاهرود در پاسخ به پرسشی مبنی بر اینکه اگر الان جلوی پیش روی معدن گرفته شود چند سال طول می‌کشد تا نزدیک به آن حالت

و زمانی متوجه این موضوع خواهیم شد که کار به اتمام رسیده و آثار زبان‌بار بهره‌برداری غیراصولی معدن آلومینا، روستای تاش را دستخوش حوادث تلخ کرده است.

وی افزود: آیا معدن آلومینا یک بیابان زایی در دل کوهستان نیست؟ و سکوت مسئولان در واقع حرکت در راستای بیابان‌زایی محسوب می‌شود، فعالیت افسارگسیخته معدن از بین رفتن پوشش گیاهی منطقه، درختان ارس مدفون شده، وجود گردوخاک در منطقه آلودگی چشمه‌های آب را در بردارد که در آینده نچندان دور از کوه شاهوار تنها یک بیابان ویران باقی خواهد گذاشت.

دبیر ستاد حفاظت از طبیعت شاهرود ضمن تأکید بر اینکه تمدن چند هزارساله این شهرستان از چشمه‌های آب شاهوار سرمنشأ می‌گیرد، ابراز داشت: باید از این تمدن چندین هزارساله پاسداری کنیم، هنوز هم دیر نیست و می‌توان جلوی پیش روی تخریب‌ها را گرفت و باید گفت این حجم تخریب بسیار فراتر از آن است که یک سمن یا نهاد بتواند به‌تنهایی از عهده آن برآید و عزم ملی و جهادی همه مسئولان را می‌طلبد تا بتوانیم با کمک یکدیگر برای نجات شاهوار تلاش کنیم.

● قیمت هر تن آلومینا تولیدی داخل از قیمت جهانی بسیار بالاتر است

مریی فدراسیون کوهنوردی و دوستدار محیط‌زیست نیز با توضیحاتی پیرامون نحوه بهره‌برداری از معدن بوکسیت شاهوار شاهرود در گفتگو با خبرنگار مهر، ابراز داشت: کارخانه آلومینا جاجرم در ابتدا بر این مینا ساخته شد که سنگ بوکسیت را تبدیل به آلومینا و در نهایت به آلومینیوم تبدیل شود که در ارتباط با این مجموعه باید گفت سنگ بوکسیت از کوه‌های شاهوار به جاجرم فرستاده می‌شود که بنا به گفته مسئولان معدن تنها با ذخیره ۳۵ میلیون تن آلومینا بهره‌برداری معادن توجیه اقتصادی خواهد داشت و برآورد می‌شود که معدن شاهوار حدود پنج میلیون تن ذخیره آلومینا داشته باشد.

علیرضا ولیان با بیان اینکه متأسفانه مشاهده می‌کنیم حتی اصول معدن کاری نیز در اینجا رعایت نمی‌شود؛ سرریز واریزها نباید در طبیعت و مراتع صدمه‌زایی تلنبار شود و این باعث آلودگی چشمه‌های آبی می‌شود، تصریح کرد: متأسفانه رگه بوکسیت مانند زغال سنگ نیست که در دل زمین رخ دهد بلکه به‌صورت روکار صورت می‌گیرد لذا مقرون به‌صرفه نیست که سنگ را از اعماق کوه برداشت کنند و همین امر سطح تخریب‌ها را گسترده‌تر می‌کند. وی افزود: همه دنیا آلومینا را از تولیدکننده‌های بزرگ مانند چین و استرالیا می‌خرند و کسی آن را به علت اقتصادی نبودن، تولید نمی‌کند چراکه یک کارخانه با هزینه‌های سنگین احداث و بعد از اتمام رگه‌های معدنی تعطیل می‌شود و هم‌اکنون کشورهای حاشیه خلیج‌فارس مانند قطر ۲۰ سال تولید آلومینا را پیش خرید کردند و ۱۰ درصد آلومینیوم دنیا را با ایجاد اشتغال تولید می‌کنند.

مریی فدراسیون کوهنوردی بایان اینکه به فرض آنکه رگه‌های معدنی آلومینا در کشور به اتمام برسد در نهایت باید مقدار مورد نیاز به کشور وارد شود، ابراز داشت: بعد از اتمام معادن سنگ بوکسیت باید از طریق کشتی و بندرهای جنوبی ایران به جاجرم حمل شود که در واقع غیراقتصادی است و یکی از مسئولان نیز یک سال پیش اعلام کرده بود که قیمت هر تن آلومینا تولیدی از قیمت جهانی بسیار بالاتر است.

● خرس قهوه‌ای ایرانی در خطر است

رئیس سابق محیط‌زیست شاهرود نیز درباره تأثیر معدن بر حیات‌وحش منطقه شاهوار، گفت: این منطقه یکی از زیستگاه‌های اصلی خرس قهوه‌ای به‌شمار می‌رود که آثار

موضوعی نبودیم و باید پرسید چرا مسئولان چشمان خود را به روی مشکلات موجود در شاهوار بسته‌اند؛ در جامعه‌ای زندگی می‌کنیم که دغدغه چیزهای دیگری غیر از محیط‌زیست است، چندان مطلوب نیست که در ترکیه شش هزار سمن وجود داشته باشد و در ایران ۱۸۰ سمن ثبت‌شده که ۸۵ درصد آن‌ها کار زیست‌محیطی به‌صورت تک‌محوری انجام می‌دهند، شاخص‌های زیست‌محیطی ترکیه از ایران بیشتر است چراکه همه مردم نسبت به مسائل زیست‌محیطی دغدغه دارند اما این حس در مسئولان ما هنوز ایجاد نشده لذا باید با شفاف‌سازی، ایجاد مسئولیت و دغدغه‌مند کردن مسئولان پیرامون مسائل محیط‌زیست از این خطاهای غیرقابل برگشت جلوگیری کنیم تا تجربه سد گوتوند در کوه شاهوار تکرار نشود.

شاهوار روزهای سختی را در کش و قوس یک فاجعه ملی می‌گذراند امروز سمن‌های محیط‌زیستی و رسانه‌هایی چون خبرگزاری مهر، این فاجعه ملی را متذکر می‌شود اما اگر خواب‌های نا‌سبز مسئولان مان ادامه یابد شاهوار نیز به سرنوشت تالاب‌های ایران دچار می‌شود تا آن زمان تنها باید نشست و منتظر ماند.

قبلی خود برسد؟، ابراز داشت: متأسفانه به نحوی تعادل زمین برهم‌خورده که در برخی قسمت‌ها امکان جبران به‌هیچ‌وجه وجود ندارد زمانی معدن بهره‌برداری می‌شود قبل از شروع کار تعهد گرفته می‌شود که تا پایان بهره‌برداری طبیعت را به وضع قبلی بازگردانند و یا خسارت پرداخت کنند که متأسفانه نقض قانون به شکل آشکاری به چشم می‌خورد.

جلالی ادامه داد: پیمانکاران باید راه‌های فرعی ایجاد شده را مسدود و با درختکاری شیب‌های ایجاد شده را کم کنند و اقداماتی صورت دهند که سیلاب ایجاد نشود این حالت لجام‌گسیخته موقع بهره‌برداری معدن شاهوار درست مانند فردی است که می‌خواهد یک‌چیزی را بردارد و دقت نمی‌کند و تنها با تخریب کار خود را پیش می‌راند.

وی افزود: متأسفانه قوانین معدن داری را نه‌تنها پیمانکاران بلکه مسئولان نیز هم رعایت نکردند جاده عرض نشان می‌دهد این رگه‌های بوکسیت تا آن‌سوی شاهوار نیز ادامه دارد و از هزینه‌های انجام‌شده چنین به نظر می‌رسد بهره‌برداری برای کل منطقه شاهوار صورت گرفته باشد اساس کار نشان می‌دهد که جاهای بیشتری را پیمانکاران مدنظر قرار دادند.

روزهای خوش یادگار ۷۰۰ ساله / زندگی در بافت تاریخی یزد جریان دارد

نیره شفیعی پور

نخستین شهر خشتی جهان، دومین شهر تاریخی دنیا، بزرگ‌ترین بافت تاریخی جهان و ده‌ها صفت دیگر، ویژگی بافت تاریخی یزد ۷۰۰ ساله است، منطقه‌ای که هر خشت آن با فکر و خلاقیت روی هم گذاشته شده است.

کوچه‌های آشتی کنان کاه‌گلی، دیوارهای بلند، مناره‌های سر به فلک کشیده، کاشی‌کاری‌های منحصر به فرد، سایه‌ها، دره‌های چوبی، بازار و تیمچه، حمام‌های سنتی، آب‌انبارهای چند بادگیری، بادگیر، سنگفرش‌های خشتی، طارمی‌های چوبی، حسینیه، خانقاه، مدرسه و ... همه آن چیزی است که با گذر از کوچه‌پس‌کوچه‌های بافت تاریخی یزد به زیبایی به چشم می‌خورد. طی مسیری کوتاه در بافت تاریخی یزد همه این زیبایی‌ها یکجا مقابل چشمان جست‌وجوگر افرادی قرار می‌گیرد که در کوچه‌پس‌کوچه‌های نخستین شهر خشتی جهان، قدم در مسیر تاریخ می‌گذارند. شکل‌گیری نخستین شهر خشتی جهان برای خودش داستانی دارد، شهری که معماران چیره‌دست و خوش‌فکر در یک گستره جغرافیایی وسیع، تنها ۷۰۰ هکتار آن را برگزیدند و در این مساحت، شگفتی آفریدند تا مردم این دیار در خانه‌های کاهگلی بیاسایند و سرما و گرمای کویر را به مدد سازه‌های خشت و گلی پشت سر بگذارند. بر اساس روایت تاریخی، چهار مجموعه مهم بافت تاریخی

یزد به دستور فردی به نام سید شمس‌الدین بنا نهاده شد. سید شمس‌الدین که در زمان ایلخانیان کلانتر تبریز بود، نقشه‌های چهار مجموعه تاریخی با فضاهایی شامل مسجد، حمام، خانقاه، مدرسه، بازار و ... را به همراه معماران چیره‌دست آن زمان به یزد فرستاد تا کار احداث را آغاز کنند و مردمان یزد نیز در کنار این مجموعه‌ها خانه‌های خود را بنا کردند تا امروز مجموعه‌ای وسیع و ارزشمند به نام بافت تاریخی یزد، میراثی پرافتخار از ۷۰۰ سال پیش باشد.

بافت تاریخی و قدیمی یزد البته گستره‌ای بسیار وسیع‌تر از ۷۰۰ هکتار دارد اما آنچه دارای ارزش تاریخی است حدود ۷۴۰ هکتار و آنچه از تغییر و تخریب مصون مانده حدود ۲۰۰ هکتار است.

محلّه مسجد جامع، محلّه برج و باروی آل مظفر، محدوده بازار خان، محلّه امیرچخماق، محلّه امامزاده جعفر (ع)، محلّه پیر برج، محلّه زرتشتی‌ها و ... بخش‌هایی از بافت تاریخی یزد است که هر یک از این محله‌ها در بردارنده مجموعه‌ای از حمام، خانقاه، مدرسه، بازار، مسجد، حسینیه، آب‌انبار و ... است.

بافت تاریخی یزد تنها به دلیل زیبایی‌های بصری مورد توجه قرار نگرفته بلکه خوش‌فکری‌هایی که در تک‌تک عناصر تشکیل‌دهنده این بافت از سازه‌ها گرفته تا مصالح، حضور در بافت تاریخی یزد را دل‌چسب‌تر می‌کند.

● اندیشه و خلاقیت در مصالح و سازه‌های شهر خشتی جهان

بادگیرهایی که در روزهای گرم تابستان‌های طولانی کویر بدون ذره‌ای آلاینده‌گی محیطی و صرف انرژی‌های

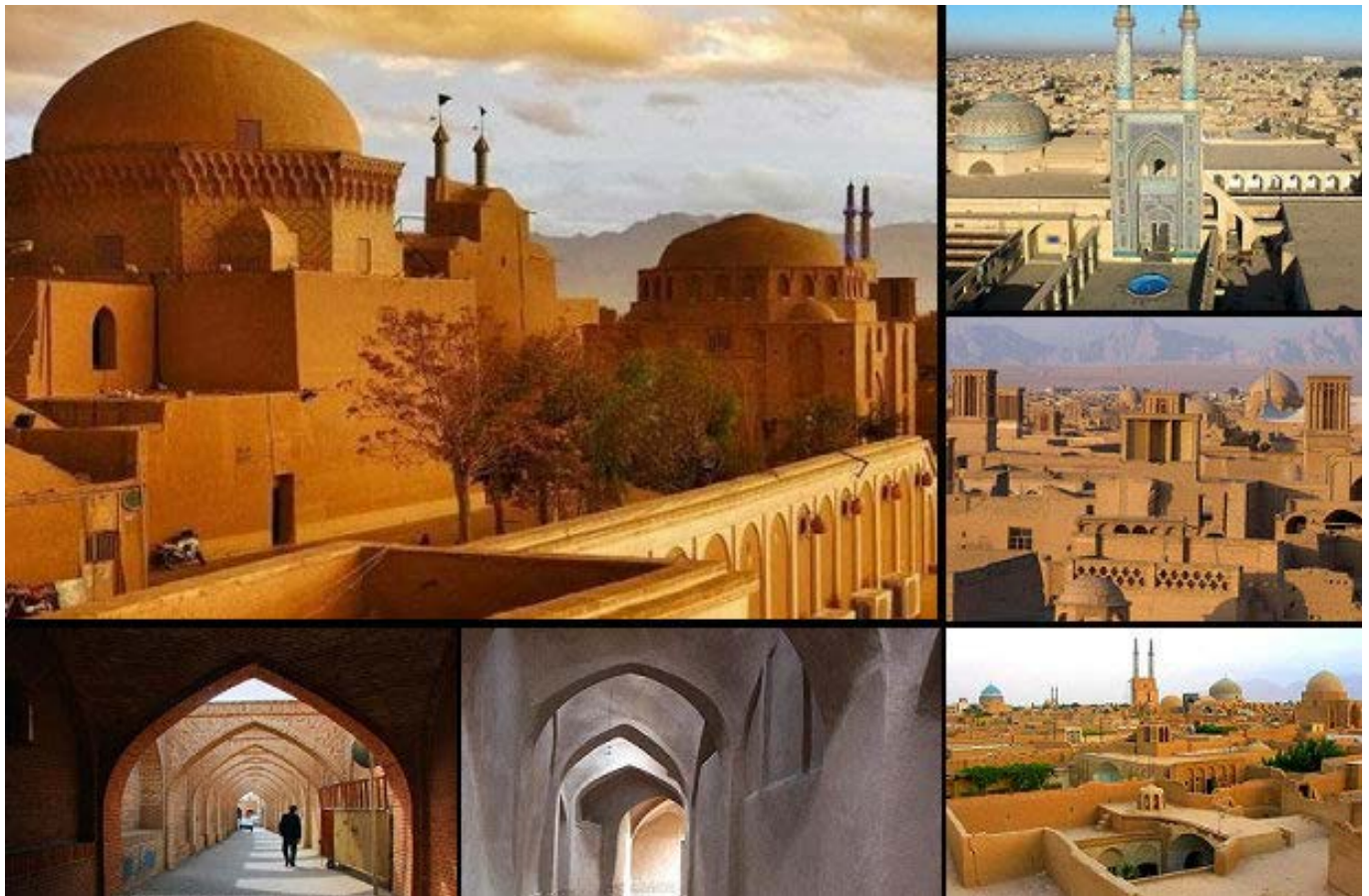
مرسوم امروزی، خنکای مطبوعی نثار تن‌های زنان و مردان سخت‌کوش کویر می‌کردند یا سابطهایی که در کوچه‌های آشتی کنان نه‌تنها حائلی برای نگاه‌داشتن دیوارهای بلند بلکه سایه‌بانی برای کوچه‌هایی بوده که نور خورشید تا مغز استخوان نفوذ می‌کرده است. حتی کاه به‌کاررفته کاه‌گل‌ها نیز کاربرد داشته و در گذشته درخشش این کاه‌ها معیاری برای تشخیص زمان طلوع و غروب خورشید بوده است.

این بافت با همه ویژگی‌هایش حالا این روزها مورد توجه جهانیان قرار گرفته و در سازمان جهانی یونسکو به‌عنوان یک اثر تاریخی جهانی ثبت شده است، اتفاقی که پیش‌ازاین شاید فقط برای چند شهر تاریخی دنیا افتاده باشد.

وقتی رفت‌وآمد گردشگران خارجی به یزد افزایش یافت و زمانی که خلاقیت آبا و اجداد ما در بنا کردن شهری خشتی مورد تحسین قرار گرفت، به‌تدریج جرقه‌های معرفی این بافت به همه مردم جهان و دوستداران میراث فرهنگی دنیا زده شد.

● تلاش کارشناسان پایگاه میراث فرهنگی برای ثبت جهانی

بافت تاریخی یزد ابتدا در سال ۸۴ ثبت ملی شد و پس از آن صحبت‌هایی از جهانی شدن این بافت تاریخی به میان آمد و اقداماتی جسته‌گریخته انجام شد تا اینکه در سال ۹۳ پایگاه میراث فرهنگی در دل بافت تاریخی یزد تشکیل شد و با جمع شدن جوانان فعال و متخصص و اساتید دانشگاه کار پرونده‌سازی برای بافت تاریخی یزد آغاز شد.

هکتار از بافت تاریخی یزد به یونسکو معرفی شد و حريم اين ۲۰۰ هکتار نیز، کل محدوده‌ای است که در سال ۸۴ ثبت ملی شده است.

تلاش شبانه‌روزی این تیم توانست خرد، خلاقیت و سختکوشی نیاکان و گذشتگان ما را مستند و مصور کند و در اختیار یک سازمان جهانی قرار دهد تا آنها با ثبت این پدیده بی‌نظیر، یزد را در مسیر توسعه گردشگری همراهی کنند. امروز بافت تاریخی یزد ثبت جهانی شده اما آیا این پایان راه است یا مسیری است که به تازگی به سمت پیشرفت یزد گشوده شده است؟

به نظر می‌رسد بافت تاریخی یزد از این پس باید با یک نگاه جهانی اداره شود و همه مسئولان و مردم در کنار یکدیگر برای آبادانی این بافت با پرهیز از تغییر و تخریب قدم بردارند.

مدیرکل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان یزد در این باره گفت: همه ما از این پس باید یک نگاه جهانی به شهرمان داشته باشیم و همه وظایف خود را که در پلان مدیریت پرونده ثبت جهانی بافت تاریخی یزد مدنظر قرار گرفته، به درستی اجرا کنیم.

فاطمه دانش یزدی افزود: بافت تاریخی یزد حکم تسمیعی را دارد که برای انسجام و ساماندهی آن همه باید در کنار هم قرار گیرند.

وی بیان کرد: مسئولان شهری، مدیران، رسانه‌ها، مردم، بناها و ... همه دانه‌های این تسمیح را تشکیل می‌دهند و هرکس باید نقش خود را به‌درستی ایفا کند و وظایف خود را در بافت تاریخی به انجام برساند تا ساماندهی امکان‌پذیر شود.

دانش‌یزدی ادامه داد: افتخار ما این است که در بافت تاریخی ما حیات وجود دارد، بنابراین باید تلاش کنیم تا کیفیت زندگی در این بافت افزایش پیدا کند که در این مقوله، مردم بیش از همه نقش و مسئولیت دارند.

بافت تاریخی یزد امروز با شرایطی متفاوت از گذشته در اختیار ساکنان آن قرار گرفته و به نظر می‌رسد این بافت امروز باید با ساکنان اصیل و با فرهنگ و اصالت یزدی خود جانی تازه بگیرد. بافت تاریخی یزد به‌عنوان یکی از زیباترین و زنده‌ترین بافت‌های تاریخی با بیش از ۷۰۰ هکتار وسعت، بزرگ‌ترین بافت تاریخی جهان است که بخشی از آن با مساحت حدود ۱۱۰ هکتار که متعلق به دوره ایلخانی است، ۱۸ تیرماه با اکثریت آرا در یونسکو در فهرست میراث جهانی به ثبت رسید.

که پیش‌ازاین انجام‌شده بود، به‌هیچ‌وجه با معیارهای یونسکو منطبق نبود.

● تهیه کروکی از محدوده بافت تاریخی برای اولین بار

نادری بیان کرد: برای گردآوری این پرونده، تمام کتاب‌های استاد پیرنیا را بررسی کردیم و برای نخستین بار یک کروکی از محدوده بافت تاریخی یزد تهیه شد.

وی تصریح کرد: در این مطالعات بافت تاریخی یزد با بافت تاریخی در شهرهای اصفهان، سمنان، کاشان، کرمان، میبد و بم و شهرهای تاریخی برخی کشورهای نظیر یمن، ازبکستان، لیبی و ... مقایسه شد.

نادری ادامه داد: در محلات بافت تاریخی یزد پایش خانه به خانه نیز انجام شد و تلاش کردیم نظر قدیمی‌ترها و اهالی ساکن در بافت تاریخی یزد را نیز جویا شویم.

مسئول فنی پایگاه میراث فرهنگی یزد یادآور شد: شناسایی زمین‌های مخروبه و متروکه نیز از دیگر اقداماتی بود که در پایگاه میراث فرهنگی یزد انجام شد و گرچه زمین‌های مخروبه و متروکه یک نقطه ضعف به شمار می‌رفت اما تلاش کردیم در پلان مدیریت این پرونده، هر یک از این زمین‌ها را ظرفیتی برای بافت تاریخی یزد تعریف کنیم و بعدها از آن به نفع بافت، بهره بگیریم.

وی افزود: ابتدا علاقه‌مند بودیم که همه ۷۰۰ هکتار بافت تاریخی یزد دارای پرونده برای ثبت جهانی شود اما برخی تخریب‌ها و تغییرها سبب شد تا این اتفاق میسر نشود بنابراین ابتدا محدوده باروی آل مظفر و محدوده بازار در نظر گرفته شد و بعد محله امامزاده جعفر (ع)، محله پیر برج، محله امیرچخماق و ... به آن اضافه شد و گرچه محله زرتشتی‌ها و نصرآباد نیز پیشنهاد شد اما در نهایت ۲۰۰

کار در این مجموعه بسیار دشوار بود زیرا همه آنچه از پیش تهیه و تدوین شده بود، موردقبول یونسکو نبود به همین دلیل کار شبانه‌روزی برای یک پرونده‌سازی کاملاً جدید آغاز شد.

مدیر پایگاه میراث فرهنگی یزد در این زمینه گفت: کار پرونده‌سازی برای بافت تاریخی یزد به‌منظور ارائه به یونسکو در شرایطی آغاز شد که حتی پرونده ثبت ملی این بافت نیز گم‌شده بود.

● حتی یک خط از پرونده‌ای که موجود است، مربوط به قبل از سال ۹۳ نیست

مجتبی فرهمند بیان کرد: حتی یک خط از پرونده‌ای که موجود است، مربوط به قبل از سال ۹۳ نیست زیرا مواردی مدنظر یونسکو بود که لازم بود کار جدی و جدیدی از پایه آغاز شود.

وی افزود: در این پایگاه به مدت دو سال، کارشناسان دلسوز بدون هیچ ادعایی تلاش شبانه‌روزی کردند تا در نهایت بافت تاریخی یزد به ثبت جهانی رسید.

حضور از یابان یونسکو در یزد طی سال گذشته و اظهارنظرهای آن‌ها در مورد بافت تاریخی گرچه اندکی تردید در دل تلاشگران این پایگاه در مورد ثبت جهانی بافت تاریخی ایجاد کرد اما از تلاش آن‌ها ذره‌ای کم نکرد و تا آخرین لحظه با همکاری سازمان میراث فرهنگی و اداره کل میراث فرهنگی در استان یزد، شهرداری و دیگر دستگاه‌ها، نواقص رفع و پرونده تصحیح شد.

چند روزی مانده به برگزاری جلسه سالانه یونسکو، همه‌جا سخن از احتمال رد پرونده بافت تاریخی یزد در یونسکو بود اما خوشبختانه پرونده بافت تاریخی یزد با اکثریت آرا ثبت جهانی شد تا خستگی کار چندساله از تن تک‌تک افرادی که برای گردآوری و تدوین این پرونده از

یک‌سو و رفع مشکلات موجود در بافت تاریخی از سوی دیگر زحمت کشیده بودند، رفع شده و تلاش چندساله به ثمر بنشیند.

نجمه نادری، مسئول فنی پایگاه میراث فرهنگی یزد نیز از جوانان تلاشگری بود که سهم بسیار مهمی در تدوین پرونده ثبت جهانی بافت تاریخی یزد داشت.

وی در مورد گردآوری این پرونده اظهار داشت: خط به خط پرونده بافت تاریخی نوشته و ترجمه شده و تک‌به‌تک نقشه‌ها کشیده شده زیرا آنچه یونسکو از ما می‌خواست، چیزی نبود که بتوان آن را از اقدامات انجام‌شده در گذشته کپی کرد زیرا تلاش‌هایی

همه ناگفته‌های سلطانیه در ۱۶ فصل کاوش

زهره افشاری

گنبد نیلگون سلطانیه در دشتی بزرگ خودنمایی می‌کند، گنبدی که همه ناملازمات طبیعی و بشری را پشت سر گذاشته و استوار بر آن است که قفل گردشگری را بشکند.

در گستره چمن تاریخی سلطانیه بنایی با شکوه با گنبد فیروزه ای خودنمایی می‌کند. بنایی که روایتگر هنر و ذوق اسلامی-ایرانی است تا تائیدی دوباره بر برتری و اصالت فرهنگ و هنر مردمانش باشد.

تلفیقی از کاشی و آجر، بنای باشکوه قامت افراشته در دامن چمن تاریخی سلطانیه، عظیم ترین گنبد آجری جهان است که استوار و مستحکم خودنمایی می‌کند تا بار دیگر هنر و معماری اسلامی و ایرانی را به رخ ناظران بکشاند.

گنبد و ارگ عظیم سلطانیه روایتگر اقتدار هنر و معماری ایرانی و اسلامی، اثری ارزشمند از سبک معماری آذری، بر دشتی سرسبز می‌درخشد، گنبدی فیروزه ای که همگان را به تحسین و ا می‌دارد.

گنبد سلطانیه یادگار سال‌های پویایی هنر و معماری ایرانی است، هنری که خوی خشن مغولان را رام کرد و در طول حکومت ایلخانان بنای عظیم گنبد سلطانیه با نقش و نگاری زیبا برپا شد تا یادگاری بر آیندگان در ایران و اسلامی باشد. نماد گردشگری استان زنجان را می‌توان در گنبد سلطانیه خلاصه کرد، بنای عظیم و باشکوه که با وجود همه عظمت و شکوهی که هنوز به جایگاه واقعی خود در زمینه گردشگری در کشور نرسیده است.

سلطانیه زخم خورده سال‌هایی است که میراث فرهنگی و گردشگری زنجان بی تفاوت به هنر و قدمت تاریخی این گنبد بود و امروز پس از سالها گنبد سلطانیه آرام به جایگاه واقعی خود در زمینه جذب گردشگر می‌رسد هر چند که با نقطه ایده آل خود فاصله بسیاری دارد.

در این زمینه استاندارد زنجان بر توسعه شهری و مبلمان شهر سلطانیه و حفظ آن تأکید کرده و گفت: پایه گذاری نماها و طراحی های متناسب با هویت فرهنگی شهر در سلطانیه با دقت انجام و ادامه داشته باشد.

اسدالله درویش امیری استاندار زنجان خواستار همراهی مردم و مسوولان این شهر برای حفظ هویت معماری این شهر شد و تأکید کرد: در ساخت و ساز و توسعه این شهر باید دقت زیادی صورت گیرد. در نمای ساختمان های شهر نمود معماری شهر رعایت شود و طراحی ساختمان های شاخص این شهر با توجه به شرایط فرهنگی و تمدنی آن انجام شود.

● تجمیع و انتشار ۱۶ فصل کاوش های صورت گرفته در گنبد سلطانیه تجمیع و منتشر می شود

مدیرکل میراث فرهنگی گردشگری و صنایع دستی استان زنجان از تجمیع و انتشار ۱۶ فصل کاوش های صورت گرفته در گنبد سلطانیه خبر داد و گفت: قرار است که در سال ۹۶ موضوع تجمیع و انتشار این ۱۶ فصل کاوش به نتیجه برسد. یحیی رحمتی افزود: این امر خود از بابت خواناسازی گنبد سلطانیه کمک به‌سزایی می‌تواند داشته باشد. ۱۶ فصل کاوش عدد کمی نیست و می‌تواند دیتاهای ارزشمندی را در معرض قضاوت عموم در مورد تاریخچه سلطانیه قرار بدهد.

وی ادامه داد: این ۱۶ فصل کاوش توسط دکتر میرفتاح انجام شده است و این یک حسن محسوب می‌شود که از پراکنده کاری جلوگیری کرده است که می‌تواند اتفاق خوب در حوزه انتشار تحقیقات و نتایج حاصل از کاوش های باستان شناسی در کشور باشد.

رحمتی با بیان اینکه هنوز ما عرصه‌های بسیار زیادی را

مخصوصاً در خودارگ داریم که باید کاوش و خوانا شود، گفت: تکمیل برج و بارو در تکمیل قصب گنبد سلطانیه می‌تواند کمک کند.

مدیرکل میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی استان زنجان افزود: دیتاهای علمی فقط می‌تواند طبقه خاص را مخاطب قرار دهد اما قصبه و اتفاقات می‌تواند عموم مردم را درگیر کند.

رحمتی با بیان اینکه بناهای مغولی شاخصه اصلی دارند، گفت: دروازه ورودی عمومی همیشه در جبهه شمالی قرار دارد و ورودی خاص در جبهه جنوبی است. اگر مجوز کاوش و پیگرد و ساماندهی را بگیریم می‌توانیم این قصبه را تکمیل‌تر کنیم. گنبد به مجموعه هم شهرسازی و هم معماری و آنچه که به عنوان آثار انسان ساخت در شهر است باید شناخته شود.

● با اعتباری بالغ بر ۲۰۰ میلیون تومان مبلمان محیط ارگ سلطانیه ساماندهی می‌شود

وی در ادامه با اشاره به وضعیت مبلمان شهری سلطانیه، گفت: با اعتباری بالغ بر ۲۰۰ میلیون تومان مبلمان محیط ارگ سلطانیه ساماندهی می‌شود. مشخصات شناسنامه همه محوطه‌ها درمی‌آید و نصب می‌شود.

مدیرکل میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی استان زنجان گفت: بحث نور محوطه تأمین می‌شود. نحوه گردش گردشگر در فضا تعریف می‌شود که این شروعی است برای ساماندهی سلیقه شهری در شهر سلطانیه. برای اینکه سلیقه شهری سلطانیه را شکل دهیم، یک جاهایی مدیریت کلان را هم می‌خواهد.

رحمتی افزود: معماری داخل شهر هنوز متأثر از زیبایی گنبد نیست. خود گنبد سلطانیه یک سبک بسیار خوبی است برای اینکه بتوانیم این را با شهر تعمیم دهیم. شهریت یک منطقه را معماری سنتی تقویت می‌کند. استفاده تک تک از بناها به عنوان یک منظر شهری می‌تواند خیلی به ما کمک کند.

همچنین مسئول پایگاه جهانی گنبد سلطانیه گفت: ما چند کارگزاره را فعال کردیم کارگاهی که با نیروهای خودمان بود. کوره‌های آجرپزی را فعال کردیم تا در واقع مصالح خود گنبد را تأمین کنیم. الان هم ما طرح ویژه را پیگیری کردیم که قراردادش احتمالاً تا پایان امسال یا نهایتاً فروردین ماه بسته می‌شود. مقدمات قرارداد طرح ویژه گنبد سلطانیه فراهم

شده است.

دکتر میر موسی انیران هم افزود: طرح ویژه در واقع همان طرح تفصیلی با رویکرد بافت‌های تاریخی است. سعی کردیم طرح ویژه را طوری تعیین کنیم که گنبد سلطانیه را در مجموع شهر سلطانیه ببینند. اشکالاتی در قرارداد تفصیلی بود که دست‌اندر کاران شهر و استان خیلی مسیر درست را نمی‌دانستند و نیاز بود که ما یک راهکار و مسیر درست برای آن شهر طراحی کنیم که این طرح فکر می‌کنم پاسخ‌گو باشد.

وی ادامه داد: گنبد سلطانیه خصوصیات و کارکردهای خاص خود را دارد و این نوع ساخت و معماری در دنیا بی‌نظیر است. انیران افزود: در طرح ویژه با مسئولان مربوطه صحبت کردیم، نظر من محدود به شهر نبود. سلطانیه در طول سال‌ها این طرحی را به خود دیده و نمی‌توان گفت فقط محدود به شهر سلطانیه است. از دوستانی که در این مسیر حرکت می‌کنند درخواست داریم منابع را تأمین کنند تا این را به بناهایی که در اطراف گنبد هستند ربط دهیم و پیوستگی را اعمال کنیم.

باید پیوستگی در این مجموعه را اجرا کنیم که شامل شاه‌باغی، ملاحسن کاشی است و گویا کسی علاقه‌مند نیست آن را ببیند که در نظر داشتیم یک ارتباط منطقی میان آن با گنبد ایجاد کنیم.

مسئول پایگاه جهانی گنبد سلطانیه گفت: باید پیوستگی در این مجموعه را اجرا کنیم که شامل شاه‌باغی، ملاحسن کاشی که مظلوم واقع شده و کسی علاقه‌مند نیست آن را ببیند که در نظر داشتیم یک ارتباط منطقی با گنبد ایجاد کنیم. یک محور گردشگری از شاه‌باغی تا گنبد سلطانیه شروع شود.

انیران افزود: هدف ما این است که گردشگر به جای ۱۰ ساعت یک شبانه‌روز در اینجا بماند و این اتفاقات است که باعث ماندگاری گردشگر خواهد شد. تا محور گردشگری را در این مکان ایجاد نکنیم، ماندگاری گردشگر افزایش پیدا نخواهد کرد.

مسئول پایگاه جهانی گنبد سلطانیه با بیان اینکه با توجه به وجود مجموعه جهانی گنبد سلطانیه، طرح ویژه این شهر اجرا خواهد شد، افزود: طرح تفصیلی شهر سلطانیه مورد توجه مسئولان شهری بوده که این طرح روند مشخصی

خانه های مسافر در سلطانیه ایجاد می شود

فرماندار سلطانیه هم در زمینه بحث رونق گردشگری سلطانیه با اعلام اینکه خانه های مسافر در سلطانیه ایجاد می شود، گفت: بهره گیری از منازل بخش خصوصی در جهت ارائه به گردشگران، در قالب سوئیت های گردشگری از جمله راهکارهای پیشبرنده و کم هزینه برای ارتقای سطح شهرستان سلطانیه، به لحاظ جایگاه گردشگری است. پرویز خالقی افزود: یکی از فوائد این طرح را استفاده مستقیم مردم شهرستان، از درآمدهای حاصل از گردشگری و به عبارتی افزایش درآمد سرانه خانوارها در مقوله گردشگری عنوان کرد. تحقق طرح خانه های مسافر در سلطانیه و به هدف رساندن مسیر این طرح خواهد گشت تا به نوعی تدارکات لازم برای جذب سرمایه گذار در جهت احداث هتل و مجموعه اقامتی در این شهرستان فراهم شود.

وی با بیان میزان تأثیرگذاری امر استفاده از تمامی ظرفیت ها در راستای تحقق اهداف کوتاه و بلند مدت، گفت: تحقق طرح خانه های مسافر در سلطانیه و به هدف رساندن مسیر این طرح موجب خواهد گشت تا به نوعی تدارکات لازم برای جذب سرمایه گذار در جهت احداث هتل و مجموعه اقامتی در این شهرستان فراهم گردد، چراکه به بار نشستن این طرح موجب افزایش میزان گردشگران و بدنبال آن ایجاد جنبه در منطقه برای سرمایه گذاری را در پی خواهد داشت.

خالقی گفت: طرح خانه مسافر می تواند در قالب سایت و یا وبلاگ اینترنتی در اختیار عموم قرار گرفته و با درج اسامی خانه های مسافر، تصویری از این منازل و تشریح تصویری میزان امکانات آن و ... این امکان به گردشگران داده شود تا قبل از عزیمت به شهرستان، نسبت به تعیین محل اقامت خود، اقدام نمایند و در ادامه نیز پایین بودن هزینه این نوع اقامت ها را یکی از دلایل امیدوار کننده برای شکل گیری اهداف آن قلمداد ساخت.

خالقی از مدیر کل میراث فرهنگی استان خواست تا پس از معرفی تعدادی از منازل سلطانیه از سوی کمیته فنی به اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان، که صلاحیت لازم را از دید کمیته فنی دارند، این دسته از منازل را مورد بررسی قرار داده و در این باره همچنین خواست تا آن اداره کل نسبت به اعطای مجوز مربوطه به منازل تأیید شده و همچنین اعطای تسهیلات جهت افزایش ارتقای سطح کیفی این دسته از منازل برای این طرح در نظر گرفته شود.

بی شک ایجاد زیر ساخت های گردشگری در شهرستان سلطانیه بخصوص در محدوده شهر تاریخی سلطانیه می تواند نقش مهمی در اقتصاد منطقه داشته و روند توسعه شهرستان را سرعت دهد. شهرستان تازه تاسیس سلطانیه می تواند با استفاده از بستر اماکن تاریخی و جذب گردشگر نه تنها به اقتصاد این شهر کمک کند بلکه در فرایند توسعه گردشگری و ایجاد ساختار برای صنعت گردشگری هم تأثیر بزرگی داشته باشد.

ارگ، در واقع حصار کامل مجموعه را نداریم و نیاز است که پیگیری شکل بگیرد نه حفاری، پیگیری کاری است که برای مشخص کردن پی ساختمان یا مسیر پی برج و بارو شکل می گیرد.

مسئول پایگاه جهانی گنبد سلطانیه افزود: کارگاه مرمت تزیینات ما حتما در ایام عید هم فعال است اما اواخر فروردین ماه پیگیری را شروع می کنیم، سنگها برای برج و بارو تامین شده و سنگ تراش و استادکار هم داریم و بخشی نیاز است که یک سری دستگاهها را تامین کنیم و سپس شروع خواهیم کرد برای بازسازی برج و باروی ضلع جنوبی و یک برج هم در ضلع شمال شرقی که آن هم نیاز است که تکمیل شود.

انیران افزود: خود گنبد ایستا است و در گذشته مرمت های خاصی روی گنبد انجام شده و مقاومت سازی خاصی انجام شده و یک سری با نرم افزارهای خاص آمدند و گنبد را مدل سازی کردند و نشان داده که گنبد در برابر زمین لرزه مقاوم است، خود گنبد آجری است و پیوسته ساخته شده و حدود ۱۰ متر عرض دیوار است و سبک سازی هم در گذشته های خیلی دور انجام شده و مقاومت ساختمان در برابر زمین لرزه تضمین کرده است.

انیران گفت: در بافت های قدیمی وقتی ۱۶ فصل حفاری کردیم نیاز است که نقشه باستان شناختی داشته باشیم و این نقشه های است که فضاهای کاوش شده را به ما نشان دهد ما بر اساس آن فضاها مسیرهای دیگر کاوش را تعیین می کنیم، سال ۸۰ کاوش هایی که از طرف سازمان شکل می گرفت به اتمام رسیده است.

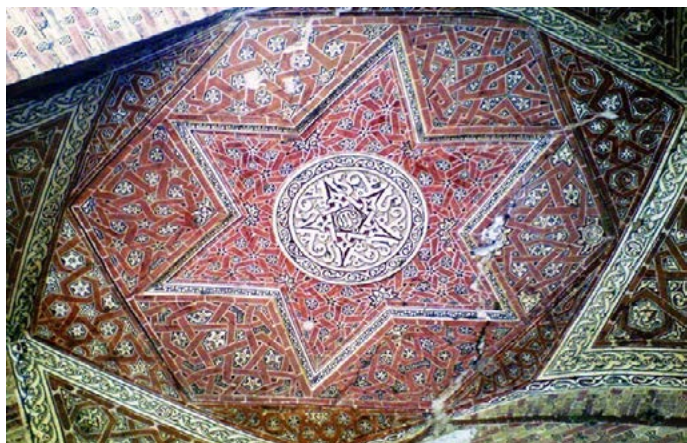
نداشته و باید طرح ویژه برای این شهر اجرایی شود. انیران ادامه داد: طرح ویژه سلطانیه بر اساس طرح بافت های تاریخی اجرا خواهد شد و دستگاه های مختلف اجرایی همچون راه و شهرسازی، بنیاد مسکن، شهرداری، میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری، پایگاه جهانی گنبد سلطانیه و ... در اجرای این طرح همکاری و مشارکت خواهند داشت.

وی ادامه داد: گنبد سلطانیه باید تا الان شهر را منتفع می کرد و گردشگر می آورد، دوستانی که در شهر سلطانیه هستند بعضی از مراسم، اتفاقات و ... در گنبد برگزار می شد، ارتباطی که بین شهر سلطانیه و شهر زنجان باشد شکل نگرفته است، دوستان استانداری باید برخی از جلسات خود را در گنبد برگزار کنند.

● طرح ویژه سلطانیه در راستای منتفع کردن مردم سلطانیه

مسئول پایگاه جهانی گنبد سلطانیه با بیان اینکه طرح ویژه سلطانیه در راستای منتفع کردن مردم سلطانیه با استفاده از جاذبه هایی موجود در این منطقه است، گفت: هدف ما در راستای توانمند کردن گنبد سلطانیه است، در مسیری حرکت می کنیم که این گنبد و مردم این منطقه را توانمند کنیم و دلبستگی افرادی که در این شهر هستند را نسبت به این گنبد بیشتر کنیم و هر چقدر این اخوت را بیشتر کنیم حتما گنبد سلطانیه مسیر درست خود را طی خواهد کرد.

وی ادامه داد: کار بزرگی که پیگیر آن هستیم این است که مجوزی را از پژوهشگاه برای پیگرد ضلع جنوبی گنبد سلطانیه بگیریم که هنوز خوانا نیست، برای برج و باروی

هنر بام ایران بر قله دنیا؛ از این «نمد» کلاه جهانی شدن یافته می شود

چهارمحال و بختیاری مهم ترین استان تولیدکننده نمد کشور است و شهر کرد مرکز این استان سابقه تاریخی در تولید این محصول دارد که هم اکنون مقدمات جهانی شدن این شهر از سوی یونسکو فراهم شده است.

سید محمد رضا موسوی

نمدمالی از صنایع بسیار قدیمی است که درباره تاریخ و محل پیدایش آن اطلاع دقیقی در دست نیست، ولی قدیمی ترین نمونه های به دست آمده، در بازبریک متعلق به ایران دوره هخامنشی است.

نمد ساده ترین نوع کفپوش است و ساخت آن احتیاج به دستگاه خاصی ندارد. در نمدمالی از خاصیت طبیعی پشم یعنی در هم پیچیدن الیاف، به واسطه رطوبت و فشار، استفاده می شود. ماده اصلی نمد، پشم گوسفند به رنگ های طبیعی سفید، قهوه ای، سیاه و یا ترکیبی از آن ها برای زمینه و مقداری پشم رنگ شده است. تولید یک قطعه نمد معمولاً یک روزه انجام می شود و نمدمالان اغلب به صورت دوفتری کار می کنند. امروزه نمد در بیشترین نقاط ایران تولید می شود و مراکز عمده آن استهبان فارس، شهرهای مختلف گیلان و مازندران، سمنان، دامغان، قوچان، چهارمحال و بختیاری، کرمانشاه و ... است.

● صنایع دستی؛ ظرفیت کم نظیر چهارمحال و بختیاری

چهارمحال و بختیاری یکی از استان های جنوب غربی کشور است که در ارتفاعات زاگرس قرار دارد. این استان دارای تاریخ،

و صادرات شایسته آن فراهم شود.

● سابقه طولانی و تاریخی

یکی از فعالان حوزه نمد در چهارمحال و بختیاری اظهار داشت: تولید محصولات نمدی در چهارمحال و بختیاری سابقه طولانی و تاریخی دارد.

حسینی دهکردی عنوان کرد: تولید محصولات نمدی در شهر کرد یکی از شغل های مهم این منطقه در گذشته به شمار می رفته است که خانواده های بسیاری از طریق این شغل مخارج خود را در این شهر تأمین می کردند.

وی عنوان کرد: این شغل در گذشته تحت عنوان «نمدمالی» معروف بوده است و کسانی که در این حرفه فعالیت می کردند «نمدمال» عنوان می گرفتند و نمدمال ها افراد قوی با دستانی ورزیده بودند.

این هنرمند بخش صنایع دستی بیان کرد: اگرچه نمدمالی در گذشته شغلی طاقت فرسا محسوب می شده اما صنعتی بوده که هیچ گاه مشتری خود را از دست نداده و هم اکنون نیز در حال توسعه و پیشرفت است.

● احیای هنری قدیمی

وی گفت: ورود ایده های جدید به این صنعت موجب شده محصولات تازه ای ارائه شود که مطابق با سلیقه مشتری است و این کالا در سبد مصرفی بسیاری از خانوارها قرار گرفته است.

وی اظهار داشت: بهره گیری از مواد اولیه طبیعی و نداشتن مواد شیمیایی از مهم ترین امتیازهای این محصول دستی است که بسیاری از خانوارها را به سمت خرید محصول ترغیب کرده است.

فرهنگ و پتانسیل های غنی است که در کمتر نقاط دیگر کشور مشاهده می شود.

یکی از حوزه هایی که استان چهارمحال و بختیاری را استانی پراهمیت در کشور و جهان جلوه داده صنایع دستی این استان است. صنایع دستی چهارمحال و بختیاری با بهره گیری از مواد اولیه موجود در استان که مهم ترین آن پشم است توانسته جایگاه ارزشمندی در کشور و جهان پیدا کند.

افزایش صادرات محصولات نمدی و بهره گیری از خلاقیت و نوآوری در تولید محصولات زمینه توسعه این حرفه را در استان افزایش داده است و هم اکنون این استان توانسته جایگاه اول را در تولید نمد کسب کند فرش های دستبافت این استان که با بهره گیری از مرغوب ترین پشم های تولیدی استان یافته می شود در سطح جهان شناخته شده هستند. از طرفی محصولات نمدی این استان نیز از گذشته تاکنون از مشهورترین و باکیفیت ترین صنایع دستی کشور بوده است. جدا از فرش چهارمحال و بختیاری که از قدیم ایام شهرت جهانی دارد، محصولات نمدی این استان نیز مدتی است شهرت جهانی پیدا کرده اند و به علت بهره گیری از خلاقیت توانسته وارد بازارهای جهانی از جمله کشور آمریکا شود.

افزایش صادرات محصولات نمدی و بهره گیری از خلاقیت و نوآوری در تولید محصولات زمینه توسعه این حرفه را در استان افزایش داده است و هم اکنون این استان توانسته جایگاه اول را در تولید نمد کسب کند.

شهر کرد با داشتن سابقه تاریخی تولید نمد و یکی از شهرهای تولیدکننده بیشترین محصولات نمدی کشور، در راه ملی شدن و جهانی شدن قرار گرفته است و هم اکنون مقدمات اولیه برای تحقق این امر از سوی ارگان های مربوطه انجام شده است تا زمینه معرفی شایسته این هنر - صنعت اصیل ایرانی

این امر سال گذشته ارسال و درخواست‌ها از سوی فرماندار، استاندار و میراث فرهنگی استان ارائه شده است.

● صادرات ۲۵۰ هزار دلاری

کارشناس صنایع دستی و بازرگانی اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری چهارمحال و بختیاری اظهار داشت: در حال حاضر در این استان سالانه بیش از ۳۰ تن محصولات نمدی تولید می‌شود.

محمدرضا طاهر پور ادامه داد: با توجه به وجود ظرفیت‌ها و پتانسیل‌ها در استان چهارمحال و بختیاری می‌توان ظرفیت تولید را به ۹۰ تن در سال رساند.

وی اظهار داشت: در سال گذشته ۲۵۰ هزار دلار محصولات نمدی از چهارمحال و بختیاری صادر شد و پیش‌بینی ما این است که اگر بتوانیم از تمام ظرفیت‌های این بخش به‌طور کار بهره بگیریم، می‌توانیم بیش از ۴۰۰ هزار دلار در این بخش صادرات داشته باشیم.

وی تأکید کرد: در حال حاضر عمده فعالیت نمد در دو شهرستان شهرکرد و بروجن استان چهارمحال و بختیاری است.

کارشناس صنایع دستی و بازرگانی اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری چهارمحال و بختیاری عنوان کرد: کارگاه‌های تولیدی نمد در این استان در بخش محصولات جدید با بهره‌گیری از خلاقیت و نوآوری و همچنین بخش سنتی فعالیت می‌کنند.

طاهر پور اظهار داشت: راه‌اندازی مجتمع کامل تولید نمد در این استان شامل پشم‌ریسی، رنگ‌رزی، طراحی و... از مهم‌ترین اقدامات در این استان به شمار می‌رود.

● اشتغالزایی نمد مالی

وی گفت: در بخش تولید محصولات سنتی نمد حدود ۵۰ کارگاه فعالیت می‌کنند و در بخش نمد نوین نیز بیش از ۲۰ واحد تولیدی داریم که این واحدها به شکل کارگاه و خانگی فعالیت می‌کنند.

کارشناس صنایع دستی و بازرگانی اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری چهارمحال و بختیاری با بیان اینکه تولید محصولات نمدی در این استان توانسته است اشتغال قابل توجهی ایجاد کند، ادامه داد: حدود ۵۰۰ نفر به‌صورت مستقیم در بخش تولید محصولات نمدی در این استان فعالیت می‌کنند و اشتغال غیرمستقیم این بخش نیز چندین برابر اشتغال مستقیم است.

وی ادامه داد: ورود فارغ‌التحصیلان دانشگاهی به این بخش از مهم‌ترین مواردی است که طی سال‌های گذشته در این استان شاهد آن هستیم و این امر نقش مهمی در توسعه این بخش داشته است.

حرکت می‌کنند و در بخش نوین نیز محصولات نمدی با بهره‌گیری از تحقیقات انجام‌شده در زمینه سالیق مردم و ایجاد نوآوری تولید می‌شوند.

● جایگاه نخست در کشور

وی گفت: در حال حاضر استان چهارمحال و بختیاری با افزایش تولید و توانمندی بالا در این بخش و صادرات نمد توانسته جایگاه اول را در بین استان‌های دیگر داشته باشد. معاون صنایع دستی اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری چهارمحال و بختیاری اظهار داشت: تغییر کاربری در این بخش و حجم تولید بالا و همچنین صادرات قابل توجه نمد موجب شده است که این استان جایگاه ارزشمندی در بحث تولید نمد در سطح کشور کسب کند.

وی اظهار داشت: شهرهای ملی و جهانی دارای یک ویژگی‌هایی هستند که اگر این ویژگی‌ها و شاخص‌ها در یک استان وجود داشته باشد می‌تواند به‌عنوان یکی از صناعی که تبدیل شدن به این بحث را داشته باشد مطرح شود.

معاون صنایع دستی اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری چهارمحال و بختیاری ادامه داد: از مهم‌ترین شاخص‌های شهر جهانی و ملی شدن می‌توان به تعداد هنرمندان، میزان تولید، اشتغال، توجه مراکز دانشگاهی به این بخش، صادرات، نوآوری و... اشاره کرد.

وی عنوان کرد: در حال حاضر در بخش نمد پیگیر هستیم شهر ملی و جهانی به نام این استان تأیید شود، پرونده

معاون صنایع دستی اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری چهارمحال و بختیاری نیز در این باره گفت: نمد یکی از صنایع بومی و دارای سابقه در استان چهارمحال و بختیاری است.

مهرداد رئیس‌ی عنوان کرد: تولید محصولات نمدی یکی از پتانسیل‌ها و امتیازهای خوب استان چهارمحال و بختیاری در بخش صنایع دستی است.

وی اظهار داشت: نمد دارای سابقه تاریخی در چهارمحال و بختیاری است و یکی از شاخص‌های مهم در بخش صنایع دستی این استان است.

وی گفت: طی سال‌های گذشته اتفاق خوبی که در بخش نمد افتاده این است که نوآوری‌ها و تغییر کاربری‌های در این بخش ایجاد و موجب شده است نمد چهارمحال و بختیاری در بخش ملی مورد توجه قرار بگیرد.

وی با اشاره به اینکه در گذشته در بخش نمد، چند نوع محصول تنها تولید می‌شده است، اظهار داشت: تولید محصولات جدید و گسترش نوآوری و خلاقیت در تولید محصولات موجب شده است که محصولات نمدی در سبد خرید خانوار قرار بگیرد.

معاون صنایع دستی اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری چهارمحال و بختیاری اظهار داشت: در حال حاضر بیش از ۳۰ نوع محصول نمدی در این استان تولید می‌شود.

● کسب نشان ملی یونسکو

وی عنوان کرد: کسب نشان ملی یونسکو در بخش نمد توسط چهارمحال و بختیاری زمینه‌ای شد برای بسترسازی و رقابت بین سایر هنرمندانی که در این بخش فعالیت می‌کنند.

وی ادامه داد: هنرمندان این استان با بهره‌گیری از نظر کارشناسان با ایجاد نوآوری و خلاقیت در تولید محصولات توانستند محصولاتی تولید کنند که مورد استقبال و خرید مردم قرار بگیرد.

معاون صنایع دستی اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری چهارمحال و بختیاری تصریح کرد: خلاقیت و نوآوری هنرمندان این بخش ضمن اینکه نمد سنتی استان را حفظ کرد موجب شد اشتغال قابل توجهی در این بخش ایجاد شود.

وی با اشاره به اینکه تولید محصولات نمدی در استان به دو شیوه انجام می‌شود، ادامه داد: تولید محصولات نمدی در استان به‌صورت سنتی و نمد نوین انجام می‌شود.

وی گفت: هنرمندان این استان در بخش سنتی با بهره‌گیری از مواد اولیه موجود در استان در زمینه تولید محصولات نمدی

■ «ترشابه» می تواند مهمترین جایگزین مسیر ایلام-مهران در ایام اربعین به شمار رود؛ البته این مسیر هم اکنون نواقص زیادی دارد که مسئولان به فکر بهسازی آن افتاده اند تا از آن نیز استفاده شود.

■ این روزها که با معضل بیکاری مواجه هستیم، بهتر است به رونق اشتغال و اقتصاد از راه های امروزی فکر کنیم و گردشگری از جمله صنایع پاک است که می تواند در این راستا راه گشا باشد.

■ اخیرا تعدادی از تولید کننده قطعات خودرو در شهرک صنعتی توس مشهد به دلیل عدم وصول مطالبات میلیاردی خود از شرکت های بزرگ خودرو سازی دست به تعدیل نیروی انسانی و کاهش خطوط تولید زده اند.

■ در حالی همدان درزمینه پرورش ملکه زنبور عسل به خودکفایی رسیده و در مسیر صادرات این بخش قدم برمی دارد که قاچاق ملکه توسط برخی افراد سودجو، این حرفه را تهدید می کند.

اقتصاد ایران

«ترشابه» مسیر دوم زائران اربعین به مهران / پیشرفت ۶۰ درصدی پروژه

شمس الله سلیمانی
«ترشابه» می تواند مهمترین جایگزین مسیر ایلام-مهران در ایام اربعین به شمار رود؛ البته این مسیر هم اکنون نواقص زیادی دارد که مسئولان به فکر بهسازی آن افتاده اند تا از آن نیز استفاده شود.

گردنه ترشابه در مسیر ارتباطی ملکشاهی به مهران که پیچ های حادثه خیز و گردنه های صعب العبور دارد، در حال تعریض و بهسازی است.

راه های مواصلاتی یکی از تاثیر گذارترین زیر ساخت های توسعه صنعتی و اقتصادی به شمار می رود و تأثیری که سرعت حمل و نقل می تواند در جابه جایی کالا ها و مسافران داشته باشد، چشمگیر است.

جاده ترشابه که در مسیر ملکشاهی - مهران قرار دارد یکی از جاده های نامناسب شهرستان و استان بود، این جاده در زمان جنگ برای عبور رزمندگان به جبهه های مهران ساخته شده که پس از جنگ تحمیلی هیچگونه تغییری نکرده و همان جاده جنگی باقی مانده بود که امروزه به مسیر دوم تردد زائرین اربعین حسینی تبدیل شده است. وضعیت این جاده به گونه ای بود که روکش آسفالت آن کاملاً از بین رفته، چاله های زیادی در آن وجود داشته، پرتگاه های فراوان خطر سقوط را به جان راننده ها انداخته، باریکی جاده به گونه ای بود که امکان سبقت در آن وجود ندارد فاقد شانه خاکی و ده ها مشکل دیگر داشت.

جاده ملکشاهی - مهران به مسافت ۷۰ کیلومتر است که مسافت ۲۷ کیلومتر تا روستای گنبد در محدوده استحفاظی شهرستان ملکشاهی است و مسیر گنبدپیرمحمد به مهران محدوده استحفاظی شهرستان مهران است که هم اکنون در دست بهسازی و تعریض است.

● جاده ترشابه در کاهش بار ترافیکی استان ایلام موثر است

با توجه به حجم بالای تردد زائرین حسینی از مرز مهران، محور ارتباطی ایلام - صالح آباد - مهران در ایام اربعین با بار ترافیکی سنگین مواجه می شود و این امر باعث می شود زائرین، مسیر جایگزین ایلام - ملکشاهی - مهران را برای تردد انتخاب کنند.

عبور زائرین از مسیر ارتباطی ملکشاهی در کاهش بار ترافیکی شهرستان های ایلام، مهران و به تبع آن کل محورهای مواصلاتی استان موثر است. این محور ارتباطی نسبت به دیگر مسیرها از آب و هوای مناسب و طبیعتی زیبا نیز برخوردار است.

جاده ترشابه راه خروج از بن بست مواصلاتی، محور دوم تردد

● پیشرفت ۶۰ درصدی پروژه تاکنون

رحمت سجادی رئیس اداره راه و شهرسازی شهرستان ملکشاهی گفت: پروژه مرمت و بهسازی محور ارتباطی ترشابه از آذرماه سال گذشته آغاز و تا پایان سال جاری اتمام و به بهره برداری می رسد.

وی اظهار کرد: این طرح به طول چهار و نیم کیلومتر احداث می شود و عرض جاده به ۱۱ متر افزایش پیدا خواهد کرد.

سجادی افزود: کلیه پیچ های خطرناک و حادثه ساز حذف می شوند و شیب مسیر که قبلاً ۲۵ درصد بوده کاهش پیدا خواهد کرد و شیب جاده در مسیر جدید، حداکثر ۱۱ درصد خواهد بود.

رئیس راه و شهرسازی ملکشاهی گفت: ۹ دهنه پل در این پروژه احداث می شود که بین ۱۱ تا ۷۰ متر عرض پل های احداثی خواهد بود.

وی با اشاره به میزان اعتبار و پیشرفت پروژه گفت: اعتبار اولیه پروژه حدود ۷۰ میلیارد ریال بوده پروژه تاکنون ۶۰ درصد پیشرفت فیزیکی دارد.

به گفته سجادی تاکنون ۶۰ درصد از عملیات خاکی، شش دهنه پل و دو و نیم کیلومتر از مسیر تسطیح و ریگلاژ شده است.

رئیس راه و شهرسازی ملکشاهی ادامه داد: این پروژه شامل ۷۰۰ هزار متر مکعب عملیات خاکریزی و خاکبرداری، زیر سازی و رو سازی است.

وی هدف از اجرای این طرح را کوتاه کردن طول مسیر، اصلاح شیب جاده، حذف و اصلاح نقاط حادثه خیز، بالا بردن سطح ایمنی، تسهیل در تردد زائرین حسینی به عنوان مسیر دوم تردد زائرین اربعین عنوان کرد.

توریس هم در خدمت اقتصاد؛ گردشگران چقدر شغل با چمدان خود می آورند؟

زوار اربعین، راه ارتباطی کاروان های راهیان نور شهرستان، جاده ورود به بازارهای تجاری جنوب کشور به ویژه استان خوزستان، راه دسترسی به منطقه آزاد تجاری مهران، جاده اتصال به اماکن مذهبی شهرستان های جنوب، محور اصلی تردد عشایر به مناطق گرمسیری و... محسوب می شود.

● جاده ملکشاهی - مهران ظرفیت بزرگی برای تسهیل تردد زائرین اربعین است

سردار تقی مهری رئیس پلیس راهور ناجا در ایام اربعین سال گذشته در جریان بازدید از شهرستان ملکشاهی گفته بود: با توجه به حجم بالای جمعیت شرکت کننده در اربعین حسینی و جوابگو نبودن جاده مهران - ایلام، جاده ارتباطی ملکشاهی - مهران در سال های اخیر نقش ویژه ای در تسهیل و روانسازی بار ترافیکی جاده های منتهی به مرز مهران داشته است.

وی اظهار کرد: برای استفاده حداکثری از ظرفیت جاده ایلام - ملکشاهی - مهران به عنوان مسیر جایگزین و کمکی ویژه تردد زائرین اربعین، استاندارد سازی و توسعه جاده باید در دستور کار مسئولان ذیربط قرار گیرد.

سردار مهری تأکید کرد: اربعین بعنوان یک فرهنگ فراگیر در کشور تبدیل شده که در سال های آینده شاهد افزایش چشمگیر تردد زائرین به ویژه از استان ایلام و مرز مهران خواهیم بود و از هم اکنون باید توجه جدی به زیرساخت های این استان صورت گیرد.

رئیس پلیس راهور ناجا با تشکر از مردم و مسئولان شهرستان ملکشاهی در استقبال کم نظیر از زائرین اربعین و فراهم کردن بستر مناسب برای تردد آنها گفت: قرار گرفتن جاده ملکشاهی جهت تردد زائران عتبات عالیات و اربعین حسینی می تواند در توسعه این شهرستان نقش ویژه ای داشته باشد.

توریسم در خدمت اقتصاد؛ گردشگران چقدر شغل باچمدان خود می آورند؟

این روزها که با معضل بیکاری مواجه هستیم، بهتر است به رونق اشتغال و اقتصاد از راه های امروزی فکر کنیم و گردشگری از جمله صنایع پاک است که می تواند در این راستا راه گشا باشد.

در بسیاری از کشورهای دنیا سال هاست فهمیده اند که دیگر استخدام پس از تحصیل در ادارات دولتی برای رونق اقتصادی خود و جامعه شان اثربخش نیست. سال هاست فهمیده اند کارگران معدن دیر یا زود کارشان تمام می شود و تا آخر عمر مرخصی می روند و... شاید ما هم این ها را می دانیم ولی ما هرگز لباس رنگین عمل را به دانسته های سنگین مان نپوشانده ایم.

در جامعه ما، حالا همان روز است که می دانستیم دیر یا زود فراموشی می رسد. روزی که بیکاری به صورت شبانه روزی در خانه ها و میان خانواده ها مشغول به کار می شود و زندگی ها را از هم می پاشد، فساد را رونق می بخشد و به معنای واقعی کلمه تمام دردها را از سر می گیرد.

دیگر بخش ها و ادارات دولتی به صراحت اعلام می کنند تا زمانی نامعلوم استخدام نخواهند داشت. دیگر مغازه ها به حد کافی شاگرد دارند، کارخانه ها هر چند هر ساله چندین شغل ایجاد می کنند ولی دیگر کسی نمی تواند پاسخگوی معضل بیکاری که در هر کوچه و خیابان قدم می زند، باشد.

توریسم یا گردشگری؛ یکی از همان راه های سعادت اقتصادی است که هر کسی رفته، دست خالی بازنگشته است. در سرزمینی مثل سرزمین ما که هر وجیش نه تنها

دیدنی، بلکه زندگی کردنی است، جزو بدیهیات محسوب می شود که بیکاری در رتبه اول آسیب های اجتماعی آن جامعه قرار نگیرد.

بیش تر کلان شهرهای ایران علی رغم اینکه لبریز از زیبایی ها، دیدنی ها و در یک کلام، پتانسیل های گردشگری هستند، اما بیش ترین نرخ بیکاری را هم به خود اختصاص داده اند و این نمی تواند معنایی جز نشناختن توانایی ها و عدم استفاده درست از آن ها داشته باشد.

در زمانه های زندگی می کنیم که در شهرهای توسعه یافته با جمع و جور کردن یک موزه یا مرکز تفریحی مثل آدمبرا از آن سر دنیا توریست ها را جذب می کنند اما ایران و شهرهای کوچک و بزرگ آن که بیش تر از منابع نفتی و گازی شان از ظرفیت های بکر گردشگری برخوردار هستند، از سفره باز توریسم و اشتغال و اقتصاد بی بهره مانده اند.

● لزوم حرکت از اقتصاد نفتی به سمت صنعت سبز

به گفته محققان «با توجه به اینکه کشورهای در حال توسعه با مشکلاتی نظیر بیکاری بالا، محدودیت منابع ارزی و تک محصولی بودن اقتصاد مواجه هستند توجه به توسعه صنعت گردشگری از اهمیت ویژه ای برخوردار است.

از آنجایی که اقتصاد ایران به درآمدهای حاصل از صادرات نفت وابستگی بالایی دارد و نوسانات قیمتی جهانی نفت در طول زمان متغیرهای کلان اقتصادی نظیر تولید ملی، سرمایه گذاری های ناخالص، اشتغال و درآمدهای ارزی را تحت تأثیر قرار داده است؛ لذا به منظور تنوع بخشیدن به منابع رشد اقتصادی، درآمدهای ارزی و همچنین ایجاد فرصت های مختلف شغلی در کشور، توسعه صنعت

گردشگری از اهمیت دوچندانی برخوردار است». با توجه به این شرایط و اینکه ایران طبق آمار سازمان جهانی جهانگردی دارای رتبه پنجم جاذبه های طبیعی و رتبه دهم جاذبه های باستانی و تاریخی است باید از ظرفیت های موجود در این بخش استفاده بهینه شود تا بتوان از این رهگذر به کاهش نرخ بیکاری کمک کرد. همچنین با وجود جمعیت جوان روبه گسترش و نرخ بالای بیکاری، لزوم افزایش درآمد ارزی و سرمایه گذاری خارجی، توجه بیش از پیش به این بخش می تواند زمینه رسیدن به اشتغال کامل، افزایش درآمد ارزی و معرفی تمدن و فرهنگ ایرانی به جهانیان را فراهم کند.

● گردشگران بیش تر از هر چیز به خدمات نیاز دارند

تبریز نیز جزو شهرهای ایران است که به عنوان شهر اولین ها یاد می شود و با داشتن صفت های «ترین» بسیار، در عین مدرن بودن، جزو شهرهای تاریخی ایران نیز هست. تبریز با جمعیت میلیونی اش جوانان بیکار زیادی هم دارد.

حالا همین تبریز به عنوان پایتخت گردشگری کشورهای اسلامی در سال ۲۰۱۸ انتخاب شده است. یعنی بین ۵۷ کشور اسلامی در دنیا، تبریز مورد تأیید سازمان های بین المللی قرار گرفته است و این دقیقاً یعنی فرصتی برای آزمودن بسیاری از طرح ها در رابطه با گردشگری، مخصوصاً اشتغال زایی.

قطعاً اگر به صورت دقیق برنامه ریزی شود و هم مردم و هم مسئولان از اهمیت تبریز ۲۰۱۸ و در حالت کلی از نقش توریسم پر اشتغال آگاه شوند، این رویداد می تواند تأثیر

و سازمان‌های آن مربوط می‌شود در حالی که هم توسعه گردشگری به شهروندان مربوط است و هم سودی که دارد می‌تواند بیش از دولت به جیب مردم برود. چگونگی تحقق این امر دقیقاً رابطه‌ای است که میان توریسم و اشتغال و اقتصاد وجود دارد.

وقتی می‌گوییم مردم باید بیش‌ترین سهم را در گردشگری و عواید آن داشته باشند، بی‌شک مشکلاتی نیز وجود دارند که باید با حل آن‌ها مردم خود را برای یک رویداد گردشگری آماده کنند. یکی از نماینده‌های مجلس شورای اسلامی معتقد است که فرهنگ گردشگری هنوز در آذربایجان شرقی جایگاه خود را پیدا نکرده است.

قلی‌الله قلی‌زاده مهر داشت به ابعاد فرهنگی توریسم و اشتغال اشاره کرد و اظهار داشت: نبود فرهنگ گردشگری برای استان ما یک ضعف بزرگ به شمار می‌آید.

وی ادامه داد: تبریز یکی از مقاصد مهم گردشگران داخلی و خارجی و سالانه میزبان مسافران زیادی است اما مسئله مهم این است که متأسفانه بلد نیستیم چگونه از فرصتی که گردشگران برای ما پدید می‌آورند استفاده کنیم.

قلی‌زاده در ادامه اعلام می‌کند: فرهنگ گردشگری یعنی اینکه فرصت‌های اقتصادی که یک گردشگر برای ما فراهم می‌کند را بشناسیم و با برنامه‌ریزی بتوانیم به نحو احسن از آن‌ها استفاده کنیم.

● تاسیس موزه شکلات یعنی به فکر توسعه گردشگری هستیم

وی گفت: در روستاهای ما اهالی روستا به عنوان مهمان به مسافران نگاه می‌کنند و همین منجر می‌شود در قبال خدماتی که به مسافران ارائه می‌کنند پولی دریافت نکنند. وی با بیان اینکه هرچند چنین کارهایی نشانگر مهمان‌پذیری مردم این خطه است، تأکید کرد: اما امروزه در دنیای زندگی می‌کنیم که منابع آن محدود هستند و باید سمت و سوی اقتصاد خود را به گردشگری و نظایر آن تغییر دهیم.

نماینده مجلس شورای اسلامی همچنین ضمن بیان اینکه نگاه به کار نباید باعث بروز سوء استفاده مادی از مسافران شود، خاطر نشان کرد: اما در مواردی هم عدم وجود این فرهنگ باعث می‌شو که عده‌ای در مواجهه با مسافران قیمت‌ها را به صورت نجومی بالا ببرند که این نیز نتیجه عکس خواهد داشت.

در گام اول باید بتوانیم این موضوع را که گردشگری به عنوان منبعی پول‌آور است را در ذهن عامی تثبیت کنیم و سپس به رونق گردشگری بپردازیم. وی در ادامه افزود: باید سازمان‌ها و ادارات مربوط به گردشگری بکوشند تا ضمن فرهنگ‌سازی، آموزش‌های لازم در این زمینه به شهروندان و مخصوصاً اهالی روستا منتقل شود.

استاندار آذربایجان شرقی اخیراً در یکی از جلسات شورای اداری استان از افتتاح موزه شکلات در تبریز به‌زودی خبر داده و این دقیقاً یعنی نگاه توأم با توسعه گردشگری. یعنی تبریز که دارای بیش‌ترین کارخانه شکلات است و در این زمینه سابقه زیادی نیز دارد چرا نباید موزه شکلات داشته باشد؟

همین موزه حداقل برای ۲۰ نفر می‌تواند به‌صورت مستقیم یا غیرمستقیم اشتغال ایجاد کند. فرض کنید اگر شهر را پر کنیم از چنین طرح‌هایی که هم نیازمند آدم متخصص هستند و هم به کارگران ساده احتیاج دارند، دیگر بیکاری حرفی برای گفتن نخواهد داشت.

ایجاد می‌کند که این نکته بسیار مهم است و می‌تواند انگیزه‌ای برای اصناف و... ایجاد کند.

وی همچنین در ادامه سخنان خود عنوان کرد: ما فضاهای زیادی داریم به‌عنوان پیاده‌راه‌ها یا مکان‌های عرضه صنایع دستی و... که به‌طور مستقیم شغل ایجاد کرده‌اند اما اگر بتوانیم در آن فضاها مغازه‌هایی نیز برای خدمات‌رسانی ایجاد کنیم، می‌توانیم غیرمستقیم هم به رونق اقتصادی و اشتغالی کمک کنیم.

اگر بتوانیم و موفق شویم که خطوط مستقیم هوایی راه بیندازیم علاوه بر اینکه به‌طور مستقیم شغل‌های بسیار زیاد و چشمگیری ایجاد می‌شود، می‌توانیم به رونق گردشگری در شهر نیز کمک کنیم.

رئیس سازمان توسعه گردشگری شهرداری تبریز همچنین ایجاد خطوط مستقیم پرواز به شهرهای خارجی را یکی از عوامل گسترش توریسم و اشتغال عنوان کرد و گفت: وقتی مسافری از یک کشور اروپایی قصد سفر به تبریز را دارد یا وقتی یک مسافر تبری می‌خواهد به شهر اروپایی سفر کند، مجبور است که از شهری مثل استانبول پرواز کند.

وی ادامه داد: در این صورت هزینه‌ها بسیار بالا می‌روند

بسیاری در تغییر جریان اقتصادی شهر و استان داشته باشد و اتفاقات بهتری را آغاز کند.

قلی‌الله اگر بتوانیم توریسم را به معنای واقعی کلمه در تبریز رونق دهیم و به صورت ثابت همه‌ساله و در همه فصول میزبان گردشگران داخلی و خارجی باشیم، بخش عظیمی از مشکلات اشتغال و بیکاری شهروندان حل خواهد شد.

برای اطلاع هرچه بیش‌تر از جزئیات این موضوع که توریسم چگونه می‌تواند اشتغال جوانان تبری را به دنبال داشته باشد، سراغ رئیس سازمان گردشگری شهرداری تبریز رفتیم. رضا خلیلی در این باره گفت: قطعاً اگر بتوانیم توریسم را به معنای واقعی کلمه در تبریز رونق دهیم و به‌صورت ثابت همه‌ساله و در همه فصول میزبان گردشگران داخلی و خارجی باشیم، بخش عظیمی از مشکلات اشتغال و بیکاری شهروندان حل خواهد شد.

وی ادامه داد: امروزه عمده‌ترین بحث اشتغال در تمام شهرها و جوامع توسعه‌یافته دنیا همین شغل‌هایی است که به خدمات مرتبط می‌شود. در شهرهای صنعتی دیگر نمی‌توان به کشاورزی و دامداری به‌عنوان شغل نگاه کرد. رئیس سازمان توسعه گردشگری شهرداری تبریز

ولی اگر بتوانیم و موفق شویم که خطوط مستقیم هوایی راه‌اندازی کنیم علاوه بر اینکه به‌طور مستقیم شغل‌های بسیار زیاد و چشمگیری ایجاد می‌شود، می‌توانیم به رونق گردشگری در شهر نیز کمک کنیم.

وی درباره اهمیت خطوط مستقیم پرواز تأکید کرد: وقتی کسی در خارج از کشور می‌خواهد شرکت بین‌المللی ایجاد کند برایش بسیار اهمیت دارد که خط پرواز مستقیم با شهر مرتبط وجود داشته باشد.

● فرهنگ گردشگری تقویت شود

خلیلی اضافه کرد: باید گفت تمام این مطالب به‌صورت زنجیره‌وار به هم‌دیگر مربوط هستند. یعنی از کوچک‌ترین مورد شروع می‌شود و در نهایت به رونق اقتصادی و رفع معضل اشتغال جوانان منجر می‌شود و این بسیار ارزشمند بوده و توجه ما را جلب می‌کند.

وی با اشاره به اینکه ۵۵ درصد گردشگران به خاطر استراحت و تفریح سفر می‌کنند، اظهار داشت: در تبریز بسترهای زیادی داریم و اگر بتوانیم مکان‌های تفریحی سالم و مناسبی برای گردشگران و شهروندان خودمان بسازیم، باز به اشتغال‌زایی کمک بسزایی کرده‌ایم.

اغلب ما توسعه گردشگری را امری می‌دانیم که به دولت

همچنین با تأکید بر اینکه غالب شغل و اشتغال در شهرهای صنعتی خدماتی است، تشریح کرد: برای مثال می‌توان از رستوران‌ها و هتل‌ها یاد کرد که جزو شغل‌های خدماتی هستند. حمل‌ونقل هم که امروزه در شهرهای بزرگ و پرجمعیت توجه خاصی به آن نشان داده می‌شود نیز از آن دسته شغل‌هایی است که خدماتی محسوب می‌شود.

● مهر گردشگر به‌صورت مستقیم ۱۰ الی ۱۲ شغل ایجاد می‌کند

وی با بیان اینکه گردشگری و گردشگران بیش‌تر از همه موارد به خدمات نیاز دارند، افزود: همچنین بحث‌هایی همچون صنایع دستی و هنر نیز بیش‌تر از موارد دیگر مورد توجه گردشگران هستند و اگر اهتمام مسئولان باشد و بتوانیم مجموعه‌های صنایع دستی منسجم و کم‌نظیری بسازیم از این طریق نیز می‌توان به رفع معضل بیکاری بسیاری از هنرمندان شهر کمک کرد.

خلیلی همچنین ادامه داد: طبق بررسی کارشناسان حوزه گردشگری هر اتاقی که به یک هتل اضافه می‌شود یک یا دو شغل ایجاد می‌کند. همچنین طبق نظر آنان هر گردشگری که به شهر ما می‌آید به‌طور مستقیم برای ۶ الی ۱۲ نفر و به‌طور غیرمستقیم برای ۱۰ تا ۱۲ نفر شغل

رنگ شالی «زرد»، رخ دلالت «سرخ»، نفس شالی کار «حس»

شالی جوانه زد و قد کشید، همین‌که زرد شد سر و کله دلالتان واسطه‌ها پیدا شد و زمزمه‌های واردات برنج خارجی بر رنج برنج افزود تا آرزوهای مرد شالی‌کار بر باد برود.

علیرضا نوری
گجوربان

هنوز زمستان بود که پا در شالیزار گذاشت و مزرعه ترک خورده از سوز سرمای زمستان را با شخم و شیار بیدار کرد. با هزار زحمت، آب در کامش ریخت، شخم زد و آبش را تخت کرد. تازه شروع کاشت بود، گاه چشمش به آسمان بود و گاه دشت، باران که می‌بارید، دلش ریش‌ریش می‌شد و می‌گفت نکند بنج (بذر) خراب شود و از بین رود، گاه از آفتاب گلابه داشت و در آرزوی بارش، نماز باران می‌خواند.

آرام آرام شالی جوانه زد و سبز شد اما باز پسر مزرعه‌دار، غصه‌اش گرفت و می‌گفت اگر و جین نشود، علف‌های هرز می‌روید و محصول از بین می‌رود. فصل قورباغه‌خون شالیزار شده بود، صدای غوره‌هایشان در مزرعه می‌پیچید و پسر مزرعه‌دار با اهل خانه و دیگر اقوام برای و جین کردن به شالیزار می‌روند.

فصل شالیزار برایشان صفایی دیگری دارد، می‌گوید: برای اینکه هزینه کارگری کاهش یابد مزرعه‌دارهای حاشیه به هم کمک می‌کنند و «کابری» آیین دیرینه‌ای است که در شالیزارهای مازندران فراوان دیده می‌شود.

روزهای خدا آرام آرام می‌گذرند و به مردادماه می‌رسند اما قلب پسر مزرعه‌دار در آرزوی دروی محصول همچنان تیر می‌کشد و برای برداشت شلتوک تاب ندارد تا زودتر آن را به شالی کوبی برساند، می‌گوید: وام دارم و باید قبل از آبان ماه بتوانم محصول را بفروشم و بدهی بانکی را که هر ساله سودش بیشتر می‌شود، بپردازم.

پسر مزرعه‌دار در آرزوهایش غوطه‌خور است که دلالت زودتر از موعد از راه می‌رسند و آهنگ واردات نیز از دور شنیده می‌شود، حال شالی کار مانده و دلالتی که نه به او رحم می‌کند و نه به شالیزار.

مش صفر جوادی شالی کار مازندرانی که با هزار رنج و زحمت و قرض کردن و پیش‌فروش بخشی از محصولش، شالیزارش را سبز کرده دلش از هجوم دلالتان و واسطه‌ها خون شده است و می‌گوید: با فروش محصول باید خرج عروسی پسر را تأمین و همچنین وام کشاورزی‌ام را تمدید کنم.

غمی بر چهره‌اش می‌نشیند و ادامه می‌دهد: به بازار برنج نمی‌شود زیاد دل بست و درست موقع برداشت، واردات محصول انجام می‌شود و مجبوریم برنجمان را زیر قیمت به دلالت و واسطه‌ها بفروشیم.

● بازار برنج فرنگی داغ تر شده

در آستانه فصل برداشت، بازار برنج هندی و پاکستانی در مازندران که قطب تولید برنج کشور لقب گرفته است نیز داغ‌تر شده و از کیلویی ۲۵ هزار ریال تا ۱۰۰ هزار ریال به فروش می‌رسد و این در حالی است که برنج‌های مرغوب و پرمحصول آن‌گونه که باید رشد قیمت ندارد.

سالانه یک میلیون و ۴۰۰ هزار تن برنج در مازندران تولید می‌شود که حدود ۴۲ درصد نیاز کشور را تأمین می‌کند و این وضعیت در حالی است که کشور سالانه به سه میلیون و ۲۰۰ هزار تن برنج نیاز دارد و یک میلیون تن آن از طریق واردات تأمین می‌شود.

● نگرانی کشاورزان از لغو ممنوعیت واردات

لغو ممنوعیت واردات برنج در فصل برداشت، نگرانی شالی کاران شمال را فرزون‌تر کرده است و متأسفانه در سال جاری کارگروه تنظیم بازار طی مصوبه‌ای واردات برنج را در فصل برداشت آزاد

علی اکبری درباره جزئیات سه نامه کمیسیون کشاورزی به رئیس‌جمهور، معاون اجرایی وی و وزیر جهاد کشاورزی درباره وضعیت بازار محصولات کشاورزی و دامی اظهار داشت: در نامه‌ای که به آقای روحانی نوشته‌ایم، نسبت به واردات برنج در فصل برداشت این محصول تذکر داده شده است.

وی افزود: اخیراً ستاد تنظیم بازار ممنوعیت واردات برنج را لغو کرده که به همین دلیل، در نامه‌ای به رئیس‌جمهور تذکر داده‌ایم که با توجه به قرار داشتن در فصل برداشت محصول برنج داخل و اینکه میزان تولید داخل هنوز به‌طور کامل برآورد نشده و نمی‌توان فعلاً کمبود بازار را پیش‌بینی کرد، لذا الان زمان مناسبی برای واردات نیست.

● واردات برنج خارجی به صلاح نیست و توزیع آن توهین به برنج باکیفیت استان است

در عین حال دلاور حیدرپور رئیس سازمان جهاد کشاورزی مازندران نیز به توزیع برنج خارجی در استان واکنش نشان داد و گفت: مازندران مهد تولید برنج است و سالانه ۴۰ درصد برنج کشور از سوی این استان تأمین می‌شود لذا واردات برنج خارجی به صلاح نیست و توزیع آن توهین به برنج باکیفیت استان است.

وی افزود: توزیع برنج خارجی به دلیل اینکه بحث روانی در جامعه ایجاد می‌کند قابل‌پذیرش نیست و با توجه به اینکه فصل برداشت برنج است شوک ناخواسته‌ای را به کشاورزان وارد می‌کند.

حیدرپور با بیان اینکه کشاورزان مازندرانی، کار برداشت شالی از ۶۶۰ هکتار از زمین‌های زراعی استان را تاکنون انجام دادند افزود: امسال در ۲۱۳ هزار و ۵۲۵ هکتار زمین‌های زراعی مازندران برنج کشت شد و پیش‌بینی می‌شود از این میزان با احتساب کشت دوم و رتون، یک میلیون و ۳۰۰ تا یک میلیون و ۴۰۰ هزار تن شلتوک برداشت شود.

به گفته معاون وزیر جهاد کشاورزی وسعت شالیزارهای کشور ۶۷۰ هزار هکتار است که محور تولید برنج کشور، استان‌های گیلان و مازندران هستند و ۱۵ هزار هکتار نیز در چشم‌انداز استان گلستان پیش‌بینی شده است.

دو استان مازندران و گیلان به دلیل شرایط آب و هوایی می‌توانند به‌عنوان مهم‌ترین مرکز توریسم در کشور مطرح شود که این امر به تدریج سبب تغییر کاربری، ساخت ویلا، کارگاه و مراکز توریستی می‌شود، لذا برای برون‌رفت از این خطر جدی باید درآمد اقتصادی کشاورزان را افزایش دهیم و ضمن جلوگیری از واردات برنج به اقتصاد کشاورزی توجه اساسی شود.

کرد که این مصوبه باعث افزایش واردات برنج در بازار و موجب برهم زدن تعادل عرضه و تقاضا در بازار برنج داخل می‌شود. علی محمد شاعری سخنگوی کمیسیون کشاورزی مجلس شورای اسلامی در گفتگو با خبرنگار مهر، این مصوبه را اقدامی نسنجیده در سال اقتصاد مقاومتی عنوان کرد و گفت: لغو ممنوعیت واردات برنج در فصل برداشت این محصول برخلاف حمایت از تولید داخل و ایجاد اشتغال است که ضربه جدی به کشاورزان برنج‌کار وارد می‌کند.

وی با بیان اینکه واردات بی‌رویه برنج باعث کاهش تقاضای برنج باکیفیت داخلی و کاهش قیمت این محصول می‌شود، افزود: از بین رفتن انگیزه کشاورزان برای دستیابی به اهداف خوداتکایی تولیدات داخل از نتایج این اقدام غیر کارشناسی است.

نماینده مردم بهشهر، نکا و گلوگاه در مجلس شورای اسلامی ادامه داد: به نظر می‌رسد این تصمیم با دخالت دلالتان واردکنندگان گرفته شده و هیچ توجیهی برای این تصمیم وجود ندارد.

وی با اشاره به پیش‌بینی تولید دو میلیون و ۳۰۰ هزار تنی برنج داخلی گفت: در حالی که برنج باکیفیت داخلی دارای استانداردهای سلامت محصول است چه دلیلی برای ورود برنج از سایر کشورها وجود دارد و نیازی به واردات در این برهه زمانی نیست که کشاورزان در حال برداشت محصول خود هستند.

به تأکید صاحب‌نظران، حمایت از تولیدات داخلی می‌تواند گام جدی برای ایجاد انگیزه کشاورزان در راستای تولید باشد و افرادی که این تصمیم را گرفتند و در مسیر واردات کالای خارجی گام برداشتند در اصل مخالف سیاست‌های ابلاغی اقتصاد مقاومتی حرکت کرده‌اند.

به باور آنان، با توجه به نیاز واردات ۶۰۰ تا ۷۰۰ هزار تنی برنج به کشور، بعد از فصل برداشت برنج می‌توان این مقدار واردات را با توجه به نیاز داخل و بر اساس قوانین و مقررات انجام داد تا باعث تعادل عرضه و تقاضا شود.

توقف واردات برنج تا زمان برداشت و توزیع برنج داخلی خواسته بسیاری از مسئولان استان‌های شمالی از جمله مازندران است و از دولت انتظار دارند نسبت به خرید تضمینی برنج اقدام کرده و در فصل برداشت، از واردات برنج خارجی به کشور جلوگیری کند.

● نامه به رئیس‌جمهور

در این رابطه رئیس کمیسیون کشاورزی مجلس، از ارسال سه نامه این کمیسیون به رئیس‌جمهور، وزیر جهاد کشاورزی و معاون اجرایی رئیس‌جمهور و تذکر درباره تنظیم بازار خبر داد.

فساد در فروش نماد ضد استعماری کرمانشاه / پالایشگاه متری ۲۰۰ هزار تومن

روند رسیدگی به واگذاری پرابهام دومین پالایشگاه قدیمی ایران با عزل مدیرعامل منصوب خریداران جدید و عدم تمکین وی به ترک این پست وارد فاز تازه ای شده است.

مسلم معین

واگذاری پرابهام پالایشگاه کرمانشاه به بخش خصوصی شاید یکی از تلخ ترین خبرهای سال گذشته برای استان کرمانشاه و کشور باشد که دامنه حواشی آن همچنان ادامه دارد.

دومین پالایشگاه قدیمی کشور با سابقه ای حدود یکصد سال برای مردم کرمانشاه فقط یک بنگاه اقتصادی و تولیدی و یا یکی از ظرفیت های انگشت شمار اشتغال برای بیکار ترین استان کشور نیست. این پالایشگاه یکی از نخستین بنگاه های نفتی ایران است که پس از ملی شدن صنعت نفت سردر آن طی مراسمی از نشانه های استعمار نفتی انگلستان پاکسازی شد.

این نماد ضد استعماری ایران اما به گفته نمایندگان مجلس سال گذشته به بهایی اندک به افراد واگذار شد.

● واگذاری پالایشگاه فقط متری ۲۰۰ هزار تومان

نماینده مردم اسلام آباد غرب و دالاهو در این رابطه گفت: با یک حساب سر انگشتی دولت پالایشگاه کرمانشاه را متری ۲۰۰ هزار تومان فروخته است!

حشمت الله فلاحت پیشه گفت: حتی اگر از تمام زیرساختها و ماشین آلات و مخازن حاوی طلای سفید پالایشگاه چشم پوشی کنیم تنها زمین این مجموعه که در مرکز شهر قرار دارد بیش از اینها می آزد.

● واگذاری پالایشگاه کرمانشاه خلاف مصوبه سفر رهبری است

در عین حال عضو کمیسیون انرژی مجلس شورای اسلامی نیز در این رابطه به مهر گفت: اصل واگذاری پالایشگاه محل اشکال است. اعلام کردند پالایشگاه زبان ده است اما واقعیت این است پالایشگاه آبادان با ۲۷۰۰ میلیارد تومان زبان واگذار نمی شود اما این پالایشگاه که تا سال ۹۳ سود ده بوده به یک باره با اعلام ۵۰۰ میلیارد تومان ضرر واگذار می شود. کارشناسی رفته و یکی از انبارهای پالایشگاه کرمانشاه با چند هزار قلم جنس را تنها ۵۰۰ تومان قیمت زده است

احمد صفری گفت: کارشناسی رفته و یکی از انبارهای پالایشگاه با چند هزار قلم جنس را تنها ۵۰۰ تک تومان قیمت زده است. آیا دادگستری نباید به این موارد ویژه رسیدگی کند؟
نماینده مردم کرمانشاه در مجلس ادامه داد: مصوبه سفر رهبری است که پالایشگاه کرمانشاه پس از راه اندازی پالایشگاه آناهیتا به آنجا ملحق شود. این زیر سوال بردن مصوبه نیست؟ چه می ماند برای الحاق؟
وی گفت: پالایشگاه آناهیتا را راه نینداختند که هیچ، پالایشگاه کرمانشاه نیز واگذار شد!

● قانونی دانستن واگذاری توسط مدیران استانی و آغاز تحولات

پس از بالا گرفتن جدل بر سر واگذاری پالایشگاه کرمانشاه با قیمت های نازل، استاندار

این پروژه از واگذاری خارج شده است اما متاسفانه آقای زنگنه به آن عمل نکرده اند.

● مدیران استان با خریداران پالایشگاه همکاری می کنند

نماینده مردم کرمانشاه در خانه ملت به مهر گفت: فساد در واگذاری پالایشگاه کرمانشاه روشن است و متاسفانه برخی مدیران ارشد استان با خریداران همراهی می کنند. عبدالرضا مصری گفت: واگذاری پالایشگاه کرمانشاه خلاف قانون است چون مصوبه دولت برای خارج شدن از واگذاری را دارد اما دولت مصوبه خودش را نقض کرده است.

مصری ادامه داد: مگر می شود پالایشگاهی که یکبار با قیمت هزار و هشتصد میلیارد تومان برای واگذاری به بانکها قیمت گذاری شده به یکباره به صد و هشتاد میلیارد تومان به چند نفر فروخته شود؟

این نماینده مجلس ادامه داد: قیمت هر سهم پالایشگاه ۲۲ هزار و پانصد تومان برای واگذاری قبلی اعلام شده بود اما اکنون هر سهم را عملاً ۲ هزار و پانصد تومان فروختند. این تاراج بیت المال است.

● مدیرعامل جدید عزل شده ولی کنار نمی رود!

عضو کمیسیون برنامه و بودجه و محاسبات مجلس گفت: وزارت نفت و آقای کاظمی معاون وزیر به ما اعلام کرده است که مدیرعامل منصوب شده (از طیف خریدارها) یک هفته است که برکنار شده اما تمکین نمی کند و دست از مداخله در عزل و نصب ها و امورات مالی بر نمی دارد. مصری تصریح کرد: این روند غیر قانونی باید متوقف شود ولی متاسفانه برخی اهرم ها مستقیماً با مدیران دولت در استان برای ادامه روند فعلی همراه هستند.

● ضرورت ورود جدی تر مدعی العموم

مردم کرمانشاه تقریباً در تمام سفرهای مقامات کشور به استان از دولتی گرفته تا سفرهای تبلیغاتی کاندیداهای ریاست جمهوری به هر شکلی که شده از شعار تا دست نوشته، اعتراض خود به روند واگذاری پالایشگاه کرمانشاه را اعلام کردند.

با این حساب این مطالبه عمومی وجود دارد که مدعی العموم به عنوان مدافع حقوق عمومی مردم کرمانشاه برای حراست از مجموعه ای که در صورت تعطیلی ۲ هزار کرمانشاهی را بیکار می کند، وارد عمل شود.

کرمانشاه طی اظهاراتی تمامی روند واگذاری پالایشگاه را قانونی اعلام کرد.

مدیرعامل قدیمی پالایشگاه جای خود را به مدیریت عامل خریداران جدید داد و تغییرات و جابه جایی پرسنل پالایشگاه و روند تغییرات پرسنل پالایشگاه به استوار مدیران جدید

اعتراضات میدانی پرسنل پالایشگاه به اعتراض به محوطه این مجموعه را به صحنه تحسن و اعتراض به واگذاری بدل کرد تا اینکه وزیر نفت نیز در واکنشی لفظی مخالفت خود را با اقدام دولت در واگذاری پالایشگاه کرمانشاه اعلام کرد.

زنگنه در خصوص واگذاری پالایشگاه نفت کرمانشاه هم بیان کرد: بنده در خصوص واگذاری پالایشگاه کرمانشاه نامهای به مسئولان مربوطه می نویسم، چرا که با این نوع واگذاری و سیستم برخورد مخالف هستم.

وزیر نفت، خاطر نشان کرد: بنده مخالف واگذاری نیستم، اما این نوع برخورد منجر به تعطیلی پالایشگاه می شود و وزارت نفت با تعطیلی پالایشگاه مخالف است.

● وزیر نفت به مصوبه دولت عمل نمی کند!

علی رغم مخالفت لفظی وزیر نفت با واگذاری پالایشگاه اما عضو کمیسیون انرژی مجلس معتقد است زنگنه به مصوبه دولت و حرف خود عمل نمی کند.

احمد صفری گفت: طبق مصوبه خود دولت این پروژه و زمین های آن به هیچ عنوان قابل واگذاری نیست و واگذاری آن تخلف محسوب می شود.

وی افزود: طبق مصوبه دولت و ابلاغ معاون اول رئیس جمهور

قاچاقچیان به زنبور عسل هم رحم نکرند / ملکه های همدان در معرض تهدید

در حالی همدان در زمینه پرورش ملکه زنبور عسل به خود کفایی رسیده و در مسیر صادرات این بخش قدم برمی دارد که قاچاق ملکه توسط برخی افراد سودجو، این حرفه را تهدید می کند.

بهروز فارد
دانشمند

زنبور عسل جزو قدیمی ترین ساکنان زمین است و پیش از آنکه انسان موجودیت خود را در زمین تثبیت کند وجود داشته اما اکثر مردم از زنبور عسل فقط تولید عسل آن را می دانند در صورتی که تولید عسل فقط یکی از فایده های این حشره مفید است و موم، بره موم، ژله زهر، ژله رویال و دیگر محصولات کندو دارای خواص غذایی و دارویی بسیار مهم و ارزشمندی است.

عسل از نخستین غذاهای بشر است و علم پزشکی نیز ثابت کرده که این ماده طبیعی با داشتن ۱۵ نوع قند، خواص درمانی فراوانی دارد.

در کشورهای همچون برزیل، روسیه، چین، آرژانتین، سوئیس، آلمان، استرالیا و نیوزیلند که مهم ترین کشورهای تولید کننده عسل در جهان هستند حداقل ۱۵۰ فرآورده غذایی از قبیل شکلات عسل، عسل کریمتال، یک عسل، ماست عسل، شیر عسل، گرده عسل، ژله عسل و سالاد میوه با عسل تولید می شود و این در حالی است که عسل زنبورداران نپاوندی بدون فرآوری و به صورت فله، راهی بازار می شود.

● زنبورداری شغلی سخت و پر مشقت است

یک زنبوردار نپاوندی که چندی است وارد این حرفه شده در همین خصوص بایان اینکه زنبورداری شغلی سخت و پر مشقت است و زنبورداران تلاشگر و فعال با کمترین توقع و امکانات سعی در شیرین کردن کام مردم به نحو احسن دارند، گفت: ۴ ساله است در حرفه زنبورداری مشغول به کار هستم.

منصور ظفری افزود: سال ۹۳ با دریافت تسهیلات اقتصاد مقاومتی در قالب وام ۱۵ میلیون تومانی از بسیج سازندگی به تولید عسل روی آوردم و مهم ترین دلیل انتخاب این پیشه و فعالیت، فعال بودن اعضای دیگر خانواده همچون برادرانم در این حرفه بود.

ظفری بایان اینکه ۵۰ کندوی عسل دارد، عنوان کرد: برداشت تابستانه عسل که بهترین نوع عسل نیز مربوط به این فصل است از اوایل مردادماه آغاز و تا اوایل شهریورماه ادامه دارد، اما برخی زنبورداران در فصل بهار عسل خود را برداشت می کنند که عسل های این فصل اندکی رقیق است.

این زنبوردار ۵۶ ساله با اشاره به اینکه سالانه یک بار اقدام به برداشت عسل می کند، عنوان کرد: سالیانه نزدیک به ۵۰۰ کیلو عسل برداشت می کنیم و عسل برداشتی از هر کندوی عسل حدود ۱۰ کیلو است که مقدار زیادی از آن را برای تغذیه زنبورهای عسل در زمستان نگه می داریم و مابقی را باقیمت هر کیلو ۲۵ هزار تومان به صورت محلی به فروش می رسانیم.

وی گفت: مقدار درآمد حاصل از فروش محلی عسل به سختی کفاف زندگی را می دهد که اگر دولت و مسئولین به داد زنبورداران برسد و زمینه صادرات عسل این شهرستان حتی به صورت تضمینی به استان ها و کشورهای دیگر را فراهم آورند می تواند وضعیت کنونی زنبورداران را بهبود بخشد.

ظفری بایان اینکه عوامل مختلفی در افزایش تولید عسل از کندو مؤثر است، افزود: مناسب بودن شرایط آب و هوا و نژاد ملکه می تواند در این امر مهم باشد.

فصل زمستان و پاییز یکی دیگر از مواردی است که باعث کاهش کلنی های زنبور می شود.

وی یادآور شد: شهرستان نپاوند به عنوان یکی از مناطق مستعد استان همدان در تولید عسل در فصل گرما پذیرای شمار بسیاری از کندوی عسل زنبورداران بومی و حتی کندوهای عسل مهمان از استان های مختلف کشور است به گونه ای که سالانه حدود ۴۰ هزار کندو به این شهرستان مهاجرت می شود.

مدیرعامل اتحادیه زنبورداران استان همدان ادامه داد: استان همدان رتبه نهم تولید عسل کشور را داراست اما از آنجا که میزان عسل تولیدی در این استان به مصرف داخل می رسد لذا صادرات عسل از این استان صورت نمی گیرد.

● همدان در پرورش ملکه زنبور از استان های مطرح کشور است

وی با اشاره به اینکه استان همدان در پرورش ملکه زنبور از استان های مطرح کشور است، گفت: متأسفانه برخی افراد در راستای منافع شخصی خود اقدام به قاچاق ملکه می کنند که این خود باعث کاهش تولید عسل و کیفیت آن می شود چراکه ملکه های استان متناسب با آب و هوا و اقلیم همدان پرورش یافته اند و حضور جدی و پیگیرانه مسئولین ذی ربط در این حوزه اقدامی ضروری است.

قدرتی با تأکید بر اینکه در حال حاضر نبود صنایع بسته بندی استاندارد در کشور از مهم ترین مشکلات صادرات مواد خوراکی و محصولات کشاورزی محسوب می شود، اظهار داشت: عسل ایران در ترکیه بسته بندی می شود و به کشورهای دیگر صادر می شود و گاهی نیز مشاهده شده که عسل ایران بانام عسل ترکیه به فروش رسیده است.

● بسیاری از زنبورداران به دلیل تغییرات آب و هوایی به تولید عسل صنعتی روی آورده اند

مدیرعامل اتحادیه زنبورداران استان همدان بایان اینکه بسیاری از زنبورداران به دلیل تغییرات آب و هوایی به تولید عسل صنعتی روی آورده اند، افزود: در صورت مساعد بودن شرایط جامعه بسیاری از مشاغل می تواند سودآور و مفید باشد که زنبورداری نیز از این قاعده مستثنا نیست اما در صورت بحرانی بودن وضعیت بی شک هیچ حرفه ای پاسخگوی نیازهای انسان نخواهد بود.

خشک سالی، گردوغبار، سرما و گرمای زیاد، آفات و بیماری های داخل کندو و استفاده از سموم برای گیاهان از جمله مشکلات تولید عسل و پرورش زنبور عسل است وی گفت: خشک سالی، گردوغبار، سرما و گرمای زیاد، آفات و بیماری های داخل کندو و استفاده از سموم برای گیاهان از جمله مشکلات تولید عسل و پرورش زنبور عسل است.

ظفری بایان اینکه قدم گذاشتن در حرفه زنبورداری ریسک است، عنوان کرد: گرانی داروها، حمل و نقل و لوازم زنبورداری، لزوم اقامت در بیابان و شرایط نامناسب جوی و مواجه شدن با انواع حیوانات وحشی و خطرات این مسیر و حتی هزینه های هنگفت برای اسکان در منطقه مورد نظر از سختی این شغل است.

وی یادآور شد: صنعت زنبورداری، فرصتی برای تحقق بخشیدن به شعار سال در بخش اقتصاد مقاومتی است لذا در این راستا با این حرفه برای ۳ نفر به صورت مستقیم اشتغال ایجاد شده که اگر این حرفه توسعه یابد بی شک اشتغال زایی در آن نیز افزایش می یابد.

ظفری توصیه های نیز به علاقه مندان این حرفه داشت و بایان اینکه باید به زنبورداری به عنوان شغل دوم پرداخته شود چراکه زنبور عسل و تولیدات آن به شدت وابسته به شرایط محیطی است، گفت: هر چند زنبور عسل زیان ده نیست اما نمی توان حساب دقیقی از درآمد سال این شغل داشت که البته ارائه یارانه و وام های کم بهره در این زمینه نیز می تواند به رشد و بقای این رشته مهم کمک فراوانی کند.

مدیرعامل اتحادیه زنبورداران استان همدان نیز در همین زمینه گفت: در حال حاضر حدود ۶ میلیون کندو در سطح کشور وجود دارد که ۲۰۰ هزار کندوی آن مربوط به استان همدان است. عبدالحمید قدرتی بایان اینکه از هر کندو حدود ۵ کیلو عسل بهره برداری می شود و این در حالی است که در سال های دور از هر کندو ۲۰ کیلو عسل قابل برداشت بود، گفت: میزان تولید عسل گشنیز در استان همدان بالا است.

وی اضافه کرد: از سال ۷۶ تاکنون به دلیل تغییرات آب و هوایی، کاهش بارندگی های فصلی و خشک سالی های چندساله شاهد کاهش میزان عسل طبیعی استان همدان بوده ایم. قدرتی عنوان کرد: در کنار خشک سالی، گرد غبار به عنوان یک عامل مهم باعث کاهش تولید عسل و افزایش تلفات زنبورها می شود که این آفات و بیماری های زنبور عسل در

معاون بهبود تولیدات دامی جهاد کشاورزی استان همدان ادامه داد: باوجود تلاش و زحمات فراوان زنبورداران جهت دست یافتن به عسل طبیعی، وجود عسل‌های تقلبی در بازار آن هم باقیمت پایین مانعی محکم در برابر معادلات زنبورداران است که در این میان برای رفع این معضل نظارت و رسیدگی دستگاه‌های غذا و دارو و اداره استاندارد امری جدی است.

نظر پور عنوان کرد: گردوغبار یکی دیگر از مشکلاتی است که زنبورداران با آن دسته و پنجه نرم می‌کنند اما خوشبختانه طی دو سال گذشته این بحران خسارت چندانی به بار نیاورده است.

وی گفت: به هراندازه که گردوغبار در هوا افزایش یابد میزان تولید عسل افت و تلفات افزایش می‌یابد و امسال نیز اگر وضعیت جوی مناسب باشد تولید عسل خوب خواهد بود. همدان یکی از استان‌های مطرح در تولید ملکه و تلقیح مصنوعی زنبور عسل در سطح کشور است.

وی بایبان اینکه استان همدان یکی از استان‌های مطرح در تولید ملکه و تلقیح مصنوعی زنبور عسل در سطح کشور است، افزود: نوع نژاد ملکه یکی از عوامل مهم و مؤثر در تغییرات جمعیت کندو و میزان تولید عسل است.

وی بایبان اینکه نژاد قالب در استان همدان ملکه‌های بومی است اما نژاد کارنیکان نیز به‌عنوان یک نژاد بومی شده از سالیان قبل در سطح کندوهای استان استفاده می‌شود، گفت: استان همدان در حوزه پرورش ملکه به خودکفایی دست یافته است.

● همدان به استان‌های دیگر ملکه صادر می‌کند

نظر پور با تأکید باینکه ۳ مرکز پرورش ملکه در استان همدان وجود دارد که ۲ مرکز در شهر همدان و یک مرکز در شهرستان فامنین قرار دارد، گفت: این استان در حال حاضر به‌عنوان یک استان مطرح در کشور به استان‌های دیگر ملکه صادر می‌کند.

نظر پور عنوان کرد: باوجود توانمندی‌های موجود در استان همدان متأسفانه شاهد قاچاق ملکه توسط برخی افراد سودجو هستیم که ادارات و دستگاه‌های متولی باید به این امر مهم رسیدگی کنند.

وی یادآور شد: زنبورداری حرفه‌ای و نیاز به سرمایه‌گذاری هنگفت و یک محل ثابت ندارد لذا می‌توان گفت که زنبورداری حرفه‌ای خوب است که در حال حاضر ۲۳۰۰ زنبوردار در این حرفه مشغول به فعالیت هستند که همراهی ۲ شخص دیگر با این رقم می‌تواند میزان اشتغال‌زایی را در سطح استان بالا ببرد.

نظر پور اظهار کرد: کیفیت عسل هر استان و منطقه‌ای متناسب با شرایط آب و هوایی آن منطقه و نوع و میزان گل‌هایی است که در آنجا وجود دارد و استان همدان با آب‌وهوای کوهستانی و مناطق پوشیده از گل و گیاه عسل باکیفیتی تولید می‌کند که این ادعا را می‌توان با کسب رتبه ۹ این استان در سطح کشور اثبات کرد.

وی بایبان اینکه عسل قبل از اینکه یک غذا باشد داروی شفابخشی است که قرآن و احادیث از آن به‌کرات یاد کرده‌اند، گفت: سرانه مصرف عسل در استان همدان با رقم ۹۵۰ گرم در سال در وضعیت رضایت بخشی قرار دارد چراکه سرانه مصرف این محصول در دنیا ۲۵۰ گرم است اما نباید فراموش کرد که این رقم در کشورهای توسعه‌یافته حدود ۳ کیلوگرم در سال است که امیدواریم روزی این استان بتواند به این رقم دست یابد.

بر اساس آنچه عنوان شد استان همدان در زمینه تولید عسل به جایگاه درخور توجهی دست‌یافته اما در این میان سرآمد بودن این استان در پرورش ملکه زنبور عسل و حتی قدم گذاشتن در مسیر صادرات ملکه، ظرفیتی است که نباید اجازه داد با قاچاق ملکه، رفته‌رفته این امتیاز نیز از دست برود.

شهریور سال ۹۵، دو هزار و ۳۰۰ زنبوردار در استان وجود دارد و حدود ۲۰۳ هزار کلنی زنبور موجود است.

وی بایبان اینکه شهرستان ملایر رتبه نخست تعداد کندو و تولید عسل استان همدان را دارا است شهرستان رزن نیز در مقام اول تعداد زنبورداران استان است، گفت: میزان تولید عسل در سال گذشته در استان همدان یک هزار و ۹۶۰ تن بوده است که نسبت به سال ۹۴، ۱۵ درصد افزایش داشته است.

وی بایبان اینکه میانگین کلنی هر کندو ۹۱ عدد است که نسبت به سال قبل خود ۱۱ درصد رشد داشته است، گفت: سرانه تولید عسل در استان یک کیلو و ۱۰۰ گرم است.

وی بایبان اینکه تعداد زنبورداران استان همدان در سال گذشته نیز نسبت به سال ۹۴، ۶ درصد رشد داشته است از برآورد برداشت ۲۰۰۰ تن عسل در سال جاری خبر داد و گفت: استان همدان از نظر تعداد زنبوردار در سطح کشور حائز رتبه ۱۴، از نظر تعداد کندو در مقام ۱۱ و در تولید عسل در کشور رتبه ۹ را دارد.

وی گفت: با توجه به آب‌وهوای مساعد و مناسب و تعداد اندک روزهای گردوغباری در این استان طی سال جاری پیش‌بینی می‌شود مقدار عسل تولیدی استان در سال جاری همانند سال قبل باشد.

وی گفت: در چند سال اخیر تسهیلات خوبی برای توسعه صنعت زنبورداری در استان همدان ارائه شده به‌طوری‌که سال گذشته این رقم حدود ۱۰ میلیارد تومان بوده و در سال جاری نیز حمایت‌های خوبی از سوی جهاد کشاورزی از زنبورداران به‌عمل آمده اما مهم‌ترین عوامل بازدارنده در این حوزه، تحریم‌ها و رکودهای اقتصادی است.

قدرتی بایبان اینکه اسداباد، ملایر، نهاوند و همدان از شهرستان‌های برتر تولید عسل در استان همدان هستند، ادامه داد: میزان تولید عسل طبیعی یا عسل گیاهان دارویی پایین است و مصرف آن نیز در حد پایینی است اما این نوع عسل دارای قیمت بالایی است اما عسل صنعتی از قیمت و کیفیت پایینی برخوردار است.

معاون بهبود تولیدات دامی جهاد کشاورزی همدان نیز اظهار داشت: زنبورداری یک فعالیت سبز بدون آلودگی است و می‌توان گفت که مکمل طبیعت است.

محمد نظر پور افزود: برخلاف دیدگاه بیشتر مردم نسبت به زنبورداری و زنبور عسل که تنها به تولید عسل و موم می‌اندیشند گرده‌افشانی این خلقت زیبای خداوند، خدمت اصلی او به حفظ محیط‌زیست و طبیعت است. نظر پور اضافه کرد: پس از آخرین سرشماری انجام‌شده در

مجتمع های پتروشیمی در گیلان؛ شاید وقتی دیگر

ماتده اسفندمزر

دو مجتمع پتروشیمی گیلان با وجود دریافت مصوبات دولتی در یک دهه گذشته، هنوز چشم انتظار ورود سرمایه گذاران هستند.

صنعت پتروشیمی از اشتغالزاترین صنایع محسوب می شود و بنا بر اعلام شرکت ملی صنایع پتروشیمی، هم اکنون ۵۳ مجتمع در ایران مشغول فعالیت هستند که هر چند بیشترین مجتمع های پتروشیمی در جنوب کشور قرار دارند اما به نظر می رسد شمال ایران نیز به دلیل دسترسی به دریای خزر می تواند فضایی قابل توجه برای ایجاد مجتمع های پتروشیمی باشد.

وعده ایجاد مجتمع صنایع پتروشیمی در استان گیلان از دهه ۸۰ مطرح شد. هر چند تاکنون این وعده که می تواند کمک شایانی به سطح درآمد گیلانیان و همبندطور رفع مشکل بیکاری این استان ایفا کند هنوز تحقق نیافته است اما ایجاد نخستین واحد پتروشیمی گیلان در دولت های پیش از دولت یازدهم برای شهرستان رودبار مصوب شد که تاکنون این مصوبه به نتیجه نهایی نرسیده است.

از سوی دیگر، در سفر معاون اول رئیس جمهور به گیلان که در اوایل ماه جاری صورت گرفت وزیر نفت در شورای اداری استان، به نمایندگان گیلان در مجلس وعده داد که در صورت جذب سرمایه گذار خصوصی در استان، وزارت نفت حمایت های لازم برای تحقق وعده ایجاد مجتمع پتروشیمی در گیلان را انجام می دهد.

هر چند حسن روحانی رئیس جمهور در سفر فروردین ماه ۹۴ خود به گیلان گفته بود که بهره برداری از سایت نفتی رودسر در دستور کار دولت یازدهم قرار ندارد اما این نخستین بار نبود که بیژن زنگنه نسبت به ایجاد مجتمع پتروشیمی در استان های شمالی به ویژه گیلان صحبت می کرد.

وی در اسفندماه سال گذشته نیز در سفر به گیلان، رودسر را یکی از نقاطی دانست که می تواند میزبان واحدهای پتروشیمی باشد. (اقدامات نخست برای ایجاد زیرساخت های لازم برای سایت نفتی سردار جنگل رودسر در دولت دهم کلید خورد) وزیر نفت در سفر فوق تاکید کرد که یک واحد پتروشیمی یک میلیارد دلاری، اشتغالزایی بر خیزد و اگر ۲۵ درصد کار در استان با جذب سرمایه گذار اتفاق بیفتد با فاینانس و کمک دولت می توان بقیه کار را پیش برد.

اما گیلان تا چه حد آمادگی جذب سرمایه گذاری با رقم های بالا از جمله یک میلیارد دلار را دارد؟ هر چند در برنامه اول و دوم توسعه، گیلان نصیبی از حوزه صنعت نبرد و استانی کشاورزی شناخته شد اما طی چند سال اخیر در این حوزه وارد شده است.

با این همه هم اکنون بیش از یک هزار طرح نیمه تمام در حوزه صنعت گیلان وجود دارد که بیش از نیمی از آن ها، از پیشرفت فیزیکی ۴۰ درصدی برخوردارند. در کنار این، رتبه گیلان در حوزه صنعت، سیزدهم است اما آیا استانی مثل گیلان با وجود چنین آمار می تواند برای سرمایه گذاری های بزرگ میزبان مناسبی باشد و آیا می توان نسبت به ثمر رسیدن واحدهای پتروشیمی (چه در رودبار و چه در رودسر) فارغ از کم میلی سرمایه گذاران بر روی پروژه های صنعتی نیمه تمام استان، امیدوار بود؟

● گیلان؛ رتبه چهارم کشور در حجم سرمایه گذاری

کارشناس حوزه سرمایه گذاری در این باره معتقد است که گیلانی ها در نقاط مختلف دنیا و کشور از بزرگترین سرمایه گذاران هستند. محمود علی آبادی اظهار می کند: آمار می که بورس اوراق مشارکت منتشر می کند نشان می دهد که استان گیلان یکی از مطرح ترین استان هایی است

که در معاملات بورس مشارکت دارد و به عبارت بهتر رتبه گیلان در بین استان های کشور از لحاظ حجم سرمایه گذاری، چهارم است. به گفته وی، این موضوع نشان می دهد حجم زیادی از اهالی گیلان منابع مالی شان را در بورس سرمایه گذاری می کنند و برای مشارکت در پروژه های سرمایه گذاری، علاقمند هستند. علی آبادی می افزاید: از سوی دیگر، سطح ثروت اهالی گیلان نسبت به بسیاری از استان های دیگر بالاست و گیلانی ها با داشتن گرانترین املاک نسبت به سایر هموطنان شان از دارایی و سرمایه قابل توجهی برخوردارند. اما به عقیده این کارشناس حوزه اقتصادی، با وجود چنین مزایایی، یک مشکل برای ورود سرمایه گذاران گیلانی در پروژه های بزرگ از جمله ایجاد مجتمع پتروشیمی وجود دارد و آن مشکل، نبود ابزارهای جمع سرمایه هاست.

● استان پیگیر اجرا شدن دو واحد پتروشیمی است

و توضیح می دهد: با وجود سهم بزرگ گیلانی ها در بورس اوراق مشارکت که از حضور ۱۲۰-۱۳۰ شرکت سرمایه گذاری هلدینگ برخوردار است، تنها یک شرکت سرمایه گذاری هلدینگ گیلانی در میان این شرکت ها فعال است که آن هم تاکنون ثمر چندانی برای گیلان نداشته است. علی آبادی با بیان اینکه شرکت های سرمایه گذاری، ابزار تجهیز منابع مالی هستند می افزاید: اگر در استان، چنین شرکت هایی را تاسیس کنیم مطمئن می توانیم به جمع سرمایه دست یافت و مشکل سازماندهی موجود در بین سرمایه ها را رفع کرد.

به عقیده این کارشناس حوزه سرمایه گذاری، این یک نقص است که فرهنگ با هم کار کردن در قالب شرکت های سرمایه گذاری در گیلان نهادینه نشده است. وی ادامه می دهد: در صورت تشکیل شرکت های سرمایه گذاری برای پروژه های بزرگ لازم نیست که همه منابع مالی توسط مالکان تجهیز شود.

علی آبادی می گوید: اگر در قالب یک پروژه یک میلیارد دلاری، ۲۰۰-۳۰۰ میلیون دلار در داخل استان تامین کنیم می توانیم مابقی را از محل های دیگر همچون فاینانس یا بانک ها و یا جذب سرمایه گذاری خارجی مهیا کنیم. وی تاکید می کند: پتروشیمی صنعت بازارپسندی است و اگر زیرساخت های لازم را در استان مهیا کنیم مطمئن می توانیم با تامین ۲۰ تا ۳۰ درصد تامین منابع مالی در داخل استان، مابقی را از سایر منابع تامین کنیم.

استقبال یک شرکت هلدینگ آلمانی برای حضور در گیلان و سرمایه گذاری بر روی مجتمع پتروشیمی آن خبر می دهد. منصور مولائی پور در این باره می گوید: مقدمات حضور شرکت سرمایه گذاری هلدینگ آلمانی در گیلان انجام شده و منتظر سرمایه گذار مستقیم خارجی هستیم.

نائب رئیس مرکز خدمات سرمایه گذاری خارجی گیلان می افزاید: شرکت هلدینگ فوق، در جنوب ایران تجربه موفقی داشته و با رایزنی های انجام شده انتظار داریم که برای سرمایه گذاری بر روی حوزه پتروشیمی گیلان ورود کند. مولائی پور تاکید می کند: ورود سرمایه گذار خارجی برای حضور در پروژه پتروشیمی گیلان نتیجه تلاشی است که به وزیر نفت نیز انعکاس داده شده است.

اگرچه هنوز مشخص نیست که در نهایت مجتمع های پتروشیمی گیلان توسط سرمایه گذار داخلی به مرحله بهره برداری می رسد یا سرمایه گذار خارجی، معاون عمرانی استانداری گیلان بر پیگیری امور برای به نتیجه رسیدن هر دو پتروشیمی تاکید می کند. حجت شعبانپور می گوید: از زمانی که وزیر نفت به ایجاد مجتمع پتروشیمی در سایت نفتی رودسر ابراز تمایل کرد، مسئولان استانی به دنبال فراهم کردن زیرساخت های لازم در این منطقه هستند.

وی تصریح می کند: تاکنون در رودبار، زیرساخت های لازم همچون آب و زمین برای ایجاد واحد پتروشیمی مهیا شده و به دنبال سرمایه گذار برای اجرای این مجتمع هستیم. شعبان پور ادامه می دهد: از سوی دیگر ۲۷۵ هکتار زمین نیز در منطقه رودسر برای شرکت نفت خزر مهیا شده و برای ادامه تامین زمین برای سایت نفتی رودسر نیز در تلاش و پیگیری لازم هستیم.

معاون عمرانی استانداری گیلان می افزاید: مقدمات برای جذب سرمایه گذار برای حضور در گیلان برای هر دو مجتمع پتروشیمی رودبار و رودسر در دستور کار است و هر دو پروژه را توأمان پیگیری می کنیم تا در نهایت به نتیجه نهایی برسد.

به نظر می رسد ایجاد مجتمع های پتروشیمی که می تواند نقش مهمی در رفع بیکاری استان داشته باشند هنوز در حاله ای از ابهام قرار دارد. هر چند جذب سرمایه گذار داخلی یا خارجی برای مجتمع های پتروشیمی نخستین گام های خود را برداشته است اما هنوز تا مرحله محقق شدن این هدف غایی در گیلان فاصله ای فاحش باقی است.

● علاقه مندی سرمایه گذاران خارجی برای سرمایه گذاری در پتروشیمی گیلان

از سوی دیگر، مدیرکل امور اقتصادی و دارایی گیلان از

محصول خرما بر روی نخل ها خشکید /ورشکستگی کشاورزان شرق کرمان

افزایش بیش از حد دمای هوا و طوفان های مکرر شن در شرق استان کرمان قبل از ثمر دهی نخل ها، محصول خرمای نارس بر روی نخلستان ها را سوزاند و هزاران کشاورز را در آستانه ورشکستگی قرار دارد.

اسماء محمودی

در بازار وجود دارد و عدم برند سازی و بسته بندی محصول با مشکل مواجه هستیم و عمدتاً باید خرما را یک سال در سردخانه ها برای رسیدن ماه رمضان نگه داریم.

وی گفت: از مسئولان می خواهیم به داد مردم برسند چون نخلستان ها در معرض بیابان زایی هستند و باغ ها مملو از شن می شوند از سوی دیگر گرمای بیش از اندازه بر مشکلات افزوده و در کنار خرما سایر محصولات را نیز خراب کرده و آبی هم برای ادامه کار وجود ندارد.

این کشاورز گفت: هزینه ها بالا رفته و برای اینکه بتوانم نخلستان را سرپا نگه دارم متحمل هزینه های زیادی شدم و در نهایت هم درست زمانی که می خواستم حاصل زحمات را برداشت کنم با خشکیدگی و ریزش خوشه های خرما مواجه شدم.

فرماندار ریگان نیز اظهار داشت: گرمای بیش از حد هوا در ریگان مشکلات بسیاری ایجاد کرده است که می توان به گرما زدگی هزاران نفر در تابستان سال جاری اشاره کرد.

امین باقری گفت: در روستاهای دور افتاده بیشترین مشکل را در این زمینه داریم و بسیاری از منابع آبی خشکیده است. وی گفت: طوفان های شن نیز خسارات زیادی به کشاورزان زده است و در صورت ادامه این روند صنعت کشاورزی در شرق کرمان با چالش جدی مواجه می شود و این در حالیست که کشاورزی و دامداری مهمترین شغل مردم است.

وی تغییر اقلیم را حقیقتی انکار نشدنی دانست و افزود: ما باید تلاش کنیم با آموزش کشاورزان خسارت های کشاورزان را به حداقل برسانیم و خسارات های ایجاد شده را نیز جبران کنیم.

وی بیان کرد: دمای هوا امسال از همیشه بیشتر است و این باعث خشکیدگی و ریزش خوشه خرمای نخل های ما شده است.

کشاورزان محروم ریگان انتظار دارند با توجه به خسارات شدید نخلستان ها مسئولان برای حمایت از آن ها وارد عمل شوند از سوی دیگر این بیم وجود دارد که محصول شهرستان بم نیز با خشکیدگی شدید مواجه شود و باید هر چه زودتر در این خصوص چاره اندیشی کرد.

وی ادامه داد: در سال جاری گرما زودتر از سال های قبل شروع شده است و گرما نیز شدید است به طوری که دماسنج ماشین های کشاورزان دمای ۶۰ درجه را هم نشان می دهد اما هواشناسی در بهترین حالت دمای ۵۵ درجه را ثبت کرده است.

● درآمد کشاورزان به باد می رود

این کشاورز افزود: نخلها تنها منبع درآمد ما هستند و در صورتیکه محصول سال جاری از بین برود ما هیچ منبع درآمدی نخواهیم داشت.

وی افزود: محصول برخی باغ ها به صورت کلی از بین رفته است و در صورت ادامه این وضعیت مردم که یک سال در انتظار محصول بودند باید برای کسب درآمد ۱۲ ماه دیگر هم صبر کنند و در این مدت هیچ منبع درآمد پایدار دیگری ندارند.

مدیر جهاد کشاورزی شهرستان ریگان نیز اظهار داشت: متأسفانه شاهد خسارت به کشاورزان هستیم که می تواند به اقتصاد مردم صدمه بزند.

بامری با اشاره به خشکسالی شدید در شرق کرمان گفت: بارش باران در منطقه کم است و سطح رطوبت نیز کاهش یافته است به همین علت شاهد بروز مشکلاتی برای کشاورزان هستیم.

وی به بادهای ۱۲۰ روزه و طوفان شن و ریزگردها اشاره کرد و افزود: این مشکلات در کنار وزش بادهای گرم و شدید خسارت ها را تشدید کرده است.

بامری افزود: کارشناسان کشاورزی قبل از بروز این مشکل توصیه های لازم را انجام داده بودند اما برخی از کشاورزان توصیه ها را جدی نگرفتند و شاهد خسارات به نخلستان ها هستیم.

وی از کشاورزان خواست با توجه به خطر ریزش محصول با کارشناسان مشورت کنند و تدابیر لازم را در نظر بگیرند. علی یکی دیگر از کشاورزان منطقه است که به بیمه کشاورزی اشاره می کند و می گوید: در سال های قبل نیز نخلستان ها را بیمه کرده بودیم اما خسارت کشاورزان پرداخت نشد.

وی ادامه داد: متأسفانه در حالت عادی هم با دلال بازی که

استان کرمان نخستین سطح زیر کشت نخلستان ها را در کشور دارد و دومین تولید کننده این محصول در کشور نیز محسوب می شود، برخی از گونه های خرما از جمله خرمای مضافتی که در شرق کرمان به خصوص بم، ریگان، نرماشیر و فهرج تولید می شود مرغوب ترین خرمای تولیدی در کشور محسوب می شود که مشتریهای پر و پا قرصی در کشور و بازارهای بین المللی دارد.

تغییر اقلیم ناگهانی این روزهای استان کرمان به خصوص در شهرستانهای حاشیه ای کویر بسیاری از کشاورزان را با مشکل جدی مواجه کرده است. بسیاری از محصولات از جمله محصولات گلخانه ای، درختی و مزارع دچار خشکیدگی شده اند و هکتارهای نخلستان نیز در آتش سوخته است اما خرما که مقاوم ترین محصول در مقابل خرما است و در اوج گرمای مرداد ماه می رسد یک ماه مانده به برداشت بر روی نخل ها در حال سوختن است.

محصول نرسیده به دلیل شدت گرما و کاهش رطوبت دچار خسارت شده است، این در حالی است که هر سال پدیده خشکیدگی خوشه های خرما چند روز مانده به برداشت محصول موجب ریزش و خشکیدگی خوشه های خرما می شد اما امسال خرمای نارس در حال سوختن است.

گفته می شود بیشترین خساراتها در شهرستان ریگان روی داده است، گرمای هوای این روزهای ریگان به ۵۵ درجه سانتیگراد می رسد و بخش قابل توجهی از مردم این منطقه نیز کشاورز و نخل دارد هستند.

اقتصاد تک محصولی شرق استان کرمان بر پایه تولید خرما می چرخد اما مهمترین منبع درآمد مردم این منطقه هر روز بیشتر از گذشته آسیب می بیند.

ریزش و خشکیدگی محصول سال جاری هر روز بیشتر می شود و طبق گفته مردم محلی، این مناطق هنوز به روزهای اوج گرمای تابستان نرسیده اند.

محمد یکی از کشاورزان جنوب کرمان است که می گوید: طی سالهای اخیر مردم ریگان بارها با پدیده خشکیدگی خوشه های خرما مواجه می شوند اما متأسفانه امسال این وضعیت بدتر شده است.

ورود دلال ها به وصول مطالبات قطعه سازان / ده ها کارگر تعدیل شدند

مصطفی یآوری نسب

اخیرا تعدادی از تولیدکننده قطعات خودرو در شهرک صنعتی توس مشهد به دلیل عدم وصول مطالبات میلیاردی خود از شرکت های بزرگ خودرو سازی دست به تعدیل نیروی انسانی و کاهش خطوط تولید زده اند.

خودرو سازی یکی از صنایعی است که به دلیل اهمیت خود از جمله شاخص های توسعه یافتگی کشورها محسوب می شود. طی آخرین گزارشی که از جایگاه کشورمان در صنعت خودرو سازی دنیا موجود است، رتبه شانزدهم این صنعت متعلق به ایران است.

خودرو سازی یک صنعت استراتژیک در هر کشوری محسوب می شود، اما در سال های اخیر ورود بی رویه قطعات چینی، تولید داخلی را زیر سوال برده است. قطعات چینی به دلیل داشتن سود زیاد برای واردکنندگان، بر مشکلات صنعت دامن زده و تولید داخلی را با رکود مواجه کرده است.

از سوی دیگر عدم پرداخت مطالبات قطعه سازان توسط شرکت های بزرگ خودرو ساز که محصولات خود را به صورت پیش فروش به مشتریان عرضه می کنند و فشار بانک ها برای بازپرداخت تسهیلات، توان ادامه فعالیت از قطعه سازان را گرفته و این صنعت در آستان ورشکستگی قرار دارد.

تعدیل کارگران شرکت های قطعه سازی

اخیرا تعدادی از شرکت های تولیدکننده قطعات خودرو در شهرک صنعتی توس مشهد به دلیل عدم وصول مطالبات میلیاردی خود از شرکت های بزرگ خودرو سازی کشور توان ادامه فعالیت را از دست داده و دست به تعدیل نیروی انسانی و کاهش خطوط تولید خود زده اند.

از طرفی حقوق کارگران و رسیدگی به امورات کارخانه نیاز به پول دارد که این کارخانجات برای صرف هزینه های خود مجبور به اخذ وام های کلان شده اند تا از این طریق بتوانند به اصطلاح خود را سرپا نگاه دارند.

روی دیگر ماجرا وجود تعدادی کارچاق کن و دلال است که از این موقعیت سوء استفاده می کنند و برای مثال می گویند ما ۱۰ درصد طلب شما را برای خود بر می داریم و طلب شما را از شرکت مورد نظر وصول می کنیم.

به همین دلایل یکی از این کارخانجات قطعات خودرو مجبور به تعدیل بسیاری از کارگران خود شده، زیرا توان پرداخت حقوق آن ها را نداشته است و حتی بعضی کارگران چندین ماه است که نه تنها حقوق نگرفته اند بلکه پاداش و عیدی آنها نیز به دلیل مشکلات مالی پرداخت نشده است. کارخانه ای که در چند شیفت فعالیت می کرده است اکنون با همان تعداد کارگر چند روز یکبار فعال می شود و اگر به همین منوال پیش رود، تا چند روز دیگر باید شاهد تعطیلی رسمی کارخانه و تعدیل تمامی نیروها باشیم.

پرداخت های سایپا به قطعه سازان مناسب نیست

برای اطلاع و صحت تعطیلی برخی کارخانجات قطعات خودرو به سراغ یکی از اعضای هیئت مدیره انجمن خودرو و نیروی محرکه خراسان رضوی رفتیم.

محمد مهدی شکورزاده با بیان اینکه ممکن است بعضی کارخانجات قطعه سازی خودرو تعدیل نیرو داشته باشند اما تعطیلی این کارخانه ها تا به حال گزارش نشده است اظهار می کند: پرداخت های خودرو سازها از قبیل سایپا مناسب و به موقع نیست اما اینکه یک واحد صنعتی صرفا به خاطر

این مسئله تعطیل شده باشد نشنیده ام. وی با اشاره به ورود قطعات چینی به بازار می افزاید: سال های سال است که قطعات چینی به ایران وارد می شود ولی این قضیه نسبت به چند سال قبل در وضعیت بهتری به سر می برد و تولید داخلی را افزایش و ورود کالای چینی را کاهش داده ایم ولی اینطور نیست که ورود قطعات چینی صفر شده باشد.

عضو هیئت مدیره انجمن خودرو و نیروی محرکه خراسان رضوی با تاکید به اینکه عمده مشکل سایپا نقدینگی است نه واردات قطعات چینی تصریح می کند: در این خصوص باید با وزارت صنایع اعتباراتی را در نظر بگیرد یا بانک ها تسهیلات دهند تا سایپا خرید و فروشش را راحت کند، برای مثال اعتبار ریالی نمی دهند و اعتبار ارزی می دهند که این اعتبار ارزی را وزارت صنایع می دهد و وزارت صنایع هم در مواردی خرید خود را از چین به انجام می رساند.

وی ادامه می دهد: مشکلاتی که در حال حاضر گریبانگیر صنعت قطعه سازان خودرو است فقط به سایپا مربوط نمی شود بلکه نوع عملیاتی که در مجموع انجام می شود

دروازه های مملکت بر روی کالاهای چینی باز است

در ادامه گزارش با دبیر و نائب رئیس انجمن خودرو و نیروی محرکه خراسان رضوی به گفتگو پرداختیم تا دلیل تعدیل نیروی برخی از کارخانجات قطعه سازان خودرو در استان را از زبان وی نیز بشنویم.

محمدرضا جواهری از تعدیل نیروی برخی کارخانجات قطعه سازی ابراز بی اطلاعی و اظهار می کند: ورود قطعات چینی به کشور همیشه وجود داشته و این قضیه فقط در مورد قطعات خودرو سازی صدق نمی کند. حتی جوراب برای ما وارد می شود، یعنی ما توانایی حتی تولید جوراب را نداریم؟ آن وقت توقع داریم قطعات حساس خودرو وارد نشود؟

وی می افزاید: دروازه های مملکت بر روی کالاهای چینی باز است و فقط در مورد قطعات خودرو سازی نیست و نباید فقط بر روی قطعات وارد شده چینی حساسیت نشان داد.

دبیر و نائب رئیس انجمن خودرو و نیروی محرکه خراسان رضوی با بیان اینکه کارخانجات خودرو سازی و قطعات خودرو در حال فعالیت هستند تصریح می کند: مشکل ما این است که قیمت ها را خیلی ارزان می خواهیم و هر موقع

تأمین داشتیم پول کالای خریداری شده را می پردازیم. وی ادامه می دهد: اگر به قیمت ارزش واقعی خرید کنیم و پول را به موقع پرداخت کنیم هیچ قطعه سازی هیچ گونه مشکلی نخواهد داشت.

جواهری با بیان اینکه در مملکت ما صنعت، کار و تولید مسئله دار است و نیاز به ریشه یابی دارد تاکید می کند: هنوز در قراردادهای سال ۹۴ افزایش قیمت داده نشده است، ما ملزم نیستیم که حتما به خودرو ساز قطعه بدهیم بلکه در این بین بازار، صادرات و صنایع پتروشیمی و نفت و گاز نیز دخیل هستند و برخی از قطعه سازان می توانند با تغییر خط به کار خود ادامه دهند.

شرکت های خودرو ساز بالای جان قطعه سازان

سوال اساسی در این حوزه این است که با وجود پیش فروش محصولات شرکت های بزرگ خودرو سازی به مشتریان و گردش عظیم مالی در این حوزه، چرا مطالبات قطعه سازان که بسیاری از کارگران در این بخش مشغول فعالیت هستند پرداخت نمی شود و کار به جایی می رسد که دلالان به این بخش ورود یافته و در ازای وصول مطالبات درصدی از طلب قطعه سازان را به حساب خود منظور می کنند؟

به نفع واحدهای تولیدی است که از خارج کشور قطعات وارد می کنند که سایپا و ایران خودرو از این نمونه هستند اما ایران خودرو نسبت به سایپا در شرایط بهتری قرار دارد. شکورزاده تاکید می کند: برای حل این مشکل، حمایت دولت کمک قابل ملاحظه ای می کند و بانک ها نیز گزینه دیگری هستند. در چند سال اخیر هیچ کس زورش به بانک ها نرسید تا بتواند چیزی را تغییر دهد، حتی با وجود بخش نامه های بانک مرکزی، بانک ها تصمیمات خود را مستقل از ضوابطی که وجود دارد، می گیرند.

وی می افزاید: یکی از بهترین راه حل ها که می شود قطعه ساز را به مسیری برد که کار خود را به بهترین شکل انجام دهد، توجه به افزایش و توسعه کیفی کار است اما تقریبا ۷۰ درصد قطعه سازان دنبال تأمین منابع مالی از بانک ها و یا خودرو سازان هستند و قطعه ساز به جای اینکه به دنبال وجوه مطالباتش باشد باید روی توسعه کارش تمرکز و فعالیت کند.

عضو هیئت مدیره انجمن خودرو و نیروی محرکه خراسان رضوی خاطر نشان می کند: در حال حاضر بالاترین نفرت در صنعت قطعه سازی به دنبال وصول مطالباتشان هستند و درگیر توسعه شرکت خود و سرمایه گذاری نیستند، یعنی منابع قطعه ساز در خودرو سازان قفل شده و توان تولید قطعه جدید را ندارند.

ویراژ مشکلات در چهارمین جاده زیبای جهان؛ امداد رسانی جاماند

امکانات ضعیف امداد و نجات در چهارمین جاده گردشگری جهان باعث شده که وقتی بحران به جاده چالوس می‌رسد، امداد رسانی جا بماند.

ساره نوری

متوجه شده درباره وضعیت جاده و مشکلات اهالی این محور پرتردد تحقیق می‌کنم، صدایش را می‌شنوم، از دوروبری‌هایش می‌پرسد این خانم خبرنگار است؟ خودش را به من می‌رساند، می‌پرسد؛ صدای ما را مسئولان خواهند شنید؟ ادامه می‌دهد؛ می‌دانی چه غذایی می‌کشیم، مگر گناه کرده‌ایم که اینجا به دنیا آمده‌ایم، مگر گناه کرده‌ایم که نمی‌خواهیم به شهر برویم و می‌خواهیم در روستای اجزادی‌مان بمانیم، می‌دانی جاده یک‌طرفه می‌شود ما عزا می‌گیریم، خسته شده‌ایم.

دل پری دارد، پشت سر هم گلابه می‌کند و هر از چندگاهی به افراد دور پرش که مثل او شاک می‌هستند نگاهی می‌کند و با علامت دست و سر از آن‌ها می‌خواهد که وی را همراهی کنند. این روستایی ادامه می‌دهد: خانم شما سیل روستای «سیجان» را به یاد دارید، همان سیلی که جان هشت نفر را گرفت، چند روز دیگر دومین سالگرد آن‌ها است.

یادتان آمد، در آن روز سیاه هم جاده یک‌طرفه بود، با بدبختی خودمان را به روستا رساندیم، سیل همه‌جا را خراب کرده بود، خانه‌ها پر از گل شده بود آن روز هم امداد رسانی با مشکل مواجه شد، چرا؟ چون جاده یک‌طرفه بود! یادم می‌آید، بیست و هشتم تیرماه سال ۹۴ بود که سیل روزگار اهالی روستای سیجان را سیاه کرد و در چشم برهم زدنی خیابان‌ها و کوچه‌های روستا را درهم نوردید و فاجعه‌ای غم‌انگیز به وجود آمد.

پیرمرد ادامه می‌دهد: خانم آن موقع هم گفتند بودجه نداشتیم و سیل آمد خانه مردم را خراب کرد، البته برخی مردم هم خود مقصر بودند، کمی نزدیک‌تر می‌آید و با صدای بلندتر از من می‌پرسد، چرا همیشه دلیل حادثه‌های این چنینی را بی‌پولی اعلام می‌کنند؟

در همین فاصله کوتاه کلی سؤال از من پرسیده است، آن قدر ناراحت و عصبانی است که حتی اجازه نداده بگویم، سوژه‌ای که مرا به اینجا کشانده چیز دیگری است. کمی آرام می‌شود و می‌نشیند، به او می‌گویم پدرجان سیل سیجان را خوب به یاد دارم و حتی چند روز پس از حادثه به آنجا رفته‌ام ولی در حال حاضر می‌خواهم بدانم اهالی درباره کمبود تجهیزات ایمنی از جمله تجهیزات آتش‌نشانی چه نظری دارند، حرفم تمام نشده از جا برمی‌خیزد، عصبانی‌تر می‌شود و به یک‌باره می‌گوید، آتش‌سوزی، تجهیزات، دخترم دل ما خون است.

اینجا محور کرج-چالوس، ورودی روستای «تکیه سپه‌سالار» و این تنها گوشه‌ای از درد دل اهالی است. محور کرج - چالوس همان محوری است که هر هفته برای مسافران از جمله پایتخت‌نشینان یک‌طرفه می‌شود تا به راحتی پس از مسافرت به سواحل شمالی به خانه‌هایشان بازگردند. همان محوری که در زمستان‌ها با برف و بهمن عرصه را بر اهالی تنگ می‌کند، همان محوری که همیشه خبرساز است خبرهایی از نوع حادثه، همین چند روز پیش بود که تصادف در تونل کندوان حادثه تلخ و دل‌خراشی را رقم زد.

● وجود یک ایستگاه آتش‌نشانی در جاده چالوس (البرز)

چهاردهم تیرماه خبری مخابره شد که حاکی از سوختن دو تن از هم‌وطنانمان در خودروی پراید بود. دو تن زنده‌زنده در

آتش سوختند و شاید اگر امکانات و تجهیزات آتش‌نشانی در نزدیکی محل حادثه بود، این اتفاق نمی‌افتاد. سرهنگ رضا معظمی گودرزی رئیس پلیس راه استان البرز گفت: چهاردهم تیرماه بر اثر برخورد دو دستگاه خودروی سواری پراید و سوناتا در تونل کندوان دو نفر جان خود را از دست دادند.

وی با اشاره به شدت حادثه، ابراز تأسف کرد و گفت: سرنشینانش خودرو در آتش سوختند.

پس از این حادثه و انتشار تصاویر دل‌خراش با واکنش‌های کاربران البرزی مواجه شدیم که از ضعف زیرساخت‌های ایمنی در این محور به شدت انتقاد می‌کردند و بسیاری می‌گفتند اگر در نزدیکی تونل کندوان ایستگاه آتش‌نشانی وجود داشت این حادثه منجر به مرگ دو نفر نمی‌شد.

پیگیری این سوژه ما را به این محور کشانده است، مسئول امور شوراها و دهیاری بخشداری آسارا پاسخگوی سؤال‌اتمان شد و در پاسخ به این پرسش که چند ایستگاه آتش‌نشانی در این محور (محدوده استحقاقی استان البرز) مستقر است، گفت: یک ایستگاه در شهر آسارا یعنی ۳۵ کیلومتری محور و یک ماشین آتش‌نشانی در محدوده «آدران» مستقر است.

● مصوباتی که در اجرا لنگ می‌زند

آقای امیر به کمبود شدید تجهیزات ایمنی به‌ویژه تجهیزات آتش‌نشانی در محور پرتردد کرج - چالوس اشاره کرد و گفت: یک‌طرفه شدن جاده چالوس در ایام تعطیل تبدیل به کابوس شده و کمبود تجهیزات ایمنی به وحشتناکی‌اش اضافه می‌کند.

وی به مصوباتی اشاره کرد که قرار بود بخشی از کمبود تجهیزات ایمنی در این محور شلوغ را برطرف کند مصوباتی که در حوزه اجرا لنگ می‌زند.

به گفته امیر در شورای مدیریت بحران استان مقرر شده بود در محدوده کندوان یعنی در آخرین نقطه از حوزه استحقاقی استان البرز تیمی همراه با تجهیزات و ماشین آتش‌نشانی مستقر شوند که در مواقع یک‌طرفه شدن جاده به کمک حادثه دیدگان بشتابند، تیمی متشکل از هلال‌احمر، آتش‌نشانی و دیگر عوامل امدادی، این تیم گویا سال گذشته در محدوده کندوان مستقر می‌شده ولی در سال جاری خبری از استقرار تیم امدادی در محدوده یادشده نیست.

وی به مصوبه دیگر اشاره کرد که هرگز اجرا نشده است و گفت: در شورای مدیریت بحران استان مقرر شده بود در

وی خطاب به استاندار البرز، فرماندار کرج، بخشدار آسارا و اعضای شورای مدیریت بحران استان، گفت: تردد در این جاده ملی بالا است وقتی تعطیلات فرامی‌رسد مردم با مشکلات ریزودرشتی مواجه هستند و یک‌طرفه شدن جاده بر همه فعالیت‌های اهالی سایه می‌افکند، به داد اهالی روستاهای محور کرج - چالوس برسید.

● **فعالیت تنها یک ایستگاه آتش‌نشانی**

سرپرست آتش‌نشانی و خدمات ایمنی شهرداری آسارا تأکید کرد: طبق استانداردهای موجود باید در محور کرج - چالوس (حوزه استحقاقی استان البرز) سه ایستگاه آتش‌نشانی مستقر باشد درحالی‌که با یک ایستگاه در حال خدمات‌دهی هستیم.

پس از مصاحبه با سرپرست آتش‌نشانی و خدمات ایمنی شهرداری آسارا کلی سؤال به ذهنم خطور می‌کند، سؤالاتی که پاسخشان می‌تواند بخش پایانی این گزارش باشد، اینکه چرا مصوبات شورای بحران اجرا نشده است، چرا سوله‌های بحران در محوری باین همه بلایایی طبیعی مستقر نشده است، برای دریافت پاسخ این دو پرسش و پرسش‌های دیگر تلاشم برای ارتباط با استانداری البرز و اداره کل مدیریت بحران بی‌نتیجه‌ای می‌ماند.

به یاد گله‌های اهالی می‌افتم که می‌گفتند، ما نمی‌خواهیم وقتی اتفاقی افتاد مسئولان به سراغمان بیایند و فقط همدردی کنند، بودجه اختصاص دهند تا این محور مجهز به امکانات ایمنی بیشتری شود.

راست هم می‌گویند مدت‌هاست باب شده به‌محض وقوع واقعه مسئولان با بالگرد هم شده خود را به محل حادثه می‌رسانند و ضمن ابراز همدردی با مردم، از منطقه بازدید می‌کنند، خوب چه کاری است درد را ببینیم و به فکر درمان نباشیم!

خبرگزاری مهر در راستای انعکاس شفاف اخبار و اتفاقات پذیرای پاسخ مسئولان مربوطه در این زمینه است.

وی پایان اینکه در شهر کرج ۱۶ ایستگاه آتش‌نشانی وجود دارد، گفت: همکارانمان در کرج در مدت‌زمان سه تا پنج دقیقه به محل حادثه می‌رسند، این در حالی است که ما در محور کرج - چالوس برای رسیدن به برخی روستاها با مشکل مواجهیم.

سرپرست آتش‌نشانی و خدمات ایمنی شهرداری آسارا با تأکید بر اینکه حوادث جاده چالوس را به جان می‌خریم، گفت: اکنون که تجهیزات مناسبی نداریم مسئولی نمی‌گوید چرا تجهیزات ندارید وقتی حادثه‌ای به وقوع می‌پیوندد همه ما را بازخواست می‌کنند.

آسارایی با اشاره به اینکه حوادث احتمالی در ابتدای جاده چالوس را ایستگاه‌های آتش‌نشانی کرج پوشش می‌دهند، گفت: یک‌طرفه شدن محور کرج - چالوس به کابوس اهالی تبدیل شده است. در سایه این استرس‌ها باید از حقوق مردم دفاع کرد، مردم حق دارند در مواقع حساس و وقوع حوادث انتظار بهترین خدمات را داشته باشند.

وی اضافه کرد: در تنها ایستگاه آتش‌نشانی محور چالوس (حوزه استحقاقی استان البرز) هر شیفت دو نیروی انسانی خدمات ارائه می‌کند، شهرداری آسارا بودجه کافی برای استخدام نیروی بیشتر را ندارد حالا خودتان حساب کنید در هر حادثه این دو نفر باید به اندازه سه نفر کار کنند بنا براین طبیعی است که با مشکلات بیشتری مواجه شویم. سرپرست آتش‌نشانی و خدمات ایمنی شهرداری آسارا با اشاره به ضرورت استقرار ایستگاه آتش‌نشانی در محدوده آدران، گفت: جالب است بدانید که در محدوده روستای نسا پمپ‌بنزین مستقر است درحالی‌که ایستگاه آتش‌نشانی در این محدوده مستقر نیست و این یعنی عمق فاجعه.

آسارایی به نامه‌نگاری‌های متعدد به استانداری البرز، فرمانداری کرج و بخشداری آسارا اشاره کرد و گفت: برای تأمین تجهیزات موردنیاز و استقرار ایستگاه‌های آتش‌نشانی در محور کرج - چالوس مکاتبات بسیاری انجام شده است ولی هنوز جوابی دریافت نکرده‌ایم.

سه دهستان بخش آسارا یعنی آدران، نسا و آسارا سوله‌های مدیریت بحران مستقر شود تا در مواقع لزوم به حادثه دیدگان امدادسانی کند، این مصوبه نیز هنوز اجرا نشده است.

مسئول امور شوراها و دهیاری بخشداری آسارا در ادامه با تأکید بر اینکه وقتی حادثه‌ای رخ می‌دهد از دستگاه‌های بسیاری تماس می‌گیرند و گزارش می‌خواهند، گفت: گزارش حادثه وقتی تجهیزات ایمنی درست و حسابی وجود ندارد به چه دردی می‌خورد.

وی به حادثه آتش‌سوزی که چند روز گذشته در یکی از روستاهای محور به وقوع پیوست اشاره کرد و گفت: مردم به کمک عوامل آتش‌نشانی آسارا این حادثه را مدیریت کردند ولی با دستان خالی و به قولی باید گفت مردم با بیل و هر آنچه وجود داشت آتش‌سوزی را مهار کردند.

● **هر وقت دست یاری به‌سوی مدیریت بحران دراز کردیم دستمان را رد کردند**

امیر با اشاره به اینکه مصوبات گویا در حد حرف باقی مانده است، گفت: این در حالی است که محور کوهستانی کرج - چالوس با انواع مخاطرات طبیعی از قبیل رانش و ریزش کوه، سیل، آتش‌سوزی و غیره مواجه است و روزانه حوادث زیادی در این محور توریستی به وقوع می‌پیوندد.

اما شنیدن صحبت‌های سرپرست آتش‌نشانی و خدمات ایمنی شهرداری آسارا ضروری به نظر می‌رسد، مهدی آسارایی با اشاره به استقرار یک ایستگاه آتش‌نشانی در محور کرج - چالوس، گفت: یک دستگاه ماشین آتش‌نشانی در روستای آدران مستقر است یعنی با یک ایستگاه و یک ماشین باید حوادث این محور پرتردد را مدیریت کنیم.

آسارایی ضمن انتقاد از مدیریت بحران استان البرز، اظهار کرد: هر وقت دست یاری به‌سوی مدیریت بحران دراز کردیم دستمان را رد کردند.

وی با تأکید بر اینکه مدت‌زمان رسیدن ماشین آتش‌نشانی به محل حادثه بین سه تا پنج دقیقه است، گفت: این در حالی است که از بیلقان تا کندوان ۸۰ کیلومتر راه است و در سایه کمبود تجهیزات و ایستگاه‌های آتش‌نشانی این زمان برای ما به ۴۰ دقیقه هم می‌رسد.

سرپرست آتش‌نشانی و خدمات ایمنی شهرداری آسارا با اشاره به بافت‌های فرسوده برخی روستاهای محور چالوس، گفت: بافت برخی روستاها اجازه ورود دوچرخه به کوچه‌ها را نمی‌دهد حال ببینید با ماشین‌های عملیات باید چه سختی را تحمل کنیم.

آسارایی با اشاره به اینکه در برخی مواقع باید آب را با ۲۰ متر لوله به محل حادثه برسانیم، گفت: هنگامی که جاده یک‌طرفه است با زحمت فراوان و اسکورت پلیس به محل حادثه می‌رویم و در صورت دیر رسیدن باید شاهد واکنش عصبی اهالی باشیم که البته حق دارند.

گزارش های متنوع تصویری که در طول یک ماه از اقصی نقاط کشور توسط عکاسان و خبرنگاران خبرگزاری منتشر می شود آنقدر گسترده بوده که دست به انتخاب زدن از میان شان کاری دشوار است اما نگاه ما در این آلبوم تصویری بیش از نگاهی خبری به رویدادهای یک ماه گذشته، قائل به نگاهی هنرمندانه بوده و اینکه در همین فرصت کوتاه چند صفحه نگاه شما به اقلیم ایران بچرخد.

آبرسانی به روستای چارقلی گمیشان

آتش سوزی در محل دفن زباله ها در صفیره

آتش سوزی ساختمان ۲۰ طبقه
در خیابان امام رضا(ع) مشهد

استقبال از کاروان زیر سایه
خورشید در همدان

افتتاح فاز نخست زائر شهر رضوی
در روز میلاد حضرت رضا(ع)

آیین تعویض پرچم گنبد امام رضا (ع)

حرم رضوی در شب میلاد امام رئوف

سومین جشنواره
مولودی خوانی رضوی هه تاو

برداشت انگور از تاکستان
های روستای غزاویه از
توابع شهرستان کارون

برداشت خرماي استعمران

برداشت سیب زمینی در همدان

جشنواره بازیهای بومی
محلی با اسب در سنج

جشنواره ملی سیر همدان

هفتمین جشنواره گل محمدی در
روستای عنصرود اسکو

ششمین نمایشگاه گل و گیاه،
فضای سبز و ماهیان زینتی اراک

مسابقه رالی قهرمانی کشور در ساری

ورود پیکر ۸۴ شهید تازه تفحص شده
دفاع مقدس از مرز شلمچه

مانور کامل طرح اضطراری
فرودگاه بین‌المللی اصفهان

مسابقات ماراتون قهرمانی کشوری
در رشته رفتینگ

